

Jaarrekening 2016

21-04-2017

Inhoudsopgave

Leeswijzer.....	5
Inleiding.....	7
Algemeen.....	8
Waar staan we op financieel gebied	11
Jaarverslag.....	19
Programmaverantwoording.....	21
Programma Bestuur en dienstverlening.....	23
Programma Veiligheid en openbare orde.....	33
Programma Bereikbaarheid en mobiliteit.....	39
Programma Onderwijs en kinderopvang.....	47
Programma Sociaal domein.....	53
Programma Welzijn, sport en cultuur.....	65
Programma Inkomen en armoedebeleid.....	71
Programma Leefomgeving en milieu.....	77
Programma Ruimtelijke ontwikkeling.....	85
Algemene dekkingsmiddelen.....	91
Paragrafen.....	95
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	97
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	115
Paragraaf Financiering.....	125
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	133
Paragraaf Verbonden Partijen.....	139
Paragraaf Grondbeleid.....	155
Paragraaf Lokale Heffingen.....	157
Paragraaf Grootschalige Projecten.....	161
Jaarrekening.....	165
Staat van baten en lasten.....	167
Toelichting staat van baten en lasten.....	169
Balans.....	189
Sisa verantwoordingsbijlage.....	207
Controleverklaring.....	209
Bijlagen.....	211
Kerngegevens.....	213
Het resultaat.....	216
Subsidies.....	219
Raadsbesluit 2016.....	221

Leeswijzer

Voor u liggen de **jaarstukken 2016**. Deze bestaat uit een beleidsmatig *jaarverslag* en een financiële *jaarrekening*.

In de jaarrekening legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de daarmee verbonden financiën. De opzet van de jaarrekening is conform Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV) en gelijk aan die van de begroting. De financiële overzichten zijn afgerond op € 1.000. Hierdoor is het mogelijk dat er afrondingsverschillen ontstaan. In de financiële tabellen wordt het € (min) teken gebruikt als er een last (uitgave/nadeel) wordt bedoeld en waar geen teken staat, wordt dat als een baat (inkomst/voordeel) gelezen. Hiermee volgen we de begroting 2016.

Het *jaarverslag* bestaat uit:

- De programmaverantwoording;
- Het hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen;
- De paragrafen.

In de *programmaverantwoording* gaan wij in op de in de begroting gestelde 3W-vragen. Wat willen we bereiken (Doelstelling) en Wat gaan we ervoor doen (Activiteiten) is in de programmaverantwoording verwerkt in een tabel. Per onderdeel kunt u zien wat we hebben bereikt en wat we ervoor gedaan hebben. Wat heeft het gekost is een vertaling per programma in een financieel overzicht. Een groot deel van de prestatie-indicatoren komt uit de tweejaarlijkse enquête 'Waar staat je gemeente' (WSJG).

Naast de vragen wordt ook een toelichting gegeven op de onderwerpen nieuw beleid, moties en amendementen, investeringen en overige ontwikkelingen.

In het hoofdstuk *Algemene dekkingsmiddelen* zijn de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente toegelicht.

In de zeven verplichte *paragrafen* gaat het om (de verantwoording van) de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die financieel, politiek of anderszins belangrijk zijn. Naast de zeven verplichte paragrafen is er een extra paragraaf die informatie geeft over de grootschalige projecten binnen de gemeente.

De *jaarrekening* bestaat uit:

- De programmarekening;
- De balans;
- De Sisa-bijlage (Sisa staat voor Single Information Single Audit).

De *programmarekening* bevat een gecomprimeerd overzicht van alle lasten, baten en saldi per programma en een toelichting op het resultaat.

De *balans* en de toelichting daarop geeft inzicht in de bezittingen (activa) en het eigen en vreemd vermogen (passiva) van de gemeente. Met andere woorden: er wordt inzicht verschaft over waarin geïnvesteerd is en hoe dat gefinancierd is.

De *Sisa-bijlage* bevat verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen. Deze bijlage wordt gebruikt om verantwoording af te leggen over de uitkeringen en vervangt de afzonderlijke accountantsverklaringen.

Inleiding

Algemeen

In Diemen gebeurt veel op het moment. Meer nog dan we bij het opstellen van de begroting 2016 verwachtten. Maak een ronde door Diemen en je ziet het. In Holland Park wordt in zeer hoog tempo een nieuwe wijk gerealiseerd; een indrukwekkende hoeveelheid kranen staat opgesteld om meerdere blokken tegelijk te laten verrijzen. Maar ook de nieuwbouwwoningen op Plantage de Sniep blijken inmiddels zeer gewild onder potentiële huizenbezitters en de plannen om 'de punt Sniep' te ontwikkelen zijn vergevorderd.

Rijd over de prachtig hergerichte Ouddiemerlaan en zie het bijna opgeleverde nieuwbouwcomplex De Diemer. Rijd door Diemen-Noord en merk alle reconstructies op die door de gemeente worden uitgevoerd. Rijd over de snelweg A1 of A9 en zie de vele werkzaamheden die Rijkswaterstaat momenteel uitvoert ter verbetering van de doorstroming, nadat eerder al de A10 is verbreed.

Loop binnen in onze Brede HOED en zie hoe zorg- en welzijnsprofessionals dag in dag uit toegewijd samenwerken om Diemenaren op allerlei vlak te ondersteunen, vanuit een integrale klantbenadering. Neem een kijkje bij ons sportcentrum Duran (inclusief de in 2016 vernieuwde entree), onze sporthal aan de Bernhardlaan of de gemeentewerf en zie onze vakspecialisten aan het werk. Of loop binnen in het gemeentehuis en merk hoe onze medewerkers *betrokken en bevlogen* werken aan onze dienstverlening, aan beleidsvraagstukken, aan de samenwerking Duo+ en experimenteren met nieuwe manieren van participatie en initiatief.

In deze aanbiedingsbrief bij de jaarrekening 2016 hecht het college eraan om de volgende onderwerpen aan te stippen, die kenmerkend zijn geweest voor het jaar dat achter ons ligt. De daadwerkelijke verantwoording vindt u vervolgens in de verschillende beleidsprogramma's en paragrafen. Wij behandelen hier:

- Diemen groeit
- Transformatie Sociaal Domein
- Duo+
- Omgevingssensitief
- Citymarketing

Diemen groeit

Als geen ander blijkt de gemeente Diemen op dit moment in staat om invulling te geven aan de (forse) woningbouwopgave in grootstedelijk Amsterdam. Veel mensen willen in of nabij Amsterdam wonen. Diemen is dan een aantrekkelijk alternatief: dichtbij Amsterdam, goed bereikbaar en met een prettige mix tussen groot- en kleinschalige voorzieningen. Daarbij hebben we als gemeente de afgelopen jaren een aantal belangrijke maatregelen genomen om deze woningbouw mogelijk te maken, bijvoorbeeld met een strategisch masterplan voor Bergwijkpark-Noord en door de gronduitgifte op Plantage de Sniep -tijdelijk- in een lagere versnelling draaiend te houden.

Door de grootschalige woningbouw in Bergwijkpark (Holland Park) en Plantage de Sniep, en door een aantal kleinschalige locaties, komen er in Diemen de komende tien jaar zo'n 6.000 woningen bij. Hierdoor zal de gemeente Diemen een forse groei doormaken. We groeien van de huidige 26.000 inwoners naar verwachting door tot zo'n 35.000 inwoners in 2025. Dat staat gelijk aan een procentuele groei van zo'n 30 à 40%.

In 2016 heeft de gemeenteraad meerdere voorstellen of voortgangsnotities besproken die verband houden met de groei. Bijvoorbeeld de binnen- en buitensportaccomodaties, de vestiging van een middelbare school in Diemen, de verkeersverbindingen in Diemen-Zuid en alle bestaande en nieuwe onderwijshuisvesting zijn behandeld. Ook heeft de gemeenteraad bij de begrotingsbehandeling 2017 een motie aangenomen omtrent sociale woningbouw.

Verder zijn in het voorjaar 2016 bij de Kadernota 2017 de eerste stappen gezet om als gemeente integraal, strategisch sturing te geven aan de opgaven die voortkomen uit de groei. Daarbij gaat het volgens het college om vier thema's: voorzieningenniveau, ruimtegebruik, onderlinge binding en gevolgen voor de ambtelijke organisatie. Bij de Kadernota 2018 zal het college terugkomen op de vraagstukken die hier bij horen.

Transformatie Sociaal Domein

In het sociaal domein heeft de gemeente er de afgelopen jaren, rondom zorg, ondersteuning en participatie, veel taken bij gekregen. Op beleidsmatig terrein is in 2016 de aandacht verschoven van de invoering van de regelingen en daarmee samenhangende beleidsvragen, naar het bewerkstelligen van de transformatie; het veranderingsproces dat moet leiden tot effectieve zorg die dichterbij huis wordt georganiseerd en waarbij mensen worden ondersteund bij hun zelfoplossend vermogen. Ook administratief komen de zaken langzaam op orde.

Belangrijke thema's in 2016 waren ondermeer de inkooptrajecten rondom specialistische jeugdzorg, hulp bij het huishouden en wmo- en leerlingenvervoer, als ook de pilot huishoudelijke hulp toelage, een eerste klantervaringsonderzoek op het gebied van werk, zorg en jeugd, de vernieuwing van de verwijzindex en de doorontwikkeling van Veilig Thuis. Tevens is in 2016 bijvoorbeeld succesvol ingezet op de reïntegratie van burgers naar werk. 74 klanten zijn uitgestroomd vanuit de bijstand naar werk. Dit is een vermeerdering ten opzichte van 2015, toen was er een uitstroom van 64 klanten. In het programma Sociaal Domein leest u meer over dit alles.

Duo+

Op 1 januari 2016 is de samenwerking Duo+ van start gegaan. Duo+ moet eraan bijdragen dat de uitvoeringskracht van de deelnemende gemeenten versterkt, met behoud van lokale autonomie en bestuurlijke zelfstandigheid. Het afgelopen jaar is door alle betrokken hard gewerkt om Duo+ goed van start te laten gaan. Acht maanden na de start van Duo+ bleek echter op een veelheid aan fronten dat de voorspelde 'badkuip' vele malen dieper is dan voorzien en acceptabel wordt geacht, door alle betrokkenen. Om die reden is in najaar 2016, vanuit een gedeelde probleemanalyse, een plan van aanpak opgesteld om tot doorontwikkeling van Duo+ te komen. Deze doorontwikkeling moet in het voorjaar 2017 zijn beslag krijgen in een "bedrijfsplan Duo+ 2.0".

Omgevingssensitiviteit

Voorjaar 2016 heeft het college een onderzoek laten uitvoeren naar de omgevingssensitiviteit in de ambtelijke organisatie. Aanleiding voor het onderzoek was een toezegging die eind 2015 aan de gemeenteraad is gedaan, aangaande (verbeterde) communicatie bij grootschalige projecten. De onderzoekers hebben een positief beeld aangetroffen in de organisatie ten aanzien van omgevingssensitiviteit. De organisatie staat er dus goed voor op dat vlak, aldus de onderzoekers. Daarbij hebben ze zich gericht op vier domeinen die ieder apart en in onderlinge samenhang bepalend zijn voor de ruimte voor en mate van omgevingssensitiviteit in een gemeentelijke organisatie: cultuur, kaders, organisatie en (individueel) handelen.

De onderzoekers hebben wel nog een aantal handvatten gegeven voor verbetering of optimalisatie. Deze zijn bedoeld om het positieve beeld nog verder te versterken en te bestendigen. Die richten zich enerzijds op de competenties van medewerkers en anderzijds op het ervaren van voldoende (politiek-bestuurlijke) 'rugdekking'. Beide thema's komen terug in de organisatieontwikkeling 'Koers op Initiatief', als ook in de aanstaande visie- en beleidsvorming rondom Communicatie, participatie en initiatief.

Citymarketing

Het college heeft hoge ambities op het gebied van citymarketing. Daarvoor is een jaarlijks budget beschikbaar gesteld van €100.000. Voor de gemeente Diemen was citymarketing compleet nieuw toen er 2015 met in- en externe stakeholders gestart werd de kernkwaliteiten en merkwaarden van Diemen te bepalen. Het resultaat was een onderscheidende positionering: 'Daarom Diemen'.

In anderhalf jaar tijd heeft citymarketing voor goede resultaten en ontwikkelingen gezorgd: de realisatie van gezamenlijke communicatiekanalen, -middelen en -campagnes draagt bij aan het creëren van samenhang en beleving in Diemen. En mede door het faciliteren van samenwerking en middelen vanuit Daarom Diemen, is een versterking en verbreding van het evenementenaanbod in Diemen tot stand gebracht. Denk aan Smakelijk Diemen, Duke op het Diemerplein en de Diemer December Dagen.

Er bestaat een krachtig Daarom Diemen netwerk met meer dan 50 lokale partners. Hieruit ontstaan diverse allianties en initiatieven voor gezamenlijke activiteiten. De Daarom Diemen community telde binnen vijf maanden al meer dan 3000 leden en presteert op het gebied van "engagement" uitzonderlijk.

Al deze inspanningen dragen bij aan een solide verankering van "Daarom Diemen" in de gemeenschap. Het blijft noodzakelijk om in te zetten op het bijeenbrengen van partijen, het (blijvend) betrekken en aantrekken van bewoners en bedrijven en het versterken van trots en sociale cohesie. Dit past in de bredere Diemense ambitie op het gebied van participatie.

Waar staan we op financieel gebied

De economische groei heeft ook in 2016 flink doorgezet. Dit was vooral te merken bij de bouwontwikkelingen. De bouw van woningen en appartementen in Bergwijkpark is in een stroomversnelling gekomen en dat heeft geleid tot positieve financiële effecten. Door de toename van het aantal bouwaanvragen is bijna € 1 miljoen meer aan leges omgevingsvergunningen ontvangen. Ook de verkoop van de grond onder de parkeergarage in Bergwijkpark levert een éénmalige positief saldo van € 2,4 miljoen op.

Al eerder informeerde we u dat de doeluitkering voor de uitvoering van de bijstand, de zogenoemde BUIG-gelden, aan verandering onderhevig zijn. In 2016 leidt de huidige verdeelsystematiek tot een overschot van € 1,8 miljoen. Verwachting is dat dit overschot in 2017 omslaat in een tekort.

De VNG heeft in 2016 onderzoek gedaan naar de financiële effecten van de decentralisatie van het sociaal domein. Dit mede omdat in het nieuws was dat veel gemeenten fors minder geld uitgegeven zouden hebben dan dat zij hebben ontvangen. Inmiddels tonen de uitgevoerde onderzoeken aan dat deze conclusie te voorbarig was. Dit komt doordat de uitvoering van 'oude' en 'nieuwe' taken binnen het sociaal domein door elkaar heen lopen. Een zuivere analyse maken is dus lastig. Bovendien was 2015 het eerste jaar van de decentralisatie en daarom niet representatief.

Wij onderschrijven de uitkomsten van de onderzoeken en zijn terughoudend bij het benoemen van de structurele aard van het voordeel.

Toch is er ook in 2016 is een overschot. Met name op de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) houden we in 2016 geld over, ruim € 0,9 miljoen. Echter bij jeugd en participatie ontstaan tekorten (€ 0,2 miljoen). Deze tekorten lopen verder op wanneer in 2017 de extra toegekende eigen middelen verdwijnen. Ook vanuit het Rijk worden de budgettaire kaders volgend jaar strakker. Het uitgavenpatroon binnen jeugd is onvoorspelbaar is. De verwachting is dat de uitgaven zullen stijgen naarmate klanten de gemeente steeds beter weten te vinden voor de overgedragen taken binnen het sociaal domein.

Positief rekeningresultaat 2016

Bovenstaande zijn de belangrijkste redenen van het positieve rekeningsaldo van de jaarrekening 2016. De jaarrekening sluit met een **positief saldo van € 6,4 miljoen**. Verderop in deze paragraaf is een overzicht opgenomen met de belangrijkste afwijkingen en de toelichting daarop.

Samenwerking Duo+

2016 stond ook in het teken van de samenwerking met Duo+. In september 2016 is de raad een voortgangsrapportage gepresenteerd met forse tekorten. De te behalen voordelen op kwetsbaarheid, kwaliteit en kosten zijn door verscheidene oorzaken niet gerealiseerd in 2016. Sterker er werd een forse financiële bijdrage gevraagd aan de deelnemende gemeenten. Diemen heeft in 2016 een bedrag van € 1,3 miljoen extra overgemaakt om deze incidentele en structurele tekorten aan te vullen. Inmiddels is onder aanvoering van een nieuwe directeur zicht op verbetering. In overleg en samenwerking met de colleges is een Bedrijfsplan 2.0 opgesteld, dit bedrijfsplan moet de leidraad tot succes worden.

Grondexploitatie

De ontwikkelingen binnen grondexploitatie 'Plantage De Sniep' verlopen volgens planning. Dankzij de nieuwe overeenkomst loopt de gemeente aanzienlijk minder risico's dan voorheen. Toch zijn er nog wel risico's. Waar we in voorgaande jaren nog een effectenanalyse hebben gemaakt bevat de jaarrekening 2016 en de meerjarenprognose grondexploitaties (MPG 2016) nu een meer concrete risicoanalyse. De samenvatting hiervan vindt u terug in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Nieuwe inzichten en het startklaar maken van nieuwe deelprojecten leidt tot meer gedetailleerde doorrekeningen. Het doortrekken van de Muidertrekvaart en het realiseren van 100 sociale woningen/appartementen leiden tot extra kosten. Per saldo is het verwachte tekort berekend op € 1,4 miljoen. Dit tekort is verwerkt in de jaarrekening. Voor de verdere onderbouwing van de verschillen verwijzen wij u naar het MPG 2016.

Zoals aangegeven zitten de ontwikkelingen binnen Bergwijkpark / Hollandpark in een stroomversnelling. In de jaarrekening 2015 is u toegezegd een grondexploitatie te openen voor dit project. De grondpositie van de gemeente (faciliterend en zelf actief) en de aanscherping van de wettelijke vereisten zorgen voor een complexe verrekensystematiek. Bovendien zijn ook alle bestemmingsplantechnische randvoorwaarden nog onvoldoende duidelijk voor het openen van de nieuwe grondexploitatie 'Bergwijkpark'.

De faciliterende en actieve rol die de gemeente heeft leidt tot een ingewikkelde verantwoordingsystematiek. Wij vinden het belangrijk de financiële effecten van beide rollen transparant en inzichtelijk te houden daarvoor is het nodig een reserve en een voorziening in het leven te roepen.

Vanuit de faciliterende rol vereist het Besluit Begroting en Verantwoording voor Gemeenten (BBV) een reserve en vanuit de actieve rol een voorziening. Aanvullende beslispunten bij het MPG 2016 zijn het instellen van een reserve en voorziening grondzaken.

In de reserve komen de saldi van de faciliterende rol, zoals de verkoop van de grond onder de parkeergarage in Bergwijkpark. De nieuw te vormen 'Voorziening Grondzaken' is voor het opvangen van toekomstige tekorten van grondexploitaties (actieve rol gemeente). Vooralsnog is dat alleen grondexploitatie 'Plantage De Sniep' maar later zal daar 'Bergwijkpark' aan toegevoegd worden, mits er tekorten zijn natuurlijk. De voorziening wordt gevuld door onttrekkingen uit de nieuw te vormen 'Reserve Grondzaken'.

Bestemming rekeningresultaat

Het voorstel is om het saldo grotendeels, conform het coalitieakkoord, te storten in de algemene reserve zodat ons weerstandsvermogen toeneemt. Uitzondering is de storting in de 'Reserve Grondzaken'.

Daarnaast zijn er twee voorstellen om een klein bedrag te reserveren voor indentele projecten die over twee á drie jaar aflopen.

Bestemmingsvoorstellen

Bestemmingsvoorstellen	
Programma Leefomgeving en milieu	
1. Uitvoeringslasten energie-audits (EED)	8
2. Toevoeging aan 'Reserve stimulering lokale klimaatinitiatieven' (SLOK)	20
Programma Ruimtelijke ontwikkeling	
3. Toevoeging aan 'Reserve Grondzaken'	685
Totaal te onttrekken uit de Algemene Reserve	713

Toelichting op bestemmingsvoorstellen.

1. Uitvoeringslasten energie-audits (EED)

In Europees verband is afgesproken dat er vierjaarlijks energie-audits moeten worden uitgevoerd door grote ondernemingen (Energy Efficiency Directive, hierna te noemen EED richtlijn). Gemeenten en provincies moeten het toezicht hierop houden. Deze extra toezichtstaak brengt uitvoeringslasten met zich mee. De VNG heeft afspraken gemaakt met het Rijk over vergoeding van de uitvoeringskosten in 2016 en 2017. Daarna vindt evaluatie plaats.

De uitvoeringskosten voor beide jaren zijn in december 2016 uitgekeerd aan gemeenten (via de decembercirculaire). Voor Diemen is dat (afgerond) € 8.000. Het toezicht op de EED richtlijn is complex. Daarom laten wij dit toezicht uitvoeren door de Omgevingsdienst. Wij hebben met deze dienst afgesproken dat zij voor maximaal genoemd bedrag menskracht beschikbaar stellen in 2017 (ruim 80 uur) voor deze toezichtstaak. Vooralsnog gaan wij uit van een budgettair neutrale taak.

Gelet hierop moet € 8.000 worden overgeheveld naar 2017 ter dekking van de kosten die de Omgevingsdienst hiervoor maakt.

2. Toevoeging aan Reserve stimulering lokale klimaatinitiatieven (SLOK)

Voor het project energieadvies aan huis voor bewoners van corporatiewoningen is in 2015 € 20.000 onttrokken aan de reserve SLOK. Dit project is in 2016 geheel gesubsidieerd door de Stadsregio Amsterdam. Wij stellen voor om in 2016 weer € 20.000 toe te voegen aan de reserve SLOK.

3. Toevoeging aan 'Reserve grondzaken'

In samenhang met de beleidsvoorstellen in het MPG 2016 stellen wij voor € 685.000 te storten in de nieuw te vormen 'Reserve Grondzaken'.

Dit is het saldo van:

- de opbrengst van de verkoop grond onder parkeergarage in Bergwijkpark, € 2.570.000;
- de kosten verbonden aan de verkoop van de parkeergarage, € 165.000;
- de nog terug te verdienen plankosten voor het facilaire deel binnen Bergwijkpark aframen, € 345.000;
- en het verwachte tekort volgens de Meerjaren Prognose Grondexploitatie 2016 € 1.375.000.

Vrijvallende budgetten 'Reserve doorgeschoven posten'

Normaliter worden bestemmingsvoorstellen gestort in de 'Reserve doorgeschoven posten'. In 2015 zijn de bestemmingsvoorstellen ten laste van de 'Algemene Reserve' gebracht. Niet alle overgehevelde budgetten zijn in 2016 al volledig benut. Het voorstel is de restantbudgetten vanuit de 'Algemene reserve' over te hevelen naar de 'Reserve doorgeschoven posten'. Hiervoor is een apart raadsbesluit nodig. De onttrekking van het budget uit de 'Reserve doorgeschoven posten' gaat via de kwartaalbrieven.

Wanneer de werkzaamheden van overgehevelde bestemmingsvoorstellen/-budgetten zijn afgerond kunnen eventuele overschotten terugvloeien naar de 'Algemene Reserve'. Het voorstel is onderstaande afgehandelde 'doorgeschoven budgetten' terug te laten vloeien in de 'Algemene Reserve'.

Mutaties Reserve Doorgeschoven Posten	
Overhevelen bestemmingsvoorstellen jaarrekening 2015	
Peuterspeelzaalwerk	44
Gezond in de Stad (GIDS)	23
Transformatiegelden Sociaal Domein	80
Subtotaal over te hevelen bestemmingsvoorstellen jaarrekening 2015	147
Vrijval bestemmingsvoorstellen	
Project 'Klantcontactcentrum en Antwoord'	-1
Onderhoud begraafplaats Rustoord	-20
Basisregistratie Adressen Gebouwen (BAG)	-15
Subtotaal vrijval bestemmingsvoorstellen	-36
Totaal mutatie Algemene Reserve / Reserve Doorgeschoven Posten	111

Algemene Reserve / weerstandsvermogen

Onderstaand de stand van de algemene reserve na verrekening van het rekeningsaldo 2016.

Ontwikkeling Algemene Reserve	
Stand per 1 januari 2016	8.541
Mutaties 2016	1.225
Stand per 31 december 2016	9.766
Saldo jaarrekening 2016	6.444
Mutaties Reserve Doorgeschoven Posten	-111
Bestemmingsvoorstellen	-713
Stand inclusief besluiten jaarrekening 2016	15.386

In 2016 neemt het incidentele weerstandsvermogen (algemene reserve en risicoreserve) sterk toe. Bovendien vindt strakke sturing plaats op de beheersing van de risico's. Dit leidt er toe dat we incidentele risico's kunnen opvangen.

Het structurele weerstandsvermogen, is mede door de groei van Diemen, voldoende. Hoewel de groei, nieuwe investeringen met zich meebrengt ontvangen we ook meer Rijks- (algemene uitkering) en eigen middelen (belastingen). Dit geeft financiële ruimte om structurele risico's / tegenvallers op te vangen. Het blijft van belang dat we tijdig beheersmaatregelen treffen zodat we sturing hebben op de risico-omvang.

Verklaring van het resultaat

Onderstaand een overzicht van de grootste afwijkingen (groter dan € 100.000). Onder de tabel zijn de toelichtingen opgenomen. Verderop in de jaarrekening vindt u per programma een overzicht van afwijkingen met toelichting.

Verwachte saldo in 4de kwartaalbrief 2016		1.098
Programma Bestuur en dienstverlening		
Salarissen wethouders		120
Pensioenen (ex)wethouders		-200
Personeelslasten		149
Bedrijfsvoering		160
Programma Sociaal domein		
Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo):		
- individuele voorzieningen		744
- collectieve voorzieningen		186
Jeugd:		
- algemene voorzieningen		408
- individuele voorzieningen		-629
Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) - bijdrage Pantar		143
Programma Inkomen en armoedebeleid		
Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)		1.761
Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz)		112
Programma Leefomgeving en milieu		
Geluidshinder		440
Programma Ruimtelijke Ontwikkeling		
Leges omgevingsvergunningen		928
Bijgestelde prognose grondexploitatie 'Plantage De Sniep'		-1.375
Bergwijkpark - verkoop grond parkeergarage		2.405
Bergwijkpark - verliesneming historische plankosten (facilitaire deel)		-345
Algemene Dekkingsmiddelen		
Algemene Uitkering		269
Rente		120
Dubieuze debiteuren		-168
Overige verschillen		
Overige verschillen		118
Rekeningsaldo 2016		6.444

Programma Bestuur en dienstverlening

Salarissen wethouders

De salariskosten van de vertrokken wethouder zijn niet afgeraamd waardoor een positief verschil ontstaan is. Voorziening pensioenen wethouders

Pensioenen ex-wethouders

Er is in 2016 een aanvullende dotatie aan de voorziening gedaan van circa € 200.000. Dit was/is nodig omdat de financiële instellingen, voor de berekening van de pensioenen, niet meer een rekenrente mogen gebruiken maar de geldende marktrente. Omdat deze marktrente lager is dan de rekenrente moet de gemeente meer bijdragen dan was geprognosticeerd.

Personeelslasten

Op de totale personeelslasten van de ambtelijke organisatie is een voordeel van € 149.000. Het betreft hier het saldo van de salariskosten en de inhuur van personeel, zie ook de paragraaf Bedrijfsvoering. Het totale budget voor personeelslasten bedraagt € 12,5 miljoen, oftewel een afwijking van 1,2%.

Bedrijfsvoering

In 2016 is het budget voor concernbrede opleidingen slechts beperkt ingezet. De trainingen voor aanpassingen van vernieuwde ICT-applicaties en het volgen van congressen en seminars voor het eigen vakgebied hebben de voorrang verkregen. Een deel van het budget is ingezet voor het organisatiebrede project Koers op Initiatief en voor het aantrekken van trainees. Ook zijn er positief verschillen behaald door onderbesteding van de budgetten van facilitaire zaken (abonnementen en voedingsmiddelen) en meeropbrengsten als gevolg van interne verrekeningen/overhead en vergoedingen voor het personeel.

Programma Sociaal domein

Wet maatschappelijke ondersteuning

In 2016 is voor individuele voorzieningen Wmo per saldo minder besteed. De oorzaken hiervan zijn:

1. Hulp bij het huishouden: het budget voor de huishoudelijke hulptoelage (HHT) is onderbenut omdat er nauwelijks behoefte blijkt te zijn aan dit product;
2. Begeleiding: laat een onderuitputting zien. De daadwerkelijke inzet van begeleiding en dagbesteding komt niet overeen met de verwachting op basis van de kosten binnen de AWBZ. De indicaties die klanten krijgen zijn over het algemeen niet lager dan binnen de oude AWBZ;
3. Vervoermiddelen: hiervoor is € 424.000 geraamd, echter is hiervan € 338.000 uitgegeven. Zo ontstaat er een positief verschil van € 86.000. De verwachting is dat de hogere kosten voor de eigen bijdrage hier van invloed op zijn geweest;
4. Wmo-vervoer: laat een tekort zien. Het betreft een tekort van € 69.000 voor de vervoerkosten. De uitgaven van het Wmo-vervoer lopen al enige jaren uit de pas;
5. Woonvoorzieningen: de uitgaven op het budget voor woonvoorzieningen zijn lager dan begroot. Mede door de verhoging van de eigen bijdrage kiezen klanten vaker om zelf een voorziening aan te schaffen.

Jeugd

Per saldo is er een tekort van ruim € 221.000 binnen het product jeugd. Probleem bij de analyse was dat het ramen van de kosten voor jeugdhulp lastig waren in te schatten. Uit de analyse kwamen de volgende verschillen:

1. Algemene voorzieningen, de kosten voor algemene en ambulante jeugdhulp laten een voordeel zien. Daarbij opgeteld het voordeel van de openbare gezondheidszorg leveren voor de algemene voorzieningen een overschot van € 408.000 op.
2. Individuele voorzieningen, de verbijfskosten, de kosten voor pleegzorg en de kosten voor jeugdbescherming /-reclassering zijn fors hoger dan geraamd. Per saldo veroorzaken de individuele voorzieningen een tekort van € 629.000.

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) - bijdrage Pantar

De bijdrage in het exploitatieresultaat van het WSW bedrijf Pantar bedraagt € 164.000, gebaseerd op de sturingsrapportage tot en met december 2016. In de begroting van Diemen is een raming opgenomen van € 197.000. Hierdoor is een positief verschil te melden op het in de begroting opgenomen exploitatieresultaat van € 33.000.

Daarnaast is een positief verschil op het subsidieresultaat van Pantar ad € 110.000. Dit komt doordat de gerealiseerde standaardeenheden (aantal fte's werkzaam bij Pantar) lager is geweest dan vooraf ingeschat.

Programma Inkomen en armoedebeleid

Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)

Als gevolg van de intrede van het nieuwe verdeelmodel voor de BUIG vanaf 2015 is ook over 2016 een substantieel positief verschil te melden. In de begroting zijn de bijstandslasten geraamd op € 8.800.000. Deze bijstandslasten zijn gelijk gehouden aan de ontvangen doeluitkering van het Rijk. De werkelijke bijstandslasten bedragen € 7.000.000. Het bijstandsvolume is over 2016 enigszins gedaald (3%). Hierdoor zijn de bijstandslasten ruim binnen het beschikbare budget gebleven. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid het laatste jaar zijn waar een substantieel positief verschil is te melden omdat het verdeelmodel vanaf 2017 weer is bijgesteld.

Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz)

Zoals ook over 2015 het geval was is aan zelfstandigen in 2016 een hoger bedrag beschikbaar gesteld voor levensonderhoud en bedrijfskapitaal naar aanleiding van de daartoe ingediende aanvragen, dan vooraf ingeschat. De uitgaven zijn declarabel voor 75% en 90% (advieskosten) bij het Rijk. Oorzaak van het voordeel is het hogere bedrag dat gerealiseerd is aan terugvorderingen van uitstaande leningen aan zelfstandigen.

Programma Leefomgeving en milieu

Geluidshinder

Tegenover de kosten voor de uitvoering van de werkzaamheden aan de geluidsschermen stond een specifieke uitkering van het Rijk. Deze werden op een balanspost geboekt tot de afronding van de werkzaamheden had plaatsgevonden. In het begin van het project zijn er extra middelen geraamd voor tegenvallers. Daar het project in 2016 is afgerond kan de raming nu vrijvallen.

Programma Ruimtelijke Ontwikkeling

Opbrengsten leges omgevingsvergunningen

In 2016 is aan leges voor omgevingsvergunningen ruim € 2.4 miljoen ontvangen hetgeen ruim €1,0 miljoen hoger is dan begroot. Uiteraard zijn hierdoor ook hogere advieskosten gemaakt.

Bijgestelde meerjarenprognose grondexploitatie Plantage De Sniep

De bijgestelde meerjarenprognose voor grondexploitatie plantage De Sniep laat een tekort zien. Dit tekort moet direct genomen worden en is verwerkt in deze jaarrekening. We verwijzen u naar de jaarrekening / meerjarenprognose 2016 voor de analyse van de verschillen.

Bergwijkpark - verkoop grond parkeergarage

In Bergwijkpark is de grond onder de garage verkocht waarvoor in 2016 een bedrag is ontvangen van € 2.570.000. De toewijsbare kosten die met deze verkoop samenhangen bedragen € 165.000. Deze kosten waren niet begroot omdat ze als een toekomstige grex zouden worden geactiveerd. Daar er nog geen GREX is vastgesteld mag volgens de BBV de verkochte grond niet worden geactiveerd maar dient deze in de exploitatie te worden genomen.

Bergwijkpark - verliesneming historische plankosten (facilitaire deel)

Bij de ontwikkeling / grondexploitatie van Bergwijkpark vervult de gemeente een actieve en faciliterende rol. De wetgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) vereist dat deze rollen zichtbaar zijn in de administratie. Met terugwerkende kracht zijn de historische kosten verdeeld over de facilitaire en actieve rol. Het deel van de historische kosten binnen de faciliterende rol is op dit moment nog niet verhaalbaar op de projectontwikkelaar(s). Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel zijn deze kosten als verlies genomen. Naar verwachting worden deze gemaakte kosten in de toekomst terugverdiend in de nog te openen grondexploitatie. De historische plankosten voor het facilitaire deel bedragen, € 345.000.

Algemene Dekkingsmiddelen

Algemene uitkering

Uit de decembercirculaire van het Rijk blijkt dat dit voordeel voort komt uit afrekeningen over voorgaande jaren.

Rente

In het MPG is de rente berekend over de boekwaarde van de grondexploitatie tot 1 juli 2016. Besloten is om de methodiek gelijk te houden met de algemene renteberekening binnen de gemeente. De rente wordt hierdoor berekend over de boekwaarde per 1 januari 2016. Doordat de boekwaarde op dat moment hoger is levert dit een voordeel op voor de gemeente van circa € 120.000.

Dubieuze debiteuren

Om te kunnen voorzien in afboekingen van dubieuze debiteuren is een bedrag van circa € 168.000 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. Inmiddels zijn er verdergaande procedures ingezet voor enkele hoge langlopende vorderingen. Vooralsnog dienen we bij de bepaling van de hoogte van de voorziening uit te gaan van het slechtste scenario.

Structurele gevolgen

Onderstaande afwijkingen hebben een structureel gevolg en worden meegenomen bij de kwartaalbrieven 2017 en kadernota 2018. Voor een toelichting verwijzen we u naar de toelichtingen bij de staat van baten en lasten.

Structurele gevolgen	
Bedrijfsvoering	28
Vervallen huurkosten voor ouderenbeleid	36
Taakstelling sportaccommodaties	-29
Bijzondere bijstand	-22
Lagere opbrengsten precariobelasting	-25
Totaal structurele gevolgen	-12

Jaarverslag

Programmaverantwoording

Programma Bestuur en dienstverlening

Portefeuillehouder:

E. Boog (Juridische Zaken; Personeel en organisatie; Dienstverlening en ICT; Communicatie; Regionale zaken; Coördinatie Wijkgericht werken)

J. Klaasse (Citymarketing; Evenementen)

Gemeentesecretaris en afdelingsmanager:

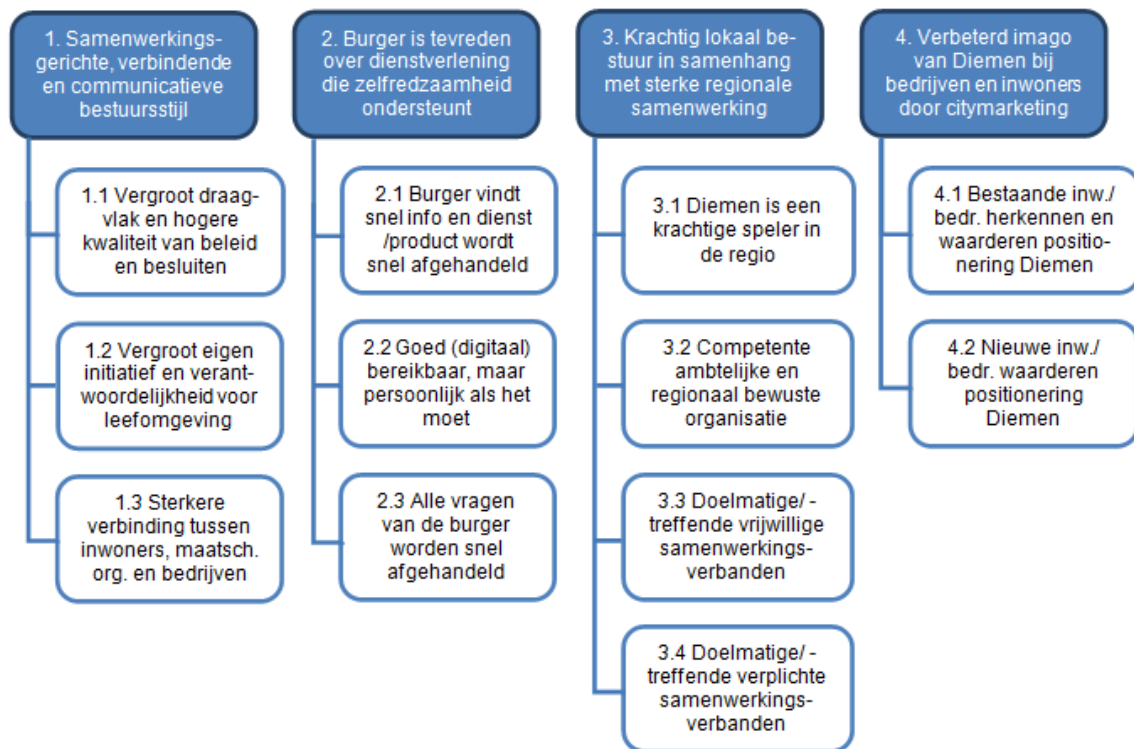
J.D. de Kort / A. Oonk

Afdeling:

Directie en Publiekszaken

Doelstellingen in één oogopslag

Doelenboom

Belangrijke ontwikkelingen

Citymarketing Daarom Diemen terugblik

Het college heeft hoge ambities op het gebied van citymarketing. Daarvoor is een jaarlijks budget beschikbaar gesteld van € 100.000.

Voor de gemeente Diemen was citymarketing compleet nieuw toen er 2015 met in- en externe stakeholders gestart werd de kernkwaliteiten en merkwaarden van Diemen te bepalen. Het resultaat was een onderscheidende positionering: 'Daarom Diemen'.

In anderhalf jaar tijd heeft citymarketing voor goede resultaten en ontwikkelingen gezorgd: de realisatie van gezamenlijke communicatiekanalen, -middelen en -campagnes draagt bij aan het creëren van samenhang en beleving in Diemen. En mede door het faciliteren van samenwerking en middelen vanuit Daarom Diemen, is een versterking en verbreding van het evenementenaanbod in Diemen tot stand gebracht. Denk aan Smakelijk Diemen, Duke op het Diemerplein en de Diemer December Dagen.

Vooraf op het gebied van verbinding en betrokkenheid (zowel extern: organisaties en inwoners als intern: de verschillende ambtelijke afdelingen van Diemen) zijn er goede stappen gezet.

Er bestaat een krachtig Daarom Diemen netwerk met meer dan 50 lokale partners. Hieruit ontstaan diverse allianties en initiatieven voor gezamenlijke activiteiten. De online community voor alle inwoners en geïnteresseerden presteert opvallend goed in vergelijking met andere (citymarketing-gerelateerde) communities zoals 'Stadshart Amstelveen', 'Heemskerk Online', 'Beverwijk Winkelstad', 'Haarlem City Blog'.

De Daarom Diemen community telde binnen vijf maanden al meer dan 3000 leden en presteert op het gebied van "engagement" uitzonderlijk. De Daarom Diemen community steekt met de IPM metric (interaction per thousand fans) ver boven de andere communities uit (bron: Cycle Media).

Al deze inspanningen dragen bij aan een solide verankering van "Daarom Diemen" in de gemeenschap. Het blijft noodzakelijk om in te zetten op het bijeenbrengen van partijen, het (blijvend) betrekken en aantrekken van bewoners en bedrijven en het versterken van trots en sociale cohesie. Dit past in de bredere Diemense ambitie op het gebied van participatie.

Metropoolregio (MRA) en Vervoerregio

In onze regio is de metropoolregio (MRA) een steeds belangrijker samenwerkingsniveau geworden. Vanaf 1 januari 2017 is de stadsregio (SRA) afgebouwd tot een samenwerking rond verkeer & vervoer (Vervoerregio). Nadat eerder al de jeugdzorgtaken waren gedecentraliseerd vanuit onze stadsregio naar de gemeenten en de wettelijke status van de SRA was geschrapt.

De inzet en financiering van de stadsregio, vanuit de inwonerbijdrage en BDU (brede doel uitkering), was de afgelopen jaren een belangrijke bijdrage aan de informele MRA-samenwerking. Deze vervallen vanaf 1 januari 2017. Daarnaast is er een breed gedragen gevoel, dat de raden en staten onvoldoende inzicht en zeggenschap hebben bij de huidige werkwijze.

Mede daarom wordt de MRA-samenwerking vanaf 2017 anders georganiseerd. Het afgelopen jaar is door verschillende bestuurders verkend op welke wijze de samenwerking in de Metropoolregio versterkt kan worden. Daarna is onder begeleiding van een bestuurlijke regiegroep met vertegenwoordigers van gemeenten en provincies gewerkt aan een voorstel voor de toekomstige regionale samenwerking. Dit heeft geleid tot een concept convenant, waarop de gemeenteraad heeft gereflecteerd. Naar aanleiding van deze consultantieronde bij alle deelnemers, is de bestuurlijke regiegroep tot een definitief convenant gekomen. Dit convenant vormt per 1 januari 2017 de basis onder de MRA-samenwerking.

Binnen de MRA-samenwerking wint de subregio aan belang, om samen strategisch sterk te zijn. Voor Diemen is dit de AM-regio (Amstelland-Meerlanden). De colleges hebben in 2016 gewerkt aan een plan om onderling tot de goede werkwijze en om tot voldoende ambtelijke ondersteuning hierbij te komen. Deze planvorming wordt in 2017 gecontinueerd. Daarnaast

heeft een klankbordgroep van raadsleden gesproken over de positie van de gemeenteraden. Hiervoor zijn zij gekomen met een 'roadmap'. In Diemen is in januari 2017 met deze roadmap ingestemd.

Beleidsnetwerk Duo+

In de begroting 2016 is aangekondigd dat het college de samenwerking binnen Duo+ uitbreidt met een strategisch convenant. Hiertoe is in 2016 ambtelijk toegewerkt naar een zogenaamd beleidsnetwerk. De bedoeling van dit netwerk is, dat vakcollega's binnen Duo+ elkaar nog beter kunnen vinden. De netwerksamenwerking richt zich op concrete zaken waar de gemeenten beleidsinhoudelijk en strategisch voor aan de lat staan. De netwerksamenwerking kent een pragmatische insteek, mede vanuit de belangrijke onderkenning dat een dergelijk netwerk binnen Duo+ 'gewoon logisch' is. De colleges hebben het niet nodig geacht om deze samenwerkingsintenties (op dit moment) te verankeren in een convenant of andersoortige intentieverklaring.

Dienstverlening

Op het gebied van kwaliteit dienstverlening is er in 2016 een aantal stappen gezet. Er is een nieuwe telefooncentrale geïmplementeerd met meer mogelijkheden zodat het klant contact centrum de burger nog beter van dienst kan zijn. De nieuwe website is een toptakenwebsite die samen met de inwoners van Diemen verder ontwikkeld wordt. Het onderzoek naar werken op afspraak bij burgerzaken is afgerond. De inwoners zijn over het algemeen tevreden met het werken op afspraak en geven het een cijfer van 7,7.

Omgevingssensitiviteit

Voorjaar 2016 heeft het college een onderzoek laten uitvoeren naar de omgevingssensitiviteit in de ambtelijke organisatie. Aanleiding voor het onderzoek was een toezegging die eind 2015 aan de gemeenteraad is gedaan, aangaande (verbeterde) communicatie bij grootschalige projecten. De onderzoekers hebben een positief beeld aangetroffen in de organisatie ten aanzien van omgevingssensitiviteit. Daarbij hebben ze zich gericht op vier domeinen die ieder apart en in onderlinge samenhang bepalend zijn voor de ruimte voor en mate van omgevingssensitiviteit in een gemeentelijke organisatie: cultuur, kaders, organisatie en (individueel) handelen. De onderzoekers hebben wel nog een aantal handvatten gedaan voor verbetering of optimalisatie. Deze zijn bedoeld om het positieve beeld nog verder te versterken en te bestendigen. Die richten zich enerzijds op de competenties van medewerkers en anderzijds op het ervaren van voldoende (politiek-bestuurlijke) 'rugdekking'. Beide thema's komen terug in de organisatieontwikkeling 'Koers op Initiatief', als ook in de aanstaande visie- en beleidsvorming rondom Communicatie, participatie en initiatief.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Samenwerkingsgerichte, verbindende en communicatieve bestuursstijl

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
1.1 - Verhoogde kwaliteit van beleid en besluiten			
1.2 - Vergroot draagvlak voor beleid en besluiten			
1.3 - Vergroot eigen initiatief en verantwoordelijkheid voor de leefomgeving door (groepen van) bewoners			
1.4 - Sterkere verbinding tussen bewoners en maatschappelijke organisaties en bedrijven			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1 - Oordeel van burgers over betrekken van burgers bij totstandkoming van gemeentelijke plannen	6,2	NB	NB
1.2 - Aantal bewonersinitiatieven	20 contracten voor groenparticipatie en 1 buurtmoestuin (Spoorzicht)	NB	49 groenzelfbeheer overeenkomsten, 2 speelplekken (Kleefkruid en Kolgans)
1.4 - Aantal bewoners en bedrijven dat meedoet aan bedrijven/ buurtpanel, wijkplatform en ov. wijkactiviteiten	15	15	NB

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Verhoogde kwaliteit van beleid en besluiten	
1.1.1 - Bij projecten en nieuw beleid in het startdocument expliciet benoemen van participatie en de participatietrede aangeven	Bij de aanvang van majeure nieuwe beleidsontwikkeling hanteren we sinds medio 2015 startnotities. Hierin wordt aan alle relevante aspecten t.a.v. de ontwikkeling aandacht besteed, waaronder participatie.
1.1.2 - Deelname als pioniergemeente aan project Landelijke Uitrol Mediation bij Overheidsorganisaties (LUMO)	Niet gerealiseerd. Hieraan is bij de opstart van het nieuwe team JZ binnen Duo+ geen prioriteit gegeven.
Subdoel 1.2 - Vergroot draagvlak voor beleid en besluiten	
1.2.1 - Zorgen dat burgers tijdig en helder worden geïnformeerd over besluiten die hen raken	Wij maakten bewonersbrieven, publiceerden Diemen Info, wekelijkse gemeentepagina, persberichten, inloopbijeenkomsten, berichten social media.
Subdoel 1.3 - Vergroot eigen initiatief en verantwoordelijkheid voor de leefomgeving door (groepen van) bewoners	
1.3.1 - Proactief communiceren over bewonersinitiatieven	Aandacht hiervoor met name in de Diemen Info.
1.3.2 - Wijkcoördinatoren ondersteunen en faciliteren bewonersinitiatieven	Voor de vier wijken in Diemen, zijn in 2016 wederom vier wijkcoördinatoren actief geweest.
1.3.3 - Samenwerking met SWD versterken door ze te betrekken bij bewonersinitiatieven	Jaarlijks vindt overleg en afstemming onder andere tussen de wijkcoördinatoren en SWD plaats.
1.3.4 - Ruimer aanbieden van laagdrempelige digitale communicatiemiddelen (social media of specifieke project sites)	Ook in 2016 is ingezet op ruimere communicatie via social media (Twitter en facebook). Verder maken we gebruik van projectenwebsites zoals die voor HollandPark, OostWest-as en nieuw Vogelweide.
Subdoel 1.4 - Sterkere verbinding tussen bewoners en maatschappelijke organisaties en bedrijven	
1.4.1 - Overzicht geven van bewonersinitiatieven, welke daarvan in samenwerking met SWD tot stand komen en bijbehorende bewonersgroepen	Een overzicht met alle lopende bewonersinitiatieven in Diemen is beschikbaar. Begin 2017 wordt hiermee een participatiekaart ontwikkeld.
1.4.2 - Ondersteunen van wijkcoördinatoren en faciliteren van bewonersinitiatieven	Voor de vier wijken in Diemen, zijn in 2016 wederom vier wijkcoördinatoren actief geweest.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1.1 - % gegrond verklaarde bezwaarschriften nav formele behandeling	26%	15%	16%
1.1. - % ingetrokken bezwaarschriften nav informele behandeling/mediation	92%	70%	89%
1.1.4 - % herziene primaire besluiten nav informele behandeling/mediation	23%	50%	33
1.1.5 - % informele aanpak/mediation van binnengekomen bezwaarschriften	10%	70%	27% ¹
1.1.6 - verschil in doorlooptijd tussen formeel/informeel/mediation	50%	60%	50%

2. Burger is tevreden over dienstverlening die zelfredzaamheid ondersteunt

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
2.1 - De burger wordt snel geholpen met zijn vraag ongeacht welk communicatiekanaal hij gebruikt			
2.2 - De gemeente is via diverse kanalen makkelijk bereikbaar met de nadruk op het digitale kanaal			
2.3 - Alle vragen van de burger worden snel afgehandeld			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.1 - Tevredenheid burger over de dienstverlening	6,9	geen meting waar staat je gemeente	niet gemeten in 2016
2.2 - % digitale aanvragen van het totaal aantal aanvragen	steeds meer inwoners vinden het prettig een aanvraag digitaal te doen. 2015 is de nulmeting.	+5%	nog niet meetbaar in 2016 ²
2.2 - Vermindering aantal klachten over gemeentelijke dienstverlening ten opzichte van vorig jaar ³	66	-5%	59 (-10%)

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - De burger vindt snel de informatie die hij zoekt en zijn product of dienst wordt snel afgehandeld	
2.1.1 - Samen met gebruikers de gebruikersvriendelijkheid van de e-diensten verbeteren	De webredactie verbetert samen met de inwoners van diemen de website en e-diensten.
2.1.2 - Jaarlijks meet de gemeente de bereikbaarheid van zijn afdelingen	In 2016 is de bereikbaarheid niet gemeten vanwege een nieuwe telefooncentrale
2.1.3 - Servicenormen over ahandeltijden vaststellen en hierop sturen met behulp van de nieuwe monitoringsystemen en actief communiceren	Via de bedrijfsvoeringsrapportage worden de servicenormen geanalyseerd
Subdoel 2.2 - De gemeente wil burgers meer gebruik laten maken van het digitale kanaal (op maat afgestemd op de situatie van de inwoners, digitaal als het kan en persoonlijk als het moet)	
2.2.1 - Wij geven cursus in digitale vaardigheden	Wij ondersteunen mensen via de Brede Hoed en de oba
2.2.2 - Een product is goedkoper indien het digitaal wordt aangevraagd	Voor deze opzet is niet gekozen.
2.2.3 - Invoeren werken op afspraak	Deze is succesvol geïmplementeerd en wordt met een ruime voldoende gewaardeerd.

¹ Veel advocaten willen niet meewerken aan informele ahandeling omdat dit geen toevoeging oplevert.

² Indien blijkt dat deze indicator niet meetbaar blijft zal er een voorstel komen bij de begroting om deze te verwijderen.

³ Omschrijving iets aangepast ter verduidelijking indicator.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.1.3 - % van alle binnenkomende gesprekken bij het kcc worden binnen 30 seconden beantwoord	71,12%	70%	70%
2.2.1 - % van de diensten dat digitaal wordt aangevraagd	Metten nog niet mogelijk	50%	nvt ⁴
2.2.2 - E-mail wordt binnen 5 werkdagen afgehandeld	95%	100%	meten was nog niet mogelijk
2.2.3 - Wachtijd voor een afspraak bij Burgerzaken is maximaal 5 werkdagen	90%	100%	100%
2.3.3 - Cijfer van de jaarlijkse kwaliteitsmeting (waar staat je gemeente)	6,7	Nvt	nvt

3. Krachtig lokaal bestuur in samenhang met sterke regionale samenwerking

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
3.1 - Diemen is een krachtige speler in de regio			
3.2 - Competente ambtelijke en regionaal bewuste organisatie			
3.3 - Doelmatige en doeltreffende vrijwillige samenwerkingsverbanden			
3.4 - Doelmatige en doeltreffende verplichte samenwerkingsverbanden			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
3.0 - Oordeel burgers over goed gemeentebestuur	wordt in waar staat je gemeente niet meer gemeten	NB	In 2016 geen meting

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 3.1 - Diemen is een krachtige speler in de regio	
3.1.1 - Vertegenwoordiging in regionale besturen	In 2016 is veel gesproken over goede vertegenwoordiging in zowel de AM-regio, als ook de Metropoolregio. Dit krijgt in 2017 zijn vervolg, mede in het licht van een motie 'AM-roadmap' waarover begin 2017 gestemd is.
Subdoel 3.2 - Competente ambtelijke en regionaal bewuste organisatie	
3.2.1 - Uitvoeren van (strategisch) HRM-beleid met focus op competenties	In 2015 en 2016 is nadrukkelijk aandacht besteed aan de werkzaamheden van "ambtelijke regiehouders", als uitkomst van het Rekenkamerrapport uit 2015.
Subdoel 3.3 - Doelmatige en doeltreffende vrijwillige samenwerkingsverbanden	
3.3.1 - Onderzoeken welke taken we beter in samenwerking kunnen uitvoeren (onder andere in Duo + en AM- verband)	Sinds 1 januari 2016 zijn de bedrijfsvoeringstaken belegd bij Duo+.
3.3.2 - Controleren of we de doelen die we met de deelname nastreven, ook realiseren	Dit gebeurt inmiddels conform de Nota Verbonden Partijen, die eind 2015 is vastgesteld in de gemeenteraad.
Subdoel 3.4 - Doelmatige en doeltreffende verplichte samenwerkingsverbanden	
3.4.1 - Onderzoeken welke taken we beter in samenwerking kunnen uitvoeren	In 2016 is toegewerkt naar verdere afschaling van de Stadsregionale samenwerking, als gevolg van wettelijke veranderingen (afschaffing WGR+, verplichting tot Vervoerregio).
3.4.2 - Controleren of we de doelen die we met de deelname nastreven, ook realiseren	Dit gebeurt inmiddels conform de Nota Verbonden Partijen, die eind 2015 is vastgesteld in de gemeenteraad.

⁴ Zie voetnoot bij indicator maatschappelijk effect 2.2.

4. Verbeterd imago van Diemen bij bedrijven en inwoners door citymarketing

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
4.1 - Bestaande bedrijven en inwoners herkennen en waarderen de positionering van Diemen			
4.2 - Nieuwe bedrijven en inwoners waarderen de positionering van Diemen			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
4.1 - Het oordeel van burgers en bedrijven over aantrekkelijkheid van een aantal aspecten van Diemen (woonklimaat, vestigingsklimaat, voorzieningen, bereikbaarheid, winkelaanbod, groen, levendigheid, sociaal klimaat, veiligheid)	7,5	geen meting in 2016	In 2016 geen meting
4.1 - Het oordeel van nieuw gevestigde bedrijven en bewoners over de aantrekkelijkheid van een aantal aspecten van Diemen	NB	geen meting in 2016	In 2016 geen meting

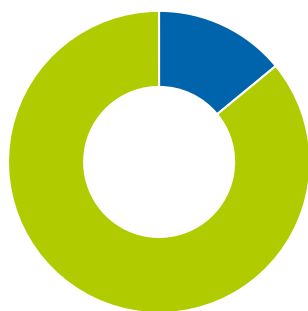
Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 4.1 - Bestaande bedrijven en inwoners herkennen en waarderen de positionering van Diemen	
4.1.1 - Doorontwikkeling citymarketingnetwerk binnen diemen	Ontwikkeling partnernetwerk en community: ook in 2016 zijn bijeenkomsten georganiseerd met stakeholders en medewerkers. Daarnaast was "Daarom Diemen" onderdeel van externe bijeenkomsten zoals 'Vaart in Diemen'. Met enkele partners zijn ook acties ontwikkeld. Een voorbeeld hiervan is de Wensboomactie aan het einde van 2016. Ook is er geïnvesteerd in opbouwen van de online community voor alle inwoners en geïnteresseerden. Er is gekozen voor een Facebook community, waarvan ook meerdere stakeholders van Daarom Diemen (gezamenlijk) beheerder zijn.
4.1.2 - Stimuleren van het organiseren van bij de positionering passende evenementen	Ook in 2016 zijn diverse (bestaande) evenementen in Diemen financieel ondersteund. Denk hierbij aan het Loswalfestival, Jazzfestival Duke op het Diemerplein en de Diemercross. Tevens zijn er (met partners) nieuwe evenementen opgezet, zoals Smakelijk Diemen en de Kids Santa Run tijdens de Diemer December Dagen. Daarnaast is er vier keer een dubbele evenementenpagina in het DiemerNieuws geplaatst en wordt de evenementenpagina op www.daaromdiemen.nl goed bijgehouden.
4.1.3 - Doorontwikkelen instrumentarium ter ondersteuning van de gekozen positionering	Op basis van de Daarom Diemen huisstijl zijn er diverse promotiematerialen ontworpen en aangeschaft: Voor bij evenementen: (blijvende) artikelen zoals hesjes voor organisatie(s), spandoeken, vlaggen maar ook give-aways zoals mokken, (duurzame) winkeltasjes, rugzakjes, pennen, winkelwagenmuntjes en kerstmutsen. Specifiek voor nieuwe inwoners (zoals van Plantage de Sniep en Holland Park) zijn er promotiematerialen aangeschaft om naast relevante informatie vanuit de gemeente te worden toegevoegd aan een 'Daarom Diemen Welkomspakket' (een grote kartonnen enveloppe). Ook zijn er slabbetjes aangeschaft om uit te reiken bij geboorten in Diemen. Medio 2016 is een grootschalige positioneringscampagne op touw gezet om het beeldmerk van "Daarom Diemen" te laten zien, maar vooral ook om 'lading' te geven aan de kernkwaliteiten en merkwaarden van Diemen. Gedurende 4 maanden is er een crossmediale positioneringscampagne ingezet via AT5, RTV Noord Holland en internet (websites en Facebook). Hiervoor zijn diverse middelen ontwikkeld, zoals een TV-commercial (film), een radiospot en online banners. Een deel van de uitzendkosten en de ontwikkelkosten van de middelen is door "Daarom Diemen" stakeholders (zoals winkelcentrum Diemerplein en de markt) betaald.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
4.1.4 - Opstarten van overleg met evenementenorganisatoren en horeca-ondernemers	Bij alle evenementen waarbij Daarom Diemen betrokken is, wordt een koppeling gemaakt met horeca-ondernemers. In overleg wordt bepaald of het evenement en de ondernemer elkaar kunnen versterken.
Subdoel 4.2 - Nieuwe bedrijven en inwoners waarderen de positionering van Diemen	
4.2.1 - Aandacht voor werving nieuwe bedrijven en bewoners	Daarom Diemen is voortdurend in contact met de diverse winkeliersverenigingen, Ondernemend Diemen en afzonderlijke (iconische) bedrijven. Er worden gezamenlijke acties en/of middelen ontwikkeld en uitgezet via verschillende kanalen. Ook was Daarom Diemen een integraal onderdeel van de netwerkbijeenkomst Vaart in Diemen 2016. Er is uitgebreid stilgestaan bij het gedachtegoed en de mogelijkheden van het citymarketing platform, en Daarom Diemen 'leverde' een goed ontvangen filmreportage van Bedrijvencentrum Diemen op Verrijn Stuart. Dit in het kader van 'ondernemers in de spotlight', een item dat vaker via Daarom Diemen zal worden aangestipt.
4.2.2 - Doorontwikkeling instrumentarium ter ondersteuning van de gekozen positionering	Zie indicator 4.2.1.

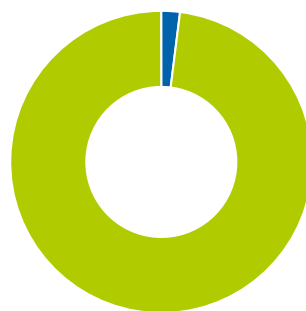
Wat heeft het gekost?

Programma Bestuur en dienstverlening	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-4.925	-10.279	-10.553	-10.649	-96
Structurele baten	828	1.518	1.451	1.588	137
Toevoegingen aan reserves	-154	-90	-90	-90	-
Onttrekkingen aan reserves	-345	-	-	-	-
Saldo Structureel	-4.596	-8.851	-9.192	-9.150	42
Incidentele lasten	-1.538	-409	-2.264	-2.269	-5
Incidentele baten	-	-	-	358	358
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	1.002	4	1.859	1.729	-130
Saldo Incidenteel	-536	-405	-405	-182	223
Saldo van de baten en lasten	-5.132	-9.256	-9.597	-9.332	265

Lasten en baten

Lasten

Baten

■ Best. en dienst.
■ Overig

Over te hevelen budgetten

Er zijn geen voorstellen om budgetten over te hevelen.

Investerings

Investerings (x € 1.000)				
Omschrijving	Budget	Realisatie t/m 2016	Vrije ruimte	i: in uitvoering d: doorschuiven v: vervallen a: afgewikkeld
70602 DiDi: DigiD-Bedrijven en GMV	13	0	13	v
70603 Vervangen straatnaamborden door reflectieborden	79	15	64	i
70604 DiDi: Modernisering GBA	0	-21	-21	i

70602: dit project is meegenomen binnen een ander project. Hierdoor vervalt dit krediet.

Programma Veiligheid en openbare orde

Portefeuillehouder:

E. Boog

Afdelingsmanager:

M.R.A. Cornelissen

Afdeling:

Bestuur- en Management Ondersteuning

Doelstellingen in één oogopslag

Doelenboom

Belangrijke ontwikkelingen

Meerjarenbeleidsplan Integrale Veiligheid Diemen 2015-2018

In november 2014 is het Meerjarenbeleidsplan Integrale Veiligheid Diemen 2015-2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierbij is aangegeven de behaalde resultaten te behouden en verder in te zetten op een versterking van de samenwerking met de diverse partijen, burgers en bedrijven. Daarbij blijft het uitgangspunt van versterken van de zelfredzaamheid van de burger. Door gebruik te maken van de inzet van vrijwilligers (Samen Veilig) is het mogelijk om diverse activiteiten vorm te geven en deze vrijwilligers ook te benutten als ogen en oren in de wijk. De vrijwilligers worden hiervoor getraind door onder andere de politie en de brandweer en van faciliteiten voorzien door de gemeente. Zo zijn er acties geweest in het kader van de Veiligheids- en gemeentedag, voorlichting aan huis en zijn er diverse surveillances door de wijk, op de markt en in het winkelcentrum uitgevoerd. Ook zijn er enkele fietsverlichtingscontroles uitgevoerd met de assistentie van Samen Veilig.

De aanpak van criminele activiteiten (waaronder bv. Hennepteelt) en illegale bewoning is een onderdeel waar via het Regionaal Informatie en Expertise Centrum in 2016 een hennepscan heeft uitgebracht. Daarnaast is gewerkt aan een regionale afstemming van beleidsuitgangspunten voor toepassing van de sluitingsbevoegdheden op grond van de Opiumwet. Ook de sluiting van panden op grond van Openbare Orde is inmiddels uitgewerkt in een 2e wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening 2015 in december 2016.

Naast de inzet op de Opiumwet is ook op het vlak van BIBOB beleid in 2016 gewerkt aan een regionale afstemming van beleidsuitgangspunten, dit zal begin 2017 formeel bekrachtigd worden.

Ook is eind 2016 de invoering van het digitale opkoop en verkoopregister geregeld voor handelaren in aangewezen tweede hands goederen. Dit met het oog op het voorkomen van heling van gestolen goederen. Het beleid en de invoering zal in begin 2017 verder worden uitgerold.

Aan de hand van de landelijke ontwikkelingen zijn in regionaal verband afspraken gemaakt over de aanpak van radicalisering. Dit moet nog verder worden uitgewerkt in 2017, maar uitgangspunt is regionale samenwerking en gebruik making van de kennis die in Amsterdam op dit vlak is opgedaan.

Binnen de ontwikkeling van de Nationale Politie is er een beslissing genomen om het proces van reorganisatie te vertragen. Ook zijn, door de wisselingen van de korpschef en de minister van Veiligheid en Justitie, beleidsmatig andere inzichten ontstaan. Er lijkt meer gehoor te worden gevonden voor de positie van de burgemeester ten opzichte van het dagelijks politiewerk.

Voor de aanpak van overlast door hangjongeren is in 2016 gestart met de inzet van straatcoaches van de Stichting Aanpak Overlast Amsterdam. Deze is inmiddels verlengd tot september 2017.

De decentralisatie van de jeugdzorg zal effect hebben op de uitvoering van het jeugdveiligheidsbeleid. Nog onduidelijk is wat dat effect zal zijn.

De start van DUO+ heeft er toe geleid dat in 2016 is gewerkt aan de opzet van een geïntegreerd piketrooster voor de crisisorganisaties van de drie deelnemende gemeenten. Deze is in februari 2017 van start gegaan.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Bijdrage aan de verbetering van de veiligheid

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
1.1 - Minder criminaliteit			
1.2 - Sociale cohesie en veilige leefomgeving			
1.3 - Verhoogd gevoel van veiligheid in de eigen leefomgeving			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1 - Aantal misdrijven	1.638	<1.660	1605
1.2 - Aantal overlastmeldingen bij politie (buren, drugs, jeugd)	212	<206	229
1.3 - Oordeel bewoners over veiligheid in de wijk	85%	>85%	85%

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Minder criminaliteit	
1.1.1 - Verstrekken van goede voorlichting en preventiemaatregelen aan (groepen) inwoners en ondernemers	Veiligheidsdag 29 mei 2016, Burgercursus Redzaamheid 8, 10 en 11 juni 2016, Gemeentedag 10 september 2016, daarnaast fietsverlichtingsacties, contact met Whatts App groepen, individuele adviezen, KVO's, veiligheidspanels bedrijven, bijeenkomsten winkeldiefstallen, overvallen en cybercrime voor ondernemers.
1.1.2 - In samenwerking met bedrijfsleven inzetten van cameratoezicht en stimuleren particuliere collectieve beveiliging	Bergwijkpark, beveiliging in periode oktober tot maart in samenwerking met bedrijfsleven.
1.1.3 - Deelnemen aan RPCAA (informatie en voorlichting aan ondernemers)	Bijeenkomsten winkeldiefstallen, overvallen en cybercrime voor ondernemers.
1.1.4 - Ondersteunen van bedrijfspansels locatiegericht	KVO's, veiligheidspanels bedrijven.
1.1.5 - Regievoeren en adviseren binnen KVO-trajecten (Keurmerk Veilig Ondernemen) zowel in winkelgebieden als bedrijfsterreinen	KVO's WC Gruttoplein, Diemerplein, Kruidenhof, Bedrijventerreinen Bergwijkpark Sniep en Verrijn Stuart
1.1.6 - Tegengaan woninginbraken door middel van regievoering op het project Samen veilig en veiligheidsmarkten	Wekelijkse surveillance door de wijken op indicatie van de politie, surveillance op de markt en in winkelcentrum, Veiligheidsdag en Gemeentedag.
1.1.7 - Intensivering bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit (deelname aan RIEC; toepassen van de wet Bibob gericht op hennepcultuur, motorclubs, prostitutie en mensenhandel, ongewenste bewoning)	Bestuurlijk maatregelen in verband met hennep en drugs: 3 waarschuwingen, 9 sluitingen op basis van artikel 13b Opiumwet, 1 sluiting pand op basis van Openbare Orde (vuurwapengebruik/illegal feest)
Subdoel 1.2 - Sociale cohesie en veilige leefomgeving	
1.2.1 - Continueren van aanpak jeugdoverlast (inclusief top 600 en deelnemen aan veiligheidshuis)	Aanpak is gecontinueerd. Daarnaast inzet van jeugdcoaches van Amsterdamse Stichting aanpak Overlast.
1.2.2 - Continueren van bemiddeling bij conflicten tussen burens (met name bij koopwoningen)	Aantal buurtbemiddelingen (7 stuks)
1.2.3 - Stimuleren van bewonersinitiatieven (project Samen Veilig)	Stimuleren Whatts App groepen.
1.2.4 - Inzetten openbare ordemaatregelen door burgemeester (bijv. alcoholverbod en tijdelijk huisverbod)	Alcoholverbod Kruidenhof verlengd tot 1-10-2018, een sluiting bedrijfspand i.v.m. illegaal feest en vuurwapengebruik, 9 opgelegde tijdelijke huisverboden
Subdoel 1.3 - Verhoogd gevoel van veiligheid in de eigen leefomgeving	
1.3.1 - Uitvoering geven aan de acties zoals opgenomen in het veiligheidsjaarplan	Zie bovenstaande tabel.
1.3.2 - Beperken gevolgen crisissituaties of calamiteiten	Deelname aan oefeningen, voorbereiding omvormen crisisstructuur naar de gemeenschappelijke samenwerking in DUO+ (start hiervan in 2017)

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1.7 - % bibobtoetsen over totaal aan aangevraagde vergunningen (drank/horecawet, exploitatievergunning, vergunning sexinrichting)	100%	80%	100%
1.2.2 - Aantal bemiddelingen bij conflicten tussen burens (met name koopwoningen)	4	NB	7
1.2.4 - Aantal openbare ordemaatregelen	10	1	14

2. Verhoogde zelfredzaamheid

2. Verhoogde zelfredzaamheid
Subdoelen
2.1 - Meer burgers nemen verantwoordelijkheid voor de eigen veiligheid
2.2 - Meer bedrijven nemen verantwoordelijkheid voor de eigen veiligheid

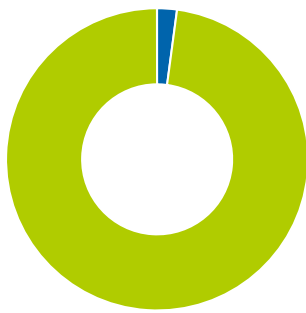
Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Burgers nemen meer verantwoordelijkheid voor eigen veiligheid	
2.1.1 - Integrale veiligheidsvoorlichting aan inwoners en doelgroepgericht (bijvoorbeeld aan ouderen), o.a. via veiligheidsmarkt en gemeentedag	Veiligheidsdag, gemeentedag, Burgercursus Redzaamheid.
2.1.2 - Bewust maken van inwoners en stimuleren van bewonersinitiatieven (o.a. via groepapps en deelname aan burgernet)	Stimuleren deelname Burgernet, Whatts App, Samen Veilig.
2.1.3 - Werven van vrijwilligers en inzet van vrijwilligers (bewonersparticipatie)	Werving voor Samen Veilig
Subdoel 2.2 - Bedrijven en instellingen nemen meer verantwoordelijkheid voor eigen veiligheid	
2.2.1 - Stimuleren van initiatieven door bedrijven en instellingen voor de vergroting van eigen veiligheid van bedrijven, personeel en cliënten	Door middel van KVO's., bedrijvenpanels, informatiebijeenkomsten over winkeldiefstallen, overvallen en cybercrime.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.1.3 - Aantal geworven en ingezette vrijwilligers die in het kader van het project Samen Veilig politie en/of brandweer ondersteunen	5	10	8

Wat heeft het gekost?

Programma Veiligheid en openbare orde	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-2.753	-1.959	-1.948	-1.967	-19
Structurele baten	272	85	85	183	99
Toevoegingen aan reserves	64	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-64	-	-	-	-
Saldo Structureel	-2.481	-1.874	-1.864	-1.784	80
Incidentele lasten	-	-	-	-	-
Incidentele baten	-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo Incidenteel	-	-	-	-	-
Saldo van de baten en lasten	-2.481	-1.874	-1.864	-1.784	80

Lasten en baten

Lasten

Baten

■ Veil. en openb.
■ Overige

Over te hevelen budgetten

Er zijn geen voorstellen om budgetten over te hevelen.

Investeringen

Binnen dit programma zijn er geen investeringen.

Programma Bereikbaarheid en mobiliteit

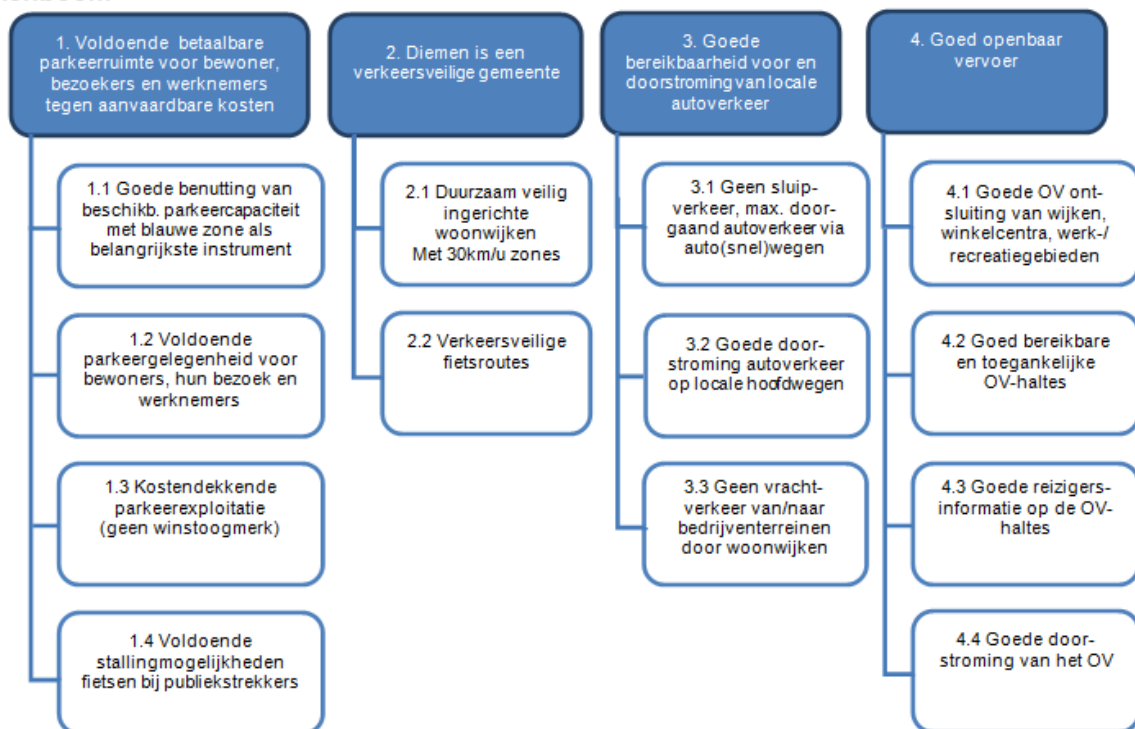
Portefeuillehouder:
A.J.M. Scholten

Afdelingsmanager:
M.R.A. Cornelissen

Afdeling:
Ruimtelijke Ontwikkeling

Doelstellingen in één oogopslag

Doelenboom

Belangrijke ontwikkelingen

Openbaar vervoer

In 2016 is het vervoerplan 2018 noord-zuidlijn van het GVB vastgesteld door de stadsregio Amsterdam. Dit plan voorziet in een ingrijpende verandering van het bus- en tramnetwerk vanwege de opening van de noord-zuidlijn in 2018. Onderdeel van het plan is de omlegging van tramlijn 9 naar de binnenring en Amsterdam West in plaats van naar de binnenstad en Amsterdam CS.

Parkeren

Per 1 januari 2016 is een tariefsverhoging van de ontheffing/vergunning voor bewoners en de ontheffing/vergunning voor bedrijven ingesteld. Daarmee is het tekort in de parkeexploitatie als gevolg van het vervallen van de vergoedingsregeling voor processen verbaal (bij Wet Mulderbonnen) opgevangen.

In de even jaren, dus ook 2016, zijn de opbrengsten van parkeervergunningen van de bewoners en de bedrijven ontvangen aan de hand van de 2-jaarlijkse prolongatie. Aangezien parkeren een kostendekkende exploitatie is, hebben we per saldo een bedrag van € 94.000 gedoteerd aan de reserve parkeren die in 2017 weer zal worden onttrokken.

Vervoerregio

Op het gebied van verkeer en vervoer is de regionale samenwerking veranderd. De stadsregio is per 1 januari 2017 Vervoerregio Amsterdam geworden met nieuwe deelnemers zoals de provincie Flevoland, Almere en Lelystad. De samenwerking is vastgelegd in een convenant. In 2016 is een Strategische Visie Mobiliteit opgesteld en na een consultatieronde vastgesteld. In 2017 zal de visie verder worden uitgewerkt.

Spooronderdoorgang Ouddiemerlaan

De spoorwegovergang Diemen Centrum is één van de drie overgangen in heel Nederland, die in de 1e tranche van het Landelijke Verbeterprogramma Overwegen is opgenomen. In 2016 is de bestuursovereenkomst tussen rijk en gemeente ondertekend en vindt een verdere uitwerking plaats van het project in samenwerking met ProRail en NS. Daarnaast heeft de gemeente het bestemmingsplan in procedure gebracht voor de tijdelijke situatie en de onderdoorgang. Ook is een startnotitie opgesteld ten behoeve van de herinrichting van de stationsomgeving.

Spoorontwikkelingen

Met ingang van de winterdienstregeling is de sprinterdienst op de Zuidelijke Ringlijn door NS teruggebracht van 4 naar 2 maal per uur.

Renovatie Oostlijn

De gemeente Amsterdam gaat 16 metrostations renoveren. Hieronder vallen ook de metrostations Venserpolder, Diemen-Zuid en Verrijn Stuartweg. Entrees, trappenhuisen en liftinstallaties worden vernieuwd. De stations zullen daardoor tijdelijk niet of minder goed ontsloten zijn. Bij volledige afsluiting wordt gezorgd voor vervangend vervoer. In overleg met de gemeente Amsterdam wordt onderzocht hoe ook de stationsomgevingen kunnen worden opgeknapt.

Oost-West As

Begin 2016 is het verkeerstechnisch ontwerp vastgesteld, de onderlegger voor de verdere inrichting van de as. Dit ontwerp is in nauwe samenwerking met de belanghebbende partijen opgesteld. In verband met de versnelde woningbouw in nieuwbouwwijk Plantage de Sniep is het project gedeeld in drie deelgebieden. Zo kan eerder worden gestart met de uitvoering van deelgebied 1 (tussen de Provincialeweg en het spoorviaduct). Halverwege 2016 is het definitief ontwerp voor deelgebied 1 (Plantage de Sniep) vastgesteld. Naar verwachting wordt halverwege 2017 gestart met de uitvoering in deelgebied 1.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Voldoende betaalbare parkeerruimte voor bewoners, bezoekers en werknemers tegen aanvaardbare kosten

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
1.1 - Goede benutting van beschikbare parkeercapaciteit met "blauwe zone" als belangrijkste instrument			
1.2 - Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners, hun bezoekers en werknemers			
1.3 - Kostendekkende parkeerexploitatie (geen winstoogmerk)			
1.4 - Voldoende stallingmogelijkheden voor fietsen bij publiekstreckers			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1 - Tevredenheid met parkeren in de wijk	NB	7,0	NB
1.2 .1 Parkeerdruk in woonwijken (max. bezetting) werkdagen:		90%	72%
- Polderland noordelijke deel	NB		35% - 76%
- Polderland zuidelijke deel	73 - 92%		91% - 98%
- Winkelcentrum Kruidenhof	70 - 73%		71% - 80%
- Kruidenbuurt (zonder winkelcentrum)	28 - 88%		56% - 68%
- Anne Frankwijk	78 - 94%		62% - 82%
- Biesbosch	NB		41% - 74%
- Rode Kruislaan	NB		74% - 95%
1.2.2 Parkeerdruk in woonwijken (max. bezetting) weekend:		90%	70%
- Polderland noordelijke deel	NB		50% - 82%
- Polderland zuidelijke deel	67 - 86%		66% - 81%
- Winkelcentrum Kruidenhof	72 - 80%		56% - 73%
- Kruidenbuurt (zonder winkelcentrum)	41 - 84%		42% - 84%
- Anne Frankwijk	72 - 97%		70% - 85%
- Biesbosch	NB		46% - 73%
- Rode Kruislaan	NB		74% - 95%
1.4 - Gebruik fietsenstallingen bij publiekstreckers (maximale bezettingsgraad)	NB	80%	NB

Activiteiten (wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Goede benutting van beschikbare parkeercapaciteit met "blauwe zone" als belangrijkste instrument	
1.1.1 - Uitbreiden parkeerregulering (blauwe zone) op basis van resultaten parkeermonitoring en op basis van klachten bewoners en ondernemers	In Diemen-Centrum, Rode Kruislaan en in Diemen Zuid, zuidelijk deel Polderland per 1 september uitgebreid. Per 1 december tevens nog een straat Polderland.
1.1.2 - Parkeermonitoring d.m.v. meting parkeerdruk	Is uitgevoerd in maart 2016.
Subdoel 1.2 - Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners, hun bezoekers en werknemers	
1.2.1 - Waar nodig bijsturen van parkeerregulering (maatwerk)	Is gebeurd in Diemen-Zuid (Polderland) en Diemen-Centrum (Rode Kruislaan)
1.2.2 - Afspraken over parkeervoorzieningen op eigen terrein bij nieuwbouwplannen	Is uitgevoerd in diverse projecten (Plantage de Sniep, Bergwijkpark Noord, Arent Krijstraat 1)
1.2.3 - Handhaven parkeerregulering incl. afhandelen parkeerklachten en overtredingen	Uitvoering geheel 2016 en per 1 december is kentekensparkeren ingevoerd.
Subdoel 1.3 - Kostendekkende parkeerexploitatie (geen winstoogmerk)	
1.3.1 - Uitbesteden werkzaamheden op basis van beste kosteneffectiviteit	In 2016 is activiteit 'Invorderen naheffingsaanslagen' opnieuw aanbesteed.
1.3.2 - Actueel houden parkeerexploitatie	Per 1 januari 2016 is een tariefsverhoging van de parkeervergunning doorgevoerd.
1.3.3 - Parkeertarieven baseren op sluitende parkeerexploitatie	Per 1 januari 2016 is een tariefsverhoging van de parkeervergunning doorgevoerd.
Subdoel 1.4 - Voldoende stallingmogelijkheden voor fietsen bij publiekstreckers	
1.4.1 - Bijplaatsen fietsenstallingen indien nodig en mogelijk	Is gebeurd bij hoogbouw langs Rode Kruislaan, Tobias Asserlaan en Roggekamp.
1.4.2 - Uitbreiding fietsenstalling bij station Diemen-Zuid in samenwerking met ProRail/Stadsregio	Is gerealiseerd bij de oostelijke entree van station Diemen-Zuid.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
1.1.2 - Parkeerdruk woonwijken (maximale parkeerbezetting)	90%	90%	Zie indicatoren 1.2.1 en 1.2.2

2. Diemen is een verkeersveilige gemeente

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
2.1 - Duurzaam veilig ingerichte woonwijken, met toepassing van 30 km zones			
2.2 - Verkeersveilige fietsroutes			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.0 - Tevredenheid verkeersveiligheid in de wijk	NB	7,2	NB

Activiteiten (wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Duurzaam veilig ingerichte woonwijken met 30 km zones	
2.1.1 - Toepassen duurzaam veilig maatregelen met 30 kilometerzones bij herinrichtingen (Diemen-Noord, Spoorzicht, Centrum West, Ouddiemerlaan/Burg. de Kievietstraat, Speenkruid, Plantage de Sniep)	Is meegenomen bij herinrichtingen in Zuid, Centrum en Noord en bij inrichting nieuwe gebieden (Plantage de Sniep, Holland Park).
2.1.2 - Deelname aan verkeersveiligheid campagnes	Is uitgevoerd met de scholen zijn weer begonnen en 6 campagnes in borden langs de oost-west as.
Subdoel 2.2 - Verkeersveilige fietsroutes	
2.2.1 - Toepassen duurzaam veilig maatregelen ten behoeve van fietsers bij herinrichtingen (o.a. Diemen-Noord, Centrumgebied, Oost-West as, Bergwijkpark, Spoorzicht, Sniep/Stammerdijk)	Is meegenomen in bij herinrichtingen in Zuid, Centrum en Noord en bij de inrichting van nieuwe gebieden (Plantage de Sniep, Holland Park).
2.2.2 - Verkeersveilige fietsroute opnemen bij ongelijkvloers maken van spoorwegovergang Ouddiemerlaan	Is opgenomen in klanteisen en ontwerpnota.
2.2.3 - Verkeersveilige fietsroutes meenemen bij herinrichting Oost-West as	Is opgenomen in ontwerp.

3. Goede bereikbaarheid voor en doorstroming van lokale autoverkeer

Wat wilden we bereiken?
Subdoelen
3.1 - Geen sluipverkeer door Diemen, zoveel mogelijk doorgaand autoverkeer via de auto(snel)wegen
3.2 - Goede doorstroming van het autoverkeer op lokale hoofdwegen
3.3 - Geen vrachtverkeer van en naar bedrijventerreinen door de woonwijken

Activiteiten	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 3.1 - Geen sluipverkeer door Diemen, zoveel mogelijk doorgaand autoverkeer via de auto(snel)wegen	
3.1.1 - Meewerken aan verbeteren doorstroming op auto(snel)wegen (planstudie SAA)	Planstudie SAA is in uitvoering in opdracht van Rijkswaterstaat.
3.1.2 - Rijsnelheid op lokale hoofdwegen 50 km/uur (Oost-West as, Bergwijkpark)	Is meegenomen in ontwerpen en verkeersbesluiten.
3.1.3 - Afstemmen informatiesystemen (bewegwijzering/navigatie) op hoofdroutes	Controle en aanpassingen zijn gedaan in landelijk databestand.
3.1.4 - Voorstel maken voor verbeteren verbindingen in en met Diemen-Zuid	Plan van aanpak is opgesteld en vastgesteld.
3.1.5 - Verbeteren gesloten verklaring op Diempolderweg ter hoogte van Muiderbrug	Overleg is met gemeente Gooise Meren gevoerd over ontheffingverlening.
Subdoel 3.2 - Goede doorstroming van het autoverkeer op lokale hoofdwegen	
3.2.1 - Waarborgen ontsluitingsfunctie d.m.v. advisering bij herinrichtingen (onder andere Oost-West as, Bergwijkpark-Noord, Diempolderweg)	Is uitgevoerd door middel van advisering over hoofdroutes in herinrichtingen en bespreking van voorstellen in verkeerscommissie.
3.2.2 - Ongelijkvloers maken van spoorwegovergang op Ouddiemerlaan	Bestuursovereenkomst is ondertekend. Project wordt verder uitgewerkt in samenwerking tussen ProRail, gemeente, NS en vervoerregio. Bestemmingsplan is in procedure gebracht.

Activiteiten	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
3.2.3 - Medewerking aan herinrichting Daalwijkdreef	Is uitgevoerd door Amsterdam en gereed.
Subdoel 3.3 - Geen vrachtverkeer van en naar bedrijventerreinen door de woonwijken	
3.3.1 - Zorgen voor goede rechtstreekse aansluiting van werkgebieden op hoofdwegennet (herinrichting Daalwijkdreef, Provincialeweg, Muiderstraatweg)	Wordt meegenomen in opstellen van verkeersontwerpen en uitvoering van ontwerpen. Route Muiderstraatweg, Provincialeweg, Daalwijkdreef is gereed.
3.3.2 - Begeleiden/beïnvloeden bedrijven bij vestigingsplaatskeuze en routekeuze	Vindt permanent plaats in contacten met marktpartijen.
3.3.3 - Afremmen vrachtverkeer bij herinrichting van woongebieden; onder andere meenemen in gebiedsvisie Diemen-Zuid	Is onderdeel van herinrichtingen op basis van duurzaam veilig zoals bijvoorbeeld Ouddiemerlaan.

4. Goed openbaar vervoer

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
4.1 - Goede OV ontsluiting van woonwijken, winkelcentra, werkgebieden en recreatiegebieden			
4.2 - Goed bereikbare en toegankelijke OV-haltes			
4.3 - Goede reizigersinformatie op de OV-haltes			
4.4 - Goede doorstroming van het openbaar vervoer			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
4.0 - Tevredenheid met OV in de wijk	NB	7,5	NB

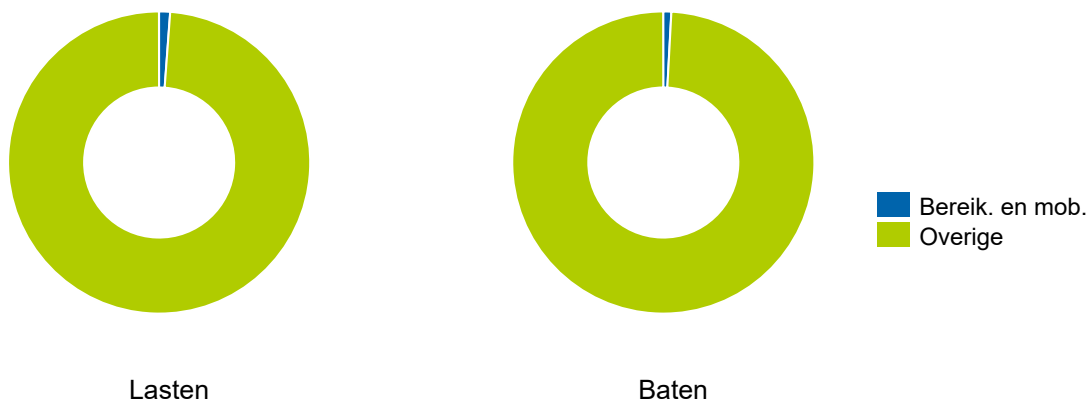
Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 4.1 - Goede openbaar vervoer ontsluiting van woonwijken, winkelcentra, werkgebieden en recreatiegebieden	
4.1.1 - Adviseren over concessieverlening Amsterdam en vervoerplannen GVB	Is gebeurd in kader van vervoerplan noord-zuidlijn en metrostudie.
Subdoel 4.2 - Goed bereikbare en toegankelijke OV-haltes	
4.2.1 - Aanpassen resterende haltes die voor subsidie in aanmerking komen	Loopt mee met groot onderhoud in Diemen-Noord.
4.2.2 - Verleggen en aanpassen haltes (Bergwijkpark, Oost-West as)	Is onderdeel van ontwerpen voor oost-west as, Bergwijkpark en spooronderdoorgang.
4.2.3 - Bijhouden nationaal haltebestand	Gebeurd bij mutaties in haltebestand.
Subdoel 4.3 - Goede reizigersinformatie op de OV-haltes	
4.3.1 - Uitbreiden van aantal DRIS-panelen (dynamisch reizigers informatie systeem) op haltes langs de oost-west as	8 nieuwe DRIS-panelen zijn besteld voor drukke instaphaltes in Centrum, Zuid en Bergwijkpark.
4.3.2 - Knooppuntmanagement bij station Diemen-Zuid	Informatieborden zijn geplaatst, afronden beheerconvenant wacht op actie vanuit vervoerregio.
Subdoel 4.4 - Goede doorstroming van het openbaar vervoer	
4.4.1 - Verbeteren doorstroming OV bij herinrichtingen (tram 9 op Oost-West as)	Is onderdeel van ontwerp voor oost-west as.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
4.2.1 - Aantal toegankelijk gemaakte haltes	4	5	3
4.3.2 - Totaal aantal haltes met DRIS-paneel	10	10	10

Wat heeft het gekost?

Programma Bereikbaarheid en mobiliteit	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-1.189	-1.022	-994	-1.093	-99
Structurele baten	595	729	729	834	105
Toevoegingen aan reserves	-	-110	-110	-110	-
Onttrekkingen aan reserves	134	-	-	24	24
Saldo Structureel	-460	-403	-375	-345	31
Incidentele lasten	-	-	-	-	-
Incidentele baten	-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo Incidenteel	-	-	-	-	-
Saldo van de baten en lasten	-460	-403	-375	-345	31

Lasten en baten

Over te hevelen budgetten

Er zijn geen voorstellen om budgetten over te hevelen.

Investerings

Investerings (x € 1.000)				
Omschrijving	Budget	Realisatie t/m 2016	Vrije ruimte	i: in uitvoering d: doorschuiven v: vervallen a: afgewikkeld
72203 Beheersysteem verkeertekens	40	39	1	i
72205 Vervangen VRI Burgemeester Bickerstraat/ Hartveldseweg	200	0	200	d
72621 Beheersysteem openbare verlichting (grafisch)	15	13	2	a
72626 Structurele vervanging bestaande lichtmasten	100	87	13	i
72639 Aankoop bladruimer	20	0	20	d
72641 Vervanging actie wagen	12	0	12	d
72645 Actualisering en digitalisering Wegenlegger	25	10	15	i
72646 Nieuw bestratingsmateriaal 2014	140	140	0	a
72647 Spooronderdoorgang Ouddiemerlaan	250	78	172	i

72205: Werkzaamheden zijn uitgesteld met als doel ze gelijktijdig met de uitvoering van de reconstructie van de Oost-West-as uit te voeren.

72639 In 2016 zijn meerdere bladruimers getest. Naar aanleiding van de uitkomst wordt in het 1e kwartaal 2017 een bladruimer aangeschaft.

72641 In 2016 heeft een marktorientatie plaatsgevonden. Naar aanleiding van de uitkomst wordt in het 1e kwartaal 2017 een actiewagen aangeschaft.

Programma Onderwijs en kinderopvang

Portefeuillehouder:

J. Klaasse en R.P. Grondel

Afdelingsmanager:

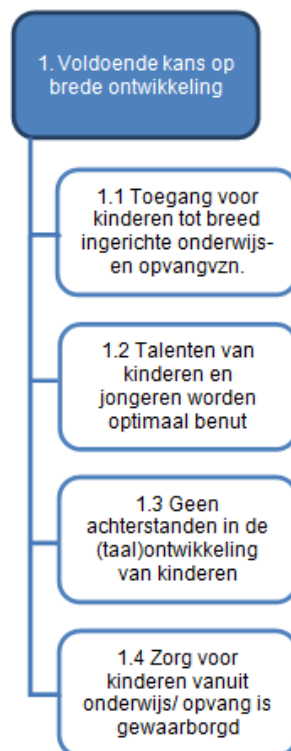
K. Schelling

Afdeling:

Samenleving

Doelstellingen in één oogopslag

Doelenboom

Belangrijke ontwikkelingen

Peuterspeelzaalwerk

De afgelopen jaren is er door het Rijk een aantal voorstellen gedaan voor wijziging van het beleid op het terrein van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang. Gelet op deze ontwikkelingen heeft er een zorgvuldige analyse van de Diemense situatie plaatsgevonden, en is er een voorstel gedaan op welke wijze het meest optimale ontwikkelingsaanbod voor peuters in Diemen behouden kan blijven. De Stichting Welzijn Diemen, de onderwijsbesturen en de kinderopvangorganisaties zijn hier nauw bij betrokken geweest. Voor de zomer van 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de toekomstige vormgeving van het peuterspeelzaalwerk in Diemen. Met als resultaat dat op 1 januari 2017 de peuterspeelzalen door de Stichting Welzijn Diemen zijn overgedragen aan KMNKind & Co en Stichting Kinderopvang Diemen. Harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk volgt met ingang van

augustus 2017. Dit houdt in dat de bekostiging van het peuterspeelzaalwerk anders zal verlopen. Ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag, moeten dit namelijk vanaf de harmonisatie aanvragen.

Strategische visie op de onderwijshuisvesting in Diemen

In januari 2015 is de strategische visie onderwijshuisvesting Plantage de Sniep, Diemen Zuid, Bergwijkpark vastgesteld. Sinds de vaststelling hebben diverse ontwikkelingen plaatsgevonden, welke hebben geleid tot het opstellen van nieuwe leerlingenprognoses. Deze prognoses laten een ander beeld zien van de leerlingenontwikkeling in Diemen en leiden tot een nieuwe strategische visie onderwijshuisvesting. Met name de ontwikkelingen in Bergwijkpark vragen een keuze voor de scholen in Diemen-Zuid en een definitief besluit voor een (brede) school in Bergwijkpark. De strategische visie onderwijshuisvesting Diemen 2017-2037 zal begin 2017 ter vaststelling worden voorgelegd aan de Raad.

Middelbare school

Binnen de gemeente Diemen bestaat er al enkele jaren de ambitie om binnen haar grenzen een middelbare school te realiseren. Jaarlijks gaan er zo'n 250 leerlingen vanuit het primair onderwijs naar een middelbare school in Amsterdam of 't Gooi. Deze uitstroom draagt niet bij aan de sociale cohesie van Diemen als dorp in een stedelijke omgeving. Daar waar (jeugd)zorgstructuur en het verenigingsleven in de leeftijdscategorie van 0-12 jaar zo sterk is, zo moeizaam komt deze tot stand na het 12^e levensjaar. Mede door het ontbreken van een verbindende schakel van een middelbare school. In 2016 is om meerdere redenen het onderwerp middelbaar onderwijs in Diemen weer op de agenda geplaatst. Hieraan liggen diverse redenen ten grondslag:

- De gemeente Diemen de komende jaren van 26.000 naar 35.000 inwoners zal groeien. Niet alleen het aantal leerlingen in het basisonderwijs zal groeien, maar ook het aantal leerlingen dat naar de middelbare school zal gaan.
- De Gooise Scholen Federatie heeft laten weten dat het Vechtstedecollege in Weesp zal groeien en wederom uitbreiding zal aanvragen bij de gemeente Weesp. In de gemeenteraad van Weesp is hierop discussie ontstaan of er geen stop moet komen voor leerlingen van buitenaf, zoals de kinderen uit Diemen.
- De stichtingsruimte voor het voortgezet onderwijs die de huidige wet biedt maakt het in de gemeente Amsterdam bijna onmogelijk om, ondanks de forse leerlingengroei en de behoefte van ouders, nieuwe scholen te stichten. Zelfs in IJburg is het stichten van een nieuw school voor voortgezet onderwijs momenteel op basis van de huidige wet niet mogelijk.

Naar aanleiding hiervan heeft eind 2016 een behoefteonderzoek onder ouders van groep 7 en 8 plaatsgevonden. In dit onderzoek wordt gevraagd in hoeverre zij interesse hebben naar een middelbare school in Diemen en welke aspecten meespelen bij het bepalen van de keuze voor de middelbare school. Ook zijn de juridische aspecten nader in beeld gebracht.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Voldoende kans op brede ontwikkeling

Wat wilden we bereiken?
Subdoelen
1.1 - Kinderen hebben toegang tot breed ingerichte voorschoolse-, onderwijs- en naschoolse voorzieningen
1.2 - Talenten van kinderen en jongeren worden optimaal benut
1.3 - Geen achterstanden in de (taal)ontwikkeling van kinderen
1.4 - Zorg voor de kinderen vanuit het onderwijs/opvang is gewaarborgd

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Kinderen hebben toegang tot breed ingerichte voorschoolse, onderwijs- en naschoolse voorzieningen	
1.1.1 - Geschikt maken van onderwijsgebouwen voor gecombineerd aanbod van onderwijs en opvangvoorzieningen en naschoolse activiteiten (in combinatie met sport, cultuur en wijkactiviteiten)	Bij de ontwikkeling van de kersenboom, de nieuwe basisschool voor de Sniep, is dit aspect meegenomen.
1.1.2 - Ondersteuning bij het ontwikkelen van netwerken en samenwerking tussen de verschillende partners binnen de gemeente	In 2016 is er door de gemeente gefaciliteerd terugkerend overleg geweest tussen de verschillende partners, ondermeer middels de ambtelijke en bestuurlijke LEA (Lokale Educatieve Agenda), overleg met de kinderdagverblijven en bibliotheek. Daarnaast zijn we in 2015 een traject gestart 'zorg voor de jeugd doe je samen'. Binnen dit traject wordt samen met alle partners binnen het jeugddomein de transformatie vorm gegeven door concrete afspraken te maken en 'best practises' uit te wisselen, maar vooral ook het netwerk te versterken en daarmee de samenwerking te borgen. Dit traject liep door in 2016. In 2016 is ook gewerkt aan een integrale jeugdnota waarbij met professionals, doelgroepen (kinderen en ouders) en adviesraden (wmo raad, jongerenraad, klankbordgroep) is gesproken over de invulling van de nota.
1.1.3 - Financieren van aanvullende (onderwijs)voorzieningen (zwemonderwijs, bewegingsonderwijs, buurtsportcoaches)	In 2016 zijn deze onderwijsvoorzieningen gesubsidieerd.
1.1.4 - Handhaving van en toezicht op de kwaliteit en veiligheid van de peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en de buitenschoolse opvang	In 2016 zijn er waar nodig handhavingstrajecten gestart om de kwaliteit en veiligheid van de voor- en naschoolse voorzieningen te handhaven.
Subdoel 1.2 - Talenten van kinderen en jongeren worden optimaal benut	
1.2.1 - Verbinden van onderwijs en opvang met het project buurtsportcoaches	De buurtsportcoaches stemmen hun aanbod mede af op de vraag vanuit het onderwijs en de opvang.
Subdoel 1.3 - Geen achterstanden in de (taal)ontwikkeling van kinderen	
1.3.1 - Verder versterken van de voor- en voerschoolse educatie en de doorgaande lijn	Ook in 2016 is er ingezet op borging en verbetering van de kwaliteit van de voerschoolse educatie middels inzet van de oudercontactfunctionaris, vve coördinator en de (LEA)overlegstructuren.
1.3.2 - Faciliteren overlegstructuren, afspraken maken met betrokken partners, ondersteunen van betrokken partners	In 2016 is er door de gemeente gefaciliteerd terugkerend overleg geweest tussen de verschillende partners, ondermeer middels de ambtelijke en bestuurlijke LEA (Lokale educatieve agenda). Tijdens deze overlegstructuren worden er afspraken gemaakt tussen partners en gemeente/partners.
1.3.3 - Subsidiëren voerschoolse VVE-instellingen	In 2016 zijn de peuterspeelzalen gesubsidieerd.
1.3.4 - Toeleden doelgroepkinderen naar VVE-instelling	De oudercontactfunctionaris heeft ook in 2016 met succes peuters toegeleid naar de peuterspeelzaal. 95% van de peuters in Diemen maakt gebruik van een voerschoolse voorziening (kinderdagverblijf of peuterspeelzaal). De geïndiceerde smalle doelgroepkinderen worden allemaal meermalen bezocht door de ouder-contact-functionaris en toegeleid naar de peuterspeelzaal. Dit draagt bij aan het grote bereik in Diemen.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.4 - De zorg voor de kinderen vanuit het onderwijs/opvang is gewaarborgd	
1.4.1 - Signaleren van zorgkinderen en doelgroepkinderen	Ook in 2016 heeft het consultatiebureau in samenwerking met de oudercontactfunctionaris een rol gespeeld in het signaleren van doelgroepkinderen. Deze kinderen zijn zoveel mogelijk toegeleid naar peuterspeelzalen of andere preventieve voorzieningen, zoals de voorleesexpress of Homestart. Daarnaast hebben de ouder- en kindcoaches een actieve signalerende rol op de basisschool. In december 2015 is ook de ouder- en kindcoach 0-5 jaar gestart; hij signaleert ook zorgkinderen op de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.
1.4.2 - Toezicht houden op naleving van de leerplicht en kwalificatieplicht	De leerplichtambtenaren houden toezicht op de naleving van de leerplicht en de kwalificatieplicht. Er is in 2015 – 2016 sprake geweest van een bij vlagen hoog aantal verzuimmeldingen. Die trend was in het voorgaande schooljaar al zichtbaar en zet verder door. Dat is terug te zien in de hoeveelheden dossiers die behandeld zijn en deelname aan de diverse overleggen. Het percentage voortijdige schoolverlaters (vsv) is gedaald. Het ministerie van OC & W, gemeenten en scholen hebben hier in samengewerkt.
1.4.3 - Verzorgen van leerlingenvervoer	In 2016 zijn er nieuwe beleidsregels en een verordening vastgesteld en is de uitvoering van het leerlingenvervoer ondergebracht bij het team Wmo. Er is in de beleidsregels ruimte voor kinderen van statushouders die woonachtig zijn in Diemen. Kinderen ouder dan 6 jaar kunnen maximaal 1 jaar een speciaal taalprogramma volgen en indien nodig gebruik maken van het leerlingenvervoer.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1.4 - % opvangvoorzieningen met een groen risicoprofiel ⁵	NB	30%	9% ⁶
1.3.4 - % van de geïndiceerde smalle doelgroepkinderen dat wordt doorgeleid naar een VVE-instelling	90%	90%	95%
1.4.2 - % vroegtijdige schoolverlaters (vsv) ⁷	2,7%	afname	1,5%

⁵ Het reguliere onderzoek wordt uitgevoerd op basis van een risico-inschatting. Risicogestuurd toezicht betekent minder toezicht waar mogelijk en meer toezicht waar nodig. Van ieder kindercentrum wordt na een onderzoek een risicoprofiel gemaakt. Op basis hiervan kan jaarlijk een inschatting worden gemaakt van het benodigde toezicht. Aan een risicoprofiel is een kleurcode verbonden, variërend van groen tot rood. In de praktijk betekent dit dat een groen centrum minder toezicht kan verwachten en een rood centrum meer. Het doel is streven naar zoveel mogelijk "groene" locaties. Daarom is hier het percentage groene locaties opgenomen.

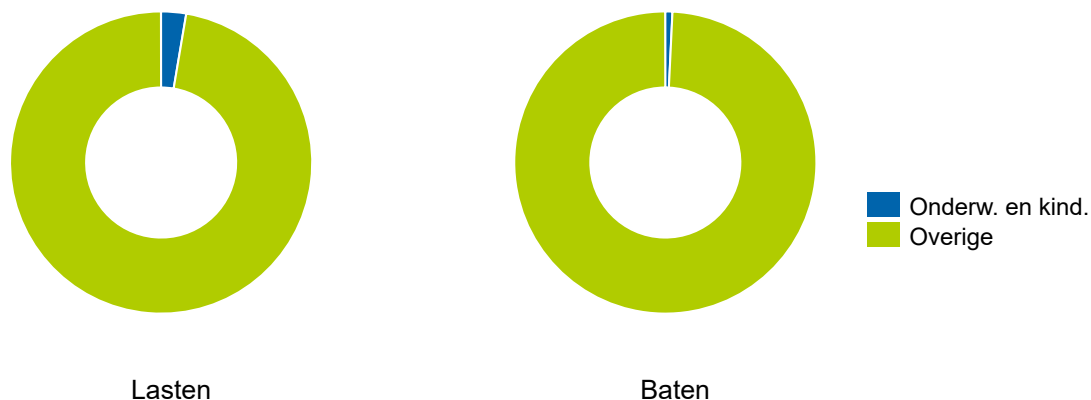
⁶ Van de 22 onderzochte vestigingen hebben 2 vestigingen een groen, 3 een rood en 17 een geel risicoprofiel.

⁷ De vsv-cijfers van de 'oude' convenantjaren worden op basis van absolute aantallen vsv'ers weergegeven. Vanaf convenantjaren 2012-2013 wordt er met vsv-percentages en vsv-normen gewerkt in plaats van absolute aantallen. De VSV cijfers lopen een schooljaar achter. De realisatie van 2016 betreft het schoolseizoen 2014 - 2015. Dit in verband met de definitie van een vsv-er.

Wat heeft het gekost?

Programma Onderwijs en kinderopvang	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-3.504	-3.041	-3.022	-2.432	591
Structurele baten	1.085	734	805	743	-61
Toevoegingen aan reserves	-	-	-57	-50	6
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-57	-50	7
Saldo Structureel	-2.419	-2.307	-2.332	-1.789	543
Incidentele lasten	-30	-	-101	-50	51
Incidentele baten	30	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	101	50	-51
Saldo Incidenteel	-	-	-	-	-
Saldo van de baten en lasten	-2.419	-2.307	-2.332	-1.789	543

Lasten en baten

Over te hevelen budgetten

- *Peuterspeelzaalwerk*

Als gevolg van de decentralisatie uitkering wet Oké is het peuterspeelzaalwerk anders ingericht. In verband met de te verwachten (frictie)kosten in augustus 2017 en de geplande harmonisatie wordt het overgehevelde bedrag uit 2015, € 44.000 nog een jaar doorgeschoven.

De overheveling 2015 staan nu ten laste van de 'Algemene Reserve'. Bij de besluitvorming wordt voorgesteld dit bedrag over te hevelen naar de 'Reserve Doorgeschoven Posten'. Inzet van de gelden gaat via de kwartaalbriefen.

Investeringen

Investeringen (x € 1.000)				
Omschrijving	Budget	Realisatie t/m 2016	Vrije ruimte	i: in uitvoering d: doorschuiven v: vervallen a: afgewikkeld
73404 Brede School De Kersenboom (Sniep)	6.230	2.272	3.958	i
73410 OLP Brede School De Kersenboom (Sniep) 307	307	52	255	i

Programma Sociaal domein

Portefeuillehouder:

R.P. Grondel

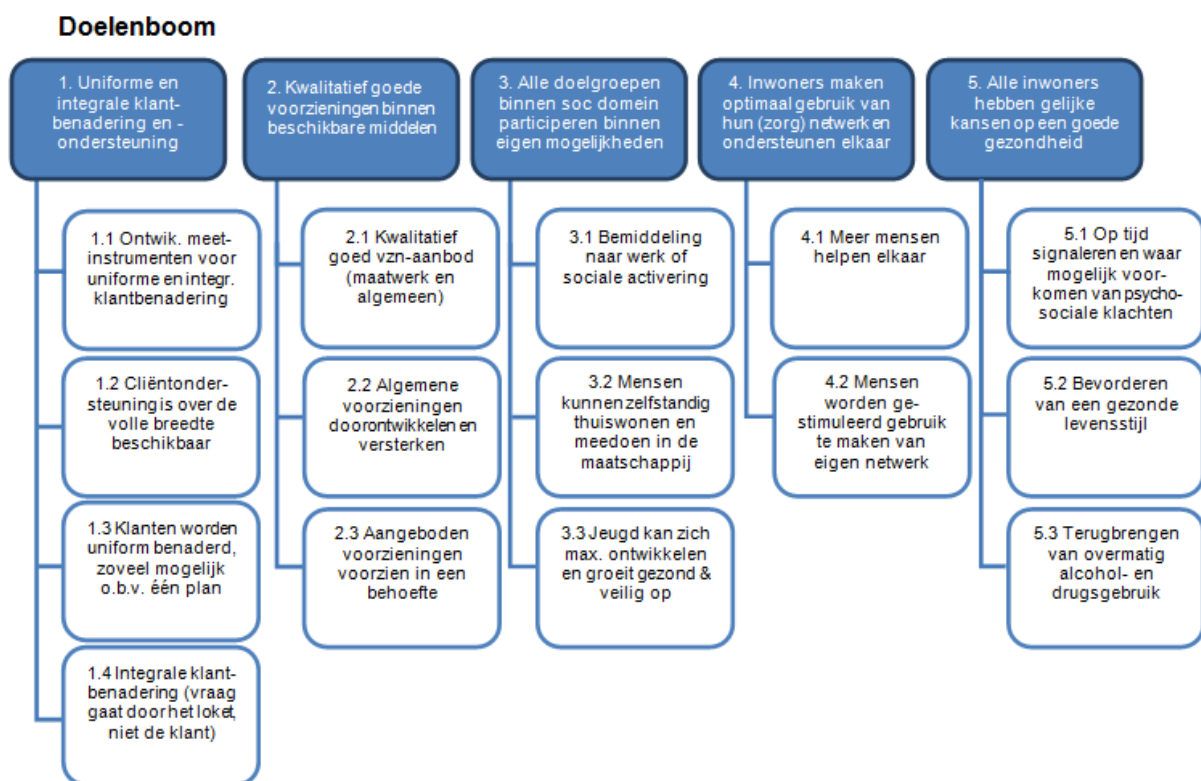
Afdelingsmanager:

K. Schelling en A. Oonk

Afdeling:

Samenleving en Publiekszaken

Doelstellingen in één oogopslag

Belangrijke ontwikkelingen

Het afgelopen jaar hebben de nieuwe regelingen in het Sociaal Domein steeds meer hun plek gekregen in het normale werkproces. De klanten en regelingen zijn onderdeel geworden van de reguliere bedrijfsvoering. Ook administratief komen de zaken langzaam op orde. Op beleidsmatig terrein is in 2016 de aandacht verschoven van de invoering van de regelingen en daarmee samenhangende beleidsvragen, naar het bewerkstelligen van de transformatie; het veranderingsproces dat moet leiden tot effectieve zorg die dichterbij huis wordt georganiseerd en waarbij mensen worden ondersteund bij hun zelfoplossend vermogen.

Inkoop specialistische jeugdzorg

In juni hebben de portefeuillehouders jeugd in de Jeugdhulpregio's Amsterdam-Amstelland en Zaanstreek-Waterland besloten de Specialistische Jeugdhulp voor 2018 wederom gezamenlijk in te kopen op basis van de nieuwe inkoopstrategie jeugdhulp. Met de nieuwe inkoopstrategie geven we verder vorm aan de door ons gewenste transformatie. Het gaat om een doorontwikkeling van uitgangspunten die in het regionaal transitiearrangement en ons beleidsplan " Diemen dat zijn wij, de zorg voor de jeugd doen we samen" zijn vastgelegd. Het kenmerk van de strategie is dat wordt samengewerkt aan het behalen van het resultaat van een integraal plan waarin naar het hele gezin is gekeken. In de kern bestaat de transformatie uit een sterke vereenvoudiging van het huidige systeem van verkokerde inzet van hulp door losse inkoop van producten en te weinig inzicht in de behaalde resultaten. We willen toe naar een clustering op basis van de vraag van het gezin. Het college van B&W van de gemeente Amsterdam heeft in juni ingestemd om te starten met de inkoopprocedure specialistische jeugdhulp 2018 en de inkoop samenwerking daarbij met 13 gemeenten. In juli is de openbare aanbesteding regionale specialistische jeugdhulp Amsterdam- Amstelland en Zaanstreek-Waterland 2018 gepubliceerd. Aanbieders hebben veel vragen gesteld over de inkoopdocumenten. Aanbieders hadden tot 20 oktober 2016 de tijd om in te schrijven. Planning is om in februari 2017 ondertekende contracten te hebben met aanbieders voor levering van specialistische jeugdhulp vanaf 1 januari. Naast de aanbesteding wordt er in de verschillende regionale werkgroepen doorgegaan met de voorbereiding op de implementatie van de nieuwe inkoopstrategie. Er is inmiddels een concept administratieprotocol opgesteld en er wordt gewerkt aan een leerprogramma voor de toegang en de lokale teams. Om alle aanbieders, verwijzers en andere belanghebbende goed te kunnen informeren is de www.zorgomregioamsterdam.nl aangepast. Voor 2017 worden de huidige overeenkomsten met de aanbieders verlengd. De medewerkers van het Brede Hoed Team en de jeugdconsulent zijn geïnformeerd over de nieuwe inkoopstrategie specialistische jeugdhulp en de daaraan gekoppelde werkwijze van het opstellen van perspectiefplan met doelen en het bepalen van ondersteuningsprofielen.

Huis van de Buurt

De samenwerking tussen de verschillende partners in het Huis van de Buurt is geïntensiveerd. De SWD heeft de regie over het Huis van de Buurt, maar in de praktijk is er een meer gedeelde verantwoordelijkheid over de activiteiten in het Huis van de Buurt. De ervaringen met het Huis van de buurt in 't Kruidvat zijn goed. Regelmatig worden cliënten gewezen op de activiteiten in het huis van de buurt gericht op meedoen en sociale activering. Ook helpen cliënten mee als vrijwilliger in het huis van de buurt. Het Huis van de buurt heeft zich in die zin ontwikkeld tot een volwaardige voorliggende voorziening.

Klantervaringsonderzoek

In het eerste kwartaal van 2016 zijn de vragenlijsten opgesteld voor een eerste klantervaringsonderzoek over de dienstverlening van de gemeente op het gebied van werk, zorg en jeugd. Mensen die in 2015 contact hebben gehad met een consulent van de Wmo, de participatie coaches of de jeugdconsulent hebben een uitnodiging gekregen om mee te doen met het onderzoek. Het onderzoek, dat wordt uitgevoerd in samenwerking met Uithoorn en Ouder-Amstel, is gefinancierd met een subsidie van de provincie.

Huishoudelijke hulp toelage

In 2015 is gestart met de pilot Huishoudelijke Hulp Toelage waarbij cliënten met een Wmo-indicatie of mantelzorgers die geregistreerd staan bij Markant met een eigen bijdrage van €7 per uur een hulp in het huishouden in kunnen zetten. In Diemen is hier nauwelijks gebruik van gemaakt. Dit komt mede doordat de gemeente Diemen niet fors heeft bezuinigd op de reguliere hulp bij het huishouden. Ook hebben de aanbieders aangegeven de administratieve

last van dit product erg hoog te vinden. Mede hierom is ervoor gekozen deze pilot per 1 januari 2017 te stoppen en het beschikbare budget te betrekken bij het budget voor de hulp bij het huishouden.

Diemenvoorelkaar.nl

De website Diemenvoorelkaar.nl beoogd vrijwilligers die hulp willen bieden en hulpvragers zo goed mogelijk aan elkaar te koppelen en wordt door het netwerk als positief ervaren. In 2016 is ingezet op de doorontwikkeling van de Buurthulpdienst, voorheen de klussendienst van WonenPlus, naar Diemenvoorelkaar (website). De Buurthulpdienst blijft beschikbaar voor kwetsbaarste groep en dit maakt onderdeel uit van vrijwilligersbeleid.

Afstemming gemeentelijke cliëntondersteuners

De medewerkers van het Brede Hoed Team, het team Sociale zaken en het Wmo-team kunnen elkaar steeds beter vinden. Op onderwerpen worden tussen de teams informatiesessies gehouden waar specifieke kennis gedeeld wordt. Ook zijn afspraken gemaakt over het op een zo vroeg mogelijk moment in het proces inschakelen van de andere teams. Op die manier is het mogelijk om gezamenlijk tot een breed gedragen plan te komen. Daarbij is aandacht voor de spanning tussen beperkingen van de wettelijke kaders en het vinden van een oplossing voor een cliënt. In het kader van de klantbenadering wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de samenwerking tussen de teams om te komen tot een zo optimaal mogelijke hulp- en dienstverlening.

Samenwerking Brede Hoed Netwerk

In 2016 hebben 3 bijeenkomsten plaatsgevonden met het Brede Hoed Netwerk en dan de partners die veel met jeugd werken, waarbij samen met het netwerk een transformatiedialoog is aangegaan. Doel van deze sessies was om als werkgemeenschap een continu leerproces te ontwikkelen met als doel het verbeteren van de zorg voor kind en gezin. Op basis van ervaringen in de praktijk is gekeken waar moet worden bijgestuurd om de doelstellingen realiseren en te evalueren. Deelnemers zijn met elkaar in gesprek gegaan over doe ik de juiste dingen, welke successen heb ik bereikt en welke belemmeringen kom ik tegen om de juiste dingen voor het kind en het gezin goed te doen en wie heb ik daarbij nodig en hoe verloopt dan de samenwerking in ons netwerk. Temeer omdat meerdere professionals rondom het gezin invloed uit oefenen op de situatie van het kind en gezin er is dan ook een gedeelde verantwoordelijkheid voor die situatie waarin het kind en het gezin zich bevindt.

Inzet praktijkondersteuner huisartsen (POH-er)

Vanaf medio 2016 is er met de inzet van de praktijkondersteuner jeugd (voorheen al deels gefinancierd door de zorgverzekeraar) via de huisarts meer ambulante lichte GGZ ondersteuning beschikbaar. In een vroeg stadium kan dan passende ondersteuning worden geboden, waardoor mogelijk minder beroep moet worden gedaan op specialistische voorzieningen. Uit een eerste eind evaluatie met de huisartsen en de praktijkondersteuners jeugd eind 2016 is gebleken dat de inzet positief (minder verwijzingen nodig) is, maar gelet op de korte duur van de pilot zal aan het college worden voorgesteld de pilot met een jaar te verlengen en in het 3^e kwartaal 2017 te evalueren.

Vernieuwing verwijsindex

In 2016 is er een aanbesteding gedaan voor de opvolger van Matchpoint. Matchpoint is een informatie-infrastructuur die zichtbaar maakt welke instellingen en welke professionals betrokken zijn bij dezelfde jongere (en in de toekomst ook het gezin) en waar de verantwoordelijkheid voor de zorgcoördinatie is belegd. In 2017 gaan alle gemeenten in de Stadsregio Amsterdam over naar het nieuwe systeem MULTIsignaal. Met het nieuwe

systeem wordt onderzocht of het aantal gebruikers uitgebreid kan worden. Hierbij wordt gedacht aan de jeugdconsulent en aan de praktijkondersteuners huisartsenzorg (POH jeugd).

Veilig thuis

De organisatie Veilig Thuis wordt verder doorontwikkeld tot expertisecentrum zodat kennis ook dichterbij het lokale veld (en de inwoners) wordt gebracht. In meer concretere vorm is daar uitwerking aan gegeven in het Preventieplan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling dat in 2016 in Diemen is vastgesteld. Het zogenoemde op-, en afschalen (wat doet Veilig Thuis en wat doen lokale wijkteams) is een voortdurend aandachtspunt. In 2016 heeft dit geresulteerd in (praktische) samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en de gemeente, vooral met het Brede Hoed Team.

Brede HOED team

De werkwijze van het BHT is sinds de start in ontwikkeling en wordt al werkenderwijs aangepast. Zo is de overlegstructuur effectiever en efficiënter ingericht en is het functieprofiel van de leden van het BHT en de positionering van het team in de praktijk verduidelijkt. Ook wordt er gewerkt aan de registratie (ICT-systeem) en de aansturing van het team.

In de afgelopen periode zijn er enkele ingewikkelde casussen geweest vanuit het Brede Hoed Team die doorgeleid moesten worden naar Amsterdam, omdat het hier Maatschappelijke Opvang dan wel beschermd Wonen betrof. Omdat het casussen betrof van jongeren die net nog geen 18 waren of net waren geworden was het niet altijd duidelijk bij welke toegang de jongeren aangemeld moesten worden. In overleg met de beleidsmedewerkers van de gemeente Amsterdam en de uitvoering van de toegang tot deze twee voorzieningen zijn heldere (werk-)afspraken gemaakt.

Wmo

De nieuwe taken op het gebied van de Wmo zijn ingebed in de reguliere werkzaamheden. Doordat met de Wmo 2015 een nieuw proces is ingevoerd en door de complexere doelgroep, wordt in de uitvoering duidelijk dat er meer tijd nodig is per aanvraag om deze op een goede manier te behandelen.

Sluitende aanpak Praktijk Onderwijs en Voortgezet Speciaal Onderwijs (PRO-VSO)

Binnen de arbeidsmarktregio groot Amsterdam wordt samengewerkt in het kader van een preventieve en sluitende aanpak voor een kwetsbare groep jongeren, namelijk jongeren in het laatste schooljaar van PRO-VSO. Diemen heeft in 2016 met de gemeente Amsterdam een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. De jongeren in het uitstroomjaar worden op de scholen actief bezocht door coaches van de Amsterdamse afdeling Werk & Re-integratie (W&R). Op basis van deze screening wordt een uitstroomprofiel opgesteld waarna een warme overdracht naar de jongerenconsulent van de gemeente Diemen plaatsvindt. Als het nodig is wordt ondersteuning aangeboden vanuit de Wmo, Jeugdzorg of Participatiewet. Het gaat voor Diemen om circa jaarlijks om 8 a 10 jongeren die uitstromen uit het PRO-VSO (16-17 jarigen).

Wet taaleis

De Wet Taaleis is per 1 januari 2016 in werking getreden. Door de invoering van deze wet krijgen uitkeringsgerechtigden (Bijstand) die de Nederlandse taal niet beheersen de inspanningsverplichting deze minimaal op het niveau van groep 8 van de basisschool te beheersen. Vanwege de invoering van deze wet heeft het college op 21 juni 2016 de

beleidsregels Wet taaleis vastgesteld. De Wet taaleis voor nieuwe instroom in de bijstand is ingegaan op 1 januari 2016. Bij een deel van de mensen die instromen in de bijstand wordt een taaltoets afgenomen.

Voor inwoners die al voor 1 januari 2016 in de bijstand zaten, is toepassing van de wet ingegaan op 1 juli 2016. In 2016 is bij de helft van het bestand (225 huishoudens) onderzocht wie op grond van de wet ontheffing krijgt. Daarnaast is aan 54 bijstandsgerechtigden een tijdelijke ontheffing verleend op grond van medische of sociale omstandigheden of omdat ze geen taal kunnen leren (dyslectisch, verstandelijk beperkt, etcetera). Er zijn 26 taaltoetsen uitgevoerd door een lokale taalaanbieder. In totaal zijn 30 inwoners op taaltraject gegaan. De eerste resultaten worden verwacht in 2017. In 2017 wordt de tweede helft van het bestand onderzocht.

Uitstroom uit de bijstand

In 2016 is succesvol ingezet op de re-integratie van burgers naar werk. 74 klanten zijn uitgestroomd vanuit de bijstand naar werk. Dit is een vermeerdering ten opzichte van 2015, toen was er een uitstroom van 64 klanten.

Inkoop Hulp bij het huishouden

In 2016 is het contract voor de hulp bij het huishouden meervoudig onderhands aanbesteed. Hierbij is rekening gehouden met de Code Verantwoord Marktgedrag Thuisondersteuning. De tarieven zullen vanaf 1 januari 2017 (ruim) hoger zijn dan in 2016. In 2016 is het budget voor de hulp bij het huishouden onderbenut. Deze verhoging van uitgaven zal de onderbenutting in 2016 deels opheffen.

Inkoop Wmo-vervoer en leerlingenvervoer

In samenwerking met Ouder-Amstel en Uithoorn is het contract van het Wmo-vervoer en het leerlingenvervoer aanbesteed. Bij deze aanbesteding is bij de gunning ingezet op hoge kwaliteit en hoge duurzaamheid. Door deze methode zijn goede duurzaamheidsvoorwaarden met de aanbieders gerealiseerd.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Uniforme en integrale klantbenadering en -ondersteuning

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
1.1 - Meting en verantwoording van de uniforme en integrale klantbenadering			
1.2 - Cliëntondersteuning is over de volle breedte van het sociaal domein beschikbaar			
1.3 - Alle klanten worden op uniforme wijze benaderd waarbij, zo nodig op basis van het Brede gesprek, per klant of gezin, één plan wordt gemaakt			
1.4 - Integrale klantbenadering (vraag gaat door het loket, niet de klant)			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.0 - Klanttevredenheid over informatie, advies en cliëntondersteuning binnen de Brede HOED	onderzoek wordt gehouden in maart 2016	NB	NB ⁸
1.4 - Aantal in behandeling genomen en uitbehandelde casussen door Brede Hoed Team	43/7	NB	58/41

⁸ Het klantervaringsonderzoek over 2015 zoals uitgevoerd in maart 2016 geeft onvoldoende relevante informatie om de klanttevredenheid voor 2016 (of 2015) aan te geven.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Meting en verantwoording van de uniforme en integrale klantbenadering	
1.1.1 - Ontwikkelen van een aantal instrumenten om te kunnen meten en verantwoorden	In 2016 is in samenwerking met Ouder-Amstel en Uithoorn een klantervaringsonderzoek ontwikkeld en gehouden.
1.1.2 - Monitoren van gegevens en eventueel bijsturen van de werkwijze	In 2016 is een klantervaringsonderzoek uitgevoerd over de klantbenadering door de verschillende gemeentelijke medewerkers.
Subdoel 1.2 - Cliëntondersteuning is over de volle breedte van het sociaal domein beschikbaar	
1.2.1 - Maken van afspraken met de cliëntondersteuningsorganisaties	In 2016 hebben verschillende organisaties cliëntondersteuning geboden, zoals MEE , Markant en de MaDi.
1.2.2 - Het aanbod van cliëntondersteuningsfuncties inzichtelijk maken voor professional en burger	In 2016 konden zowel de burgers als de professionals het aanbod voor cliëntondersteuning vinden in de sociale kaart van Diemen. In december is een bijeenkomst gehouden voor het netwerk waarin de Madi zich heeft gepresenteerd als de nieuwe uitvoerder van schulphulpverlening en het Vroef-er-op-af-project. Ongeveer 45 professionals uit het Brede Hoed Netwerk namen deel aan deze bijeenkomst.
Subdoel 1.3 - Alle klanten worden op uniforme wijze benaderd waarbij, zo nodig op basis van het Brede gesprek, per klant of gezin, één plan wordt gemaakt	
1.3.1 - Trainen van alle medewerkers in het Brede Hoed Netwerk in het voeren van het Brede gesprek	In 2016 waren alle medewerkers en cliëntondersteuners getraind in het voeren van een breed gesprek.
1.3.2 - Het ontwikkelen van een uniforme vragenlijst	Er is nog geen uniforme vragenlijst. De verschillende disciplines vragen een andere uitvraag en een uniforme vragenlijst is daarin geen instrument waarmee efficiënt en effectief bij alle teams gewerkt kan worden.
Subdoel 1.4 - Integrale klantbenadering (er wordt gestreefd naar zo min mogelijk ondersteuners rondom een gezin. Partijen werken samen en zijn op de hoogte van elkaars werk; de vraag gaat door het loket en niet de klant)	
1.4.1 - Het verder ontwikkelen en uitdragen van een heldere toeleidingsstructuur in Diemen	De toeleidingsstructuur voor jeugdigen en of ouders die jeugdhulp nodig hebben is bekend bij alle professionals die met jeugdigen werken. De OKC coach 0 -5 jaar kan vanaf 2016 ook kinderen toeleiden naar jeugdhulp.
1.4.2 - Doorontwikkelen van het Brede Hoed team (multiprobleem-aanpak)	De werkwijze van het BHT is sinds de start in ontwikkeling en wordt al werkenderwijs aangepast. Zo is de overlegstructuur effectiever en efficiënter ingericht en is het functieprofiel van de leden van het BHT en de positionering van het team in de praktijk verduidelijkt. De BHT leden zijn geschoold in motiverende gespreksvoering. Ook wordt er gewerkt aan de registratie (ICT-systeem) en de aansturing van het team.
1.4.3 - Gegevensuitwisseling (ook met externen) door middel van ICT-applicatie (iSamenleving) mogelijk maken	Het Brede Hoed Team werkt met Ris en kan via dit medium communiceren met externe partners.

2. Kwalitatief goede voorzieningen binnen beschikbare middelen

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
2.1 - Kwalitatief goed voorzieningenaanbod (maatwerk en algemeen)			
2.2 - Algemene voorzieningen doorontwikkelen en versterken			
2.3 - De aangeboden voorzieningen voorzien in een behoefte			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.1 - Inwoners zijn tevreden over de voorzieningen in Diemen	NB	92%	60% ⁹

⁹ Gebaseerd op het gemiddelde % van de 10 verplichte vragen vanuit het Rijk.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Kwalitatief goed voorzieningenaanbod (maatwerk en algemeen)	
2.1.1 - Selecteren op kwaliteit (naast prijs) bij de inkoop van voorzieningen	Bij de ontwikkeling van de aanbesteding Diemen Werkt is eerst gekeken naar Kwaliteit. In combinatie met het prijsverschil gaf dit bij de gunning in 2017 de doorslag. Bij de inkoop van het Wmo-vervoer in 2016 was kwaliteit de doorslaggevende factor in de inkoop.
2.1.2 - Voldoende aandacht besteden aan contractbeheer gedurende de looptijd van contracten	In 2016 hebben gesprekken plaatsgevonden met de aanbieders van begeleiding.
2.1.3 - Jaarlijks meten van de klanttevredenheid	In 2016 is een klantervaringsonderzoek ontwikkeld en gehouden. Hierbij zijn de jaarlijks verplichte vragen vanuit de Wmo en Jeugd meegenomen.
Subdoel 2.2 - Algemene voorzieningen doorontwikkelen en versterken	
2.2.1 - Verbouwen van de locatie van het Huis van de buurt en uitbreiden van het aanbod met diverse activiteiten	De verbouwing van t Kruidvat is in 2015 afgerond. Het aanbod is in 2016 uitgebreid. Vanuit de teams WMO en Sociale Zaken worden inwoners gewezen op de activiteiten van het huis van de buurt.
2.2.2 - Versterken van de vrijwilligersvacaturebank en uitbreiden met een digitaal vrijwilligerscoördinatiepunt	Met de website Diemen voor elkaar kunnen vrijwilligers hun diensten aanbieden en inwoners hun hulpvraag plaatsen. In de Brede Hoed is er ook een Diemenvoorelkaar computer. Er blijft ook een buurhulpdienst, vooral voor oudere en kwetsbare inwoners
Subdoel 2.3 - De aangeboden voorzieningen voorzien in een behoefte	
2.3.1 - Aanbieders rapporteren over het (niet) gebruik van voorzieningen	Met de zorgaanbieders is in 2016 regelmatig overleg geweest op cliëntniveau en op contactniveau. Ook het gebruik van de voorzieningen komt aan de orde.
2.3.2 - Oppakken van signalen over gemiste voorzieningen voortkomend uit onder andere de brede gesprekken en huisbezoeken	Dit is in 2016 een onderwerp van gesprek geweest in de werkgroep transformatie en in 2017 zullen nieuwe onderwerpen worden opgepakt, zoals onder andere de dementievriendelijke gemeente en het vervoer naar sociale activiteiten.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.3.1 - Aantal bemiddelingen Diemen voor elkaar	59	59	155

3. Alle doelgroepen binnen sociaal domein participeren binnen eigen mogelijkheden

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
3.1 - Bemiddeling naar werk of sociale activering			
3.2 - Mensen kunnen zelfstandig thuiswonen en meedoen in maatschappij			
3.3 - Jeugd kan zich maximaal ontwikkelen en groeit gezond en veilig op			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
3.1 - Aantal mensen dat duurzaam uitstroomt naar werk (minimaal 6 maanden geen uitkering)	NB	50	74 ¹⁰
3.1 - % voortijdige schoolverlaters	NB ¹¹	2,2%	1,5%

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 3.1 - Bemiddeling naar werk voor mensen die dat kunnen, en anders hulp bij sociale activering	
3.1.1 - Middelen voor re-integratie worden ingezet voor mensen die goed bemiddelbaar zijn richting een betaalde baan, die potentie hebben om uit te stromen onder andere door begeleiding via P-coaches en hulp bij terugkeer naar school	Dit doel is gerealiseerd door inzet van de beschikbare re-integratiemiddelen ten behoeve van de doelgroep. Onder andere door persoonlijke coaching, bemiddeling naar werk via het 'Werkgevers Service Punt' en inzet van de jongerencoach en Esf subsidie.

¹⁰ De uitstroom naar werk is bekend (74), maar of dit duurzaam is kan pas na een half jaar na de uitstroom worden vastgesteld.

¹¹ Indicator abusievelijk opgenomen in programma 4. Zie ingevulde indicator in programma 3.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
3.1.2 - Vormen van dagbesteding aanbieden aan klanten die niet bemiddelbaar zijn richting een betaalde baan, bijvoorbeeld via arbeidsmatige dagbesteding, vrijwilligerswerk of een andere vorm van sociale activering/tegenprestatie	Dit doel is gerealiseerd door onder andere inzet van de projecten Diemen werkt en Diemen kookt. Via deze projecten worden mensen doorgeleid naar vrijwilligerswerk of bijvoorbeeld leerstages. Daarnaast wordt vanaf 2016 samengewerkt met het arbeidstrainingcentrum Gooi en Vechtstreek. Dit is een voorschakeltraject waarna mensen bemiddeld worden naar regulier werk via het Werkgevers Service Punt.
Subdoel 3.2 - Mensen kunnen zelfstandig thuiswonen en meedoen in maatschappij	
3.2.1 - Bieden van voldoende maatwerkvoorzieningen zoals hulp bij het huishouden, servicetaxi, woningaanpassingen en hulpmiddelen	In 2016 zijn de contracten voor de hulp bij het huishouden en Wmo-vervoer aanbesteed. Het bieden van maatwerkvoorzieningen wordt gecontinueerd.
3.2.2 - Zorgdragen voor een algemeen voorzieningenaanbod zoals activiteiten in buurthuizen, WonenPlus en de vrijwilligersvacaturebank	Met Diemenvoorelkaar is een online platform gestart waarin vrijwilligers en mensen/organisaties met een hulpvraag hun aanbod dan wel hulpvraag kunnen plaatsen en met elkaar in contact komen. De Buurhulpdienst vervangt het voormalige WonenPlus. Dit bestaat uit een vaste groep vrijwilligers die bepaalde praktische hulp of ondersteuning nodig hebben. Door de inzet van buurtsportcoaches wordt de bestaande structuur versterkt en komen uitvoerende handen beschikbaar. Ook worden in het Huis van de Buurt en in het Wijkcentrum Noorderlicht activiteiten georganiseerd.
Subdoel 3.3 - Jeugdigen en hun ouders kunnen bij vragen over opvoeding en opgroeien in een vroeg stadium rekenen op een op hun mogelijkheden afgestemd zorgaanbod	
3.3.1 - Zorgdragen voor een samenhangend pakket aan opvoed- en opgroei ondersteuning	Ieder jaar wordt met de ouder- en kindcoaches en de pedagogisch adviseur het (laagdrempelige) preventieve aanbod besproken en wordt gekeken of het pakket nog steeds in de behoefte van ouders voorziet.
3.3.2 - Bieden van zo licht en laagdrempelig mogelijke basisvoorzieningen	Binnen het pakket aan opvoed- en opgroei ondersteuning is met name oog voor zo licht en laagdrempelig mogelijk aanbod. Hieronder vallen onder andere kinderkringen, de spel- en praatgroep voor kinderen van gescheiden ouders of weerbaarheidstrainingen.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
3.1.1 - Aantal mensen die een traject doorlopen gericht op het vinden van een betaalde baan	260	200	318
3.1.1 - Aantal mensen met een part-time baan en een aanvullende uitkering	104	145	103
3.1.2 - Aantal mensen geplaatst op een beschut werken plek	0	3	1

4. Inwoners maken optimaal gebruik van hun (zorg)netwerk en ondersteunen elkaar

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
4.1 - Meer mensen helpen elkaar			
4.2 - Mensen worden gestimuleerd gebruik te maken van hun eigen netwerk			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
4.1 - Aantal inwoners dat vrijwilligerswerk doet en/of zich inzet voor Diemen	33%	40%	NB ¹²

¹² De meest recente gegevens dateren van 2015 en zijn gebaseerd op een burgerpeiling van KING.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 4.1 - Meer mensen helpen elkaar	
4.1.1 - Ondersteunen van mantelzorgers met de inzet van Markant	Met het inloopsprekuren, respijtzorg, informatie, advies en het waarderen van de mantelzorgers wordt door Markant op allerlei manieren vormgegeven aan de ondersteuning van mantelzorgers.
4.1.2 - Verzorgen van een online marktplaats voor het vinden en verbinden, organiseren en delen van hulp	Met Diemen voor elkaar is een online omgeving gecreëerd waar mensen, organisaties en hulp samen komen.
Subdoel 4.2 - Mensen worden gestimuleerd gebruik te maken van hun eigen netwerk	
4.2.1 - Inzetten van eigen kracht conferenties, een besluitvormingsproces door en met het eigen netwerk, dat uitmondt in een plan	In 2016 zijn voor een tweetal gezinnen eigen kracht conferenties ingezet om tot een plan te komen met het eigen netwerk.
4.2.2 - Inwoners van Diemen, jong en oud, ondersteunen door middel van vrienden- en kinderkringen	Naast een puberkring, is er in Diemen ook een 'maandagkring' voor kinderen die het thuis niet breed hebben. Kinderen bespreken met elkaar de onderwerpen die hen bezig houden. Daarnaast hebben verschillende scholen kinderkringen.
4.2.3 - Inzetten van mentoraats- en/of vrijwilligersprogramma's zoals school 's cool	Kinderen worden via School 's Cool ondersteund door een vrijwilliger in de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn via Humanitas ouders met een hulpvraag gekoppeld aan een vrijwilliger binnen het programma Homestart.
4.2.4 - Ondersteunen van initiatieven waarbij mensen gestimuleerd worden een netwerk op te bouwen	Voorbeelden hiervan zijn de spelloop waarbij de SWD in het huis van de buurt ouders met elkaar in contact brengt en waarbij het spelen met kinderen begeleid wordt. Ook bij het programma Homestart worden ouders veelal met een vrijwilliger aan hun zijde in contact met andere ouders gebracht om van elkaar te kunnen leren. Bij Welzijn op recept en bewegen op recept worden mensen door de SWD toegeleid naar activiteiten en gestimuleerd daarbij hun netwerk op te bouwen.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
4.2.3 - Aantal deelnemers aan de mentoraats- en vrijwilligersprogramma's	20	25	31

5. Alle inwoners hebben gelijke kansen op een goede gezondheid

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
5.1 - Het op tijd signaleren en waar mogelijk voorkomen van psychosociale klachten			
5.2 - Bevorderen van een gezonde levensstijl			
5.3 - Terugbrengen van overmatig alcohol- en drugsgebruik			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
5.0 - % inwoners dat de eigen gezondheid als positief ervaart	NB ¹³	88%	NB

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 5.1 - Het op tijd signaleren en waar mogelijk voorkomen van psycho-sociale klachten	
5.1.1 - Continueren van preventieve cursussen	Er zijn cursussen aangeboden gericht op preventie van angst, stress en depressie. Deze zijn vooral gericht op volwassenen. Op scholen worden trainingen gegeven op het gebied van weerbaarheid en sociale vaardigheden. De OK coaches spelen hierin een belangrijke rol. Ook is de cursus 'Zorg de Baas' georganiseerd voor mantelzorgers waarin mantelzorgers geholpen worden om te leren omgaan met zorg die ze verlenen.

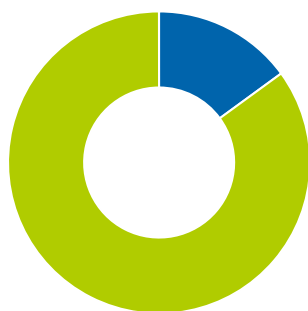
¹³ In de 4 jaarlijkse gezondheidsmonitor van de GGD wordt dit onderzocht. Deze monitor wordt in 2016 opnieuw afgenomen, resultaten worden bekend in 2017.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
5.1.2 - Inzetten op samenwerking tussen inwoners en het middenveld in het bestrijden van eenzaamheid	Met Welzijn op recept, de preventieve (75+) huisbezoeken en met de week tegen eenzaamheid is gewerkt aan het signaleren van eenzaamheid en het begeleiden of ondersteunen. In samenwerking met Humanitas en vrijwilligers is in december in het huis van de buurt een kerstdiner georganiseerd voor eenzame inwoners en ouderen met een laag inkomen.
Subdoel 5.2 - Bevorderen van een gezonde levensstijl	
5.2.1 - Stimuleren van deelname aan bewegingsactiviteiten voor inwoners met een lage SES (sociaal economische status) en ouderen	Sinds een aantal jaar wordt met buurtsportcoaches gewerkt. Ouderen vormen hierbij een specifieke doelgroep. Via de participatieregeling kunnen kinderen van 4 t/m 17 jaar uit een gezin met een laag inkomen en weinig spaargeld meedoen aan sportieve activiteiten. Alle kinderen in Diemen met ouders in de bijstand, in een Wsnp traject of bekend bij de voedselbank mochten gratis meedoen aan de jaarlijkse kindersomerspelen. Er hebben 73 kinderen meegedaan,
5.2.2 - Aanbieden van preventieve cursussen	De cursussen 'Gezond kopen, gezond koken' en 'Diabetes voorkomen' zijn aangeboden aan diverse (doel)groepen, maar er zijn onvoldoende deelnemers gevonden.
5.2.3 - Geven van voorlichting op basisscholen aan ouders en kinderen en via het jongerenwerk	Alle basisscholen in Diemen doen mee aan 'kinderen op gezond gewicht', daarbij is voorlichting aan ouders over gezonde levensstijl een onderdeel. Daarnaast wordt door een jongerenwerker een training op school gegeven waarbij ook gesproken wordt over gezond leven.
Subdoel 5.3 - Terugbrengen van overmatig alcohol- en drugsgebruik	
5.3.1 - Handhaven leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop	Met de huidige paracommerciële verordening en het preventie-, en handhavingsplan zijn afspraken gemaakt en uitgevoerd over de handhaving.
5.3.2 - Continueren aanpak (vroeg)signalering alcoholmisbruik	Vroegsignalering vindt plaats via de verslavingsconsulent die aanwezig is in de huisartsenpraktijken in Diemen Noord en Zuid. Voorlichting en contact vindt plaats via casuïstiekbesprekingen .
5.3.3 - Preventie drugsmisbruik jongeren	Drugsgebruik komt onder andere ter sprake in de puberkring (voor pubers) en de pubercursus (voor ouders).

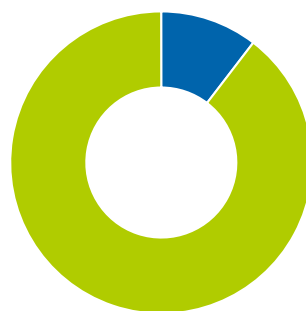
Wat heeft het gekost?

Programma Sociaal domein	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-14.583	-14.800	-15.010	-14.297	712
Structurele baten	10.021	9.820	10.072	10.148	76
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	33	-	34	-1	-35
Saldo Structureel	-4.529	-4.980	-4.903	-4.150	754
Incidentele lasten	-	-383	-417	-384	33
Incidentele baten	-	-	-	34	34
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	105	35	-70
Saldo Incidenteel	-	-383	-312	-315	-3
Saldo van de baten en lasten	-4.529	-5.363	-5.215	-4.465	751

Lasten en baten

Lasten

Baten

■ Soc. domein
■ Overige

Over te hevelen budgetten

- *Gezond in de stad*

De gemeente Diemen heeft in 2015 voor het eerst GIDS (gezond in de stad) middelen ontvangen. De GIDS middelen zijn bestemd voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Het betreft een 3-jarig project waarbij de aandacht in eerste instantie is uitgegaan naar het postcodegebied rondom de Beukenhorst. Daarnaast zijn middelen ingezet om Welzijn op recept voor alle inwoners mogelijk te maken en zijn plannen gemaakt voor 2017 het gebied rondom de Rode Kruislaan een positieve impuls te geven. In 2016 is niet het volledig overgehevelde budget gebruikt. Voorstel is het restant (€ 23.000) over te hevelen naar 2017.

- *Transformatiegelden*

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 is € 115.000 overgeheveld voor de transformatiekosten. 95.000 is gebudgetteerd op het programma sociaal domein en € 20.000 bij de Algemene Dekkingsmiddelen. In 2016 is € 35.000 besteed aan de transformatiekosten. Voorstel is het restant, € 80.000 over te hevelen naar 2017. De overhevelingen 2015 staan nu ten laste van de 'Algemene Reserve'. Bij de besluitvorming wordt voorgesteld deze bedragen over te hevelen naar de 'Reserve Doorgeschoven Posten'. Inzet van de gelden gaat via de kwartaalbriefen.

Investeringsen

Binnen dit programma zijn er geen investeringen.

Programma Welzijn, sport en cultuur

Portefeuillehouder:

J. Klaasse/ R.P. Grondel

Afdelingsmanager:

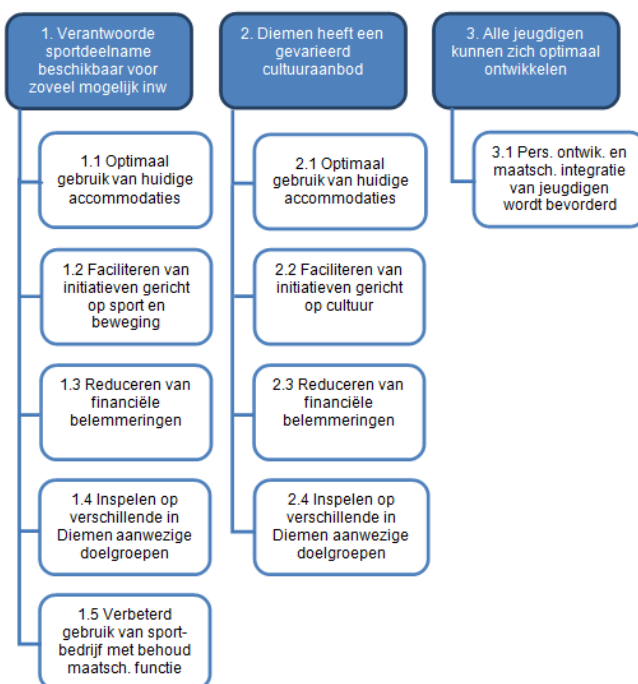
K. Schelling

Afdeling:

Samenleving

Doelstellingen in één oogopslag

Doelenboom

Belangrijke ontwikkelingen

Sportnota 2016-2020

In 2016 is gestart met de uitvoering van de in september 2015 vastgestelde Sportnota 2016-2020. Zo is een Afwegingskader Buitensport vastgesteld en is een notitie inzake de toekomst van de buitensport in Diemen aan de raad voorgelegd. Op basis van deze notitie heeft de raad een voorkeur uitgesproken voor de nadere uitwerking van een toekomstscenario dat voorziet in uitbreiding van het aantal voetbalvelden op het sportpark in combinatie met de borging van honkbal op het sportpark. Voorts is een start gemaakt met de opstelling van een Toekomstvisie Binnensportaccommodaties. Tenslotte is er een website gestart "Sport in Diemen", waarin het sportaanbod uit Diemen is opgenomen.

Bedrijfsplan Sportbedrijf 2017-2020

In 2013 is een bedrijfsplan voor het Sportbedrijf opgesteld. In 2016 is een vervolg op dit plan gemaakt. Het oude plan is geëvalueerd en er zijn een klanttevredenheids- onderzoek en bouwkundige- en installatietechnische onderzoeken uitgevoerd. In het nieuwe bedrijfsplan

wordt aandacht besteed aan de positionering van het Sportbedrijf, de prijsstelling en productenaanbod, promotie en communicatie, de accommodatie en het personeel. In het plan zijn ook concrete operationele plannen opgenomen en een exploitatieperspectief voor de komende jaren.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Verantwoorde sportdeelname beschikbaar voor zoveel mogelijk inwoners

1. Verantwoorde sportdeelname beschikbaar voor zoveel mogelijk inwoners			
Subdoelen			
1.1 - Optimaal gebruik van huidige accommodaties			
1.2 - Faciliteren van initiatieven gericht op sport en beweging			
1.3 - Reduceren van financiële belemmeringen			
1.4 - Inspelen op verschillende in Diemen aanwezige doelgroepen			
1.5 - Verbeterd gebruik van het sportbedrijf met behoud van de maatschappelijke functie			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.3 - Aantal jeugdigen (tot 18 jaar) uit gezinnen met een laag inkomen	NB	NB	NB
1.5 - Aantal bezoekers Sportcentrum	194.000	200.000	200.000

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Optimaal gebruik van huidige accommodaties	
1.1.1 - Verhuren van sportaccommodaties en opstellen van gebruiksroosters	Het betreft de verhuur van drie gymzalen, een sporthal, een sportzaal, twee vergaderzalen, twee squashbanen en het zwembad. Jaarlijks wordt met de vaste gebruikers een rooster voor het nieuwe seizoen opgesteld. Vervolgens wordt het verhuursysteem vrijgegeven voor andere gebruikers. Overdag worden de accommodaties gebruikt door het onderwijs, 's avonds door de traditionele sportverenigingen. De tussenuren en late uren worden onder andere ingevuld met activiteiten van de welzijnsstichting, de na schoolse-opvang, HVO Querido, aanbieders van senioren-activiteiten en vriendenvoetbalteams. Meer aanbod dan voorheen is er van dans en ritmische beweegactiviteiten. Dit lijkt ten koste te gaan van de traditionele gymnastiekvereniging.
1.1.2 - Schoonmaken, onderhoud en beheer van de sportaccommodaties	De twee sporthalbeheerders beheren de sporthal, de gymzalen en de luchthal. De overige accommodaties worden door een extern schoonmaakbedrijf en eigen medewerkers (Duran Sportcentrum) beheerd. De gebruikers zijn over het algemeen tevreden over de schoonmaak en het onderhoud. Gebruikers geven aan dat met name de schoonmaak in de gymzaal in Diemen Noord onvoldoende is en een beperkt aantal geeft aan dat de hygiëne in het Sportcentrum beter kan. Voor 2017 is er met een ander schoonmaakbedrijf een overeenkomst gesloten voor de locaties Diemen Noord en het Sportcentrum.
1.1.3 - Faciliteren van online verhuur van accommodaties	Het afgelopen jaar zijn de verschillende accommodaties 14.456 uur verhuurd. De opbrengst hiervan is ruim 260.000 Euro. Er zijn op jaarbasis circa € 5.000 reserveringen, waarvan 10% on-line wordt ingebracht. Het aantal on-line reserveringen is stijgende van 329 in 2014 tot 524 in 2016.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.2 - Faciliteren van initiatieven gericht op sport en beweging	
1.2.1 - Subsidie beschikbaar stellen	Jaarlijks ondersteunt de gemeente initiatieven gericht op sport en beweging. In 2016 heeft de gemeente in dit verband onder andere de DiemerCross, de Middenmeerloop, een judokamp, de avondvierdaagse, XL-shapeles en grote toernooien van Diemense verenigingen en sportkennismakingsprojecten van de basketbal- en tafeltennisvereniging ondersteund.
1.2.2 - Kennis beschikbaar stellen en waar mogelijk ondersteunen van nieuwe initiatieven	De gemeente ondersteunt nieuwe initiatieven niet alleen door het verstrekken van een financiële bijdrage, maar stelt ook haar kennis en netwerk beschikbaar, bijvoorbeeld in het onderwijs, zorg, welzijn en bij de buurtsportcoaches om initiatieven kansrijker te laten zijn. Een voorbeeld hiervan is de ondersteuning van de start van de website "Sport in Diemen", waarop het sportaanbod van Diemen is opgenomen.
Subdoel 1.3 - Reduceren van financiële belemmeringen	
1.3.1 - Subsidie beschikbaar stellen	De twintig Diemense sportverenigingen en de overige gebruikers van de gemeentelijke accommodaties betalen een niet-kostendekkend tarief voor gebruik.
1.3.2 - Gereduceerde tarieven voor Diemense verenigingen	Zie 1.3.1
1.3.3 - Bijzondere bijstand voor jongeren uit gezinnen met lage inkomens die financiële belemmeringen ondervinden om te sporten en muziek te maken.	In 2016 maken in Diemen 130 gezinnen (195 kinderen) gebruik van de Participatieregeling. Zij ontvangen een vergoeding voor sport, cultuur, een fiets, schoolreisjes of andere kosten waarmee het kind in staat gesteld wordt zich te ontwikkelen en maatschappelijk mee te kunnen doen.
Subdoel 1.4 - Inspelen op verschillende in Diemen aanwezige doelgroepen	
1.4.1 - Specifieke doelgroepenbeleid formuleren als onderdeel van de sportnota	In 2015 zijn in de sportnota een aantal sportieve doelen opgenomen: 1. Meer senioren fit en actief 2. Betere gezondheid door sport en bewegen en 3. Goede voorzieningen voor sport, bewegen en een actieve levensstijl. In 2016 zijn, ter realisatie van deze doelen, onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd: lancering van de website Sport in Diemen, waarin het sportaanbod van Diemen is opgenomen; het opstarten van het project gezonde sportkantine; het uitwerken van een toekomstvisie op de binnen en buitensport.
Subdoel 1.5 - Verbeterd gebruik van het sportbedrijf met behoud van de maatschappelijke functie	
1.5.1 - Optimaliseren van de bedrijfsvoering	In 2016 is een nieuw bedrijfsplan opgesteld voor het sportbedrijf voor de jaren 2017-2020. De komende jaren zullen in het teken staan van een verdere optimalisatie van de exploitatie waarbij aandacht wordt gegeven aan de kwaliteit, maatschappelijke functie en verbondenheid van het Sportcentrum. Hiervoor zijn een aantal operationele plannen opgesteld.
1.5.2 - Continue ontwikkelen van het activiteiten aanbod door in te spelen op trends	Met een aantal medewerkers van het Sportcentrum is een "denktank" gevormd, die periodiek aanpassingen van het activiteiten aanbod bespreekt.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1.1 - Aantal uren verhuur	13.350	14.000	14.456
1.2.2 - Aantal activiteiten dat met gemeentelijke ondersteuning tot stand is gekomen	15	15	16

2. Diemen heeft een gevarieerd cultuuraanbod

2. Diemen heeft een gevarieerd cultuuraanbod			
Subdoelen			
2.1 - Optimaal gebruik van huidige accommodaties			
2.2 - Faciliteren van initiatieven gericht op cultuur			
2.3 - Reduceren van financiële belemmeringen			
2.4 - Inspelen op verschillende in Diemen aanwezige doelgroepen			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.3 - Gebruik stadspas	NB	1.000	1341

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Optimaal gebruik van huidige accommodaties	
2.1.1 - Onder voorwaarden beschikbaar stellen van accommodaties aan derden ten behoeve van verhuur en exploitatie	De Omval is in 2016 op de gebruikelijke wijze en onder de gebruikelijke voorwaarden aan de Stichting De Omval verhuurd.
2.1.2 - Beschikbaarstellen van middelen om exploitatie mede mogelijk te maken	Voor zowel het beheer van het gebouw als de programmering van het theater heeft de Stichting De Omval subsidie ontvangen.
Subdoel 2.2 - Faciliteren van initiatieven gericht op cultuur	
2.2.1 - Subsidie beschikbaar stellen	Aan een reeks van Diemense culturele instellingen is een structurele subsidie verleend voor de activiteiten die zij ontplooiën.
2.2.2 - Kennis beschikbaar stellen en waar mogelijk ondersteunen van nieuwe initiatieven	Een aantal nieuwe initiatieven is ondersteund.
Subdoel 2.3 - Reduceren van financiële belemmeringen	
2.3.1 - Subsidie beschikbaar stellen	De Muziekschool Diemen ontving een gemeentelijke subsidie waarmee de door haar te hanteren lestarieven zodanig kunnen zijn, dat in principe iedereen hier muzikles zou kunnen volgen.
2.3.2 - Gereduceerde tarieven voor Diemense verenigingen/instellingen	De Omval hanteert voor Diemense instellingen gereduceerde tarieven.
2.3.3 - Bijzondere bijstand voor jongeren uit gezinnen met lage inkomens die financiële belemmeringen ondervinden bij muzikale vorming	Dit betreft de participatieregeling voor kinderen. Kosten voor muzieklessen kunnen worden gedeclareerd bij de afdeling Sociale Zaken. Ondanks het feit dat de Muziekschool op haar website nadrukkelijk melding maakt van de regeling is er in 2016 slechts beperkt gebruik van gemaakt.
Subdoel 2.4 - Inspelen op verschillende in Diemen aanwezige doelgroepen	
2.4.1 - Kinderen en jongeren kennis laten maken met het cultuuraanbod in Diemen	Het project "Met de basisschool naar De Omval" is thans geborgd in de programma's van bijna alle basisscholen in Diemen in in het programma van De Omval.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.1.1 - Aantal bezoekers voorstellingen De Omval	9.956	7.500	10.284

3. Alle jeugdigen kunnen zich optimaal ontwikkelen

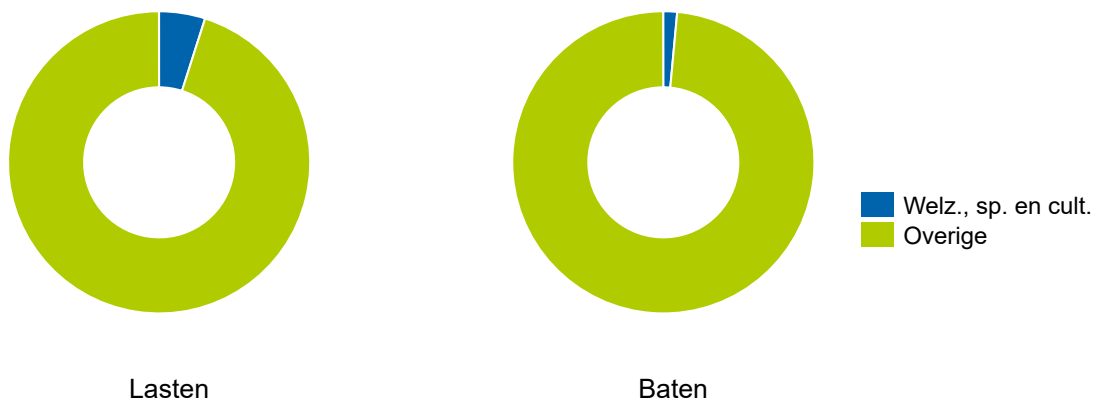
Wat wilden we bereiken?
Subdoelen
3.1 De persoonlijke ontwikkeling en de maatschappelijke integratie van jeugdigen tot 23 jaar wordt bevorderd

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 3.1 - De persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke integratie van jeugdigen tot 23 jaar wordt bevorderd	
3.1.1 - Samen met de jongeren onderzoeken waar hun competenties en behoeften liggen	De jongerenwerker van de Stichting Welzijn Diemen kijkt samen met de jongere naar zijn/haar dagbesteding. Samen wordt besloten welke stappen er gezet kunnen worden. Het kan zijn dat er gezocht wordt naar een bijbaan, toeleiding naar een sportvereniging of bijvoorbeeld het opstellen van een Curriculum Vitae.
3.1.2 - Binnen het jongerenwerk outreachend werken gericht op het leggen van contacten, het winnen van vertrouwen en het ondersteunen van jongeren	De jongerenwerkers stappen op de jongeren af en gaan samen met ze aan de slag. Of dat nu om het samen organiseren van activiteiten gaat of om bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding.
3.1.3 - Organiseren van activiteiten die zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de jeugdigen versterken	Jeugdigen worden steeds meer betrokken bij welke activiteiten er worden georganiseerd en krijgen ook bij het organiseren zelf een grotere rol.
3.1.4 - Organiseren van activiteiten met een sociale functie "door jongeren"	Jongeren kunnen zelf plannen voor activiteiten indienen om die in eerste instantie samen met een jongerenwerker te organiseren. Doel is om de rol van de jongeren zelf te laten groeien totdat ze uiteindelijk wellicht zelf de drijvende kracht achter een activiteit zijn.

Wat heeft het gekost?

Programma Welzijn, sport en cultuur	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-5.186	-4.529	-4.702	-4.576	126
Structurele baten	1.470	1.513	1.481	1.451	-30
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	130	130	-
Saldo structureel	-3.716	-3.016	-3.091	-2.995	96
Incidentele lasten	-	-	-	-	-
Incidentele baten	-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo incidenteel	-	-	-	-	-
Saldo van de baten en lasten	-3.716	-3.016	-3.091	-2.995	96

Lasten en baten

Over te hevelen budgetten

Er zijn geen voorstellen om budgetten over te hevelen.

Investerings

Investeringen (x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2016	Vrije ruimte	i: in uitvoering d: doorschuiven v: vervallen a: afgewikkeld
75309 Vervangen toplaag kunstgrasveld korfbal	120	-122	-2	a
75310 Vervangen trekker sportveld John Deere nummer 27	55	0	55	d
75311 Vervangen toplaag kunstgras tennisbanen	60	0	60	d

75310: De inzet en werkmethode van de trekker is in 2016 verder onderzocht en de daadwerkelijke aanschaf/vervanging wordt in 2017 verwacht.

75311: Onderzoek naar de kwaliteit van de zes tennisbanen geeft aan dat het vervangen doorgeschoven kan worden. Jaar op jaar wordt bekeken of de kwaliteit voldoende is.

Programma Inkomen en armoedebeleid

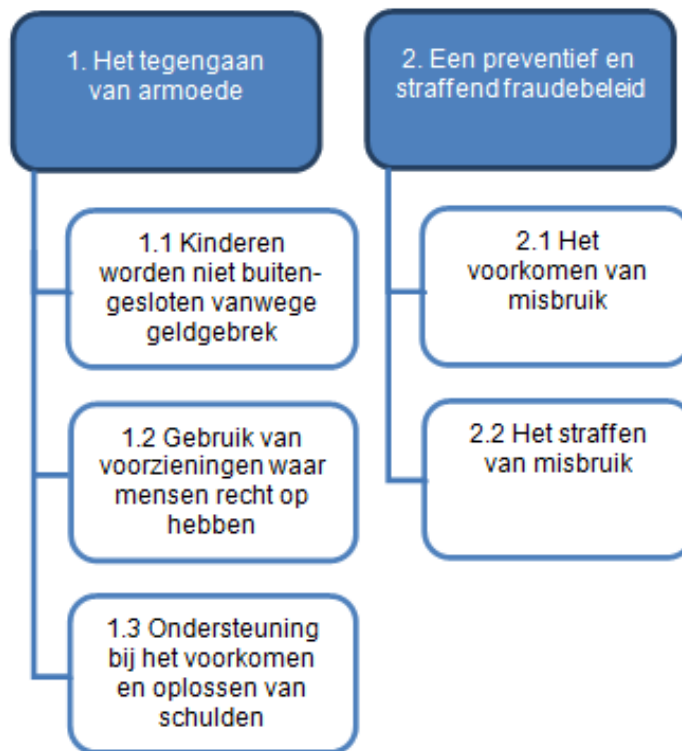
Portefeuillehouder:
R.P. Grondel

Afdelingsmanager:
A. Oonk

Afdeling:
Publiekszaken

Doelstellingen in één oogopslag

Doelenboom

Belangrijke ontwikkelingen

Vorbereiding invoering Fraudewet en Wet boeten, maatregelen en terug- en invordering Sociale Zekerheid

De oude Fraudewet (bestuurlijke boete 2013) en het Boetebesluit sociale zekerheidswetten (SZW) zijn na een aantal uitspraken van de Centrale Raad van Beroep gewijzigd. De nieuwe Fraudewet treedt per 1 januari 2017 in werking. Op grond van de nieuwe Fraudewet is het college bevoegd om nadere beleidsregels op te stellen waarmee ruimte ontstaat om rekening te houden met de sociale omstandigheden van het gezin. Deze beleidsregels treden in 2017 in werking.

Evaluatie (2012-2015) en nieuw beleidsplan schuldhulpverlening 2016-2019

In maart 2016 is de Evaluatie van het Beleidsplan schuldhulpverlening 2012-2015 en het beleidsplan schuldhulpverlening 2016-2019 vastgesteld door de raad. Het nieuwe beleidsplan richt zich op de thema's preventie, bestrijden en erger voorkomen. Deze thema's zijn uitgewerkt in concrete acties die in de periode 2016-2019 worden uitgewerkt. De twee voornaamste speerpunten uit het nieuwe beleidsplan zijn eind 2016 gerealiseerd. Ten eerste is via een convenant tussen gemeente Diemen, Rochedale, de Key, Stadgenoot en de Madi eind 2016 de Vroeg erop af aanpak in de steigers gezet. Deze preventieve dienstverlening wordt vanaf 1 januari 2017 uitgevoerd. Ten tweede is de uitvoering van de schuldhulpverlening vanaf 1 januari 2017 bij de Madi belegd. Het implementatietraject eind 2016 is zonder problemen verlopen.

Implementatie armoedebeleid 2016-2019

In 2015 is het nieuwe armoedebeleid 2016-2019 door de gemeenteraad vastgesteld. De aangepaste en verruimde minimaregelingen zijn vanaf 1 januari 2016 doorgevoerd. Als onderdeel van het beleidsplan is ook de communicatie over minimaregelingen geïntensiveerd volgens de EAST¹⁴ methode. Langs meerdere kanalen en op verschillende niveaus wordt aan klanten en ketenpartners informatie gegeven over minimaregelingen en de procedures om daarvoor in aanmerking te komen. De formulieren zijn verder vereenvoudigd en in 2016 zijn diverse ketenpartners (OKC medewerkers, sociaal Raadsman) en alle Diemense basisscholen bezocht. Aan de directeurs en interne begeleiders is voorlichting gegeven over inkomensondersteunende maatregelen voor minima en dan met name de regelingen gericht op kinderen. Op basis van de input van de ketenpartners is de "bijzondere bijstand box" met de diverse kindregelingen ontwikkeld. Deze "box" wordt in de eerste helft van 2017 aan de scholen en ouder kind coaches verstrekt.

Gratis Openbaar Vervoer Aow gerechtigden met laag inkomen

Bij de begrotingsbehandeling eind 2015 is het amendement gratis openbaar vervoer met het GVB voor ouderen met een laag inkomen aangenomen. Voor de uitvoering van de door de raad gewenste proef zijn in het voorjaar van 2016 beleidsregels opgesteld. Met het GVB is een contract uitgewerkt waarmee het gratis openbaar vervoer beschikbaar is vanaf 1 juli 2016. Na een uitgebreide communicatiecampagne via diverse kanalen is de regeling succesvol en zonder problemen ingevoerd. Medio december 2016 maken circa 200 inwoners met Aow en een laag inkomen gebruik van de regeling. Het aantal gebruikers neemt nog langzaam toe.

Vorbereiding invoering jeugdsport- en cultuurfonds

Vanaf 2017 komt landelijk structureel 85 miljoen beschikbaar om armoede onder kinderen te bestrijden (miljoenennota 2017). Het extra geld is bedoeld om kinderen in staat te stellen mee te doen aan sportieve- en culturele activiteiten. Het Rijk stimuleert de samenwerking op te zoeken met Publiek-Private fondsen. In dat kader is een twee jarige Pilot voorbereid waarbij kinderen van overige minima de jaarlijkse bijdrage voor sport en cultuur niet meer via de gemeente krijgen maar via het fonds. Deze werkwijze is laagdrempeliger. Het college hoopt hiermee meer kinderen uit gezinnen mee te kunnen laten doen aan sportieve en culturele activiteiten.

Regeling dierenhulp aan minima

Naar aanleiding van de aangenomen SP motie inzake gratis dierenhulp voor minima is de nieuwe regeling Dierenhulp aan Minima samen met de Dierenambulance in de steigers gezet. Deze regeling is vanaf begin 2017 toegankelijk voor de doelgroep.

---

¹⁴ Eenvoudig, Aantrekkelijk Sociaal en Tijdgebonden

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Het tegengaan van armoede

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
1.1 - Kinderen worden niet buitengesloten van deelname aan maatschappelijke activiteiten vanwege geldgebrek			
1.2 - Burgers weten welke financiële regelingen de gemeente heeft en maken hier gebruik van			
1.3 - Ondersteuning bij het voorkomen en oplossen van schulden			
1.4 - We garanderen iedereen die het nodig heeft tijdig een bestaansminimum			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1 - Aantal huishoudens met kinderen in de bijstand dat gebruik maakt van de participatieregeling voor kinderen	101	140	92 ¹⁵
1.2 - Aantal huishoudens in de bijstand dat gebruik maakt van bijzondere bijstand regelingen	493	370	446

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Kinderen worden niet buitengesloten van deelname aan maatschappelijke activiteiten vanwege geldgebrek	
1.1.1 - Stimuleren van het gebruik van de participatieregeling door actieve voorlichting via onder andere. het maatschappelijk middenveld, participatiecoaches en de website	In 2016 zijn diverse ketenpartners (OKC medewerkers, sociaal Raadsman) en alle Diemense basisscholen bezocht. Aan de directeuren en individuele begeleiders is voorlichting gegeven over inkomensondersteunende maatregelen voor minima en dan met name de regelingen gericht op kinderen. Op basis van de signalen ketenpartners is de "bijzondere bijstand box" met alle diverse kindregelingen ontwikkeld. Deze wordt in de eerste helft van 2017 aan de scholen en ouder kind coaches verstrekt.
Subdoel 1.2 - Burgers weten welke financiële regelingen de gemeente heeft en maken hier gebruik van	
1.2.1 - Stimuleren van het gebruik van de minima regelingen door actieve voorlichting via o.a. het maatschappelijk middenveld, participatiecoaches en de website	Er is in 2016 naast het actief opzoeken en informeren van de intermediairs en ketenpartners extra aandacht besteed aan het gebruik van diverse communicatiemiddelen als de gemeentelijke website, nieuwsbrieven, facebook, Diemen Info en publicaties in de Diemer Nieuws.
Subdoel 1.3 - Voorkomen en oplossen van schulden	
1.3.1 - Organiseren van workshops "ondersteuning thuisadministratie" ter preventie van schulden	Maandelijks wordt door de Madi de postsorteergroep georganiseerd. In 2016 zijn 12 mensen aangemeld waarvan er uiteindelijk 6 zijn geholpen.
1.3.2 - Inzetten van budgetbeheer	In 2016 hebben circa 50 huishoudens gebruik gemaakt van budgetbeheer. Het gaat om financieel kwetsbare inwoners. Door de inzet van budgetbeheer worden schulden voorkomen (preventie).
Subdoel 1.4 - Wij garanderen iedereen die er recht op heeft tijdig een bestaansminimum	
1.4.1 - Uitkeringsgerechtigde ontvangt zijn uitkering of voorschot binnen vier weken na zijn aanvraag	Zodra het recht op bijstand is vastgesteld en de termijn van vier weken is verstreken en er nog geen uitkering is betaald, wordt op verzoek van een uitkeringsgerechtigde een voorschot betaald. In 2016 is hier 6 keer sprake van geweest.

¹⁵ De verwachting voor 2016 is te hoog ingeschat. Hiervoor kunnen twee redenen zijn: het effect van de extra aandacht die besteed is aan deze regeling zal zich in 2017 terugvertalen of er zijn minder kinderen die gebruik willen maken van muziek-of sportlessen, 72% is bekend met de regeling maar 64% declareert werkelijk kosten. In 2017 wordt deze regeling automatisch toegekend aan gezinnen met kinderen.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1.1 - % van de huishoudens met kinderen in de bijstand maakt gebruik van de participatieregeling	49%	80%	64%
1.2.1 - % van de huishoudens in de bijstand maakt gebruik van de voorzieningen	64%	70%	67%
1.3.1 - Minder mensen in de schuldhulpverlening	173	170	146
1.4.1 - Maximale doorlooptijd van de aanvraag levensonderhoud in dagen	30	28	27

2. Een preventief en straffend fraudebeleid

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
2.1 - Het voorkomen van misbruik van bijstandsuitkeringen			
2.2 - Het straffen van misbruik van bijstandsuitkeringen			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.2 - Aantal afgewezen aanvragen levensonderhoud door fraudeonderzoek tijdens de aanvraag	17%	7%	6% ¹⁶
2.2 - Aantal huishoudens met een uitkering neemt af. (deze heeft een sterke relatie met participatie uit programma 4)	532	530	514

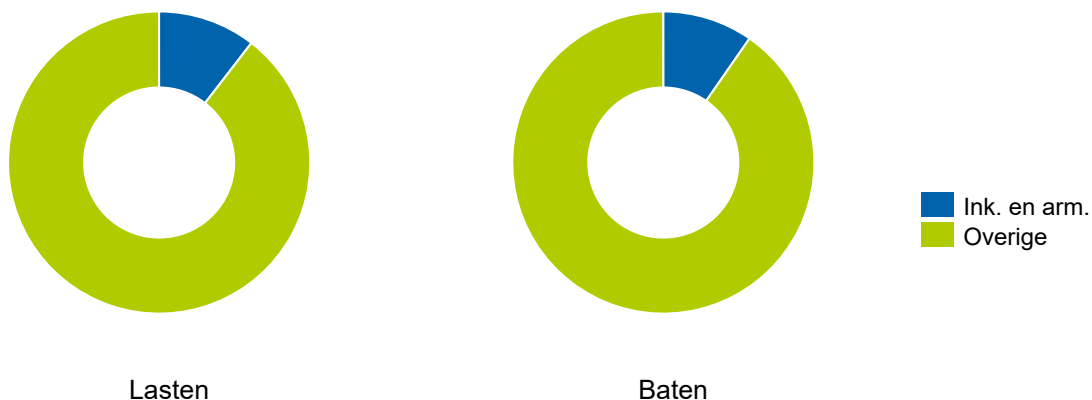
Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Het voorkomen van misbruik	
2.1.1 - Voorlichting bij de intake door middel van het uitreiken van een handboek met rechten en plichten	Aan iedereen die een bijstandsuitkering krijgt, wordt het handboek met rechten en plichten verstrekt. Dit handboek wordt in een persoonlijk gesprek toegelicht.
2.1.2 - Geven van voorlichtingsbijeenkomsten voor uitkeringsgerechtigden over de rechten en plichten	In 2016 zijn uitsluitend individuele gesprekken gevoerd om mensen te informeren over rechten en plichten. De praktijk laat zien dat de situaties van mensen teveel verschillen om groepsgewijze informatie te verstrekken. Daarbij is bij het geven van groepsvoorlichting de privacy van uitkeringsgerechtigden in het geding.
Subdoel 2.2 - Het straffen van misbruik	
2.2.1 - Controleren op de rechtmatigheid van de uitkering door middel van onder andere een huisbezoek	Er worden huisbezoeken afgelegd voor de controle op rechtmatigheid van nieuwe en bestaande bijstandsuitkeringen alsmede aanvragen voor bijzondere bijstand. In 2016 zijn 6% van de aanvragen afgewezen als gevolg van handhaving aan de poort. In de meeste gevallen is dan sprake van een huisbezoek. Het aantal huisbezoeken wordt niet geregistreerd.
2.2.3 - Opleggen van boetes wanneer fraude wordt geconstateerd	In 2016 zijn 4 boetes opgelegd en 21 waarschuwingen afgegeven. De gemiddelde hoogte bedroeg € 247,50.

¹⁶ 2015 was een uitschieter.

Wat heeft het gekost?

Programma Inkomens en armoedebeleid	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-10.579	-10.541	-11.406	-9.730	1.676
Structurele baten	8.798	8.451	9.254	9.449	195
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo structureel	-1.781	-2.090	-2.152	-282	1.870
Incidentele lasten	-8	-	-	-	-
Incidentele baten	-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo incidenteel	-8	-	-	-	-
Saldo van de baten en lasten	-1.789	-2.090	-2.152	-282	1.870

Lasten en baten

Lasten

Ten opzichte van de begroting zijn in 2016 de lasten circa € 1.676.000 lager. Dit wordt vooral veroorzaakt door:

- Lagere bijstandslasten; Door het nieuwe verdeelmodel, wat sinds 2015 is ingevoerd, heeft Diemen net als over 2015 een veel hogere doeluitkering ontvangen. Dit betekent een voordeel van circa € 1.800.000;
- Hogere uitgaven Bbz; Aan zelfstandigen is circa € 111.000 meer uitgegeven dan begroot. Zie ook de opmerking bij de "Baten".

Baten

Ten opzichte van de begroting zijn in 2016 de baten circa € 195.000 hoger. Dit wordt vooral veroorzaakt door:

- Hogere inkomsten Bbz; De hogere uitgaven kunnen voor een groot deel worden gedeclareerd bij het Rijk en de definitieve doeltkering is hoger uitgevallen dan de voorlopige. Dit is totaal € 223.000. Zie ook de opmerking onder "Lasten".

Over te hevelen budgetten

Er zijn geen voorstellen om budgetten over te hevelen.

Investeringsen

Binnen dit programma zijn er geen investeringen.

Programma Leefomgeving en milieu

Portefeuillehouder:

J. Klaasse (openbare ruimte), E. Boog (handhaving) en R.P. Grondel (milieu)

Afdelingsmanagers:

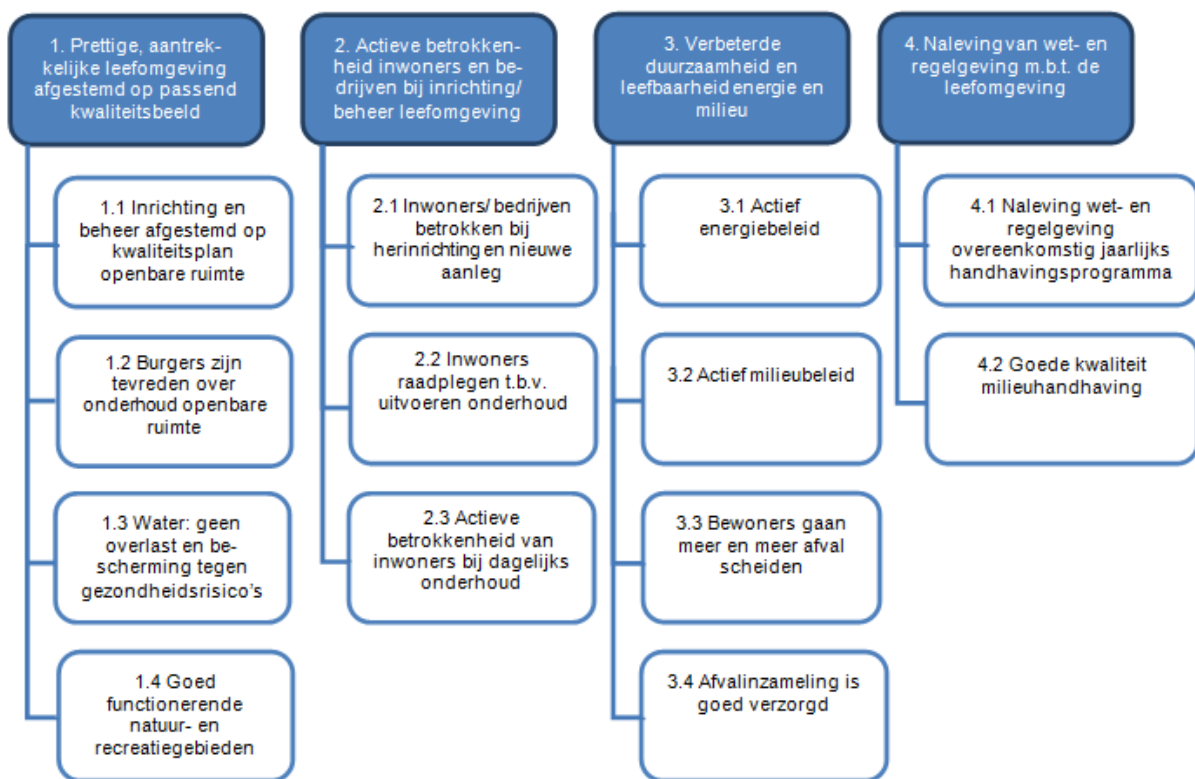
R. Burgmeijer, M.R.A. Cornelissen

Afdelingen:

Ruimtelijk Beheer, Ruimtelijke Ontwikkeling

Doelstellingen in één oogopslag

Doelenboom

Belangrijke ontwikkelingen

Ontwikkeling participatie

De participatie, met en door bewoner, heeft zich ook in 2016 verder doorontwikkeld. Bij het herinrichten van wijken en aanleggen van speelplaatsen worden de bewoners nauw betrokken voordat de gemeente plannen hiertoe ontwikkelt. Met de inbreng wordt een eerste programma van eisen opgezet voor inrichting van een buurt of speelplaats. Hierna volgen nog diverse inspraakrondes waarbij de betrokkenheid van de bewoners met hun buurt vergroot wordt. Binnen de afdeling worden participatieprocessen geëvalueerd en verbeterd.

Klimaatadaptatie

De wijze waarop de buitenruimte tot voor kort werd ingericht past niet meer bij de huidige ontwikkelingen van het klimaat. Intense regenbuien en lange droge perioden nopen tot aanpassingen. Die kunnen (nagenoeg) budgetneutraal toegepast worden tijdens de cyclische buurtreconstructies. De deadlines in het Deltaprogramma/Deltaplan (overheidsplannen in 2020 klimaatbestendig, de buitenruimte in 2050) zijn voor Diemen haalbaar.

Net als in 2015 (Vogelweide), verrichtte een groep studenten van de HvA in 2016 onderzoek naar klimaatbestendige maatregelen in Diemen, dit maal voor de buurt Scheepskwartier. Daarnaast wordt er in regionaal verband (BOWA) samengewerkt aan dit thema.

Vergroening en Operatie Steenbreek

In 2016 heeft de gemeente Diemen zich aangesloten bij Operatie Steenbreek; een campagne om bewoners te enthousiasmeren om de mate van verharding in hun tuin te verminderen en de tuin te vergroenen. Eind 2016 is voor de raad een notitie opgesteld waarin een en ander wordt uiteengezet.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Prettige, aantrekkelijke leefomgeving afgestemd op passend kwaliteitsbeeld

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
1.1 - Inrichting en beheer zijn afgestemd op de gestelde ambities uit het kwaliteitsplan openbare ruimte			
1.2 - Burgers zijn tevreden over het onderhoud van de openbare ruimte			
1.3 - Burgers en bedrijven ondervinden geen overlast van water en worden beschermd tegen gezondheidsrisico's a.g.v. afvalwater			
1.4 - Sterke recreatieve functie van het Diemberbos			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
1.1 - Waarderingscijfer burgers over de leefbaarheid van de buurt	NB*	7	NB
1.1 - Waarderingscijfer burgers over speelmogelijkheden	NB*	7	NB
1.2 - Waarderingscijfer burgers over het onderhoud van de wijk als geheel	NB ¹⁷	7	NB
1.2 - De gestelde kwaliteitsambities voor beplanting/groen per wijk (als indicator van heel) zijn behaald	A (parels, winkelgebieden, hoofdassen) B (woon , industrie en kantoor gebieden)	A (parels, winkelgebieden, hoofdassen) B (woon , industrie en kantoor gebieden)	A (parels, winkelgebieden, hoofdassen) B (woon , industrie en kantoor gebieden)
1.2 - De gestelde kwaliteitsambities voor verminderen zwerfafval per wijk (als indicator van schoon) zijn behaald	A (woongeb.) B (bedrijventer.)	A (woongeb.) B (bedrijventer.)	A (woongeb.) B (bedrijventer.)

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Inrichting en beheer zijn afgestemd op de gestelde ambities uit het kwaliteitsplan openbare ruimte	
1.1.1 - Bijdragen aan meer differentiatie in beheer, gebruik en inrichting door het toepassen handboek openbare ruimte	Het handboek openbare ruimte wordt bij alle herinrichtingen toegepast.
1.1.2 - Uitvoering beheer conform programma groot onderhoud openbare ruimte	Zie paragraaf 2 onderhoud kapitaalgoederen.

¹⁷ *De tevredenheid is wel bekend. Deze is opgenomen in "Waarstaatjegemeente.nl". Deze is niet gelijk aan de indicator zoals benoemd.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
1.1.3 - Aanleggen van ontmoetingsplekken (aanbrengen steigers, hondenspeelplaats, speelvoorzieningen, parkzitjes, ligweiden enzovoort.)	Het aanleggen van ontmoetingsplekken zijn gerealiseerd bij aanleg van nieuwe (speel, steigers)voorzieningen in woonwijk Plantage de Sniep en bij herinrichtingen van wijken.
Subdoel 1.2 - Burgers zijn tevreden over het onderhoud van de openbare ruimte	
1.2.1 - Uitvoeren van activiteiten zoals genoemd in het plan van aanpak zwerfafval	In 2016 is gewerkt aan/met een veeg- en prullenbakkenplan.
1.2.2 - Uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden conform onderhoudsprogramma wegen, openbare verlichting, water, groen, speelterreinen en kunstwerken	Zie paragraaf 2 onderhoud kapitaalgoederen.
Subdoel 1.3 - Burgers en bedrijven ondervinden geen overlast van water en worden beschermd tegen gezondheidsrisico's a.g.v. afvalwater	
1.3.1 - Uitvoeren van het stedelijk waterbeheer door te voldoen aan de zorgplicht afvalwater, hemelwater en grondwater	Zie paragraaf 2 onderhoud kapitaalgoederen.
1.3.2 - Uitvoeren van het Gemeentelijk Riolerings Plan	Zie paragraaf 2 onderhoud kapitaalgoederen.
1.3.3 - Vervangen en vernieuwen oevers met aandacht voor natuurvriendelijke oevers	De grote waterpartij tussen de brede school en de schepenweg Diemen Noord is ingericht met natuurvriendelijk oevers.
1.3.4 - Uitwerken en implementeren van klimaatadaptieve maatregelen openbare buitenruimte onder andere naar aanleiding van onderzoeksresultaten 2016.	Zie Klimaatadaptatie onder belangrijke ontwikkelingen en zie paragraaf 2. Daarnaast hebben in 2016 studenten van de HvA een studie gemaakt van klimaatbestendige maatregelen voor de buurt Scheepskwartier.
Subdoel 1.4 - Sterke recreatieve functie Diemberbos	
1.4.1 - Samen met Groengebied Amstelland en Staatsbosbeheer actief inzetten op het versterken en uitbreiden van recreatieve mogelijkheden in het Diemberbos, zoals het faciliteren van evenementen en een horecavoorziening bij de entree van het bos alsmede inzetten op waterspeelgelegenheid	Er is gezamenlijk gewerkt aan het verbeteren van het recreatieve netwerk van het Diemberbos onder andere het voorbereiden van de fietsverbinding richting IJburg en het aantakken van de in december 2016 geopende onderdoorgang onder de A9. Verder heeft Staatsbosbeheer 5 evenementdagen gefaciliteerd. Naar aanleiding van een zienswijze van de gemeente en Staatsbosbeheer heeft de provincie Noord-Holland de geprojecteerde locatie voor de horecavoorziening uit de NNN gehaald, zodat een belangrijke hobbel overwonnen is. Het water in het Diemberbos is gezien de veenbodem niet eenvoudig (betaalbaar) geschikt te maken voor een waterspeelgelegenheid. Haalbaarheid is dus zeer gering, geen concrete actie te verwachten.

2. Actieve betrokkenheid inwoners en bedrijven bij inrichting/beheer leefomgeving

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
2.1 - Inwoners en bedrijven zijn betrokken bij herinrichting en nieuwe aanleg			
2.2 - Inwoners raadplegen t.b.v. het uitvoeren van (dagelijks) onderhoud			
2.3 - Actieve betrokkenheid van inwoners bij dagelijks onderhoud			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.1 - Opkomst raadplegen inwoners (% reacties, % bewoners wat actief reageert)	25%	12%	circa 30%
2.2 - Response op bewonersraadpleging bij buurtactieweken (gemiddeld aantal reacties per actieweek)	15	20	niet van toepassing

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Inwoners en bedrijven zijn betrokken bij herinrichting en nieuwe aanleg	
2.1.1 - Overleg met belanghebbenden op basis van uitgangspunten en schetsontwerpen en voorlopig ontwerp voor herinrichtingsprojecten.	Inspraak Vogelweide, Centrum-West, Oost-West as en meerdere speelplaatsen.
2.1.2 - Houden van voorlichtingsbijeenkomsten en inspraakmogelijkheden (soms als workshop) bij herinrichtingsprojecten	Zie 2.1.1

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.2 - Inwoners raadplegen ten behoeve van het uitvoeren van (dagelijks) onderhoud	
2.2.1 - Burgers actief uitnodigen bij uitvoering van projecten en specifiek wijzen op participatiemogelijkheden	Tijdens bewonersavonden worden mogelijkheden tot inspraak en groenparticipatie nadrukkelijk onder de aandacht gebracht en gestimuleerd. Daarnaast wordt waar mogelijk aangesloten bij bewonersinitiatief.
2.2.2 - Verbeteren van het huidig meldingssysteem (KCC)	In 2016 verbeteringen uitgevoerd aan het systeem Meldingen Openbare Ruimte.
2.2.3 - Houden van buurtactieweken met raadpleging met de inwoners (6 buurten per jaar)	De zes buurten die gepland stonden voor een buurtactieweek hebben op deze momenten extra fysieke aandacht gehad in de onderhoudssfeer. De input vanuit de bewoners is hierbij betrokken maar was relatief klein in aantal. Naar aanleiding hiervan is voor 2017 gekozen om, in overleg met de wijkcoördinatoren, de buuractieweken meer te koppelen aan bewonersinitiatieven, waaronder het aanhaken bij participatieprojecten.
Subdoel 2.3 - Actieve betrokkenheid van inwoners bij dagelijks onderhoud	
2.3.1 - Inwoners stimuleren tot en ondersteunen bij participatieprojecten via voorlichting en via de wijkcoördinator	Voor de vier wijken in Diemen, zijn in 2016 wederom vier wijkcoördinatoren actief geweest.

3. Verbeterde duurzaamheid en leefbaarheid energie en milieu

Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
3.1 - Actief energiebeleid			
3.2 - Actief milieubeleid			
3.3 - Bewoners gaan meer en meer afval scheiden			
3.4 - Afvalinzameling is goed verzorgd			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
3.3 - tonnages per afvalstroom (restafval, gft, papier, plastic, glas)	restafval: 6.200 glas: 420 papier: 990 kunststof: 113 gft: 200	restafval: 6.000 glas: 430 papier: 950 kunststof: 120 gft: 250	restafval: 6.236 glas: 405 papier: 930 kunststof: 144 gft: 241
3.4 - Waarderingscijfer burgers over de wijze van afvalinzameling	NB ¹⁸	7	NB

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 3.1 - Actief energiebeleid	
3.1.1 - Uitvoeren van het actieplan energiebeleid waaronder: a) energie besparen in gemeentelijke gebouwen en in openbare verlichting b) eigen elektrisch vervoer en oplaadpunten voor het publiek c) stimuleren van energiemaatregelen bij woningen (huur en koop) en bedrijven d) opwekken duurzame energie met zonnepanelen en windmolens, evenals e) streven naar samenwerking met bedrijfsleven om te komen tot een duurzaam bedrijfsterrein	Zie uitgebreide verslag in de Milieunotitie.
Subdoel 3.2 - Actief milieubeleid	
3.2.1 - Uitvoeren van het actieplan omgevingslawaai gemeentelijke wegen en actieplan luchtkwaliteit (waaronder aandringen over verlaging maximum snelheid op rijkswegen naar 80 km/u)	Zie uitgebreide verslag in de Milieunotitie.
Subdoel 3.3 - Bewoners gaan meer en meer afval scheiden	
3.3.1 - Uitvoeren aanpassing(en) van bestaand systeem van afvalinzameling	Gescheiden inzamelplekken verder ondergronds gebracht, PD inzamelplekken uitgebreid en GFT-collectoren aangepast.

¹⁸ De tevredenheid is wel bekend. Deze is opgenomen in "Waarstaatjegemeente.nl". Deze is niet gelijk aan de indicator zoals benoemd.

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
3.3.2 - Versterken van communicatie en voorlichting	We maakten bewonersbrieven, publiceerden in de Diemen Info en berichten social media.
Subdoel 3.4 - Afvalinzameling is goed verzorgd	
3.4.1 - Toezien op uitvoering overeenkomst afvalinzameling	Wekelijks is er een uitvoeringsoverleg aangaande de DVO met Meerlanden. Daarnaast zijn er maandelijks managementoverleggen en 2 maal per jaar directieoverleg.
3.4.2 - Meldingen verzamelen en met Meerlanden zorgen voor structurele oplossingen	Klachten worden dagelijks doorgezet en in de maand november zijn drie wijken volledig gemonitord, zodat er in 2017 gericht verbeteringen kunnen worden voorgesteld.

4. Naleving van wet- en regelgeving m.b.t. de leefomgeving

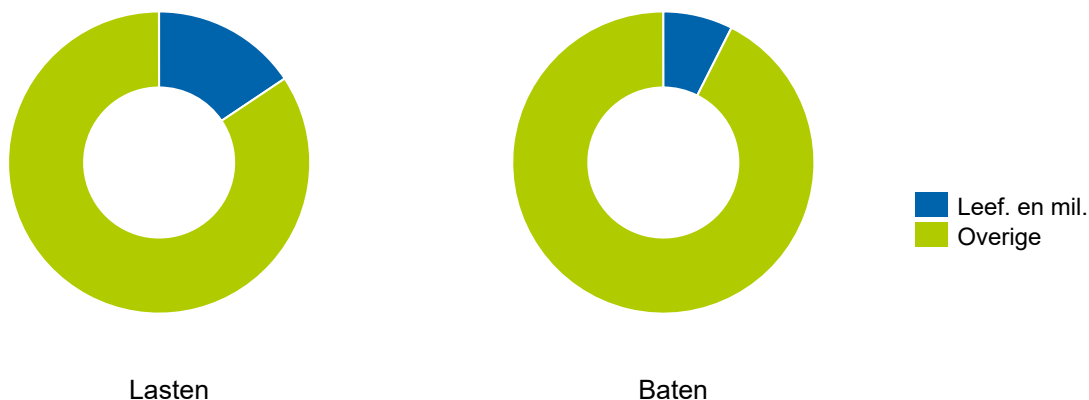
Wat wilden we bereiken?
Subdoelen
4.1 - Naleving van wet- en regelgeving overeenkomstig jaarlijks handavingsprogramma
4.2 - Goede kwaliteit milieuhandhaving

Activiteiten (Wat wilden we ervoor gaan doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 4.1 - Naleving van wet- en regelgeving overeenkomstig jaarlijks handavingsprogramma	
4.1.1 - Jaarlijks wordt een handavingsprogramma vastgesteld waarbij een duidelijke relatie wordt gelegd tussen beleidsdoelstellingen en de daarop gerichte handhaving	Dit is gebeurd. Deze wettelijke vereiste wordt gecontroleerd door de provincie in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht. Diemen scoorde hiervoor reeds in 2014 en 2015 "adequaat" (hetgeen de norm is). Dit heeft geleid tot een verminderd toezicht in 2016. In 2016 is wederom "adequaat" gescoord.
4.1.2 - Heldere communicatie over handavingsbeleid en het jaarlijkse handavingsprogramma	Er is wat betreft meerdere acties actief gecommuniceerd. Ook gebruikt Team Handhaving Twitter als communicatiemiddel.
4.1.3 - Handhavers zichtbaar en vaak op straat door beperking administratieve binnen-taken	Diemen werkt met de applicatie "Op Orde" waardoor informatie buiten digitaal kan worden opgeroepen en verwerkt. Dit vermindert aanzienlijk de administratieve last, waardoor de handhavers meer op straat zijn.
Subdoel 4.2 - Goede kwaliteit milieuhandhaving	
4.2.1 - Integraal toezicht door gemeente en Omgevingsdienst op inrichtingen op het gebied van milieuwetgeving, energiegebruik en drank- en horecaregeling	In 2016 is de samenwerking tussen gemeente en Omgevingsdienst wat betreft afstemming van deze toezichtstaken verbeterd. Veel bedrijven zijn gecontroleerd, het naleefgedrag van bedrijven is hierdoor verbeterd. Bijzonder vermelding verdient het toezicht op verkoop van vuurwerk. Dit heeft in december 2016 tot sluiting van een verkooppunt geleid.
4.2.2 - Regionale samenwerking toezichts- en handhavingstaken onderbrengen in de VTH samenwerking in regionaal verband	Diemen voert zelfstandig VTH (vergunningen, toezicht en handhaving) taken uit en participeert hiervoor niet in Duo+. Wel wordt dezelfde ICT ondersteuning gebruikt. Daarom is in 2016 gestart met het harmoniseren van de VTH processen binnen Duo+, waarbij het proces van Diemen als uitgangspunt wordt gehanteerd. Dit harmonisatieproces is inmiddels onderdeel van het Duo + programma Slimmer Verbinden.

Wat heeft het gekost?

Programma Leefomgeving en milieu	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-16.743	-15.286	-14.807	-14.888	-81
Structurele baten	7.947	7.473	7.089	7.295	206
Toevoegingen aan reserves	26	-	-	-9	-9
Onttrekkingen aan reserves	-101	13	13	-	-13
Saldo structureel	-8.871	-7.800	-7.705	-7.602	102
Incidentele lasten	-173	-45	-87	379	-466
Incidentele baten	32	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves	-26	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	166	-	42	42	-
Saldo incidenteel	-1	-45	-45	421	-466
Saldo van de baten en lasten	-8.872	-7.845	-7.750	-7.181	-364

Lasten en baten

Over te hevelen budgetten

Uitvoeringslasten energie-audits

In Europees verband is afgesproken dat er vierjaarlijks energie-audits moeten worden uitgevoerd door grote ondernemingen (Energy Efficiency Directive, hierna te noemen EED richtlijn). Gemeenten en provincies moeten het toezicht hierop houden. Deze extra toezichtstaak brengt uitvoeringslasten met zich mee. De VNG heeft afspraken gemaakt met het Rijk over vergoeding van de uitvoeringskosten in 2016 en 2017. Daarna vindt evaluatie plaats.

De uitvoeringskosten voor beide jaren zijn in december 2016 uitgekeerd aan gemeenten (via de decembercirculaire). Voor Diemen is dat (afgerond) € 8.000. Het toezicht op de EED richtlijn is complex. Daarom laten wij dit toezicht uitvoeren door de Omgevingsdienst. Wij hebben met deze dienst afgesproken dat zij voor maximaal genoemd bedrag menskracht beschikbaar stellen in 2017 (ruim 80 uur) voor deze toezichtstaak. Vooralsnog gaan wij uit van een budgettair neutrale taak.

Gelet hierop moet € 8.000 worden overgeheveld naar 2017 ter dekking van de kosten die de Omgevingsdienst hiervoor maakt.

De over te hevelen budgetten worden gestort in de 'Reserve Doorgeschoven Posten'. De inzet van de gelden verloopt via de kwartaalbrieven.

Toevoeging aan Reserve stimulering lokale klimaatinitiatieven (SLOK)

Voor het project energieadvies aan huis voor bewoners van corporatiewoningen is in 2015 € 20.000 onttrokken aan de 'Reserve SLOK'. Dit project is in 2016 geheel gesubsidieerd door de Stadsregio Amsterdam. Wij stellen voor om in 2016 weer € 20.000 toe te voegen aan de 'Reserve SLOK'.

Investerings

Investerings (x € 1.000)				
Omschrijving	Budget	Realisatie t/m 2016	Vrije ruimte	i: in uitvoering d: doorschuiven v: vervallen a: afgewikkeld
77101 Verhardingsmateriaal Buytenstee	60	60	0	a
77102 Nieuw bestratingsmateriaal 2015	200	200	0	a
77103 Vervangen Aebi Schmidt kleine veegmachine nummer 31	115	1	114	d
77104 Vervangen LM-track onkruidborstelmaschine	87	0	87	d
77105 Straatmeubiliair/OV/brandkranen grondexploitatie	378	378	0	a
77106 Nieuw bestratingsmateriaal 2016	200	200	0	a
77107 Iveco Daily nummer 10	73	0	73	d
77108 Iveco nummer 14	75	0	75	d
77109 Fiat Doblo nummer 18	35	0	35	d
77110 Verharding grondexploitatie	1.328	1.328	0	a
77111 Voorbereidingskrediet e-installaties bruggen	100	42	58	i
77201 Vervangen beschoeiing waterpartijen 2015	168	168	0	a
77202 Vervangen beschoeiing waterpartijen 2016	147	147	0	a
77203 Damwanden grondexploitatie	1.882	1.882	0	a
77313 Vervangen beheersystemen groen	60	0	60	d
77314 Herijken groenplan Diemen	20	13	7	i
77315 Groen/water exploitatie	286	286	0	a
77502 Ondergronds brengen afvalcontainers 2013	100	100	0	a
77503 Ondergronds brengen afvalcontainers 2014	100	100	0	a
77504 Ondergronds brengen afvalcontainers 2015	100	6	94	i
77505 Ondergrondse betonbakken	353	353	0	a
77724 Reconstructie Visseringweg/Weesperstraat riool 2013	800	1.746	0	a
77724 Reconstructie Visseringweg/Weesperstraat riool 2014	500			
77724 Reconstructie Visseringweg/Weesperstraat riool 2016	446			
77728 Herinrichting Buytenstee	1.643	1.643	0	a
77733 Riool Martin Luther Kinglaan t/m 2013	14	132	69	a
77733 Riool Martin Luther Kinglaan 2014	187			
77737 Riool bedrijventerrein Sniep en Stammerdijk	388	388	0	a

Investerings (x € 1.000)				
Omschrijving	Budget	Realisatie t/m 2016	Vrije ruimte	i: in uitvoering d: doorschuiven v: vervallen a: afgewikkeld
77741 Herinrichting Spoorzicht 2013	24	345	21	i
77741 Herinrichting Spoorzicht 2014	342			
77742 Aanpassing grondwatermeetnet 2014	55	68	42	i
77742 Aanpassing grondwatermeetnet 2015	55			
77744 Betonriool/onderheid Centrum West	160	0	160	d
77748 PVC-riool Zwanenpad	93	24	69	a
77749 PVC-riool Speenkruid	191	172	19	i
77751 PVC-riool Centrum Oost	182	37	145	i
77752 PVC-riool Oost-West as	100	11	89	i
77753 PVC-riool Vogelweide	1.646	201	1.445	i
77754 PVC-riool Diemerpolderweg	42	42	0	a
77755 Onderheid riool Centrum Oost	157	17	140	i
77756 GRP-plan gemalen 2016	41	0	41	v
77757 PVC-riool Oost-West As grondexploitatie	854	854	0	a
77758 Relining riolering Bergwijkpark en DN	225	0	225	d
77759 Drainage Diemerkade	90	1	89	i
77760 Drainage Biesbosch	70	0	70	d
77903 Grond Rustoord	300	289	11	a

77103: Er heeft een marktoriëntatie plaatsgevonden, en deze is doorgesproken met bureau RIJK. In vervolg hierop worden geschikte leveranciers uitgenodigd voor een demo, waarna op basis van de uitkomst een keuze wordt gemaakt en de machine in 2017 wordt besteld.

77104, 77107, 77108 en 77109: Er heeft een marktoriëntatie plaatsgevonden, op basis van de uitkomst worden deze machine en voertuigen in 2017 besteld.

77313: Het vervangen van het groenbeheersysteem hangt samen met het inkopen van een integraal beheersysteem, waar ook het groenbeheersysteem deel van uit gaat maken. Het beheersysteem wordt in samenwerking met de Duo+ partners ingekocht. Verwacht wordt dat in 2017 de aankoop tot stand komt.

77504: Deze investeringen worden doorgeschoven naar 2017. Halverwege 2016 is gestart met het verder ondergronds brengen van de containers. In 2017 wordt gezien of het areaal voldoende is afgedekt.

77744: Het reconstructieplan Centrum-West heeft vertraging opgelopen vanwege nader onderzoek naar de sterkte van de onderheide constructie van de wegen.

77756: Deze post is een financiële reservering vanuit het GRP voor vervanging op basis van restlevensduren en dus geen investering voor een fysiek project.

77758 en 77760: Deze werken zijn in 2016 voorbereid en worden in 2017 aanbesteed.

Programma Ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder:
A.J.M. Scholten

Afdelingsmanager:
M.R.A. Cornelissen

Afdeling:
Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstellingen in één oogopslag

Doelenboom

Belangrijke ontwikkelingen

Nieuwe wetgeving

Belangrijke nieuwe regelgeving binnen dit programma zijn de Omgevingswet, de wijziging van de Wet administratieve bepalingen omgevingsrecht (Wabo) door middel van het wetsvoorstel VTH (vergunningen, toezicht, handhaving) en de Wet private kwaliteitsborging.

Het wetsvoorstel Omgevingswet is op 1 juli 2015 door de Tweede Kamer aangenomen. Binnen het fysieke domein is sprake van een ingrijpende operatie die, wat betreft de impact, al wordt vergeleken met de transitie binnen het sociaal domein. De Omgevingswet bundelt 26 bestaande wetten in één wet en brengt 117 AMvB's terug tot 4. Deze wetgevingsoperatie is kennelijk zo ingewikkeld dat er grote vertraging is opgetreden bij de tot standkomen van deze AMvB's. Dat betekent ook dat de werkelijke impact nog niet goed is in te schatten. Inmiddels is duidelijk dat de invoering van deze wet is uitgesteld tot 2019, maar

waarschijnlijk is 2020. In Duo+ verband is in 2016 gesproken over het gezamenlijk treffen van voorbereidingen voor implementatie van deze wet door het aanstellen van een gezamenlijke projectleider. Dit zal in 2017 plaatsvinden.

De wijziging van de Wabo via de wet VTH is op 14 april 2016 ingevoerd. Deze wet schrijft de gemeenten voor dat er een Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt vastgesteld. Op 13 oktober 2016 is deze verordening voor Diemen door de gemeenteraad vastgesteld.

De Wet private kwaliteitsborging, die diverse bouwtoezichtstaken verplaatst van de overheid naar het bedrijfsleven (en dus bijvoorbeeld gevolgen heeft voor personele inzet en legesinkomsten) is in 2016 meermalen onderwerp van Tweede Kamerbehandeling geweest. Inmiddels is deze wet (begin 2017) geaccordeerd door de Tweede Kamer. De impact van de gefaseerde inwerkingtreding van deze wet is voor Diemen, in de eerste fasen niet zo groot, blijkt uit een impactanalyse die eind 2016 is opgesteld. De resultaten van deze analyse moeten nog door het college worden behandeld en zullen aan de raad kenbaar worden gemaakt.

Regionale samenwerking

De regionale samenwerking op het fysieke terrein verandert door het wegvallen van de Stadsregio (waardoor alleen een formele Vervoersregio over is gebleven - zie programma 2). Samenwerking wordt nu op niveau van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) gezocht. Binnen A-M verband is er wel behoefte om tot subregionale afstemming en gezamenlijke vertegenwoordiging in MRA te komen op het gebied van EZ, RO, duurzaamheid en wonen. Dit krijgt verder in 2017 zijn beslag.

Woningmarkt

De woningmarkt is, in ieder geval in de Amsterdamse regio, flinkt uit het dal geklommen. Er worden veel woningbouwplannen ontwikkeld om aan de regionale woningbehoefte te kunnen voldoen. De vraag is echter dusdanig groot dat er een behoorlijke discrepantie is ontstaan tussen vraag en aanbod. Het succes van woningbouw in Diemen is dusdanig groot dat ook in Diemen het aanbod in woningen de vraag niet kan bijbenen. De woningbouw (zowel uitvoering als voorbereiding) in Plantage de Sniep, Holland Park en diverse andere locaties is ook in 2016 voortvarend aangepakt. Dat zal vanaf 2017 en verder leiden tot oplevering van, voor Diemense begrippen, grote aantallen woningen. De gemeenteraad heeft zich uitgesproken voor een hogere ambitie wat betreft sociale woningbouw (1000 sociale huurwoningen). Woningcorporaties zijn nog steeds zeer terughoudend met nieuwe investeringen. Met diverse corporaties is overleg gaande om daarin verandering te krijgen.

Diemen-Zuid

Hoewel de ambtelijke organisatie op het fysieke terrein meer dan de handen vol heeft aan de lopende projecten, waarvoor veelal de inzet van dezelfde medewerkers is vereist (Holland Park, Plantage de Sniep, spooronderdoorgang Ouddiemerlaan, Oost-West as etcetera) is in 2016 ook aandacht worden besteed aan diverse met elkaar samenhangende ontwikkelingen in Diemen-Zuid. Denk daarbij aan voorzieningen als basisscholen, maar ook aan veranderende verkeersstromen (auto en fiets) tussen Holland Park, Diemen Zuid en Diemen Centrum. De verkeersstructuur in Diemen-Zuid, en de rol daarin van de busbaan heeft in 2016 reeds de aandacht gekregen door het opstellen van verkeersmodellen. De resultaten daarvan worden bestudeerd en komen in 2017 wederom aan de orde.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Versterkt stedelijk gebied waar het prettig wonen, werken en recreëren is

Wat wilden we bereiken?
Subdoelen
1.1 - Accent op herontwikkeling en doorontwikkeling van bestaande wijken/locaties
1.2 - Ruimte nodig voor nieuwe ontwikkelingen waarbij Structuurvisie uitgangspunt is
1.3 - Goede verbindingen tussen wijken

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Accent op herontwikkeling en doorontwikkeling van bestaande wijken/locaties	
1.1.1 - In samenspraak met bewoners voorstellen ontwikkelen voor verbeteren leefbaarheid, sociale veiligheid en bereikbaarheid in/van Diemen Zuid	Plan van aanpak is opgesteld en verder uitgewerkt voor voor onderzoek naar hoofdverkeersstructuur in Diemen-Zuid.
1.1.2 - Medewerking verlenen aan herontwikkeling vrijgekomen/vrijkomende locaties in Diemen (De Kiezel, Arent Krijtsstraat, locatie postkantoor)	Woongebouw De Diemer (voorheen de Kiezel) is nagenoeg gereed voor bewoning. Voor Arent Krijtsstraat 1 is door AM een schetsplan voor woningbouw gepresenteerd, dit plan wordt verder uitgewerkt. Voor herontwikkeling zuidflank Wilhelminaplantsen (locatie postkantoor) zijn uitgangspunten opgesteld waar marktpartijen rekening mee moeten houden.
1.1.4 - Herontwikkelen Bergwijkpark-Noord tot aantrekkelijk woongebied op basis van het Strategisch Masterplan	De eerste fase van Bergwijkpark-Noord, Holland Park is volop in aanbouw. De versnelling is zodanig dat ook reeds is nagedacht over het vervolg hierop. Ook de planvorming voor de parkeergarage nabij de Campus Diemen-Zuid is in een stroomversnelling geraakt. De grond is verworven (van de gemeente) door Greystar die hierop een omvangrijk woningbouwplan met uitbreiding van de campus gaat realiseren.
1.1.5 - Doorzetten woningproductie op Plantage de Sniep	Ook de woningproductie op Plantage de Sniep verloopt zeer voorspoedig. De zuidflank is nagenoeg afgerond en de planvorming voor het noordelijk deel is vergevorderd (een appartementengebouw is in aanbouw). De verkoop van de vrije kavels heeft ook een impuls gekregen.
Subdoel 1.2 - Ruimte nodig voor nieuwe ontwikkelingen conform Structuurvisie	
1.2.1 - Flexibel inspringen op nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen/initiatieven	Dit vindt volop plaats in kader van diverse herontwikkelingen zoals Holland Park, Plantage de Sniep etcetera, waardoor de belasting van het ambtelijk apparaat nu tegen de bovengrens loopt.
Subdoel 1.3 - Goede verbindingen tussen wijken	
1.3.1 - Vernieuwen Hartveldseweg/Muiderstraatweg (Oost-West as)	Ontwerpen zijn opgesteld voor oost-west as.
1.3.2 - Versterken Noord-Zuidas, onder andere aanleg spoorwagonderdoorgang bij station Diemen	De bestuursovereenkomst met het rijk voor deze onderdoorgang is ondertekend. Dit project wordt verder uitgewerkt met ProRail en NS.

2. Divers, toekomstbestendig woonaanbod voor starters/bestaande inwoners

Wat wilden we bereiken?
Subdoelen
2.1 - Handhaven aantal betaalbare woningen voor de lagere inkomensgroepen
2.2 - Goede huisvestingsmogelijkheden voor starters, zowel huur als koop
2.3 - Levensloopbestendig woningaanbod

Wat wilden we bereiken?			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.1 - Aantal goedkope woningen in de kernvoorraad, in beheer van woningcorporaties	2.509	2.509	2.666 ¹⁹

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Voldoende betaalbare woningen voor de lagere inkomensgroepen	
2.1.1 - Maken van concrete afspraken met de Stadsregio Amsterdam over toewijzing, liberalisatie, verkoop van sociale huurwoningen en doorstroming op basis van de vastgestelde intentieverklaring van de Stadsregio	Uit de in 2016 verschenen Monitor Betaalbare Voorraad 2015 blijkt dat de afname van sociale huurwoningen in de deelregio Zuid, zowel in absolute als in relatieve zin, het meest gering is geweest. Voor de toewijzing van sociale huurwoningen is in 2016 in regionaal verband gewerkt aan het gewijzigde raamwerk voor woonruimteverdeling, welke is meegenomen in de nieuwe Huisvestingsverordening Diemen 2017.
2.1.2 - Vergaand beperken liberalisatie en verkoop van sociale huurwoningen door opstellen en monitoren van prestatieafspraken met corporaties over omvang/behoud van kernvoorraad	De in 2015 aangekondigde verkoop van het complex Paulus Emtinckweg door Stadgenoot is pas in 2016 afgerond. Dat heeft gezorgd voor een lichte daling van de voorraad. Voor de verkoop van sociale huurwoningen is in de prestatieafspraken over 2016 en 2017 een nullijn afgesproken.
2.1.3 - Inzet van gemeentelijke gronden met een lage boekwaarde voor de realisatie van sociale woningbouw	Inmiddels heeft de gemeenteraad zich uitgesproken voor de realisatie van 1000 sociale huurwoningen. Dat is niet uitsluitend mogelijk op gronden met een lage boekwaarde.
Subdoel 2.2 - Goede huisvestingsmogelijkheden voor starters, zowel huur als koop	
2.2.1 - Het verstrekken van startersleningen	In 2016 zijn veel startersleningen verstrekt. Een voorstel is voorbereid om hierin een beperking aan te brengen. De starterslening blijft voor inwoners van Diemen beschikbaar.
2.2.2 - Starters opnemen als doelgroep in prestatieafspraken met corporaties	Dit is gebeurd.
Subdoel 2.3 - Levensloopbestendig woningaanbod	
2.3.1 - Bij nieuwbouw aandacht geven aan levensloopbestendig bouwen, groepswonen en het zo mogelijk afspreken van elementen van Woonkeur in overleg met corporaties en ouderenbonden	De nieuwbouw vindt op dit moment niet plaats door corporaties. In de meeste gevallen is sprake van gestapelde bouw (met lift), waardoor er meer levensloopbestendig wordt gebouwd.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
2.2.1 - Aantal verstrekte startersleningen	54	20	62

3. Aantrekkelijk ondernemersklimaat

Wat wilden we bereiken?	
Subdoelen	
3.1 - Aantrekkelijke werklocaties	
3.2 - Diverse en toekomstbestendige detailhandelstructuur	
3.3 - Goede kwaliteit dienstverlening aan gevestigde en startende bedrijven	

¹⁹ Zoals reeds is aangegeven in de Programmabegroting 2017, wordt toegewerkt naar een aangepaste werkwijze bij indicator 2.1. Door het wettelijk verplichte 'passend toewijzen' door corporaties is de omschrijving 'kernvoorraad' minder relevant en wordt gekeken naar de totale voorraad sociale huurwoningen in bezit van de corporaties (exclusief studentenhuisvesting). Dit aantal is per 1 juli 2016 vastgesteld op 2.681 woningen. Aangezien de levering van de in 2015 door Stadgenoot verkochte woningen aan de Paulus Emtinckweg op 14 juli 2016 plaatsvond, is de voorraad per 31 december 2016 vastgesteld op 2.666 woningen.

Wat wilden we bereiken?			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
3.3 - Oordeel van ondernemers over kwaliteit gemeentelijke dienstverlening	6,3 dienstverlening(7,1 algemeen beeld gemeente)	NB	NB

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 3.1 - Aantrekkelijke werklocaties	
3.1.1 - Continueren van periodieke overleggen op Bergwijkpark, bedrijventerreinen en winkelcentra met ondernemers, ondernemersvereniging en politie om maatregelen af te stemmen om aantrekkelijkheid te behouden/vergroten.	Dit is gecontinueerd. Gelukkig is ook het overleg met het in maart aangetreden nieuwe bestuur van Ondernemend Diemen (OD) goed tot stand gekomen. Samen met OD is in september voor de vijfde maal de netwerkbijeenkomst Vaart in Diemen georganiseerd met ruim 100 ondernemers.
3.1.2 - Stimuleren van inzet Beeldkwaliteitsfonds ter verbetering aanzicht bedrijfspanden voor ondernemers op bedrijventerreinen.	Ca 10 Diemense ondernemers hebben met steun van dit fonds de beeldkwaliteit van hun pand verbeterd, deelname was hoog in vergelijking met AM gemeenten.
Subdoel 3.2 - Diverse en toekomstbestendige detailhandelstructuur	
3.2.1 - Oprichten platform detailhandel voor periodiek overleg gemeente en winkeliersverenigingen, eigenaren winkelcentra, marktcommissie en koepelorganisaties	Mede door andere overleggen met winkeliersverenigingen specifiek over hun winkelcentrum dit (nog) niet plaatsgevonden.
Subdoel 3.3 - Goede kwaliteit van dienstverlening aan gevestigde en startende bedrijven	
3.3.1 - Persoonlijke advisering aan in (financiële) moeilijkheden verkerende ondernemers door 155-Red, een bedrijf van het IMK.	Beroep op IMK is nog beperkt maar betrokkenheid van IMK adviseur bij Diemense ondernemersbijeenkomsten en contact met OD wordt gewaardeerd.

4. Vergunningaanvragen worden snel en juist afgehandeld

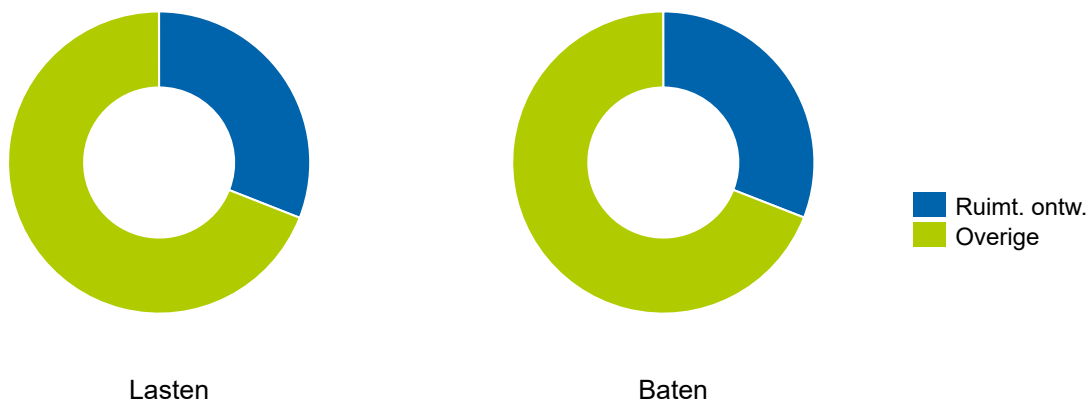
Wat wilden we bereiken?			
Subdoelen			
4.1 - Wabo-vergunningen binnen wettelijke termijnen (flitsvergunning)			
4.2 - Voldoen aan de kwaliteitscriteria 2.1 Wet VTH			
4.3 - Volledig digitale vergunningverlening			
Indicator maatschappelijk effect	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
4.1 - % van de Wabo vergunningsaanvragen dat binnen 6 weken wordt afgehandeld (wettelijke termijn is 8 weken)	50%	50%	75%
4.3 - % van alle Wabo-aanvragen dat digitaal wordt ingediend (inclusief APV en drank & horeca)	wabo 90%apv/ horeca nog niet digitaal	70%	wabo 90 % APV 70%

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 4.1 - Ruimschoots binnen wettelijke termijnen (flitsvergunning)	
4.1.1 - Er wordt gewerkt conform processen die lean en duidelijk beschreven zijn	Het VTH proces is lean en beschreven.
Subdoel 4.2 - Voldoen aan de kwaliteitscriteria 2.1 Wet VTH (proces- en massacriteria)	
4.2.1 - Uitvoering en afstemming van processen in samenwerking met andere gemeenten	De VTH kwaliteitsverordening is vastgesteld. In het VTH beleidsplan zijn verbeterpunten opgenomen om nog beter te kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria. VTH taken voert Diemen zelfstandig uit. In 2016 is gestart met harmonisatie VTH processen in Duo+ verband.
Subdoel 4.3 - Volledig digitale vergunningverlening	
4.3.1 - Gerichte kanaalsturing (website en klantcontacten) richting digitale aanvraag	Dat gebeurt, waardoor het percentage digitale aanvragen gestaag toeneemt.
4.3.2 - Faciliteren van aanvragers die (nog) niet digitaal werken	Door middel van vooroverleg worden aanvragers gestimuleerd om een aanvraag digitaal in te dienen. Dat kan ook tijdens een afspraak gebeuren.

Wat heeft het gekost?

Programma Ruimtelijke ontwikkeling	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-14.251	-23.195	-22.034	-27.385	-5.351
Structurele baten	12.961	22.570	21.405	26.468	5.063
Toevoegingen aan reserves	-	-	-240	-240	-
Onttrekkingen aan reserves	-180	-	-	-	-
Saldo structureel	-1.470	-624	-869	-1.157	-288
Incidentele lasten	-400	-1.191	-1.171	-1.383	-212
Incidentele baten	1.107	1.292	1.532	3.768	2.236
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	180	-	-	-	-
Saldo incidenteel	887	101	361	2.385	2.024
Saldo van de baten en lasten	-583	-523	-508	1.228	1.736

Lasten en baten

Over te hevelen budgetten

Er zijn geen voorstellen om budgetten over te hevelen. Wel ligt er het voorstel om in samenhang met de beleidsvoorstellen in het MPG 2016 een bedrag van € 685.000 te storten in de nieuw te vormen 'Reserve Grondzaken'.

Dit is het saldo van:

- de opbrengst van de verkoop grond onder parkeergarage in Bergwijkpark, € 2.570.000;
- de kosten verbonden aan de verkoop van de parkeergarage, € 165.000;
- de nog terug te verdienen plankosten voor het facilaire deel binnen Bergwijkpark aframen, € 345.000;
- en het verwachte tekort volgens de Meerjaren Prognose Grondexploitatie 2016 € 1.375.000.

Investeringsen

Binnen dit programma zijn er geen investeringen.

Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder:

A.J.M. Scholten

Afdelingsmanager:

J.D. de Kort

Afdeling:

Directie

Voorschriften BBV

Conform het BBV omvat het overzicht algemene dekkingsmiddelen tenminste:

- Algemene uitkering;
- Lokale heffingen (ongebonden);
- Dividend;
- Saldo financieringsfunctie;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

De algemene dekkingsmiddelen nemen we niet in de programma's, omdat het geen geormerkte financiële middelen zijn. Ze kunnen worden ingezet voor dekking van alle programma's. Hierna geven we een overzicht met de algemene dekkingsmiddelen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Algemene uitkering	32.535	32.867	34.144	34.412	269
Lokale heffingen (ongebonden)	6.505	6.412	6.402	6.385	-17
Dividend	206	104	264	265	1
Saldo financieringsfunctie	-1.430	-1.298	-1.249	-1.247	2
Onvoorzien	-	-51	-51	-	51
Totaal	37.816	38.034	39.510	39.815	305

Algemene uitkering

De fondsbeheerder heeft over 2016 een uitkering uitgekeerd die op foutieve informatie is gebaseerd. Het blijkt dat de inkomstenmaatstaven die het CBS heeft gepubliceerd en medebepalend zijn voor de korting op de algemene uitkering, niet juist zijn. Voor de gemeente betekent dit een ontvangst van circa € 627.000²⁰ te veel uit het gemeentefonds. Wij verwachten dat de fondsbeheerder uiterlijk na de definitieve vaststelling van de Algemene uitkering 2016, dit bedrag terug claimt. Om hieraan te kunnen voldoen hebben wij dit bedrag gereserveerd. Indien deze claim uitblijft, wat wij betwijfelen, komt de reservering ten gunste van de algemene dekkingsmiddelen.

²⁰ Inmiddels hebben wij contact gemaakt met CBS over dit probleem. Wanneer wij meer informatie hebben komen wij hierop terug.

Hetgeen hiervoor is gemeld, maakt dat wij in deze jaarstukken rekening hebben gehouden met een ontvangst van circa € 34.412.000 uit het gemeentefonds. Dit is circa € 269.000 meer dan wij in de begroting hadden voorzien. Dit voordeel heeft voor circa € 262.000 te maken met verrekeningen uit voorgaande jaren.

Lokale heffingen (ongebonden)

In Diemen heffen we de volgende belastingen ofwel ongebonden lokale heffingen.

Belastingen	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Onroerende-zaakbelastingen					-
- woningen (eigenaren)	2.807	2.820	2.820	2.898	78
- niet-woningen (eigenaren)	1.522	1.534	1.534	1.544	10
- niet-woningen (gebruikers)	1.121	1.192	1.192	1.210	18
Precariobelasting	835	557	557	492	-65
Reclamebelasting	108	148	148	92	-56
Hondenbelasting	98	116	116	111	-5
Toeristenbelasting	15	45	35	38	3
Totaal	6.505	6.412	6.402	6.385	-17

Voor een toelichting op de diverse belastingen verwijzen we naar paragraaf 7 Lokale heffingen.

Dividend

Geen noemenswaardige verschillen. Het betreft dividend over 2014 en 2015 van NV De Meerlanden ad € 217.383 en dividend van de BNG ad € 8.950.

Daarnaast hebben we van de Belastingdienst € 38.362 dividendbelasting terug ontvangen.

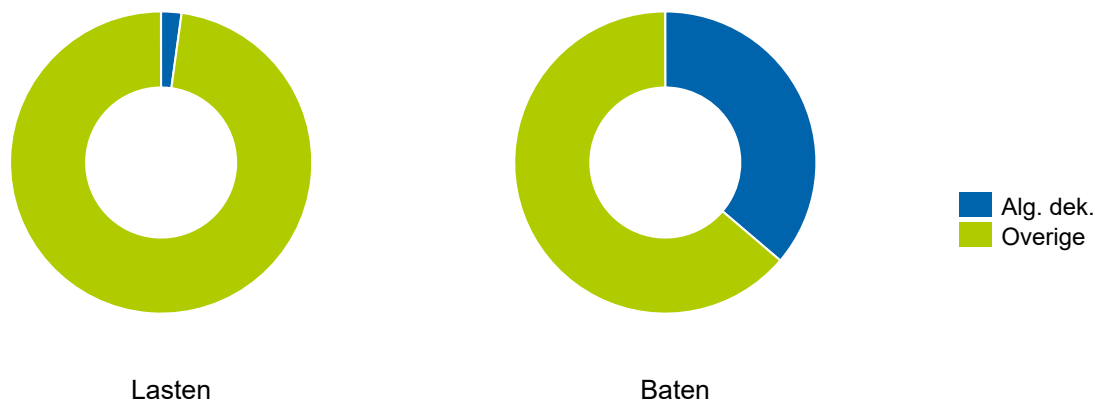
Saldo financieringsfunctie

Voor een toelichting op ontvangen dividend en de rentebaten van leningen verwijzen we naar paragraaf 3 Financiering.

Wat heeft het gekost?

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 totaal	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Structurele lasten	-858	-394	-2.889	-2.027	862
Structurele baten	33.586	32.939	35.536	35.284	-252
Toevoegingen aan reserves	-35	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	92	-	-	-	-
Saldo structureel	32.785	32.545	32.647	33.257	609
Incidentele lasten	-	-	-	-	-
Incidentele baten	40	132	132	132	-
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	104	-	-104
Saldo incidenteel	40	132	236	132	-104
Saldo van de baten en lasten	32.825	32.677	32.883	33.389	505

Lasten en baten

Over te hevelen budgetten

Er zijn geen voorstellen om budgetten over te hevelen.

Investerings

Binnen dit programma zijn er geen investeringen.

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Omschrijving

Sinds 1 januari 2004 verplicht het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten tot het maken van een paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting en de jaarrekening. Deze paragraaf moet tenminste bevatten:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de risico's.

Conform het BBV, artikel 11:2, moeten wij in het jaarverslag 2015 ook de volgende vijf kengetallen verplicht opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte en
6. belastingcapaciteit.

In het kader van financieel toezicht, zijn nog geen landelijke normen beschikbaar. Dit is de aanleiding waarom de toezichthouder vooralsnog geen gebruik maakt van deze normen om te bepalen hoe wij presteren op de betreffende onderdelen. Mocht er alsnog een landelijke normering komen, dan zal de toezichthouder zich daarbij aansluiten.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het huidig vastgestelde beleid moet worden gewijzigd. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit (de ingeschatte risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van de gemeente om niet begrote kosten te dekken. We maken hierbij onderscheid in structurele en incidentele risico's.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Voor een solide bedrijfsvoering moeten we weten welke risico's wij lopen en hoe we deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig. Middels een inventarisatie zijn de risico's verzameld. Belangrijk daarbij is te onderzoeken welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden. Vervolgens zijn de risico's op twee aspecten gewaardeerd, te weten het verwachte risicobedrag en de kans op voordoen.

De kans op voordoen wordt later gebruikt bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen. Onderstaand de score-indeling van de risicokans.

Score	Risicokans	Gemiddelde risicokans
1. Laag	0 % - 20%	10%
2. Matig	20% - 40%	30%
3. Gemiddeld	40% - 60%	50%
4. Hoog	60% - 80%	70%
5. Zeer Hoog	80% - 100%	90%

Bij de score-indeling van laag tot zeer hoog is met een variatiebreedte van 20% gerekend omdat de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet slechts globaal is aan te geven. Bij de inschatting speelt de budgetverantwoordelijke een grote rol.

Het financiële gevolg van het risico wordt bepaald door de gemiddelde risicokans te vermenigvuldigen met het maximale risicobedrag. Omdat niet alle risico's zich tegelijk voor zullen doen en ook de risicokans niet gelijk is, is het niet noodzakelijk om de vastgestelde risico's voor 100% op te nemen.

Het totaal aan risico's is afgezet tegen het totale weerstandsvermogen. Dit leidt tot de bepaling van een weerstandsratio. Met behulp van de hierna volgende tabel beoordelen we de ratio van de gemeente Diemen. Deze normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR).

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Methode

Om tot de samenstelling van het risicoprofiel voor de Jaarrekening 2016 te komen hebben we de risico's per afdeling geïnventariseerd. Per risico zijn de volgende aspecten aangegeven:

- omschrijving van het risico;
- de te nemen of reeds genomen beheersmaatregel;
- een inschatting van het risicobedrag;
- de kans op voordoen van het risico en de onderbouwing hiervan.

Resultaten risico analyse jaarrekening 2016

Net als in de Jaarrekening 2015 hebben we de risico's voor de Jaarrekening 2016 onderscheiden in structurele en incidentele risico's. Voor structurele risico's moet de dekking gevonden worden in een permanente oplossing in de vorm van een voorziening, verzekering of een afdoende beheersmaatregel.

De risico's beschrijven we kort. Daarbij geven we aan of het een nieuw of een bestaand risico betreft. In de hierna volgende tabel zijn alle geïnterpreteerde risico's in beeld gebracht.

Volg.	Risico-omschrijving	Gewogen risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen	Type
Incidentele risico's				
1.	Plantage De Sniep	2.000	Gemiddeld	Bestaand
2.	Bergwijkpark	1.500	Gemiddeld	Bestaand
3.	Duo+ (inhuur, talentmanagement)	750	Hoog	Bestaand
4.	Claim RWS grond A1	750	Hoog	Bestaand
5.	Precariobelasting Daalwijkpark (vervalt in 2018)	350	Gemiddeld	Bestaand
6.	Langdurig ziekteverzuim alsmede zwangerschapsverlof	100	Gemiddeld	Bestaand
Subtotaal incidentele risico's		5.450		
Structurele risico's				
7.	Transitietrajecten	500	Gemiddeld	Bestaand
8.	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)	450	Gemiddeld	Bestaand
9.	Duo+ (harmonisatie)	250	Hoog	Bestaand
10.	Studentenwoningen	250	Hoog	Bestaand
11.	Ontwikkelingen WSW	200	Hoog	Nieuw
12.	Eigen risico WW en BW uitkeringen	100	Gemiddeld	Bestaand
13.	Teruglopen inkomsten zwembad/sportbedrijf (vervalt in 2018)	50	Hoog	Bestaand
14.	Toename aantal statushouders	50	Gemiddeld	Nieuw
15.	Kosten verbouwen en inrichten Brede HOED	200	Laag	Bestaand
16.	Lagere dividenduitkering door de Bank Nederlandse gemeenten	50	Matig	Bestaand
17.	Juridische procedures workflowmanagement	125	Laag	Bestaand
18.	Wet Vennootschapbelasting (vervalt in 2018)	100	Laag	Bestaand
19.	Leegstand Brede HOED	50	Laag	Bestaand
20.	Korting op hulp bij het huishouden (vervalt in 2018)	-	Laag	Bestaand
Subtotaal Structurele risico's		2.375		

Incidentele risico's

1. Plantage de Sniep

Berekend risico bedrag € 2.000.000, de kans op voordoen is 'gemiddeld'. (50%).

Nadere omschrijving risico:

Bij de meest recente actualisatie van de grondexploitatie van Plantage de Sniep (zie daarvoor het MPG bij deze Jaarrekening 2016), is een zo goed als mogelijke inschatting gemaakt van het resultaat en de doorlooptijd van het project. In de geactualiseerde grondexploitatie is tevens ook een kansen- en risicoanalyse toegevoegd. Bij de voorbereiding en realisatie van grootschalige projecten spelen tal van projectspecifieke onzekerheden en nader te onderzoeken of af te spreken onderdelen een rol. De kansen- en risicoanalyse geeft inzicht in deze onzekerheden die mogelijk kunnen optreden. Hierbij is het streven om eventuele risico's met een negatieve financiële impact proberen te voorkomen.

Binnen het vorige MPG (bij Jaarrekening 2015) is volstaan met het in beeld brengen van mogelijke effecten in meer algemene zin. Daar is gekeken naar effecten die op hoofdlijnen kunnen optreden als kosten en/of opbrengsten en renteparameters procentueel wijzigen of vertraging optreedt. Bij het huidige MPG zijn deze effecten meer specifiek gezien en benoemd; op welke onderdelen kunnen deze zich voordoen en hoe kunnen we deze beheersen?

In het MPG is een overzicht en toelichting van alle kansen, risico's en beheermaatregelen opgenomen, die zich kunnen voordoen in Plantage de Sniep.

De belangrijkste risico's in afnemende grootte zijn:

- Het plaatsen van een geluidsscherm tussen de woningbouw en spoortalud op de Punt Sniep. Het vigerende bestemmingsplan gaat uit van een geluidsscherm en de ontwikkelaar van de woningbouw heeft hier rekening mee gehouden in zijn bouwkosten en uiteindelijke grondbod bij de tender. Alternatieven om de geluidsbelasting te beperken worden onderzocht, waarbij plaatsing van het geluidsscherm door de gemeente aan de orde kan zijn. Gewogen risico € 700.000.
- De ontwikkelaar van een deelplan wil de bouw- en woonrijpmaakkosten binnen de uitgeefbare grond niet dragen, maar legt dit voor de helft bij gemeente neer, aangezien de overeenkomst hierover ruimte voor discussie laat. Gewogen risico € 153.000.
- Minderopbrengsten voor grondverkoop van een nog te ontwikkelen deelplan. Aangezien de grondprijs residueel bepaald gaat worden, en het te verwachten programma (verkaveling en type woningen) nog niet vast ligt, kan het voorkomen dat de beoogde grondverkoopsom niet gehaald gaat worden. Gewogen risico € 129.000.

De belangrijkste kans is:

- De ontwikkelaar van Punt Sniep betaalt aan gemeente een vergoeding voor het hanteren van een lagere parkeernorm dan gesteld in de tender. De ontwikkelaar hoeft in dat geval namelijk geen gebouwd parkeren voor ca. 47 parkeerplekken te maken, dus lagere bouwkosten voor ontwikkelaar, betekent residueel een (hypothetisch) hogere grondsom. Gewogen kans € 353.000.

Beheersmaatregelen:

De afgelopen tijd is reeds nadrukkelijker op kosten gestuurd en zijn diverse maatregelen genomen om 'zuinig' te werken. Deze werkwijze zal worden vervolgd. Tegenvallers zijn, bij langerlopende projecten, echter nooit helemaal te vermijden.

2. Bergwijkpark

Berekend risico bedrag is € 1.500.000, de kans op voordoen is 'gemiddeld' (50%).

Nadere omschrijving risico:

Het gaat om de gemaakte plankosten en de overige voorbereidingskosten die in het kader van de totale planvoorbereiding Bergwijkpark Noord zijn gemaakt.

Beheersmaatregelen:

Door externe partijen te faciliteren en de verbindende schakel te zijn, stimuleren we het particulier initiatief in de gebiedsontwikkeling. We hebben inmiddels meerdere overeenkomsten gesloten met meerdere projectontwikkelaars die een groot gedeelte van het gebied herontwikkelt (namelijk Diemervijver en Holland Park). Deze overeenkomsten regelen een exploitatiebijdrage, waarin impliciet ook de reeds gemaakte en te maken gemeentelijke voorbereidingskosten en incidentele investeringskosten zijn betrokken. Een deel van de bijdrage is inmiddels in rekening gebracht. In de komende jaren moet het overige deel ontvangen worden. Toekomstige particuliere nog te ontwikkelen locaties zullen op vergelijkbare wijze moeten bijdragen in de gemeentelijke kosten.

Eventuele resterende gemeentelijke kosten komen ten laste van de grondopbrengsten die door de gemeente in dit gebied gerealiseerd moeten worden op de eigen gemeentelijke grondposities. Uiteindelijk is het streven om budgetneutraal te eindigen. Op dit moment is dat ingeschat als haalbaar, maar in de komende jaren zouden zich mogelijk situaties kunnen voordoen die de haalbaarheid verminderen. De inpassingen van (maatschappelijke) voorzieningen en het realiseren van een deels sociaal woningbouwprogramma hebben hierop hun invloed.

3. Duo+ (inhuur, talentmanagement)

Berekend risicobedrag € 750.000, de kans op voordoen is 'hoog' (70%).

Nadere omschrijving risico:

- inhuur

Een deel van dit risico werd kenbaar gemaakt in de Voortgangsrapportage Duo+ (september 2016). Met name het risico van externe inhuur voor openstaande vacatures, vervanging wegens ziekte en specialistische kennis hebben zich in forse mate voorgedaan.

In de voortgangsrapportage en begroting blijven nog steeds risico's benoemd. Het ziekteverzuim loopt enigszins terug maar de inhuur van specialistische kennis blijft een groot risico. Deze inhuur is onder andere nodig voor de uitvoering van het programmaplan 'Slimmer Verbinden'. In de extra bijdrage voortvloeiend uit de voortgangsrapportage en de begroting 2017 is geen rekening gehouden met de mogelijke kosten voor de inhuur van projectbegeleiding of expertise. Uitgangspunt is deze kosten zo beperkt mogelijk te houden door met name de kosten voor projectbegeleiding op te vangen door de inzet van medewerkers van Duo+ en/of de moederorganisaties. Met de ICT-kosten, zoals de aanschaf van hard- en software en het onderhoud, is wel rekening gehouden.

- talentmanagement

Bij het ontwerp van Duo+ heeft het kader 'mens volgt werk' een belangrijke rol gespeeld. Hierbij is onvoldoende expliciet (formatie, geld, begeleiding/ontwikkeling) rekening gehouden met hetgeen er op managers en medewerkers afkomt bij de plaatsing van medewerkers binnen een nieuwe organisatie: een nieuwe werkgever, een (mogelijk) nieuwe functie met veranderend takenpakket, nieuwe werkwijzen en systemen, nieuwe collega's, nieuwe leidinggevende, een (mogelijk) nieuwe standplaats, het werken voor drie ambtelijke organisaties en gemeentebesturen en hun gemeenten/kernen en het daarmee faciliteren

van ook andere bestuurders- en ambtelijke culturen. Kortom, de impact op medewerkers is groot. Daarom zet Duo+ in op een organisatie-breed programma voor talentmanagement, gekoppeld aan het strategisch HRM-beleid. Talentmanagement heeft als doel om iedere manager en medewerker in Duo+ (op termijn) op de juiste plek in de organisatie in de juiste rol te krijgen, passend bij zijn of haar talenten. Uitgangspunt is dat Duo+ de kosten voor het talentmanagement binnen de huidige financiële kaders uitvoert. Een verdere uitwerking van het talentprogramma moet uitwijzen in hoeverre dat mogelijk is.

Beheersmaatregelen:

In de begroting 2017 is de structurele bijdrage verhoogd en zijn in de jaren 2017 en 2018 onttrekkingen uit de algemene reserve opgenomen om incidentele risico's te bekostigen.

Daarnaast stuurt het management van Duo+ strak op de invulling van openstaande vacatures.

Door een projectmatige aanpak (zie programmaplan 'Slimmer Verbinden') kan gestuurd worden op prioriteiten en resultaten. Bovendien hebben de verschillende gremia een duidelijke plaats in de besluitvorming en worden de projecten toegewezen aan opdrachtgevers. De projectplannen mogen maximaal een doorlooptijd van drie maanden hebben zodat constant kan worden gemonitord of de resultaten voldoen aan de vraag.

4. Claim RWS grond A1

Berekend risico bedrag € 750.000, de kans op voordoen is 'gemiddeld' (50%).

Nadere omschrijving risico:

Op basis van een overeenkomst uit de jaren zeventig, moet de gemeente Diemen nog een bedrag terugbetalen aan het Rijk. De gemeente had destijds een voorschotbedrag van het Rijk ontvangen voor de aankoop van gronden voor de aanleg van de A1. Omdat er uiteindelijk minder gronden nodig waren dan vooraf was voorzien, moet een gedeelte van het voorschotbedrag worden terugbetaald. Hiervoor had de gemeente een voorziening getroffen, maar bij de controle van de jaarrekening 2007 hebben we besloten de voorziening naar de algemene reserve over te hevelen. Voorlopig bedraagt het risicobedrag maximaal € 750.000. Het initiatief voor de definitieve afrekening ligt bij Rijkswaterstaat, maar die maakt er geen haast mee. Het kan nog wel enkele jaren duren voordat we hierover overeenstemming bereiken met Rijkswaterstaat.

Beheersmaatregelen:

De gemeente Diemen heeft met Rijkswaterstaat afgesproken dat de terugbetaling wordt gekoppeld aan de huidige wegwitbreiding van de A1, A10 en A9. Dit is afgesproken omdat Rijkswaterstaat nog een aantal hectare grond van de gemeente Diemen nodig heeft voor de wegwitbreiding. Deze aankoop wordt verrekend met het terug te betalen voorschot. Het ziet ernaar uit dat het terug te betalen bedrag hierdoor lager uitvalt. Pas na afronding van de onderhandelingen over de wegwitbreiding en de bijbehorende grondtransacties, kan een definitieve afrekening plaatsvinden.

5. Precariobelasting Daalwijkpark (vervalt in 2018)

Berekend risicobedrag € 350.000, de kans op voordoen is 'gemiddeld' (50%).

Nadere omschrijving risico:

In 2015 is voor het gebruik van gemeentelijk grond voor opslag een aanslag gestuurd naar de Gemeente Amsterdam (Zuidoost). Het betreft een aanslag precariobelasting voor het gebruik van Dimense grond voor de opslag van werkmaterieel. Over de jaren 2014 en 2015 bedraagt het totale aanslagbedrag € 340.000. Tegen deze aanslag is bezwaar

aangetekend omdat er een toezegging zou bestaan dat er geen belasting in rekening zou worden gebracht. Vervolgens is beroep aangetekend. Dinsdag 7 maart 2017 is de zitting geweest. We zijn in afwachting van de uitspraak, dit kan 3 maanden duren.

Beheersmaatregelen:

De afhandeling van het bezwaarschrift is in handen van Gemeentebelastingen Amstelland. Voor feitelijke informatie doet Amstelland een beroep op de vakafdelingen van Diemen.

6. Langdurige ziekteverzuim alsmede zwangerschapsverlof

Berekend risicobedrag € 100.000, de kans op voordoen is 'gemiddeld' (50%).

Nadere omschrijving risico:

Door overwacht meer arbeidsverzuim dan de norm van 4%, bestaat de kans dat werkprocessen stagneren en kennis en ervaring tijdelijk niet beschikbaar is. Een oorzaak van hoger arbeidsverzuim is een groot beroep op zwangerschaps- en bevallingsverlof. Het gevolg van hoog arbeidsverzuim is het (tijdelijk) onder druk staan van de kwaliteit en de kwantiteit van de werkzaamheden.

Om de continuïteit van de werkzaamheden te kunnen garanderen wordt door het management vervanging ingehuurd of werken andere medewerkers tijdelijk extra. Hierdoor ontstaan dubbele (loon)kosten.

In de begroting is daarvoor een budget beschikbaar van € 85.325. Bij een arbeidsverzuim binnen de norm is dit budget toereikend.

Beheersmaatregelen:

Door consequente uitvoering door het management van het beleid op het terrein van arbeidsverzuim wordt dit risico zo klein mogelijk gehouden. Door het vooraf treffen van maatregelen, bijv. herverdelen van taken etc. door de coördinatoren, worden de kosten van externe inhuur zoveel mogelijk beperkt.

Structurele risico's

7. Transitietrajecten

Berekend risico bedrag is € 500.000, de kans op voordoen is gemiddeld (50%).

Nadere omschrijving risico:

Vanaf januari 2015 heeft het Rijk een drietal regelingen in het sociaal domein naar de gemeenten gedecentraliseerd. Het betreft de nieuwe Jeugdwet, de overheveling van een deel van de AWBZ naar de Wmo en de Participatiewet. De zorg voor en ondersteuning van individuele zorgbehoevenden is een open einde regeling. De gemeente kan daardoor te maken krijgen met grote onvoorziene kosten. De decentralisaties gaan tevens gepaard met bezuinigingen.

De VNG heeft in 2016 onderzoek gedaan naar de financiële effecten van de decentralisatie van het sociaal domein. Dit mede omdat in het nieuws was dat veel gemeenten fors minder geld uitgegeven zouden hebben dan dat zij hebben ontvangen. Inmiddels tonen de uitgevoerde onderzoeken aan dat deze conclusie te voorbarig was.

Dit komt doordat de uitvoering van 'oude' en 'nieuwe' taken binnen het sociaal domein door elkaar heen lopen. Een zuivere analyse maken is dus lastig. Bovendien was 2015 het eerste jaar van de decentralisatie en daarom niet representatief.

Wij onderschrijven de uitkomsten van de onderzoeken en zijn terughoudend bij het benoemen van de structurele aard van het voordeel.

Toch is er ook in 2016 is een overschot. Met name op de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) houden we in 2016 geld over, ruim € 0,9 miljoen. Echter bij jeugd en participatie ontstaan tekorten (€ 0,2 miljoen). Deze tekorten lopen verder op wanneer in 2017 de extra toegekende eigen middelen verdwijnen. Ook vanuit het Rijk worden de budgettaire kaders volgend jaar strakker. Het uitgavenpatroon binnen jeugd is onvoorspelbaar is. De verwachting is dat de uitgaven zullen stijgen naarmate klanten de gemeente steeds beter weten te vinden voor de overgedragen taken binnen het sociaal domein.

Beheersmaatregelen:

Door in te zetten op lokaal maatwerk en zelf uitvoeren van trajecten, meer collectieve en algemene voorzieningen in plaats van individuele voorzieningen en bijvoorbeeld door vroeger te signaleren en de inzet van preventieve maatregelen, hopen we de bezuinigingen in de komende jaren te kunnen opvangen.

8. Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten

Berekend risicobedrag € 450.000, de kans op voordoen is 'gemiddeld' (50%).

Nadere omschrijving risico:

Via de Participatiewet (BUIG) verstrekt de gemeente een uitkering om in het levensonderhoud te voorzien. Het macro budget voor deze uitkering wordt vastgesteld door het ministerie van Sociale Zaken en via verdeelstaven jaarlijks in september tijdens het desbetreffende uitvoeringsjaar toegewezen aan gemeenten. Voor de verdeling van de gebundelde uitkering wordt vanaf 2015 gebruik gemaakt van een nieuw verdeelmodel waarbij rekening wordt gehouden met objectieve verdeelstaven. Gemeenten die geld overhouden mogen dit houden. Er is geen terugbetaalverplichting.

In 2016 zal een substantieel bedrag van het BUIG budget overblijven als gevolg van een ruim toegekend budget; Dit betekent dat de gemeente geen beroep hoeft te doen op een vangnetregeling. Het voorlopig budget over 2017 is daarentegen ruim 20% lager dan het definitieve budget over 2016. Indien de bijstandslasten over 2017 het beschikbare budget over dat jaar te boven gaan is een beroep op een vangnetregeling mogelijk, waarbij de eerste 5% van de overschrijding ten laste blijven van de gemeente.

Beheersmaatregelen:

Een mogelijke beheersmaatregel voor het risico van deze uitkering is het instellen van een egalisatiereserve.

9. Duo+ (harmonisatie)

Berekend risicobedrag € 250.000, de kans op voordoen is 'hoog' (70%).

Nadere omschrijving risico:

Harmonisatie

In de praktijk blijkt volledige harmonisatie niet altijd realiseerbaar of wenselijk. De mate van harmonisatie blijkt een punt van aandacht bij de implementatie van de diverse projecten. De moederorganisaties hebben verschillende organisatiestructuren die allemaal

optimaal bediend willen worden. Daarnaast verlangt iedere moederorganisatie hetzelfde kwaliteitsniveau als voorheen en moet er ruimte zijn voor de 'couleur locale'. Voorgaande argumenten kunnen snel leiden tot meerkosten. De meerkosten leiden incidenteel en structureel tot meerkosten. Zeker gezien de aparte positie van Diemen (alleen participierend in Bedrijfsvoering) is harmonisatie niet altijd even eenvoudig.

Beheersmaatregelen:

Het nieuwe Bedrijfsplan geeft de meerwaarde van harmonisatie aan. Bij de uitwerking van de projectplannen van het programma 'Slimmer Verbinden' wordt expliciet duidelijk gemaakt wat de meerkosten zijn van afwijkingen.

10. Studentenwoningen

Berekend risicobedrag € 250.000, de kans op voordoen is 'hoog' (70%).

Nadere omschrijving risico:

Er is nog geen duidelijkheid welke studentenwoningen wel of niet worden meegeteld als zelfstandige woningen. Dit vormt een risico voor de berekening. Voor Diemen gaat het om de circa 600 studentenwoningen aan de Rodekruislaan (600 x € 400).

Het probleem dat zich voordoet is dat vanaf 1 januari 2017 de basis voor het aantal woningen uit het BAG wordt gegenereerd. Er vindt nog onderzoek plaats naar de aansluiting tussen de gebruikte aantallen in de algemene uitkering en de aansluiting met onze BAG-gegevens.

Beheersmaatregelen:

Er is een eigenaar aangewezen voor de woningen in BAG. Doelstelling is dat na de analyse altijd aansluiting gemaakt kan worden met de woningaantallen in de BAG.

11. Ontwikkelingen WSW

Berekend risicobedrag € 200.000, de kans op voordoen is 'hoog'(70%).

Nadere omschrijving risico:

Medio 2017 wordt samen met Pantar een nieuwe Dienstverleningsovereenkomst (DVO) uitgewerkt. In de bestaande DVO is de afspraak opgenomen dat Pantar naast het negatieve subsidie resultaat ook een eventueel negatief operationeel resultaat mag doorbelasten aan de gemeente Diemen. Het operationeel resultaat is het verschil tussen de apparaatskosten die de stichting maakt voor de begeleiding en de inkomsten die uit de diverse SW activiteiten worden gegenereerd. Als voorwaarde wordt gesteld dat door Pantar wordt aangegeven welke beheersmaatregelen worden getroffen om het tekort zoveel mogelijk te beperken.

Bij het toerekenen van het tekort wordt rekening gehouden met het volumeverschil tussen Amsterdam en Diemen. Tot en met 2016 heeft Pantar het tekort op het operationeel resultaat niet doorbelast aan Diemen, maar wel aan Amsterdam. Gezien de toenemende tekorten heeft Pantar besloten dit vanaf 2018 wel in rekening te brengen. Een mogelijke bijdrage aan een negatief operationeel resultaat is (nog) niet verwerkt in de meerjarenbegroting, omdat het Rijk de bezuiniging op de financiering van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) mogelijk terug zal draaien. Een eventueel besluit daarover zal naar verwachting niet eerder dan bij de mei circulaire 2018 bekend worden gemaakt.

Beheersmaatregelen:

In het kader van de nieuwe Dienstverleningsovereenkomst zijn we met Pantar in overleg. Onderdeel van het gesprek is de risicoafbakening van onze bijdrage in het exploitatietekort.

12. Eigen risico WW en BW uitkering(en)

Berekend risico bedrag is € 100.000, de kans op voordoen is 'gemiddeld' (50%).

Nadere omschrijving risico:

Dit risico heeft betrekking op niet vooraf geraamde WW en BW uitkeringen door het onvrijwillig beëindigen of niet verlengen van tijdelijke aanstellingen (bij wijze van proef). De gemeente is eigen risicodragers voor dergelijke uitkeringen.

De lasten van lopende en voorzienbare uitkeringen worden jaarlijks door TPO begroot. Soms is het niet voorzienbaar dat een medewerker onvrijwillig uitstroomt. Dan zijn de uitkeringslasten in het lopende rekeningjaar niet begroot. Gemiddeld is het 1 tot 1.5 keer per jaar noodzakelijk om een aanstelling van een medewerker onvrijwillig te beëindigen.

Beheersmaatregelen:

Om het risico op niet geraamde WW en BW lasten te verkleinen wordt er door de vacaturehouder een adequate selectieprocedure uitgevoerd, worden door het management structureel en tijdig functionering- en beoordelingsgesprekken gevoerd en wordt door TPO geprobeerd een WW en BW uitkering te voorkomen of te beperken door het inzetten van begeleiding bij het vinden van ander werk.

13. Teruglopen inkomsten zwembad/sportbedrijf (vervalt in 2018)

Berekend risicobedrag € 50.000, de kans op voordoen is 'hoog' (70%).

Nadere omschrijving risico:

Berekend risicobedrag € 50.000. Op basis van het Bedrijfsplan dat in maart 2013 is vastgesteld, geven we richting aan een meer bedrijfsmatige en marktgerichte aanpak zonder de maatschappelijk gewenste doelstellingen uit het oog te verliezen. Het plan richt zich op het blijvend optimaliseren van het exploitatieresultaat. De (stijging van) inkomsten over 2015 zoals geprognosticeerd in het bedrijfsplan is als zodanig gerealiseerd.

Inmiddels is gebleken dat niet het gehele bedrag van de taakstellende bezuiniging, € 250.000, kan worden gerealiseerd. Er resteert een bedrag van € 29.500 die niet gehaald wordt. Dit bedrag wordt als structureel tekort meegenomen in de Kadernota 2018.

Beheersmaatregelen:

Zoals we ook in het Bedrijfsplan hebben aangegeven monitoren we inkomsten en uitgaven continu en zullen we zo mogelijk direct aanpassingen doorvoeren in het productenaanbod om op dergelijke ontwikkelingen in te spelen.

14. Toename aantal statushouders

Berekend risico bedrag is € 50.000, de kans op voordoen is 'gemiddeld' (50%).

Nadere omschrijving risico:

Door de toename van het aantal statushouders zullen de kosten voor bijstand toenemen. Dit kan zijn de uitkering voor het levensonderhoud van statushouders alsmede de uitkering vanuit de bijzondere bijstand. Vanuit de bijzondere bijstand gaat het hier om inrichtingskosten en overbruggingsuitkeringen.

Het overgrote deel heeft betrekking op uitkeringen, hetgeen ten laste komt van het inkomensdeel van de Participatiewet. De bijzondere bijstand wordt gefinancierd uit het minimabudget.

Aangezien de gemeente achteraf wordt gecompenseerd, moet de gemeente de hogere kosten zelf voorfinancieren. Op 28 april 2016 hebben Rijk en gemeenten het "Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom" gesloten. Het akkoord bevat een aantal financiële afspraken, waaronder de financiële tegemoetkoming. De afspraken moeten nog verder worden uitgewerkt. Wel is duidelijk dat de tegemoetkoming onvoldoende zal zijn om de hogere kosten op te vangen.

15. Kosten verbouwen en inrichten Brede HOED

Berekend risicobedrag: € 200.000, de kans op voordoen is 'laag' (10%).

Nadere omschrijving risico:

Vanaf begin 2014 zal de gemeente een deel van de Brede HOED huren voor de vestiging van onder andere het WMO-loket en het OKC. Het af te sluiten huurcontract loopt naar alle waarschijnlijkheid voor tien jaar met telkens een optie tot verlenging met vijf jaar. De kosten voor het turnkey opleveren van het gemeentelijk deel van de Brede HOED, van € 521.000 zijn voor rekening van de gemeente en haar partners. Het betreft zaken die aarde en nagelvast aan het gebouw zitten en waarvoor een afschrijvingstermijn van 15 jaar wordt gehanteerd. Omdat wij geen afspraken hebben gemaakt over compensatie aan de gemeente door de eigenaar van het gebouw als wij korter dan 15 jaar huren, mogen wij dit bedrag volgens het BBV niet activeren en afschrijven. Wel kunnen wij dit bedrag in de boekhouding dusdanig verwerken dat jaarlijks een deel van deze kosten ten laste van de exploitatie komt. In onze begroting houden wij hiervoor, conform levensduur van de aanpassingen, rekening met een periode van 15 jaar. De gemeente loopt een risico dat na jaar 10 de huur niet verlengd wordt en de kosten voor aanpassingen van jaar 11 tot en met 15 in één keer ten laste van de exploitatie moeten komen. Het gaat om een bedrag van ongeveer eenmalig € 195.000 in jaar 10 (naar verwachting is dit 2023). In het kader van de onderhandelingen over de huurovereenkomst tussen Rochdale en de gemeente Diemen wordt gesproken over een schadeloosstelling voor het inbouwpakket bij een eerdere huuropzegging dan na 20 jaar en verder.

16. Lagere dividenduitkering door de Bank Nederlandse Gemeenten

Berekend risicobedrag € 50.000, de kans op voordoen is 'matig' (30%).

Nadere omschrijving risico:

De kapitaalvereisten voor banken zijn aanzienlijk verscherpt als gevolg van de financiële crisis. Het Basels Comité heeft voorgesteld de minimumwaarden voor de BIS tier 1-ratio te verhogen en een ondergrens voor de leverage ratio van 3% in te stellen. Per 2018 gaan nieuwe waarden gelden. De BNG Bank voldoet met een ratio van 20% ruimschoots aan de aangescherpte eisen voor de BIS tier 1-ratio. Maar nog niet aan de voorgestelde leverage ratio. De hiervoor noodzakelijke groei van het eigen vermogen moet worden opgebracht door inhouding van een groter deel van de winst. Het kan zijn dat het eigen vermogen te zijner tijd ook wordt aangevuld met een relatief geringe uitgifte van hybride schuldbewijzen die het karakter hebben van eigen vermogen.

Dividend

Met het oog op het voorgaande en op basis van de ontwikkelingen en verwachtingen ultimo 2011, is het beleid van BNG Bank om jaarlijks aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor te stellen het dividend te bepalen op 25% van de nettowinst. Dit beleid is van kracht met ingang van de dividenduitkering over het boekjaar 2011 en geldt in beginsel voor de gehele overgangperiode tot 2018.

Zodra de definitieve vorm en hoogte van de leverage ratio duidelijk worden, zal het dividendbeleid worden heroverwogen. Heroverweging zal ook plaatsvinden als de verwachtingen op het gebied van groei of resultaatontwikkeling onverhoopt niet uitkomen.

17. Juridische procedures als gevolg van gebrekkige dossiervorming & workflowmanagement

Berekend risico bedrag is € 125.000, de kans op voordoen is 'laag' (10%).

Nadere omschrijving risico:

Gebrekkige dossiervorming is een risico. Onvolledige dossiers, zonder de juiste stukken kunnen leiden tot foute beslissingen en juridische procedures. Bij de nieuwe wet dwangsom is een goed functionerend workflowmanagement van essentieel belang om binnen de wettelijke termijnen te blijven. Inmiddels hebben we een aantal beheersmaatregelen ontwikkeld. Als beheersmaatregel registreren en behandelen we alle klantprocessen zaakgericht. We registreren alle stukken in het document managementsysteem (DMS). De proceseigenaren zijn verantwoordelijk. De proceseigenaren voeren audits uit op deze processen. We ondersteunen het uitvoeren van de maatregelen met kaders voor dossiervorming en tools.

Beheersmaatregelen:

Het nieuw ingerichte zaakstelsel moet dit risico verhelpen. De implementatie van het zaakgericht werken is nog niet volledig afgerond waardoor het risico vooralsnog blijft bestaan. Verwachting is dat in de loop van 2017 het project 'Zaakgericht werken' wordt afgerond.

18. Wet Vennootschapsbelasting (vervalt in 2018)

Berekend risicobedrag is € 100.000, de kans op voordoen is 'laag' (10%).

Nadere omschrijving risico:

Vanaf 1 januari 2016 treedt de nieuwe Wet Vennootschapsbelasting in werking. De nieuwe wet geldt ook voor overheden, deze waren voorheen vrijgesteld. Hoewel de Wet is vastgesteld in de Eerste en Tweede Kamer is er nog veel onduidelijk over de toepassing. Met name op het gebied van grondexploitaties volgen regelmatig nieuwe vragen en antwoorden over hoe de wet moet worden toegepast.

Beheersmaatregelen:

Ter voorbereiding op de consequenties van de nieuwe Wet Vennootschapsbelasting hebben in 2015 en 2016 quick quick scans plaatsgevonden door een extern fiscaal bureau. De quick scan was gebaseerd op de jaarrekeningcijfers 2014 en 2015. Dezelfde systematiek is ook voor de gemeente Ouder-Amstel toegepast. De resultaten van dat onderzoek zijn gedeeld met de Belastingdienst. De Belastingdienst kon zich vinden in de aanpak. De Belastingdienst doet op voorhand geen bindende uitspraken en houdt zich het recht voor om later nog een boekencontrole uit te voeren.

De quick scan voor Diemen gaf alleen aanleiding tot actie bij de grondexploitaties. In overleg met de fiscalist zijn deze acties verwerkt in het MPG 2016. Vervolgens heeft de fiscalist het MPG getoetst en hierover advies uitgebracht. Conclusie is dat Diemen geen Vp-aangifte hoeft te doen. De resultaten van het advies moeten nog overlegd worden met de Belastingdienst.

19. Leegstand Brede HOED

Berekend risicobedrag € 50.000, de kans op voordoen is 'laag' (10%).

Nadere omschrijving risico:

Vanaf begin 2014 is de Brede HOED geopend. De gemeente is hoofdhuurder van de begane grond verdieping. Daar zijn het OKC en het Wmo loket gehuisvest. Om de exploitatie rond te krijgen wordt het gebouw daarnaast -door de gemeente- (onder)verhuurd aan diverse zorgpartijen zoals een aantal thuiszorgorganisaties, maatschappelijke dienstverlening, een ergotherapeut etc. Op dit moment is de bezettingsgraad in de Brede HOED erg goed, maar als partijen om wat voor reden dan ook de huur opzeggen zal de gemeente die leegstand moeten bekostigen. Het geschatte risico is € 50.000 per jaar.

Beheersmaatregelen:

We volgen regelmatig de bezettingsgraad.

20. Korting hulp bij het huishouden (vervalt in 2018)

Berekend risico bedrag € 0, de kans op voordoen is 'laag' (10%).

Nadere omschrijving risico:

Vanaf 1 januari 2015 wordt het budget voor de hulp bij het huishouden gekort met 40%. Dit resulteert in een korting van 28% op de integratieuitkering Wmo (-/- € 616.313). De afgelopen jaren zijn reeds een aantal bezuinigingsmaatregelen ingevoerd; alle klanten zijn geherindiceerd, de tarieven zijn lager door onderhandelingen met de aanbieders bij het verlengen van het contract en de PGB's zijn streng gecontroleerd. Een deel van deze bezuinigingen is reeds ingeboekt in de begroting. De reeds ingevoerde bezuinigingsmaatregelen zullen niet toereikend zijn om de korting in 2015 in het gemeentefonds op te vangen. De daadwerkelijke kostenpost is nog niet te bepalen.

Beheersmaatregelen:

Vanaf 2018 is de korting structureel verwerkt in de begroting.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen betreft de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Ook hierbij is net als bij de risico's, onderscheid te maken in incidenteel en structureel weerstandsvermogen.

Incidentele weerstandvermogen

- Algemene reserve;
- Risicoreserve;
- Stille reserves.

Algemene reserve

Voor de berekening van het weerstandsvermogen hebben we de stand van de Algemene Reserve op 1 januari aangepast met de onttrekkingen/dotaties waarvan we weten dat die in 2016 hebben plaatsgevonden.

Risicoreserve

De gemeente Diemen heeft een deel van de Algemene Reserve, € 5 miljoen, apart gezet voor het opvangen van incidentele risico's.

Stille reserves

De post stille reserve kan bestaan uit verschillende componenten; bijvoorbeeld uit overwaarde op onroerend goed, de waarde van vrij te verhandelen aandelen en de waarde van het kunstbezit van een gemeente. De gemeente Diemen heeft een verzameling kunstvoorwerpen in haar bezit. Ter bepaling van de stille reserves hebben wij 75% van de geschatte waarde genomen.

Begrotingsaldo / rekeningresultaat

Bij de berekening van het weerstandsvermogen wordt het verwachte begrotingsaldo danwel het werkelijke rekeningssaldo meegenomen.

Structureel weerstandsvermogen

- Onbenutte belasting capaciteit (OZB, precario);
- Stelpost onvoorzien.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog mogelijk is voor een tariefsverhoging OZB alvorens men toe kan treden als artikel 12 gemeenten. Men wordt artikel 12 gemeente wanneer een gemeente de eigen financiële huishouding niet meer rond krijgt en een beroep moet doen op extra gelden. Een gemeente wordt als het ware onder curatele gesteld.

Op basis van het landelijke gemiddelde OZB-percentage van de WOZ-waarde is het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet voor het jaar 2015 vastgesteld op 0,1790%.

Onbenutte belastingcapaciteit	WOZ-waarde 2016	Tarief Diemen 2016	Tarief Art. 12	Vershil tarieven	Onbenut
Woningen - eigenaren	2.611.863	0,1108%	0,1889%	0,0781%	2.040
Niet-woningen - eigenaar	588.498	0,2680%	0,1889%	-0,0791%	-466
Niet-woningen - gebruiker	588.498	0,2614%	0,1889%	-0,0725%	-427
Totaal onbenutte belastingcapaciteit					1.148

Stelpost onvoorzien

Het budget voor onvoorzien is gebaseerd op het aantal inwoners. Per saldo houden we in de begroting rekening met € 51.000. Deze stelpost is structureel in de begroting opgenomen en dient ter dekking van onvoorziene uitgaven.

Berekening weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen Bedragen x € 1.000		
Weerstandsvermogen incidenteel	1-1-2016	31-12-2016
Algemene reserve, algemene dekkingsmiddelen	3.541	4.766
Risicoreserve	5.000	5.000
Stille reserves	72	72
Verwacht resultaat	30	5.620
Totaal Weerstandsvermogen incidenteel	8.643	15.458
Weerstandsvermogen structureel	1-1-2016	31-12-2016
Onbenutte belastingcapaciteit	885	1.148
Stelpost onvoorzien	51	51
Totaal Weerstandsvermogen Structureel	936	1.199

Ratio weerstandsvermogen

Bij de ratio weerstandsvermogen worden de geïntariseerde risico's afgezet tegen het aanwezige weerstandsvermogen. In onderstaande tabel de gewogen risico's.

Risicoprofiel rekening 2016 Bedragen x € 1.000				
Volg	Risico-omschrijving	Bedrag	Kans	Gewogen risico
Incidentele risico's				
1.	Plantage De Sniep	2.000	50%	1.000 ²¹
2.	Bergwijkpark	1.500	50%	750
3.	Duo+ (inhuur, talentmanagement)	750	70%	525
4.	Claim RWS grond A1	750	70%	525
5.	Precariobelasting Daalwijkpark (vervalt in 2018)	350	50%	175
6.	Langdurig ziekteverzuim alsmede zwangerschapsverlof	100	50%	50
Totaal risicoprofiel Incidenteel		5.450		3.025
Structurele risico's				
7.	Transitietrajecten	500	50%	250
8.	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)	450	50%	225
9.	Duo+ (harmonisatie)	250	70%	175
10.	Studentenwoningen	250	70%	175
11.	Ontwikkelingen WSW	200	70%	140
12.	Eigen risico WW en BW uitkeringen	100	50%	50
13.	Teruglopen inkomsten zwembad/sportbedrijf (vervalt in 2018)	50	70%	35
14.	Toename aantal statushouders	50	50%	25
15.	Kosten verbouwen en inrichten Brede HOED	200	10%	20
16.	Lagere dividenduitkering door de Bank Nederlandse gemeenten	50	30%	15
17.	Juridische procedures workflowmanagement	100	10%	10
18.	Wet Vennootschapbelasting (vervalt in 2018)	100	10%	10
19.	Leegstand Brede HOED	50	10%	5
20.	Korting op hulp bij het huishouden (vervalt in 2018)	-	10%	-
Totaal risicoprofiel Structureel		2.350		1.135

Berekening weerstandsratio

De weerstandsratio wordt berekend voor de incidentele en structurele risico's. Aan de hand van de eerder genoemde waarderingstabel wordt bepaald hoe Diemen er voor staat.

Ratio weerstandsvermogen incidenteel =	Beschikbare weerstandsvermogen	€ 15.458	=	5,1
	Benodigde weerstandscapaciteit	€ 3.025		

Ratio weerstandsvermogen structureel =	Beschikbare weerstandsvermogen	€ 1.199	=	1,1
	Benodigde weerstandscapaciteit	€ 1.135		

²¹ Gewogen risico is afgeleid uit de samengestelde risico's en kansen uit het MPG 2016.

Bovenstaande ratio's zijn nog indicatief omdat de kans van voordoen nog moeten worden afgestemd met de budgetverantwoordelijke.

Conclusie

De ratio voor het incidentele weerstandsvermogen is 'uitstekend'. De algemene reserve is de laatste jaren fors toegenomen waardoor de weerstandscapaciteit is vergroot. Voor grondexploitatie plantage De Sniep zijn maatregelen genomen waardoor de risico's afnemen. Bergwijkpark is volop in ontwikkeling en geeft daarmee meer risico's. Uiteraard wordt daar ook gestuurd op risicobeperkende maatregelen. Vanaf 2017 zullen de voorziening en reserve grondzaken meegenomen worden bij de bepaling van de weerstandsratio.

De ratio voor het structurele weerstandsvermogen is 'voldoende'. Het aantal structurele risico's is gegroeid. Met name open-einde regelingen en bijdragen van het Rijk vormen risico's. Door de groei van Diemen en de daardoor toenemende algemene uitkering kunnen deze risico's grotendeels worden opgevangen.

Kengetallen

Kengetallen	Norm	Rekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
1. Netto Schuldquote	<100%: groen >130%: rood	109%	84%	70%
2. Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<70%: groen >100%: rood	114%	80%	68%
3. Solvabiliteitsrisico	>50%: groen < 30%: rood	7%	12%	17%
4. Grondexploitatie	nvt	40%	20%	18%
5. Structurele exploitatieruimte	>0,6%: groen < 0%: rood	2,64%	0,74%	4,10%
6. Belastingcapaciteit	Landelijk gemiddelde 100%	127%	125%	125%

1+2. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een beeld van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

3. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft een beeld van de mate waarin een gemeente zijn bezittingen financiert met eigen of vreemd vermogen. Voor het vergelijk met andere gemeenten heeft deze maatstaf beperkingen. Het kan zijn dat een gemeente activa huurt, terwijl een andere gemeente activa in eigen bezit heeft. Daardoor verschillen de balansen van gemeenten aanzienlijk, terwijl de risico's van beide instellingen elkaar weinig ontlopen.

4. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van

de gemeente. Het is belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd, dan leidt dit tot een lager eigen vermogen (en dus ook tot een lagere solvabiliteitsratio).

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Dit kengetal geeft aan welke ruimte de gemeente heeft om eigen lasten te dragen. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe hoe de belastingdruk in Diemen zich verhoudt ten opzichte het landelijke gemiddelde. De belastingcapaciteit is gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing).

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Riolering

Het verbrede Gemeentelijk RioleringsPlan (vGRP) is een verplichting vanuit de Wet Milieubeheer, de verbreding volgt uit de Waterwet. De gemeente Diemen heeft de verantwoordelijkheid voor het beheren en het goed laten functioneren van het rioolsysteem binnen haar grenzen. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in de wet Milieubeheer. Daarin staat dat de gemeente de zorgplicht heeft voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater en hemelwater. Daarnaast stelt de Waterwet dat de gemeente een zorgplicht heeft voor (gevolgen van) hemelwater en grondwater (zie verder Programma 7).

In 2014 werd het vGRP 2014-2018 bij raadsbesluit van 17 april 2014 van kracht. De ontwikkeling van de rioolheffing in dit vGRP loopt in de pas met de ambities uit het vigerende (landelijk) Bestuursakkoord Water.

In 2016 werd de vervanging van de riolering van Buytenstee en Spoorzicht voltooid. Het areaal werd uitgebreid met riolering ten gevolge van nieuwbouw op Plantage de Sniep. Er werd een aanvang gemaakt met de vervanging van riolen in Centrum-Oost (Ouddiemerlaan en Burgemeester de Kievietstraat). De reconstructieprojecten Vogelweide, Centrum-West en Oost-Westas zijn in 2016 in voorbereiding genomen.

Woningen langs de Diemerkade ondervinden ernstige grondwateroverlast als gevolg van kwel vanuit de Oostelijke Ringvaart. Intensief onderzoek en een jaar lang overleg/vergunningverlening met het waterschap AGV heeft geleid tot de toestemming drainage aan te mogen leggen in de dijk langs de ringvaart. Dit werk is eind 2016 aanbesteed en aangevangen.

In 2016 is in regionaal (BOWA/Isariz-) verband het regiodekkend geautomatiseerd grondwatermeetnet opgeleverd. In Diemen zijn 85 peilbuizen operationeel. Isariz becijferde een besparing voor de regio van € 1 miljoen, als gevolg van gezamenlijke voorbereiding en aanbesteding.

De riolering van Bergwijkpark en Biesbosch werd in 2016 gereinigd en geïnspecteerd met een rijdende camera. Dit werk maakt deel uit van een vijfjarige cyclus. In de betonnen hoofdriolen werden op diverse plaatsen lekkages aangetroffen. Daar deze riolen ook het afvalwater van het toekomstige Hollandpark moeten gaan afvoeren, is een renovatiebestek (en investering) met behulp van "relining" voorbereid ter uitvoering in 2017.

In 2016 is opdracht verleend ter vervanging van het Basisrioleringsplan (hydraulische berekening voor het gemengd rioolsysteem) van Diemen-Centrum uit 2006 en het vervaardigen van hydraulische rekenmodellen ten behoeve van de verwerking van hemelwater in toekomstig te reconstrueren buurten.

Er is een sterke relatie tussen renovatie van de riolering en herbestratingwerkzaamheden. De verzakte riolering wordt op het oorspronkelijke niveau teruggebracht, voordat de ophoging en herbestrating plaats vindt. Daarbij worden verbeteringen aan het rioolstelsel uitgevoerd, zoals maatregelen in relatie tot de klimaatwijziging. Het voorbereiden en

engineeren van deze renovaties is een doorlopend proces. De betreffende herbestratingen zijn vermeld in het "Programma groot onderhoud openbare ruimte". De raad heeft in 2015 het huidige programma 2015-2020 vastgesteld.

Wegen

Het "Beleidsplan Beheer Wegen" van 2013 vormt de basis voor het beleidsveld wegen. Hiermee hebben we het rationeel wegbeheer gecombineerd met het zettingsbeeld van Diemen. Op basis van het programma voor het groot onderhoud van de openbare ruimte 2015-2020 is het onderhoud voor de aankomende jaren bepaald. Het geplande groot onderhoud aan de wegverhardingen past binnen de meerjarenbegroting van de gemeente en het beschikbare budget. Dit heeft voor 2016 geresulteerd in de uitvoering van de volgende projecten:

Project	Oppervlakte m ²	Uitvoering
Spoorzicht (afgerond)	12.000	2016
OMOP asfaltonderhoud (afgerond)	3.000	2016
Buytenstee (afgerond)	25.000	2016
Centrum Oost - Burgemeester Kievietstraat en omgeving (Start)	3.000	2016
Speenkruid (Start)	3.200	2016
Zwanenpad	2.500	2016

Daarnaast werd in 2016 gestart (en of vervolg) met de voorbereiding van de reconstructieprojecten, waarvan de voorbereiding zal doorlopen in 2017:

Project	Oppervlakte m ²	Uitvoering
Centrum-West (onderheide wegen)	15.800	2017
Vogelweide	40.500	eind 2017
Oost-Westas	38.000	2017
Plantage de Sniep (gefaseerd)	21.500	2016/2017
Bergwijkpark (Hollandpark)	15.000	2017/2018

Verloop voorziening groot onderhoud verhardingen

Verloop voorziening groot onderhoud verhardingen				
Jaar	Stand per 1-1-2016	Toevoegingen	Bestedingen	Stand per 31-12-2016
2016	3.059	1.412	-1.340	3.131

Het afgelopen jaar hebben we diverse subsidies ontvangen voor het realiseren van projecten in de openbare ruimte. De ontvangen subsidiegelden worden geboekt op de voorziening groot onderhoud verhardingen. De projecten, waarvoor subsidies zijn ontvangen, zijn gepland volgens het vastgestelde programma groot onderhoud openbare ruimte. Op dit moment geven deze subsidiegelden een vertekend beeld in de omvang van de voorziening. Zoals afgesproken worden de ontvangen subsidiegelden ingezet om de vastgestelde kwaliteitsimpulsen, vanuit het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte, te kunnen realiseren. Met de aankomende herinrichtingprojecten, zoals in Diemen Noord, worden deze ontvangen subsidiegelden ingezet.

Regulier onderhoud

Ook in 2016 verrichtten we kleinschalig onderhoud aan de bestrating. Dit werd gedaan door de eigen dienst en door derden. Het onderhoud bestaat met name uit:

- Herbestrating van kleine oppervlakken naar aanleiding van de (veiligheid)inspectie van het wegareaal;
- Oneffenheden in de bestrating door wortelgroei van de bomen;
- Geconstateerde gebreken tijdens het wijkgericht werken;
- Reparaties naar aanleiding van klachten/meldingen van bewoners.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De functionele kwaliteit van de wegen is voldoende.

Beheer-/beleidsplan

De raad heeft in 2013 het Beleidsplan Beheer Wegen vastgesteld. In 2017 wordt het programma groot onderhoud openbare ruimte geactualiseerd nu voor de periode 2017-2022.

Onderhoud kunstwerken (viaducten, bruggen en dergelijke)

Voorziening en herinrichting

In 2016 hebben we kleinschalig onderhoud aan diverse kunstwerken verricht, inclusief de beweegbare bruggen. De fluctuaties in de jaarlijkse kosten vangen we op met een voorziening.

In 2016 zijn we gestart met de voorbereiding voor het vervangen/revisie van enkele mechanische delen van de Diemerbrug. Er is onderhoud uitgevoerd aan de remmingswerken van de Diemer- en Venserbrug. Van enkele (houten) bruggen zijn de dekken en leuningenvan vervangen.

Verloop voorziening Kunstwerken

Verloop voorziening Kunstwerken				
Jaar	Stand per 1-1-2016	Toevoegingen	Bestedingen	Stand per 31-12-2016
2016	206	236	-115	327

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De kwaliteit van de kunstwerken is voldoende. Het onderhoudsniveau is functioneel en veilig.

Beheer-/beleidsplan

Het college heeft het beheer- en onderhoudsplan kunstwerken in 2010 vastgesteld. Het plan en de meerjarenbegroting hebben we op elkaar afgestemd. De gekozen variant twee, "functioneel onderhoud", maken we mogelijk door de kosten voor het bestaande incidenteel onderhoud aan te vullen met extra dotaties vanuit het coalitieakkoord.

Naar aanleiding van de uitgevoerde inspecties wordt voor 2017 een nieuw uitvoeringsplan opgesteld.

Openbare Verlichting

Voorziening

In het “programma groot onderhoud openbare ruimte 2015-2020” hebben we voor de wegverharding, openbare verlichting, plantsoen, speelterreinen en kwaliteitsplan een integrale planning van het onderhoud opgesteld. Het groot onderhoud aan de wegverharding is hierin voor de openbare verlichting leidend. Tevens zijn er periodiek lichtmasten en armaturen vervangen. De uitgevoerde werkzaamheden bestaan uit:

- Het ophalen (vanwege de zetting) en verplaatsen van de lichtmasten tijdens reconstructieprojecten;
- Vervangen van lichtmasten en armaturen op basis van leeftijd;
- Omvorming conventionele verlichting naar LED-verlichting.

In 2016 is gestart met een onderzoek naar verbetermaatregelen rond de openbare verlichting op het Diemerplein en Oud Diemerlaan, rond het centrumplan. Hierbij kan gedacht worden aan het verbeteren van het algemene verlichtingsniveau in dit gebied en het aanbrengen van sfeerverlichting onder en in de bomen aanwezig op het Diemerplein. In 2017 worden verbetervoorstellen met betrokkenen besproken en zo mogelijk uitgevoerd.

Verloop voorziening Openbare Verlichting

Verloop voorziening groot openbare verlichting				
Jaar	Stand per 1-1-2016	Toevoegingen	Bestedingen	Stand per 31-12-2016
2016	576	206	-375	407

Regulier onderhoud

Het regulier uitgevoerd onderhoud aan de openbare verlichting bestaat uit de volgende werkzaamheden:

- Periodiek vervangen van de lampen;
- Reparaties/vervang van lichtmasten of armaturen;
- Verhelpen schaden door aanrijdingen of vandalisme;
- Geconstateerde gebreken tijdens het wijkgericht werken;
- Reparaties naar aanleiding van klachten/meldingen van bewoners.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De functionele kwaliteit van de openbare verlichting is voldoende.

Beheer-/beleidsplan

Het college heeft het beleidsplan openbare verlichting in 2014 vastgesteld. Hierin is de toepassing van LED-verlichting opgenomen.

Groen

Regulier onderhoud

Het regulier groenonderhoud en intensief maaibeheer is ook in 2016 door werkvoorzieningschap Pantar uitgevoerd. Het ecologisch maaibeheer van oevers en ruw gras is op contractbasis door een marktpartij uitgevoerd. Boombeheer, bijzonder groenonderhoud en klachtafhandeling is in eigen beheer door het Team Wijkbeheer uitgevoerd.

Kwaliteits en onderhoudsniveau

In 2011 hebben we op basis van het *groenplan* en *kwaliteitsplan openbare ruimte* keuzes gemaakt voor het regulier groenonderhoud en deze verwerkt in het onderhoudsbestek. Het onderhoudsniveau is conform de uitgangspunten van het kwaliteitsplan.

Bij winkellocaties en het centrumgebied zijn er accenten in de vorm van bloembakken en hanging baskets aangebracht. Door nieuwe toepassingen van vaste planten brengen we ook fleurige en kleurige accenten in beplantingsvakken aan.

Participatie

Participatie is in 2016 verder doorgevoerd. Hierdoor worden bloembakken, buurtmoestuinen, groenvakken, boomspiegels en geveltuinen in de openbare ruimte door bewoners onderhouden.

Vergroening

In 2016 is gestart met het meer vorm geven van mogelijkheden van vergroening, van zowel de openbare ruimte door verharding om te vormen tot groen, als het geven van voorlichting aan bewoners voor mogelijkheden hun tuin minder te verharden.

Dierenwelzijn

In 2013 is de Wet Dieren van kracht geworden. In deze en andere wetten worden een aantal taken voor de gemeenten benoemd omtrent dieren en dierenwelzijn. De gemeente voert deze taken al wel uit en er is in diverse nota's aandacht voor de positie van het dier, maar een beleidsstuk waarin het dier centraal staat, ontbrak nog. Daarom is in 2016 de beleidsnota dierenwelzijn vastgesteld. In deze nota is beschreven wat er op dit moment al wordt gedaan voor het welzijn van dieren. Op basis van de vastgestelde nota is door de raad een structureel bedrag beschikbaar gesteld van € 8.000 per jaar voor een het ondersteunen en promoten van dierenwelzijn. Het gaat hierbij voornamelijk om het verhogen van de jaarlijkse subsidie aan de dierenambulance van € 1.600 naar € 4.000 per jaar en budget voor een aanmoedigingssubsidie, waarmee wordt bijgedragen aan verschillende vormen van opvang van zwerfdieren in de regio. Tenslotte wordt vanaf 2017 de communicatie geïntensiveerd om het dierenwelzijn nadrukkelijker op de kaart te zetten (bijvoorbeeld; burgers ondersteunen tot het treffen van diervriendelijke maatregelen).

Voorziening en herinrichting plantsoenen

Plantsoenrenovaties voeren we over het algemeen gelijktijdig uit met renovaties van wegen of buurten. De herinrichting van de plantsoenen zijn in 2016 integraal uitgevoerd met de geplande wijkrenovaties, zoals gepland in het programma groot onderhoud openbare ruimte 2015 - 2020 (zie vermeld onder Wegen).

Verloop voorziening groen				
Jaar	Stand per 1-1-2016	Toevoegingen	Bestedingen	Stand per 31-12-2016
2016	1.452	355	-453	1.354

Beheer-/beleidsplannen

De raad heeft in 2011 het "groenplan Diemen" vastgesteld, waarin visie, beleid, structuur en beheer van het openbaar groen zijn beschreven inclusief een uitvoeringsprogramma. In 2016 is gestart met de update van het groenplan. In de loop van 2017 komt de update gereed. Vanaf 2013 wordt gewerkt met en in het beschikbare boombeheersysteem.

Begraafplaatsen

Regulier onderhoud

Het regulier groenonderhoud is ook in 2016 door werkvoorzieningschap Pantar uitgevoerd. Boombeheer en bijzonder groenonderhoud is in eigen beheer door het Team Wijkbeheer uitgevoerd.

Kwaliteits en onderhoudsniveau

De kwaliteit van het onderhoud en het uitvoeren van groot onderhoud is beschreven in het rapport "Groot onderhoud begraafplaats Rustoord". Het onderhoudsniveau is conform de uitgangspunten van het rapport "Groot onderhoud begraafplaats Rustoord".

Egalisatiereserve onderhoud

In 2016 is er voor de begraafplaats Rustoord een egalisatiereserve geopend waar de meer- en minderkosten in worden verrekend. Hiermee kan het dagelijks en groot onderhoud aan de begraafplaats de komende jaren uitgevoerd worden.

Beheer-/beleidsplannen

Voor begraafplaats Rustoord is in 2016 het rapport "Groot onderhoud begraafplaats Rustoord" geschreven. Het beheer en beleid ten aanzien van de begraafplaats is in deze rapportage beschreven.

Onderhoud sportvelden

Regulier onderhoud

Zie programma 5.

Bespeelbaarheid en onderhoudsniveau

Zie programma 5.

Beheerplan

We hebben actuele beheervorschriften opgesteld voor alle onderhoudsaspecten en deze in 2012 geactualiseerd in een beheerplan.

Onderhoudsramingen

In 2016 is er behoudens het reguliere onderhoud, geen groot onderhoud aan de sportvelden uitgevoerd.

Speeltoestellen

Regulier onderhoud

Eigen personeel en derden repareerden speeltoestellen uit het normale onderhoudsbudget. Ook vervingen zij de kleinere toestellen.

Kwaliteits- en onderhoudsniveau

Met het huidige onderhoudsniveau hebben we een veilige, schone en functionele speelomgeving.

Voorziening en herinrichting

De volgende speelplaatsen zijn heringericht of nieuw aangelegd in 2016: Spoorzicht op het C.J.der Kinderenplein, drie speelplaatsen in de wijk Buytenstee in Diemen Noord, Beukenhorst en Kleefkruid in de wijk Diemen Zuid. De natuurspeelplaats Diemen Zuid is nog niet gerealiseerd. In Plantage De Sniep is een nieuwe speelplaats gerealiseerd.

Participatie

Participatie voor realisatie van speelvoorzieningen is gerealiseerd met inbreng van bewoners en kinderen vanaf de eerste stap in planontwikkeling. Mede hierdoor ontstaat er een diversiteit aan speelplaatsen met grote betrokkenheid van de bewoners.

Verloop voorziening spelterreinen				
Jaar	Stand per 1-1-2016	Toevoegingen	Bestedingen	Stand per 31-12-2016
2015	155	123	-119	159

Beheerprogramma/beleidsplan.

Het Speelruimteplan is in 2012 herijkt en het staat in 2017 gepland voor een update. Daarbij wordt vooral gekeken naar het huidig gebruik van de speelvoorzieningen. De uitkomsten worden verwerkt in een operationeel plan. De kosten worden gedekt uit de voorziening speelplaatsen.

Het beheer van de speeltoestellen is vastgelegd in het speeltoestellen-beheerssysteem. Dit systeem geeft tevens het operationeel plan voor beheer en onderhoud aan.

Onderhoud waterpartijen

Onderhoud

Het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is verantwoordelijk voor het verwijderen van overtollige waterplanten en het op diepte houden van de waterpartijen (schouw en baggeren). Van de baggerrondes die Waternet zou uitvoeren in 2015 en 2016 is alleen het noordelijk deel (in 2015) van de gemeente uitgevoerd. Het zuidelijk deel bleek nog niet nodig te zijn. In het niet-stedelijk water en bij overdimensionering voeren we het baggeren en het schouwwerk zelf uit. Hierbij is sprake van een cyclus van tien jaar. Voor het uitvoeren van deze baggerwerkzaamheden hebben we een voorziening opgenomen in de begroting. Met het vaststellen van het Meerjaren Werkplan Oevers, hebben we ook het groot onderhoud van oevers in de voorziening opgenomen.

Verloop voorziening waterpartijen

Verloop voorziening waterpartijen				
Jaar	Stand per 1-1-2016	Toevoegingen	Bestedingen	Stand per 31-12-2016
2016	182	42	-	224

Kleine reparaties aan de beschoeiingen betalen we uit de exploitatiebegroting. De vernieuwing van de beschoeiing hebben we opgenomen in het meerjarig investeringsplan dat loopt tot 2018.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

Op basis van het "Meerjaren werkplan onderhouden van oevers en beschoeiingen gemeente Diemen" vernieuwen of veranderen we oeverbeschermingen. Nieuw is de doelstelling dat duurzame oeverbeschermingen een bijdrage leveren aan een betere waterkwaliteit en deel kunnen uitmaken van ecologische routes. Zo zijn in Diemen Noord in 2015 en 2016 de oevers deels ecologisch ingericht, zodat er ook in Diemen Noord ecologische verbindingen ontstaan zijn, die aansluiten op het landschapspark De Omloop. In 2016 zijn de oevers van de waterpartij langs de Diempolderweg, tussen Vogelweide en Scheepskwartier, vernieuwd en voor 60% omgevormd tot ecologische oevers.

Gebouwen Diemen

Naast de "normale onderhoudswerkzaamheden" (contractwerkzaamheden, schilderwerken en dergelijke), zijn diverse extra werken in 2016 uitgevoerd. Hieronder vallen nieuwbouw/renovatie Diemer Factory ten behoeve van de Voedselbank, nieuwe LBK inclusief koeling in de theaterzaal van de Omval en de sloop van Verrijn Stuartweg 3-5. Hierdoor zijn enkele geplande werken doorgeschoven naar 2017. De uitgevoerde werken in 2016 staan in onderstaande tabel benoemd:

Locatie	Soort
Gebouwen	onderhoud E en W installaties
Gebouwen	conserveren diverse aluminium, stalen kozijnen en gevels
De Omval	nieuwe LBK inclusief koeling ten behoeve van theaterzaal
Diemer Factory	nieuwbouw/renovatie ten behoeve van de Voedselbank
Sportcentrum	renovatie kassa
Sportcentrum	renovatie diverse E regelkasten
Gemeentehuis	renovatie vloerbedekking trouwzaal en aangrenzenden ruimten
Gemeentehuis	renovatie vloerbedekking bestuursvleugel 1e etage
De Schakel	renovatie diverse houten kozijnen
Gymzaal Schoolstraat	renovatie en isoleren dak
Pand Verrijn Stuartweg 3-5	sloop opstallen inclusief fundering
Sporthal	LED verlichting lage plafonds toepassen
Gymzaal schoolstraat	noodverlichting in LED uitgevoerd

Beheerplannen

Wij hebben voor vrijwel alle gebouwen beheerplannen. Deze zijn financieel vertaald en in een meerjaren-onderhoudsplaning verwerkt. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat de budgetten en de jaarlijkse stortingen in het onderhoudsfonds toereikend zijn om de geplande werken uit te voeren. Voor kleine overzichtelijke gebouwen zijn deze beheerplannen er niet.

Kwaliteit

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud; de gebouwen die we voor de langere termijn willen behouden zijn, door het uitvoeren van preventief onderhoud, kwalitatief op orde.

Onderhoudsniveau

Indien we het onderhoudsniveau in cijfers uitdrukken, kunnen we gemiddeld het cijfer zes - zeven invullen met daarbij de kwalificatie "sober en doelmatig".

Verloop voorziening onderhoud gebouwen

In verband met het meerjarenperspectief wordt begin 2017 de voorziening voor onderhoud gebouwen opnieuw geactualiseerd.

Verloop voorziening onderhoud gebouwen				
Jaar	Stand per 1-1-2016	Toevoegingen	Bestedingen	Stand per 31-12-2016
2016	212	320	-530	2

Uitbesteding beheer en onderhoud

We hanteren als uitgangspunt voor diverse gebouwen, dat het dagelijks beheer en een groot deel van het binnenonderhoud aan derden wordt uitbesteed. Het onderhoud aan de buitenzijde van de gebouwen en een deel van het onderhoud van de W-installaties voeren we zelf uit. Door dit beleid maken we een duidelijk onderscheid in verantwoordelijkheden tussen huurder/gebruiker/beheerder en de gemeente. De betreffende beheerders ontvangen van de gemeente jaarlijks een vergoeding voor de exploitatie van het gebouw.

Energiebesparende maatregelen

Diverse gebouwen hebben we in het kader van duurzaamheid en energiebesparing, extra geïsoleerd, ledverlichting / aanwezigheidsdetectie aangebracht en kozijnen inclusief isolerende buitenbeglazing geplaatst. Vanuit de duurzaamheidsrapportage zijn werken in de meerjaren onderhoudsplaning gezet die wij de komende jaren gaan uitvoeren.

Paragraaf Financiering

Algemeen

Deze paragraaf informeert de raad over het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Daarbij neemt de gemeente de kaders in acht die zijn geregeld in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido).

De Wet Fido

Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de (mogelijk) uit de treasuryfunctie voortvloeiende risico's. Door middel van het stellen van eisen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm worden de renterisico's van zowel de korte als de lange schuld door de wet begrensd. Ook verplicht de wet gemeenten twee treasury instrumenten te hanteren:

- Het door de raad vaststellen van een treasurystatuut;
- Het in de gemeentebegroting en rekening opnemen van een financieringsparagraaf.

Treasurystatuut

Het beleidsmatige kader voor het uitvoeren van de treasuryfunctie is vastgelegd in het 'Treasurystatuut Gemeente Diemen 2016'. Het statuut onderscheidt vier algemene doelstellingen:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's;
- Het minimaliseren van de interne en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten.

Financieringsparagraaf

Ontwikkelingen in 2016

Rente

In 2016 is zowel de kortlopende rente (3 maanden) als de langlopende rente (10 jaar) behoorlijk gedaald. De kortlopende rente daalde naar een negatieve rente (eind 2016). De langlopende rente vertoonde een eveneens lichte daling.

De gemeente heeft van deze lage rente zowel op de geldmarkt (kortlopende leningen) geprofiteerd als ook met de langlopende rente. In 2016 hebben we meerdere malen kortlopende leningen aangetrokken. We hebben meer gebruik gemaakt van kortlopende leningen dan van het krediet bij de BNG. De kortlopende leningen zijn goedkoper dan het krediet van de BNG. Het positieve effect hebben we in de begroting en kwartaalbrieven verwerkt.

Van de langlopende leningen die de gemeente in portefeuille heeft, hebben we twee leningen in 2016 gedeeltelijk hergefinancierd. De positieve effecten zijn in de begroting en in de kwartaalbrieven verwerkt.

Schatkistbankieren

Op 2013 heeft de Eerste kamer het wetsvoorstel over schatkistbankieren aangenomen. Schatkistbankieren wil zeggen dat gemeenten en provincies hun tegoeden verplicht aanhouden bij de Nederlandse Staat. Over de tegoeden betaald de Nederlandse Staat een rente die gelijk is aan de rente waartegen zij financiert op de financiële markten. Gemeenten kunnen niet bij de Nederlandse Staat lenen. De gemeente Diemen heeft hiervoor een rekening courant geopend bij de Nederlandse Staat. Elke dag wordt het banksaldo gecontroleerd en wordt er aan het eind van de dag alle overtollige kasgelden afgestort naar de Nederlandse Staat. In 2016 hebben we hier meerdere malen gebruik van gemaakt vanwege grote inkomsten.

Treasurybeheer

Bij het treasurybeheer onderscheiden we de volgende deelfuncties:

- Risicobeheer (renterisico's en kredietrisico's);
- Kasbeheer;
- Gemeentefinanciering.

Risicobeheer

Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de wet Fido. In beginsel kunnen de risico's die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor onze gemeente zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing, want onze gemeente heeft geen vrij verhandelbare aandelen en dergelijke en leningen worden uitsluitend verstrekt, aangegaan of gegarandeerd in euro's.

Renterisico's

Renterisico kortlopende schuld

Het financieren van de gemeentelijke huishouding door middel van kortlopende geldleningen en de kredietfaciliteit bij de BNG is gebonden aan de norm die de kasgeldlimiet van de Wet Fido stelt: 8,5% van het begrotingstotaal per 1 januari van het begrotingsjaar. Voor het begrotingsjaar 2016 geldt naar verwachting voor onze gemeente de volgende kasgeldlimiet:

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar bedrijfsvoering mag financieren met kortlopende leningen (< 1 jaar). Daaronder valt ook het 'rood' staan bij de bank. De norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. Er is sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet wanneer de netto kortlopende schuld per de eerste dag van elk van de drie maanden in een kwartaal, hoger is dan de berekende limiet.

In 2016 bedroeg het begrotingstotaal van de gemeente € 103,6 miljoen. De kasgeldlimiet voor de gemeente bedroeg € 8,8 miljoen.

Door middel van de volgende tabel moet de gemeente aan de provincie rapporteren over het verloop van de kasgeldlimiet gedurende de vier kwartalen van het afgelopen jaar.

Kasgeldlimiet					
	Maand	Kwartaal			
		1	2	3	4
Begrotingstotaal 2016	-	87.273	87.273	87.273	87.273
Toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	-	7.418	7.418	7.418	7.418
Vlottende (korte) schuld	1	8.901	4.000	8.000	
	2	4.301	4.000	4.989	
	3	2.000	8.000		
Vlottende middelen	1		311	578	1.121
	2		234		1.943
	3	1.113	1.179	3.698	551
Netto vlottende schuld (+)/overschot (-)	1	8.901	3.689	7.422	-1.121
	2	4.301	3.766	4.989	-1.943
	3	887	6.821	-3.698	-551
Gemiddeld netto vlottende schuld (+)	-	4.696	4.759	2.904	-1.205
Gemiddeld netto vlottende middelen (-)		-	-	-	-
Ruimte onder kasgeldlimiet (+)	-	2.722	2.660	4.514	8.623
Overschrijding van de kasgeldlimiet (-)					

Uit de tabel blijkt dat onze gemeente in 2016 het kasgeldlimiet niet heeft overschreden.

Renterisico langlopende schuld

Met de renterisiconorm is in de Wet Fido een norm gesteld voor het renterisico op langlopende opgenomen leningen. Op onderstaande Modelstaat B moet de gemeente aan de provincie rapporteren over het renterisico gedurende een periode van vier jaren. De herfinanciering van jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen van lopende geldleningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm.

De volgende tabel geeft de renterisiconorm weer die voor 2016 en de jaren daarna in acht genomen moet worden.

Modelstaat B		Jaar			
Stap	Variabelen renterisiconorm	2016	2017	2018	2019
-1	Renteherzieningen	-	-	-	-
-2	Aflossingen	20.000	10.000	10.000	6.000
-3	Renterisico (1+2)	20.000	10.000	10.000	6.000
-4	Renterisiconorm	20.726	20.726	20.726	20.726
(5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	726	10.726	10.726	14.726
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
Berekening Renterisiconorm					
(4a)	Begrotingstotaal 2016	103.632	103.632	103.632	103.632
(4b)	Percentage regeling	20	20	20	20
(4) = (4a x 4b/100)	Renterisiconorm	20.726	20.726	20.726	20.726

Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2016 de renterisiconorm niet heeft overschreden. De onderschrijding/overschrijding in de jaren na 2016 is pas definitief wanneer de begrotingstotalen voor die jaren vast komen te staan.

Kredietrisico's

Deze kunnen zich op twee manieren manifesteren:

1. Kredietrisico's op uitgezette deposito's en verstrekte langlopende leningen. In 2016 had de gemeente geen overtollige liquiditeiten op deposito staan. In 2016 zijn er geen nieuwe langlopende leningen verstrekt.

Bij de reeds verstrekte langlopende geldleningen loopt de gemeente een beperkt risico. Onder 'Uitzettingen' staan ze in een overzicht aflopend naar risico gerangschikt. Ze voldoen alle aan de eisen gesteld in de Wet Fido en het Treasurystatuut of zijn expliciet door de raad goedgekeurd. Geen enkele geldnemer is in 2016 in gebreke gebleven wat betreft zijn betalingsverplichting.

2. Kredietrisico's op borgstelling (gemeentegaranties)

Hier maken we onderscheid tussen achtervang (indirecte borgstelling) en directe borgstelling.

Diemen bekleedt samen met het Rijk een achtervangpositie bij de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).

Hierdoor staat onze gemeente indirect borg voor langlopende leningen die onder directe borging van het WSW aan woningcorporaties zijn verstrekt.

Voor hypothecaire geldleningen met Nationale Hypotheek Garantie die onder directe borging van het WEW aan particulieren zijn verstrekt, geldt de achtervangpositie tot 1 januari 2014. Voor hypotheekleningen afgesloten na die datum heeft het Rijk de achtervangpositie van de deelnemende gemeenten voor 100% overgenomen. Geen van beide stichtingen heeft in 2016 aanspraak gemaakt op de achtervangpositie.

Bij directe borgstelling staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken en die activiteiten verzorgen welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak.

In de volgende tabel zijn de leningen opgenomen waarvoor de gemeente zich direct borg heeft gesteld.

Gewaarborgde geldleningen							
Geldnemer	Geldgever	Oorspronk. bedrag geldlening	Restant-schuld 1-1-2016	Vermeer-dering 2016	Aflossing 2016	Restant-schuld 31-12-2016	Rente perc.
Kinderkorf	B.N.G.	1.600	1.470	-	40	1.430	3,65%
Soc. Medisch Centrum Diemen-Zuid	B.N.G.	790	383	-	18	365	6,32%
	B.N.G.	392	314	-	13	301	6,27%
Cordaan Parkstad	Fortis ASR	3.176	1.166	-	107	1.059	7,04%
	B.N.G.	3.176	1.271	-	106	1.165	6,58%
	B.N.G.	2.536	1.014	-	84	930	6,35%
St. Ouddielerlaan 543	Rabobank Utrecht	771	626	-	12	614	3,95%
	B.N.G.	500	383	-	16	367	4,97%
Woonstichting de Key	B.N.G.	4.031	837	-	276	561	5,77%
Woonst. de Key (Voorheen Onze Woning)	B.N.G.	6.807	2.997	-	349	2.648	5,68%
Amsterdamse Mij. tot Stadsherstel	St. Nat. Restauratiefonds	272	130	-	10	120	2,20%
Totaal		24.051	10.591	-	1.031	9.560	

Alle geldnemers hebben in 2016 tijdig aan hun betalingsverplichtingen voldaan. Er is in 2016 geen nieuwe borgstelling afgegeven.

Kasbeheer

De liquiditeitspositie van de gemeente is het hele jaar voldoende geweest om tijdig aan kortlopende verplichtingen te voldoen. Daarbij is ook gebruik gemaakt van een goedkope kredietfaciliteit (€ 5 miljoen) bij de BNG. De rentelasten van de kredietfaciliteit en de kasgeldlening bedroegen over het hele jaar slechts € 3.238 terwijl ze begroot zijn op € 5.000. Door de negatieve rente zijn er ook inkomsten op de kasgeldleningen geweest. Deze bedroegen € 17.722. Deze inkomsten waren ook begroot.

De Gemeentefinanciering

Voor de financiering van de diverse investeringen trekt de gemeente langlopende leningen (langer dan 1 jaar) aan. Per 1 januari 2016 stond er voor een totaalbedrag van €77,5 miljoen aan opgenomen leningen op de balans. In 2016 zijn er twee leningen van elk € 10.000.000 vrijgevallen. Deze twee leningen zijn gedeeltelijk hergefinancierd tegen een lagere rente. Hierdoor heeft de portefeuille langlopende leningen op 31 december 2016 een omvang van € 71 miljoen.

Portefeuille langlopende leningen						
Geldgever	Boekwaarde 1-1-2016	Opname 2016	Aflossing 2016	Boekwaarde 31-12-2016	Soort lening	Rente- percentage
B.N.G.	10.000.000	-	10.000.000	-	Fixe	3,325%
B.N.G.	10.000.000	-	10.000.000	-	Fixe	2,230%
B.N.G.	10.000.000	-	-	10.000.000	Fixe	2,440%
Provincie Groningen	5.000.000	-	-	5.000.000	Fixe	0,400%
N.W.B.	5.000.000	-	-	5.000.000	Fixe	2,720%
B.N.G.	6.000.000	-	-	6.000.000	Fixe	0,969%
B.N.G.	4.000.000	-	-	4.000.000	Fixe	3,240%
Waarborgfonds voor de Zorg	4.000.000	-	-	4.000.000	Fixe	3,300%
B.N.G.	6.000.000	-	-	6.000.000	Fixe	1,949%
Provincie Groningen	5.000.000	-	-	5.000.000	Fixe	1,300%
B.N.G.	5.000.000	-	-	5.000.000	Fixe	1,958%
Aegon Levensverzekering	7.500.000	-	-	7.500.000	Fixe	1,030%
B.N.G.	-	7.500.000	-	7.500.000	Fixe	0,900%
B.N.G.	-	6.000.000	-	6.000.000	Fixe	1,550%
Totaal	77.500.000	13.500.000	20.000.000	71.000.000		

Uitzettingen

Behalve langlopende opgenomen leningen heeft de gemeente ook langlopende uitgezette leningen. Deze zijn verstrekt in het kader van de publieke taakuitoefening. Ook kunnen deze verstrekt worden in perioden waarin sprake is van een liquiditeitsoverschot. Van dat laatste was in 2016 geen sprake. Vanaf december 2013 kan dit niet meer vanwege het Schatkistbankieren.

Langlopende uitzettingen	Boekwaarde 1-1-2016	Opname 2016	Aflossing 2016	Boekwaarde 31-12-2016
Leningen aan diverse sportverenigingen	608	-	91	517
Lening aan SVN	2.885	2.577	-	5.462
Hypothecaire geldleningen	4.973	-	1.118	3.855
Totaal	8.466	2.577	1.209	9.834

De sportverenigingen hebben € 91.000 afgelost. Het eindsaldo van de jaarrekening 2015 verschilt met het beginsaldo van de jaarrekening 2016. Dit werd veroorzaakt door een lening die niet bekend was. Deze is in 2016 gecorrigeerd. Verder is er in 2016 minder afgelost dan geboekt stond. Dit is ook in 2016 gecorrigeerd.

Bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SvN) heeft de gemeente een revolverend fonds waaruit leningen onder Nationale Hypotheekgarantie worden verstrekt aan starters op de Diemense koopwoningmarkt. In 2016 kregen 62 starters uit dit fonds een lening. De rentebaten uit de startersleningen bedroegen in 2016 € 27.490 en zijn aan het fonds toegevoegd. Vanwege onze roodstand bij de SvN is er € 2.500.000 gestort in het fonds. De gemeente heeft ook een fonds voor duurzame leningen. Hierin is € 50.000 gestort. 14 inwoners kregen in 2016 een duurzame lening.

De aflossingen bij hypothecaire geldleningen zijn hoger dan verwacht. Dit is veroorzaakt doordat meerdere (ex)ambtenaren hun hypotheek volledig heeft afgelost. Verder hebben ook een aantal (ex)werknemers extra afgelost.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit het saldo van:

- De werkelijk betaalde rente over aangetrokken leningen en opgenomen middelen in rekening courant ("roodstand");
- De werkelijk ontvangen rente over verstrekte leningen, beleggingen (deposito's) en creditsaldi in rekening courant.

Het volgende overzicht is een saldo van de werkelijk betaalde en ontvangen rente en vergelijkt ze met de bedragen van de begroting.

Saldo financieringsfunctie	Begroting 2016	Rekening 2016
Betaalde rente langlopende leningen o/g	-1.441	-1.470
Betaalde rente kortlopende leningen o/g	-5	-3
Ontvangen rente langlopende leningen u/g	180	208
Ontvangen rente kortlopende leningen u/g	17	18
Totaal	-1.249	-1.247

De tabel maakt zichtbaar dat het gerealiseerde saldo bijna gelijk uitvalt als vooraf begroot.

Door de zeer lage rentestand is de betaalde rente op kortlopende leningen lager uitgevallen dan begroot. De ontvangen rente op kortlopende leningen wordt veroorzaakt door de negatieve rentestand. De ontvangen rente op langlopende leningen is hoger uitgevallen door de rentebaten van de startersleningen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein en de gevolgen hiervan voor de organisatie

Met ingang van 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk geworden voor beleid en uitvoering van een groot aantal nieuwe taken op het terrein van de jeugdzorg, de extramurale begeleiding en het kortdurend verblijf (vm. AWBZ) en de Participatiewet.

Voor een adequate uitvoering van deze nieuwe taken is de formatie op het terrein van beleid en uitvoering uitgebreid.

Medio 2016 is de balans opgemaakt. De uitvoering van de nieuwe taken heeft binnen alle hierbij betrokken teams veel inspanning gekost. Er is door de betrokken medewerkers hard gewerkt om er een succes van te maken. Geconcludeerd kan worden dat de uitvoering van de nieuwe taken in Diemen goed is verlopen.

Het is belangrijk om de uitvoering van deze nieuwe taken een vaste plaats binnen de organisatie te geven. De in 2015 beschikbaar gekomen extra formatie is daarom structureel gemaakt. Daarnaast is er met name voor administratieve ondersteuning extra formatie beschikbaar gesteld. In de afgelopen periode is gebleken dat met name op dit onderdeel er de nodige knelpunten zijn ontstaan die door inhuur en het tijdelijk her-prioriteren van activiteiten zijn opgelost. Hiervoor is nu ook een structurele oplossing gevonden.

Naast het bestendigen van de bestaande uitvoeringspraktijk is de focus de komende jaren gericht op de transformatie van de nieuwe taken. Dit veranderingsproces moet onder andere leiden tot effectievere zorg die dicht bij huis wordt georganiseerd, waarbij gezocht wordt naar andere, bijvoorbeeld collectieve, oplossingen, waar de dienstverlening in samenhang wordt opgepakt en mensen worden ondersteund bij hun zelfoplossend vermogen. De klant moet nog meer centraal komen te staan en in de gelegenheid worden gesteld zelf de regie te nemen bij complexe problemen. Professionals dienen de ruimte te krijgen hier ook invulling aan te geven.

Samenwerking Duo+

1 januari 2016 vormde een belangrijk moment in de Duo+ samenwerking: vanaf die dag is de uitvoeringsorganisatie Duo+ formeel van start. In die organisatie zijn diverse uitvoeringstaken voor de gemeenten Ouder-Amstel, Diemen en Uithoorn ondergebracht. De drie gemeenten kozen voor samenwerking, omdat de individuele gemeenten afzonderlijk op middellange termijn (te) kwetsbaar worden op deze taakgebieden, onvoldoende kwaliteit kunnen leveren of dit tegen (te) hoge kosten moeten organiseren. Oftewel: met Duo+ realiseren de aangesloten gemeenten een duurzame impuls op de 3K's.

Ouder-Amstel en Uithoorn hebben de taken op het gebied van Burger, Buurt en Bedrijfsvoering ondergebracht bij Duo+, terwijl de taakoverdracht vanuit Diemen zich beperkt tot Bedrijfsvoering. Dit betekent dat het personeel op de bewuste taakgebieden is overgegaan naar de Duo+ organisatie en de bijbehorende budgetten zijn overgedragen. De afdelingen zijn volgens plan gehuisvest in de drie gemeentehuizen.

Duo+ (en daarmee de aangesloten gemeenten) heeft een turbulent startjaar achter de rug. Niet ontkend mag worden dat de aanvangsproblemen ook een wissel hebben getrokken op de medewerkers van de gemeente Diemen. Het is een groot compliment waard en het getuigt van veerkracht dat desondanks alles op alles is gezet de dienstverlening onverminderd voort te zetten en ook de besluitvorming op basis van de bestuurlijke termijnagenda volgens planning te laten plaatsvinden. Bovendien heeft onze organisatie kans gezien op problemen die in Diemen opdoemden adequaat op te lossen zonder dat hiervoor extra budgetten dienden te worden aangesproken. Zoals u weet, lag dat anders voor de Duo+-organisatie. Op een aantal momenten in 2016 was aanvullende besluitvorming van de betrokken gemeenteraden noodzakelijk om het Duo+ schip "drijvende te houden".

Door alle problemen in de bedrijfsvoering van Duo+ heeft het noodzakelijke gesprek over de concrete invulling van de samenwerkingsrelatie onvoldoende plaatsgevonden. Het is helaas niet gelukt om met de werkorganisatie van Duo+ te komen tot heldere afspraken over de aard en omvang van de dienstverlening (ze zogenaamde dienstverleningsovereenkomsten). Inmiddels zijn in het kader van de totstandkoming van het Bedrijfsplan 2.0 van Duo+ concrete afspraken gemaakt over totstandkoming van DVO's.

Omdat is besloten de taken op het gebied van OOV en Gebouwenbeheer en Facilitaire zaken niet onder te brengen in Duo+ verband, diende hiervoor "in eigen huis" een oplossing te worden gevonden. Mede in goed overleg met de Ondernemingsraad is er vanwege de inhoudelijke werkrelatie voor gekozen de OOV-taken onder te brengen bij het team Handhaving van de afdeling RO en is het Gebouwenbeheer en Facilitaire zaken ondergebracht bij de afdeling RB.

De werkzaamheden van de Diemense OR zijn onverminderd voortgezet. Een afvaardiging van de OR-Diemen maakt deel uit van de Centrale Ondernemingsraad voor vier organisaties. De medewerkers van de vier organisaties kennen immers dezelfde rechtspositie.

Informatisering en automatisering

Het informatiebeveiligingsbeleid voor Diemen heeft in DUO+ verband aandacht gekregen. Dit vloeit namelijk voort uit de keuze die is gemaakt om in een SSO te gaan samenwerken. Eind 2016 heeft de Visitatiecommissie Informatieveiligheid van de VNG een gesprek gevoerd met zowel bestuurlijke als ambtelijke vertegenwoordigers van Duo+ en de aangesloten gemeenten. De waarnemingen worden vooral gebruikt om als gezamenlijke overheden te leren van de ervaringen elders. Wij zijn nog in afwachting van het verslag van de visitatiecommissie en de verdere handreikingen die ons worden geboden.

Los van het bezoek van de visitatiecommissie heeft Informatieveiligheid de aandacht in de dagelijkse gang van zaken en worden medewerkers hierover ook regelmatig afzonderlijk geïnformeerd. Het is gelukkig nog niet voorgekomen dat wij medelingen hebben moeten doen over datalekken. Evenmin zijn wij geconfronteerd met activiteiten van hackers met een ontwrichtend karakter voor de dienstverlening.

Personeel en organisatie

Medewerkerstevredenheid

Eind 2016 is een medewerkersonderzoek (MTO) uitgevoerd onder de 177 medewerkers van de gemeente Diemen. Dit onderzoek wordt om het jaar gehouden. De laatste was eind 2014. Een MTO heeft tot doel om inzicht te krijgen in wat er op dit moment actueel is binnen de

organisatie, om daar vervolgens op de verschillende niveaus (organisatie, afdeling, team, persoonlijk) mee aan de slag te kunnen. Maar liefst 160 van de 177 medewerkers namen deel aan het onderzoek.

Gemiddeld waarderen de Diemense medewerkers dit keer hun werkplezier met een 7,3. Dat is 0,4 punt lager dan de vorige meting in 2014. Toen lag die score op een 7,7. De huidige score is nog altijd hoger dan gemiddeld in gemeenteland (een 7,0). De medewerkerstevredenheid is dus afgenomen, maar niet in de mate die we misschien verwacht hadden door alle veranderingen als gevolg van Duo+.

De huidige meting laat andermaal zien dat Diemen kan bouwen op een groep zeer betrokken en bevlogen medewerkers. Er blijkt op dit moment minder tevredenheid over de organisatie en ook het management scoort wat lager, maar de trots op de organisatie, de bereidheid tot extra inzet en de resultaatgerichtheid leiden daar niet onder. Daarbij is de werkdruk, op organisatieniveau, gezonder geworden. En wat betreft de score 'trots op werk' waren en blijven we landelijk echt uniek. Geen enkele andere overheidsorganisatie scoort zo hoog.

De uitkomsten van het onderzoek worden betrokken bij de interne jaarplannen 2017.

Uniforme lokale rechtspositieregelingen Duo+

Met de vakbonden zijn geharmoniseerde arbeidsvoorwaarden overeengekomen voor de Duo + samenwerking. Deze overeenkomst is vertaald in uniforme lokale rechtspositie-regelingen. Deze regelingen zijn lokale aanvullingen op de landelijk afgesproken arbeidsvoorwaarden etcetera tussen de VNG en de vakbonden. Enkele voorbeelden zijn een Gedragscode voor de medewerkers, een salarisregeling en een regeling voor de werktijden etcetera. Alle regelingen zijn vanaf 1 januari 2016 toegepast en uitgevoerd.

Bemensing serviceorganisatie Duo+

Per 1 januari 2016 zijn de medewerkers van de teams Financien, Informatisering en Automatisering, Communicatie, Juridische zaken en Personeel en Organisatie overgegaan naar Duo+.

Salariskosten

Salariskosten (x € 1000)				
Omschrijving	Primitieve Begroting 2016	Bijgestelde begroting 2016	Rekening 2016	Budget resultaat
Salaris	11.144	10.837	10.882	-45
Inhuur	789	1.557	1.373	184
Ex-wethouders	260	409	299	44 ²²
Ex-personeel	111	111	101	10
Totaal	12.304	12.914	12.655	193

Per ultimo 31 december 2016 een positief saldo van € 193.000, met als voornaamste reden het niet volledig benutten van de inhuurbudgetten.

²² Het saldo van € 44.000 is exclusief de onderbesteding van € 66.000 die betrekking heeft de voorziening wachtgeld en pensioenen ex-bestuurders.

Koers op initiatief

Na het eerdere 'Koers op Kwaliteit' is het vanaf 2016 tijd voor de volgende fase van organisatievernieuwing in Diemen. De organisatie verlegt hiermee de koers naar het contact met onze inwoners, bedrijven en instellingen. Op die contacten willen we onszelf vernieuwen, vanuit de wetenschap dat de buitenwereld steeds meer van ons verwacht. Ook past het goed bij het motto van deze coalitie: ontmoeten & verbinden. Het management vindt het belangrijk dat medewerkers in deze vernieuwing zelf initiatief nemen en experimenteren met nieuwe vormen van contact. Een belangrijke afspraak die daarbij geldt, is: fouten maken mag en successen vieren moet, want daar leren we van!

De oriëntatie op de buitenwereld is niet pas begonnen met Koers op Initiatief. Een aantal initiatieven en activiteiten zijn al enige tijd geleden in gang gezet of waren ook zonder dit traject wel van start gegaan. Koers op Initiatief moet vooral als katalysator worden beschouwd, waardoor een zo goed mogelijk woon- en leefklimaat in Diemen, waar inwoners, instellingen en bedrijven niet alleen onderdeel van zijn, maar ook actief in participeren, in onze organisatie nog nadrukkelijker op de agenda komt te staan.

De centrale opgave binnen Koers op Initiatief luidt als volgt: die is vastgelegd in een bestuursopdracht van het college: stimuleer actief een werkcultuur waarin medewerkers (nog) meer initiatief nemen en vanuit (nog) meer ontmoeting en verbinding met inwoners, bedrijven en instellingen hun werk doen. Hiertoe worden sinds eind 2016 acht concrete "intekenprojecten" uitgevoerd, om de gewenste beweging in gang te zetten. Dit zijn bijvoorbeeld 'het initiatief van de maand', 'regels, rek en rugdekking' en een 'complimentenregeling'.

Indicatoren

Indicatie van het behaalde resultaat door te kijken naar:	Bron	Begroting 2016	Realisatie 2016
Arbeidsverzuim	HRM-administratie	4.00 %	3.96 %
Formatie	HRM-administratie	198.735	165.411
Personeelsverloop	HRM-administratie	@	@
Aantal vacatures	HRM-administratie	13	20
Realisatie HRM gesprekken	HRM-administratie	100 %	95 %

Investeringsen

Investeringsen (x € 1.000)				
Omschrijving	Budget	Realisatie t/m 2016	Vrije ruimte	i: in uitvoering d: doorschuiven v: vervallen a: afgewikkeld
7138 Vervanging Johnson CX400 veegmachine nummer 30	160	140	20	a
7141 Vervangen Micro Vett wagen nummer 32	58	0	58	i
7142 Vervangen hekwerk werf	50	6	44	i
7143 Diemer factory aanpassen voor de voedselbank	145	167	-22	a
7144 Installatie noodstroomaggregaat gemeentehuis	80	34	46	i
7145 Koelmachine luchtbehandelingskast theaterzaal Omval	45	45	0	a
7242 Pink applicaties inclusief sociaal domein	150	162	-12	i
7404 Basisregistratie personen	13	9	4	i
7418 BAG	58	41	17	i
7506 Huisvesting DUO+	100	109	-9	i

Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

Onze gemeente vervult op een aantal manieren de haar in wet- en regelgeving opgedragen taken. Veel van die taken pakt Diemen zelf op. Ook voeren we publieke taken tezamen met derde partijen uit. Dat doen we zowel met andere overheden als met particuliere ondernemingen.

Deze paragraaf gaat in op een bijzondere vorm van samenwerking namelijk met partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij tevens een financieel belang heeft: de verbonden partijen.

Van een bestuurlijke relatie is sprake wanneer zeggenschap kan worden uitgeoefend door vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij en/of door stemrecht in die partij.

Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement van de verbonden partij en/of wanneer financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Partijen waaraan alleen een financieel risico kleeft, nemen we op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Partijen waarmee alleen een bestuurlijk belang is gediend, maken onderdeel uit van één van de programma's.

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad:

1. Deelname aan een verbonden partij is een manier, een instrument, om een gemeentelijk doel te bereiken. Dat betekent in het duale stelsel dat de beslissing tot deelname aan een verbonden partij en ook de aansturing daarvan primair de taak is van het college. De raad heeft daarbij een kaderstellende en controlerende taak. Kernvragen voor de raad zijn bijvoorbeeld of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen zijn gerealiseerd.
2. Het budgettaire beslag en het hiermee gepaard gaande financiële risico dat de gemeente met verbonden partijen loopt en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen is hierbij van belang.

Conform artikel 15 van het BBV dient deze paragraaf tenminste te bevatten:

- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.

Visie en beleid

Onze gemeente neemt deel in verbonden partijen vanuit een wettelijke opdracht, vanuit het streven naar schaalvergroting en/of ter ondersteuning van beleidsdoelstellingen zoals we deze in de begrotingsprogramma's hebben vastgelegd.

Verbonden partijen voeren in de regel beleid uit dat de gemeente in principe ook zelf kan doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. De gemeente blijft eindverantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's.

De samenwerking met andere overheden en particuliere ondernemingen is erop gericht de belangen van de inwoners van onze gemeente zo goed mogelijk te dienen. Dat kan bijvoorbeeld doordat als gevolg van schaalvergroting meer kwaliteit geboden kan worden en/of de kosten voor de gemeente (en daarmee voor de burger) lager kunnen uitvallen.

De verbonden partijen

Hierna geven we een overzicht van de verbonden partijen waarbij Diemen is betrokken. Voor zover sprake is van aangekondigde ontwikkelingen in het jaar 2016 gaan we daar per verbonden partij op in. Voor zover sprake is van eventuele risico's en problemen lichten we die per verbonden partij toe.

De gemeente kent twee soorten verbonden partijen, namelijk deelnemingen en gemeenschappelijke regelingen.

Deelnemingen

Een deelneming in de zin van artikel 379, boek 2 BW, is een participatie in een kapitaalvennootschap (NV, BV, CV of VoF).

Op grond van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) mogen gemeenten slechts met het oog op het publieke belang aandelen bezitten in privaatrechtelijke partijen. Deze aandelen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs (of duurzaam lagere waarde).

Wanneer de gemeente van inzicht verandert ten aanzien van de wijze waarop het publieke belang het best gediend is, kan dat tot verkoop van de aandelen leiden. Op dat moment is de intrinsieke waarde of marktwaarde van belang. Die waarde nemen we dan in de toelichting op de balans op. De gemeente is in het bezit van aandelen van een tweetal vennootschappen:

1.1 NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), te Den Haag

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Deze aandelen zijn alleen verhandelbaar binnen de kring van aandeelhouders.

Publiek belang

Doordat de bank op grond van haar (Aaa van Moody's, AAA van Standard & Poor's en AA+ van Fitch) rating tegen zeer scherpe prijzen toegang heeft tot financieringsmiddelen en dat voordeel doorgeeft aan haar klanten draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarom ziet onze gemeente het aandelenbezit in de BNG als een duurzame belegging.

Zeggenschap en financieel belang in de verbonden partij

Via het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering heeft Diemen zeggenschap in de BNG. Diemen heeft een klein belang van 8.775 aandelen in de BNG. Daarin heeft in 2016 geen verandering plaatsgevonden. De verkrijgingprijs van de aandelen bedraagt (afgerond) € 22.000.

Ontwikkelingen in 2016

Onze gemeente ontving in 2016 over de nettowinst van 2015 een dividenduitkering van € 8.950,50. Dit is ten opzichte van 2015 een stijging van € 3.948,75.

In het jaarbericht van 13 maart 2017 meldde de bank dat de nettowinst over het jaar 2016, € 369 miljoen bedroeg. Dit is ten opzichte van 2015 een vermeerdering van 63%. Deze toename is vooral veroorzaakt door een toename van herfinancieringen door decentrale overheden.

Het renteresultaat over 2016 zal hoger zijn dan over 2015. Het totale dividend voorstel bedraagt € 91 miljoen. Het resultaat financiële transacties blijft gevoelig voor de mate van herstel binnen de eurozone. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2017.

1.2 NV Meerlanden, te Rijsenhout

De raad heeft op 28 april 2005 besloten om deel te nemen in het maatschappelijk kapitaal van Meerlanden NV. Dit bedrijf zamelt onder andere huishoudelijk en bedrijfsafval in in de gemeenten Aalsmeer, Bloemendaal, Haarlemmermeer, Heemstede, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Noordwijkerhout, Diemen, Lisse en Hillegom. Tevens verzorgt Meerlanden in veel gemeente ook de groen-werkzaamheden in de openbare ruimte alsmede de gladheidsbestrijding. In Diemen verzorgt Meerlanden de afvalinzameling.

Publiek belang. Meerlanden is een middelgroot bedrijf in een private rechtsvorm met overheden als enige aandeelhouders. In de statuten is opgenomen de aandelen overwegend (>50%) in handen te houden van overheid gedomineerde partijen.

Meerlanden erkent de maatschappelijke functie ten opzichte van het milieu in het algemeen en de burgers in het bijzonder. Zij rekent het tot haar taak actief mee te werken aan een zo groot mogelijke preventie en nuttig hergebruik van afval. Beleidsdoelstelling worden, ook van Meerlanden uit, in een bredere context gezien dan afvalinzameling alleen. Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) zijn daarbij prominente thema's.

Het gaat goed met Meerlanden. In 2016 is haar financiële positie stabiel en gezond, het samenwerken met gemeenten en private partijen wordt door hen positief gewaardeerd en ze dragen positief bij aan zowel maatschappelijke (recycling- en duurzaamheidsdoelstellingen) als sociale (arbeidsmarktparticipatie) doelstellingen.

Energie- en grondstoffenvraagstuk . De afval- en recyclingmarkt is dynamisch en onmiskenbaar in beweging. Het energie- en grondstoffenvraagstuk vormt daarbij een grote globale uitdaging: hoe komen we tot een klimaatneutrale en financieel gezonde economie? Deze vraag wordt wereldwijd, Europees, in Nederland (VANG-programma) en op gemeenteniveau opgepakt en vertaald naar stevige ambities. Een belangrijk onderdeel in het bereiken van deze ambities is de transitie naar een circulaire economie.

Missie MEERLANDEN 2016 - 2020: "Samen sneller circulair". Binnen die transitie neemt Meerlanden momenteel in de 9 aandeelhoudende gemeenten een voortrekkersrol in. In de komende jaren wil Meerlanden die positie behouden en verstevigen. De kringlopen

sluiten kunnen ze niet alleen. Samenwerken met gemeenten, partners uit bedrijfsleven en de wetenschap en burgers is onontbeerlijk. Daarom is hun missie voor 2016 - 2020 "Samen sneller circulair." Hoe ze precies tot deze missie zijn gekomen, en hoe we deze gaan bereiken, hebben ze vormgegeven in de 'strategie Meerlanden 2016 - 2020'. Daarin worden 6 doelen nader omschreven:

1. Meer winnen uit afval;
2. Meer betrokken bij de buurt;
3. Meer groene energie en warmte;
4. Meer mogelijkheden voor mensen;
5. Meer biobased producten en biodiversiteit;
6. Meer financiële waarde;

De overeenkomst met Meerlanden hebben wij medio 2015 verlengd voor een periode van vijf jaar. Begin 2015 is er direct gestart met het scherp stellen van de DienstVerleningsOvereenkomst (DVO). Het contract tot dat toe was weinig flexibel, waardoor o.a. de mogelijkheid om wijzigingen in het ophaalsysteem makkelijk op te kunnen vangen, ontbrak. Het nieuwe contract is in 2016 ondertekend met terugwerkende kracht van 1 juli 2015 en biedt meer flexibiliteit.

Zeggenschap en financieel belang in de verbonden partij. Via het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering en via een (met Aalsmeer gedeelde) zetel in de raad van commissarissen van Meerlanden heeft Diemen zeggenschap in Meerlanden. In de statuten is opgenomen de aandelen van Meerlanden Holding N.V. voor meer dan 50% in handen te houden van overheid gedomineerde partijen. Diemen heeft een belang van 22.700 gewone aandelen en een prioriteitsaandeel in Meerlanden. Het feit dat de gemeente Diemen middels het aandeelhouderschap bij Meerlanden deel uitmaakt van een collectief, maakt dat zij via Meerlanden gezamenlijk kan optrekken met de andere aangesloten gemeenten in het geval van nieuwe ontwikkelingen. Meerlanden vervult daarbij een 'ontzorgende' rol. Concreet voorbeeld daarvan is de vermarkting van kunststof per 1 januari 2015, waarbij gemeenten een regierol hebben gekregen m.b.t. de inzameling en sortering van kunststof verpakkingen.

Gemeenschappelijke regelingen

Ingevolge artikel 13 van de Wet op de gemeenschappelijke regelingen zijn de gemeenteraden bevoegd om voor de gemeenschappelijke regelingen die door de raden zijn ingesteld de leden voor het algemeen bestuur aan te wijzen. De samenstelling van de afvaardiging in de Algemene Besturen varieert per gemeenschappelijke regeling. Dit kunnen zowel portefeuillehouders als raadsleden zijn. Het is gebruikelijk dat de portefeuillehouders de raadsleden regelmatig informeren over zaken die de gemeenschappelijke regelingen betreffen.

De gemeente is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

Deelneming in Gemeenschappelijke regelingen	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
2.1 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	1.178	1.131	1.197
2.2 Stadsregio Amsterdam	59	48	48
2.3 Groengebied Amstelland	115	132	121
2.4 Milieu Amstelland ²³	-	19	-13
2.5 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek	55	58	58
2.6 Stichting RIJK	104	104	99
2.7 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	84	90	90
2.8 Amstelland-Meerlandenoverleg	3	3	3
2.9 Gemeentelijke Ombudsman	9	8	6
2.10 Gemeentebelastingen Amstelland	492	441	452
2.11 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland OGZ	866	838	858
2.12 Duo+	599	6.129	6.135
Totaal gemeenschappelijke regelingen	2.965	9.001	9.054

Omvang eigen vermogen/vreemd vermogen en het financiële resultaat in de verbonden partij:

Gemeenschappelijke regelingen	Bron	Eigen Vermogen 01-01	Eigen Vermogen 31-12	Vreemd Vermogen 01-01	Vreemd Vermogen 31-12	Resultaat lopend jaar
2.1 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Jaarrekening 2016	13.589	15.036	34.587	23.000	378
2.2 Stadsregio Amsterdam	Jaarrekening 2015	21.344	7.624	4.254	3.428	640
2.3 Groengebied Amstelland	Jaarrekening 2016 ²⁴	3.045	3.297	-	-	464
2.4 Milieu Amstelland ²⁵	Jaarrekening 2015	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
2.5 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek	Jaarrekening 2015	NVT	NVT	NVT	NVT	133
2.6 Stichting RIJK	Jaarrekening 2015	394	542	-	-	184
2.7 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Jaarrekening 2015	1.199	3.391	840	630	1.891
2.8 Amstelland-Meerlandenoverleg	Jaarrekening 2016 ²⁶	23	32	NVT	NVT	9
2.9 Gemeentelijke Ombudsman	Jaarrekening 2015	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
2.10 Gemeentebelastingen Amstelland	Marap IV 2016 ²⁷	NVT	NVT	NVT	NVT	63
2.11 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland OGZ	Jaarrekening 2015	727	807	-	-	225
2.12 DUO+	Jaarrekening 2016 ²⁸	-	2.458 ²⁹	-	-	-
Gemeenschappelijke regelingen						3.987

²³ Gemeenschappelijke regeling is opgeheven in 2016.

²⁴ Dit betreft een concept jaarrekening.

²⁵ Gemeenschappelijke regeling opgeheven in 2016.

²⁶ Dit betreft een concept jaarrekening.

²⁷ Dit betreft voorlopige cijfers 2016.

²⁸ Dit betreft een concept jaarrekening.

²⁹ Dit wordt in 2017 volledig ingezet voor onder meer het programma 'Slimmer verbinden'.

2.1. Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland

De veiligheidsregio is een samenwerkingsverband van de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn. Deze is opgericht in 2008.

De veiligheidsregio bestaat uit drie werkmaatschappijen, de Brandweer, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en het veiligheidsbureau.

Het veiligheidsbureau ondersteunt en adviseert het Veiligheidsbestuur en vertaalt de landelijke ontwikkelingen op het gebied van crisisbeheersing naar de regio Amsterdam-Amstelland. Het is tevens het coördinatiepunt waar de regionalisering van de gemeentelijke crisisbeheersingsprocessen is belegd.

Publiek belang

De Veiligheidsregio is belast met de volgende taken:

- Het voorbereiden van de coördinatie bij de bestrijding van crises, rampen en zware ongevallen;
- De zorg voor het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
- Het beperken van brandgevaar;
- Het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en de zorg voor het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
- De opvang en zorg voor gewonden;
- De collectieve opvang van slachtoffers direct na de ramp in opvangcentra en het verlenen van psychosociale hulp;
- De bescherming van de volksgezondheid bij ongevallen en rampen met gevaar voor mens en milieu, om zo (extra) gewonden of verergering van letsel te voorkomen;
- Het voorzien in de Centrale Post Ambulancevervoer en de Gemeenschappelijke Meldkamer.

Zeggenschap en financieel belang in de verbonden partij

Diemen wordt in het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio vertegenwoordigd door de burgemeester (art. 11 Wet Veiligheidsregio's).

De financiële bijdrage voor 2016 aan de veiligheidsregio is opgebouwd uit de volgende elementen:

- Voor de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) wordt een bedrag geraamd van € 7.070;
- Voor de brandweer wordt een bedrag geraamd van € 1.059.470;
- Voor het Veiligheidsbureau wordt een bedrag geraamd van € 14.847;
- Voor de gemeentelijke processen die samenhangen met de daadwerkelijke uitvoering van taken bij crises, wordt een bedrag geraamd van € 50.000.

De begroting 2016 is op 22 juni 2015 definitief door het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio vastgesteld.

Ontwikkelingen 2016

Hieronder volgt een toelichting op de inhoudelijke hoofdlijnen per programma

Programma Crisisbeheersing

In het programma crisisbeheersing gaat het over de doelen en de activiteiten die gericht zijn op de voorbereiding op een crisis (preventie en preparatie), het crisismanagement als zodanig en het zo effectief mogelijke leren van crisissituaties door kwaliteitszorg. Het structurele budget voor multidisciplinaire projecten wordt deze periode ingezet voor de up to date crisisaanpak, Optimaliseren van het risicobewustzijn en risicocommunicatie,

de gebiedsgerichte, het versterken van de evenementen werkprocessen, versterken informatiemanagement tijdens crisissituaties, relatiebeheer en de jaarlijkse netwerkdag en het ontwikkelen van een kwaliteitsvolgsysteem.

Programma Brandweezorg

De brandweer Amsterdam Amstelland (BAA) zet de ingezette vernieuwing - het verbreden van de brandweezorg en innovatie van de repressie - voort. Daarbij staan de 19 verzorgingsgebieden binnen de regio centraal, werkt BAA informatie- en risicogericht, gericht op een brandveiligere samenleving en een verhoging van het brandveiligheidsbewustzijn bij bewoners, bedrijven en instellingen.

Risicogericht en informatiegestuurd past BAA toe bij alle schakels van de veiligheidsketen en dat zorgt voor samenhang en keuzes bij het handelen van de brandweer. Dit zorgt voor een veiliger en effectiever optreden van de brandweer in relatie tot haar vier taken: brand, hulpverlening, Ongevallen met gevaarlijke stoffen en waterongevallen.

Door de brandweezorg te verbreden en informatie gestuurd en risicogericht samen te gaan werken met partners, zal de kennis en het handelen van de brandweer aan de voorkant van de keten de komende jaren een sprong voorwaarts maken.

Programma Alarmering

Met deze integrale meldkamer voor politie en brandweer en een gecolokeerde meldkamer voor de ambulancedienst heeft de VRAA een belangrijke stap gezet naar een meldkamer onder centrale aansturing, zoals omschreven in de Wet op veiligheidsregio's. Twee thema's staan hierbij centraal:

- Kwaliteitsverbetering van de meldkamer door het verbeteren van de informatievoorziening bij (grootschalige) incidenten: relevante informatie sneller te delen, sneller een volledig incidentbeeld te vormen, gezamenlijk te monitoren en regie te voeren;
- Een efficiënter georganiseerde meldkamer door het waar mogelijk integreren van werkzaamheden, systemen en huisvesting daar waar mogelijk.

In 2013 is de Transitieovereenkomst Landelijke Meldkamer Organisatie afgesloten. Het doel is dat op termijn alle meldkamers deel uit gaan maken van één organisatie onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Dit zal niet alleen gevolgen hebben voor de wijze waarop de huidige meldkamer in de regio Amsterdam-Amstelland opereert en is ingericht, maar ook voor de wijze waarop de hulpdiensten opereren. In 2016 zullen de gesprekken plaatsvinden tussen de veiligheidsregio en het ministerie over de overdracht van de bevoegdheden en de financiële ontvlechting.

2.2 Stadsregio Amsterdam, te Amsterdam

Dit is een samenwerkingsverband van zestien gemeenten in de grootstedelijke regio Amsterdam. Tot 1-1-2015 had dit verband een wettelijke grondslag, op basis van de WGRplus. Hiermee was sprake van een verplichtende samenwerking en een verplichte uitvoering van de bij de wet toegekende taken. Per 1-1-2017 is de SRA als samenwerkingsvorm komen te vervallen. De gemeenschappelijke regeling is omgevoerd tot een samenwerking op het gebied van verkeer & vervoer: de vervoerregio.

Publiek belang

De Stadsregio Amsterdam behartigde de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van ruimtelijke ordening, economische zaken en wonen. De Stadsregio is opdrachtgever voor het openbaar vervoer in de regio. De taken op het gebied van verkeer en vervoer (inclusief openbaar vervoer en infrastructuur) blijven bestaan in de vervoerregio.

Zeggenschap en financieel belang in de verbonden partij

Diemen wordt in de periode 2014-2018 in de regio raad van de stadsregio vertegenwoordigd door de heer Kai de Haan (gemeenteraadslid) en de heer Scholten (wethouder). De heer Scholten is tevens voor diezelfde periode lid van het Dagelijks Bestuur van de Stadsregio.

Voor de bijdrage voor 2016 hebben wij in de begroting rekening gehouden met een jaarlijks bedrag van € 48.000. Dit lijkt voldoende, maar de eindrekening is nog niet ontvangen. De opgebouwde reserves binnen de SRA omtrent Wonen en Economische zaken zullen in 2017 terugvallen aan de gemeenten. Binnen de AM-regio is afgesproken om deze ten goede te laten komen aan deelregionale projecten voor Wonen en EZ. Dit zal in 2017 in een kwartaalbrief worden verwerkt.

Ontwikkelingen in 2016

Er heeft in mei 2016 raadsbesluitvorming plaatsgevonden om de regionale samenwerking die in de SRA plaatsvond, over te hevelen naar de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit is eind 2016 door de colleges bekrachtigd in een convenant. De inzet en financiering van de stadsregio, vanuit de inwonerbijdrage en BDU (brede doel uitkering), was de afgelopen jaren een belangrijke bijdrage aan de informele MRA-samenwerking. Deze vervallen vanaf 1 januari. Daarnaast is er een breed gedragen gevoel, dat de raden en staten onvoldoende inzicht en zeggenschap hebben bij de huidige werkwijze.

De jaarlijkse bijdrage aan de SRA (op basis van 2,23 euro per inwoner) komt ten goede aan de MRA-samenwerking (1,50 euro) en versterking van de deelregionale samenwerking in AM-verband (73 eurocent). Deze veranderingen zijn meegenomen in de begroting 2017.

2.3 Groengebied Amstelland, te Amstelveen

In dit samenwerkingsverband nemen de gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel en de Provincie Noord-Holland deel.

Publiek belang

De doelstelling van het Groengebied Amstelland kan worden samengevat als het duurzaam in stand houden van natuur en openluchtrecreatiegebieden in het landelijk gebied tussen Amstelveen en het Amsterdam-Rijnkanaal met een omvang en kwaliteit die voldoet aan de wensen van de inwoners van de omliggende gemeenten en de bredere regio. In opdracht van Groengebied Amstelland voert Recreatie Noord-Holland (RHN NV) het programma uit dat is vastgelegd in de begroting van het Groengebied. De provincie Noord-Holland is de enige aandeelhouder van RHN NV.

Zeggenschap en financieel belang in de verbonden partij

Wethouder R.P. Grondel vertegenwoordigt onze gemeente in het algemeen bestuur (AB) van het Groengebied. Het financiële belang van Diemen bestaat uit een bijdrage in de dekking van het nadelige exploitatiesaldo van het samenwerkingsverband. De bijdrage voor 2016, gebaseerd op het inwoneraantal, is voor Diemen uitgekomen op € 132.846. Dit is iets hoger dan de in de programmabegroting opgenomen € 131.000. Het betreft een verrekening als gevolg van het gegroeide aantal inwoners van Diemen ten opzichte van de andere deelnemers.

Ontwikkelingen in 2016

De ambities van het Groengebied staan in de Ontwikkelingsvisie Groengebied Amstelland en in het bijbehorende Uitvoeringsprogramma. Beiden zijn eind 2009 vastgesteld door het AB. Hierin zijn de volgende speerpunten voor de komende jaren benoemd:

- behoud van het landschap door ontwikkeling staat centraal;

- beter benutten en stimuleren van de productie van diensten vanuit het gebied voor de regio;
- versterken van de relatie tussen stad en land.

Het reguliere programma van het recreatieschap voor 2016 is voor het grootste deel conform de planning en begroting uitgevoerd. Aan het jaarlijks beheer wordt minder tijd besteedt, in afwachting van de uitkomsten van het proces beheerversobering. Dit vormt de grootste afwijking op het reguliere jaarlijkse programma.

In 2016 zijn er een tweetal projecten die veel aandacht gekregen hebben:

1. Voor het prettig en veilig kunnen recreëren in de gebieden is het uitvoeren van groot onderhoud en vervangingen belangrijk. Het blijkt dat het huidige budget op termijn niet toereikend is voor duurzame instandhouding van het gebied. In 2016 is gewerkt aan een besluit over het stappenplan en de uitgangspunten voor het toekomstige beheer. Daarna zijn alle dure voorzieningen in het gebied in kaart gebracht, inclusief besparing en impact van het omvormen van de voorziening.
2. GGA werkt intensief samen met de gemeente Ouder-Amstel aan het beleid voor evenementen bij de Ouderkerkerplas. Door Ouder-Amstel is een klankbordgroep geformeerd. Het groengebied heeft informatie aangeleverd en een presentatie verzorgd.

In 2016 zijn verder ondermeer de volgende acties uitgevoerd:

- Het schap werkt aan een nieuwe website, waarbij de nadruk meer ligt op inspireren dan op louter informeren;
- Twee nieuwe grote evenementen in GGA zijn begeleid, Reggae Lake bij de Gaasperplas en Buiten Westen bij de Ouderkerkerplas. Beide zijn een interessante toevoeging aan de bestaande evenementen;
- Begeleiden van de uitvoering van de projecten Toeristische Overstapplaatsen, Sloepennetwerk en wandelnetwerken.

2.4 Gemeenschappelijke regeling voor milieu Amstelland en de Meerlanden 2006, te Uithoorn (de werknaam luidt: Regionaal Milieu Overleg)

Dit was een samenwerkingsverband van de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn die met ingang van 2015 is geëindigd. Daarom is in 2016 geen bijdrage meer betaald. Na afwikkeling van alle financiële verplichtingen etc. is de opgebouwde reserve aan de deelnemers uitgekeerd. Dat levert een positief resultaat op.

2.5 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek te Gooise Meren Publiek belang

De Sociale Recherche (SR) werkt op regionaal niveau en wordt uitgevoerd door de gemeente Gooise Meren voor de gemeenten uit de regio.

Het samenwerkingsverband tussen de gemeenten is belast met de opsporing van fraude op het gebied van de bijstandswetgeving. Sinds de invoering van de Wet Werk en Bijstand in 2004, waarbij het systeem van declaratie werd vervangen door een systeem van budgetten, hebben gemeenten een toenemend financieel belang bij een goede handhaving.

Financieel belang in de verbonden partij

In de begroting hebben wij voor 2016 rekening gehouden met een bijdrage van € 58.318. De financiële bijdrage aan de SR bedroeg als voorschot € 57.889. De eindafrekening verwachten we voor de zomer van 2017.

Financiële ontwikkelingen

In 2016 heeft de SR twee zaken voor de gemeente Diemen behandeld, waarvan één zaak is teruggeven. Het totale bedrag aan terugvorderingen bedroeg € 48.000. Één uitkering is, na onderzoek van de SR, beëindigd. De geleverde bijstand vanuit de SR heeft tot een besparing geleid van € 10.000.

Ontwikkelingen in 2016

2016 heeft zich gekenmerkt door het digitale werken. Het beleid van de nieuwe gemeente Gooise Meren is papierloos werken. Dat betekende ook voor de SR een aanpassing van opslag en verwerking van onderzoeksgegevens. In 2016 heeft een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) gevolgen gehad voor het gebruik van technisch hulpmiddelen.

2.6 Stichting RIJK

In de Stichting RIJK nemen de volgende 14 gemeenten deel: Heemstede, Zandvoort, Bloemendaal (incl. Bennebroek), Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Beverwijk, Over gemeenten (ambtelijke samenwerking tussen Oostzaan en Wormerland) Castricum, Uitgeest, Uithoorn, Aalsmeer, Ouder-Amstel Velsen en Diemen.

Publiek belang

De stichting RIJK is opgericht om de inkoopfunctie binnen de deelnemende gemeenten te professionaliseren. Door de professionalisering zijn de deelnemende gemeenten in staat om op een meer doelmatige en rechtmatige wijze hun inkoopfunctie in te vullen.

Daarnaast bestaat Rijk om de schaalgrootte van de 14 deelnemende gemeenten te benutten voor het verkrijgen van betere voorwaarden bij inkoop:

- Gebruik maken van het principe "massa=kassa", daar waar de prijs elastisch is;
- Reductie transactiekosten bij gezamenlijke aanbestedingen (tot meer dan 80%);
- Door gezamenlijkheid en procesbegeleiding is er ook minder belasting van het ambtenarenapparaat. De focus richt zich op de kerntaken.

Zeggenschap en financieel belang

Diemen wordt, net als de andere deelnemende gemeenten, in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de gemeentesecretaris. In de begroting hebben wij rekening gehouden met een jaarlijkse bijdrage € 104.000.

2.7 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Sinds 1 januari 2013 is de gemeente Diemen aangesloten bij deze gemeenschappelijke regeling. Dit was noodzakelijk omdat met de Omgevingsdienst een dienstverleningsovereenkomst moest worden aangegaan (en inmiddels is aangegaan) om een aantal milieutaken, specifiek gericht op bedrijven, uit te voeren in het kader van het omgevingsrecht. Het gaat hier uitsluitend om een wettelijk voorgeschreven adviserende functie van deze Omgevingsdienst.

Publiek belang

Op Rijksniveau is bepaald dat de vergunningverlening, toezicht en handhaving aangaande bedrijven met een bepaald milieurisico een kwaliteitsimpuls diende te krijgen door verplichte samenwerking bij uitvoering van deze taak. Daartoe is deze Omgevingsdienst opgezet.

Zeggenschap en financieel belang in de verbonden partij

Diemen heeft, samen met andere AM-gemeenten, één vertegenwoordiger in het dagelijks bestuur. Burgemeester Boog vertegenwoordigt Diemen in het algemeen bestuur. De zeggenschap van Diemen is, in lijn met de bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling, beperkt.

Omdat in 2016 nog werd gewerkt met een lump-sum bedrag (vast bedrag, ongeacht de inzet) komen de werkelijke kosten overeen met hetgeen is begroot.

Ontwikkelingen in 2016

De participanten van de Omgevingsdienst vanuit AM hebben de directie van de Omgevingsdienst verzocht om tot een nieuwe verrekeningsmethode te komen waardoor de kosten van deze diensten en het uiteindelijke resultaat hiervan (een product of dienst) meer met elkaar in verhouding staan. Dit heeft geleid tot de methodiek van Prestatiegericht Financieren die in 2017 van start zal gaan. Voor Diemen heeft dit weinig invloed op de jaarlijkse bijdrage. De gemeenteraad zal hierover nog nader worden geïnformeerd.

Verder is er een pilot in 2015 gestart die moet leiden tot samenvoeging van de Omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied en IJmond. Een onderdeel van deze pilot is dat IJmond handhavingstaken in de AM gemeenten (dus ook voor Diemen voor Noordzeekanaalgebied verricht. Deze pilot is in 2016 gestaakt omdat de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op vergelijkbare wijze als IJmond de taken kon uitvoeren.

2.8 Amstelland-Meerlanden Overleg, te Haarlemmermeer

Sinds 1984 wordt vanuit een Gemeenschappelijke Regeling samengewerkt binnen het Amstelland-Meerlandenoverleg. Diemen is hierbij een van de deelnemers. Partners zijn de gemeenten Ouder-Amstel, Uithoorn, Amstelveen, Aalsmeer, Haarlemmermeer en (sinds 2016) De Ronde Venen.

Publiek belang

De AM-partners zetten de meerwaarde en kracht van het Amstelland-Meerlandenoverleg in voor een krachtig ontwikkelende regio en onze belangen daarbij. We blijven ons profileren als hét platform voor de zuidflank van de MRA. Het is voor de toekomst van de MRA en voor een krachtig bestuur nodig dat een balans bestaat tussen Amsterdam en de vier flanken van de metropoolregio. Het Amstelland-Meerlandenoverleg vormt het platform aan de zuidflank van de MRA, een gebied met circa 350.000 inwoners. Wij vormen voor de MRA, de vervoersregio, de provincie en andere organisaties het aanspreekpunt voor de ontwikkeling van de zuidflank. Ook zien wij ons als brug naar onze burens, zoals de Duin- en Bollenstreek en de ontwikkelende Gooi- en Vechtstreek. Wij benutten het platform om onze gezamenlijke belangen te behartigen in de MRA en de vervoersregio.

Zeggenschap en financieel belang in deze verbonden partij

Diemen wordt in de regiegroep (dagelijks bestuur) vertegenwoordigd door burgemeester Boog. Daarnaast vindt tweemaal per jaar een plenair overleg plaats, waaraan alle collegeleden deelnemen. Tevens zijn er domeinoverleggen voor de wethouders en een secretarissenoverleg. Ieder stelt het AM-overleg onder verantwoordelijkheid van het bestuur, een jaarrekening over het afgesloten jaar, en een begroting voor het volgende jaar op. Deze wordt in de eerste helft van het jaar aan de deelnemende colleges voorgelegd. Jaarlijks wordt een bijdrage gevraagd van € 2.700.

Ontwikkelingen in 2016

Per 1 januari 2017 houdt de Stadsregio Amsterdam (SRA) op te bestaan. De SRA voorzag in een geformaliseerd systeem van informatiedeling en besluitvorming voor raden, portefeuillehouders en ambtenaren van alle deelnemende gemeenten. Taken en middelen op gebied van verkeer en vervoer vallen vanaf 1 januari 2017 onder de Vervoerregio Amsterdam, met een eigen besluitvormingssysteem. Overige regionale taken worden in een lichte samenwerkingsstructuur opgepakt op MRA-niveau, zoals afgesproken in het Convenant Versterking samenwerking metropoolregio Amsterdam.

De subregionale afstemming en uitvoering van projecten op gebied van economie, ruimtelijke ordening, wonen, duurzaamheid, metropolitaan landschap vraagt om goede samenwerking op deelregionaal niveau. Ook het aanhaken van de gemeenteraden verdient aandacht. In 2016 is uitgesproken dat de AM-regio door wil groeien in haar rol als deelregio, op basis van de geldende visie van AM (zoals onder Publiek belang beschreven) en de verschillende overlegstructuren die al aanwezig zijn. Het vraagt met name versterking op het gebied van ambtelijke ondersteuning. Begin 2017 krijgt dit vorm in nieuwe afspraken over een smal AM-team (besluit 7 maart 2017).

2.9 Gemeentelijke Ombudsman, te Amsterdam

De Gemeentelijke Ombudsman fungeert sinds 21 februari 2008 als externe klachtinstantie voor de gemeente Diemen. Deze ombudsman werkt voor zes gemeenten (Amsterdam, Almere, Diemen, Landsmeer, Waterland en Zaanstad) en voor de Stadsregio Amsterdam en de Veiligheidsregio Amsterdam - Amstelland. In 2013 is een Gemeenschappelijke Regeling tot stand gebracht. Daarmee is de bevoegdheid van de ombudsman voor alle gemeenten en instanties die zich bij hem hebben aangesloten, in één keer geregeld.

Publiek belang

Als gemeente willen wij de dienstverlening zo goed mogelijk afstemmen op de wensen van onze burgers. Eventuele klachten van burgers over de manier waarop een medewerker of bestuurder hem/haar te woord heeft gestaan of over de wijze van dienstverlening, nemen wij serieus. Op grond van de klachtenregeling kunnen burgers een officiële klacht over een gedraging van de gemeente indienen. Daarnaast fungeert de Gemeentelijke Ombudsman als externe klachtinstantie voor de gemeente Diemen. Burgers kunnen daar terecht als ze ontevreden zijn over de wijze waarop hun klacht is afgehandeld. Daarnaast wenden sommige burgers zich rechtstreeks tot de Gemeentelijke Ombudsman. Die zal hen allereerst wijzen op de gemeentelijke klachtregeling.

Zeggenschap en financieel belang in deze verbonden partij

Op basis van de GR is aan de raad van de gemeente Amsterdam mandaat verleend om jaarlijks de begroting van de ombudsman voor het volgende kalenderjaar vast te stellen. Voor de vaststelling wordt een concept begroting inclusief meerjarenraming en toelichting naar de raden gezonden, teneinde hen in de gelegenheid te stellen hun zienswijze bij de gemeenteraad van Amsterdam naar voren te brengen.

De financiële bijdrage bestaat uit een vaste voet (op basis van vijf zaken per jaar) en een naheffing op basis van het werkelijk aantal behandelde zaken. Op basis van historische cijfers wordt in de begroting uitgegaan van een bijdrage ad € 8.000. Dit is ook in 2016 voldoende gebleken.

Ontwikkelingen in 2016

De GR heeft in 2016, met instemming van de Diemense gemeenteraad op 24 november, een moderniseringsslag ondergaan. De nieuwe regeling maakt het eenvoudiger voor gemeenten om bij de gemeentelijke ombudsman aan te sluiten, zoals eerder in 2016 Amstelveen nog

omvangrijk heeft moeten doen en waarvoor de gemeenteraad op 30 juni toestemming heeft gegeven. Daarnaast is met de modernisering de naam gewijzigd in 'Ombudsman Metropool Amsterdam'.

2.10 Gemeentebelastingen Amstelland

Met ingang van 1 januari 2013 werkt Diemen samen binnen de gemeenschappelijke regeling Gemeentebelastingen Amstelland. Tot dit samenwerkingsverband behoren de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn. Het samenwerkingsverband is gehuisvest in Amstelveen. Vanaf 1 januari 2016 is gemeente De Ronde Venen ook toegetreten tot deze regeling.

Publiek belang

Door de krachten van een aantal gemeenten te bundelen in het samenwerkingsverband ontstaat een belastingorganisatie met meer kennis, kunde en personeelsformatie om het hoofd te bieden aan de ingewikkelde belastingwetten- en regels. Op termijn is er ook een besparing te realiseren door integratie van werkprocessen, het wegvallen van dubbele werkzaamheden, efficiency en inkoopvoordelen. Het uitgangspunt bij de samenwerking is dat elke gemeenteraad zelf het eigen belastingbeleid en de plaatselijke belastingtarieven blijft bepalen. Het samenwerkingsverband verzorgt de uitvoering hiervan.

Financieel belang in de verbonden partij

De bijdrage bedraagt in 2016 € 441.000.

Financiële ontwikkelingen

Op grond van de meerjarenramingen van het SSC en de toetreding van De Ronde Venen zal de gemeentelijke bijdrage de komende jaren afnemen. Volgens de begroting 2016 van Gemeentebelastingen Amstelland zal de bijdrage vanaf 2017 € 427.000 bedragen.

Ontwikkelingen 2016

In 2016 waren er twee grote uitdagingen voor Gemeentebelastingen Amstelland:

1. De realisatie van de toetreding van gemeente De Ronde Venen;
2. Vernieuwen softwareapplicatie zodat voldaan kan worden aan de wettelijke ontwikkelingen.

2.11 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland

Met ingang van 1 januari 2013 is Diemen toegetreten tot de gemeenschappelijke regeling OGZ (Openbare Gezondheidszorg) Amstelland. Via deze gemeenschappelijke regeling kopen de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn publieke gezondheidszorg in bij de GGD Amsterdam.

Publiek belang

Op grond van de Wet publieke gezondheid is het verplicht dat alle gemeenten binnen een veiligheidsregio gezamenlijk een regionale GGD in stand moeten houden op dat schaalniveau. Om aan die verplichting te voldoen maakt de gr OGZ Amstelland op haar beurt weer deel uit van de gr GGD Amsterdam Amstelland. De gr Amsterdam Amstelland is het samenwerkingsverband dat de regionale GGD in stand houdt. Per 1-1-2017 is een aangepaste gr GGD Amsterdam-Amstelland van kracht. De wettelijke taak om een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling in stand te houden maakt hier onderdeel van uit. Ook zijn in de nieuwe gr Amsterdam-Amstelland enkele wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regeling verwerkt.

Financieel belang in de verbonden partij

De voorlopige bijdrage in 2016 bedraagt € 886.000.

Financiële ontwikkelingen

De geraamde bijdrage voor 2016 bedraagt € 886.000. De jaarrekening GGD moet nog worden vastgesteld, maar uitgaven blijven binnen de begroting.

Ontwikkelingen 2016

De uitwerking van de decentralisaties heeft in 2016 zijn definitieve vorm gekregen. De gemeente Diemen neemt niet langer het product Vangnet Jeugd af. Dit is ondergebracht bij Veilig Thuis. Daarnaast is de inhoud van het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg 2016-2020 vastgesteld. Er gaat specifiek gestuurd op groepen kinderen waar sprake is van meer gezondheidsrisico's. Het basistakenpakket is echter niet goed financieel doorberekend. Analyse daarvan en gesprekken daarover worden in 2017 afgerond en gerapporteerd. Dit heeft echter geen invloed op 2016.

2.12 Duo+

Op 8 januari 2015 hebben Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn de gemeenschappelijke regeling Duo+ getroffen. Deze gemeenschappelijke regeling is bedoeld om samen te kunnen werken op PIOFACH-taken (bedrijfsvoering) en op uitvoeringstaken (buurt en burger). Vervolgens hebben de drie deelnemers op 30 april 2015 de volgende stap gezet, door te besluiten tot overheveling per 1-1-2016 van de bedrijfsvoeringstaken naar Duo+. Daarnaast hebben Ouder-Amstel en Uithoorn besloten om per die datum ook de taken rondom buurt en burger over te hevelen.

Publiek belang

Binnen de gemeenschappelijke regeling vergroten de DUO+ gemeenten hun organisatiekracht. Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel deelden de urgentie om, naast de ICT-samenwerking die al vooruitliep, de ambtelijke capaciteit m.b.t. PIOFACH (bedrijfsvoering) samen te voegen. Tevens deelden Uithoorn en Ouder-Amstel de urgentie om het beheer van de buitenruimte, de individuele dienstverlening aan de inwoners, taken in het sociaal domein en de vergunningverlening, toezicht en handhaving samen uit te voeren.

De GR Duo+ voert derhalve per 1 januari 2016 de bedrijfsvoering uit voor de drie deelnemers en tevens de uitvoeringstaken rondom buurt en burger voor twee van de deelnemers (Uithoorn en Ouder-Amstel).

Financieel belang in de verbonden partij

De bijdrage voor 2016 is nog niet bekend. Uitgangspunt is dat de gemeentelijke bijdrage gelijk is aan de vrijvallende personeels- en exploitatiebudgetten die nu geraamd staan voor deze taken.

Financiële ontwikkelingen

De eerste vier jaar is geen taakstellende bezuiniging meegegeven. Vanaf 2020 wordt een besparing van 2% per jaar verwacht. De totale besparing bedraagt 6%.

Ontwikkelingen 2016

Duo+ (en daarmee de aangesloten gemeenten) heeft een turbulent startjaar achter de rug. Niet ontkend mag worden dat de aanvangsproblemen ook een wissel hebben getrokken op de medewerkers van de gemeente Diemen. Het is een groot compliment waard en het getuigt van veerkracht dat desondanks alles op alles is gezet de dienstverlening onverminderd voort te zetten en ook de besluitvorming op basis van de bestuurlijke termijnagenda volgens planning te laten plaatsvinden. Bovendien heeft onze organisatie

kans gezien op problemen die in Diemen opdoemden adequaat op te lossen zonder dat hiervoor extra budgetten dienden te worden aangesproken. Zoals u weet, lag dat anders voor de Duo+-organisatie. Op een aantal momenten in 2016 was aanvullende besluitvorming van de betrokken gemeenteraden noodzakelijk om het Duo+ schip "drijvende te houden".

Door alle problemen in de bedrijfsvoering van Duo+ heeft het noodzakelijke gesprek over de concrete invulling van de samenwerkingsrelatie onvoldoende plaatsgevonden. Het is helaas niet gelukt om met de werkorganisatie van Duo+ te komen tot heldere afspraken over de aard en omvang van de dienstverlening (ze zogenaamde dienstverleningsovereenkomsten). Inmiddels zijn in het kader van de totstandkoming van het Bedrijfsplan 2.0 van Duo+ concrete afspraken gemaakt over totstandkoming van DVO's.

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen beleid

In december 2011 is de Nota Grondbeleid 2011-2016 door de gemeenteraad van de gemeente Diemen vastgesteld. Hiermee heeft de gemeente Diemen haar grondbeleid voor de komende jaren uiteengezet. Uit de Nota Grondbeleid volgt bovendien dat de gemeente Diemen in het vervolg haar grondprijzen vastlegt in een Nota Grondprijzen. De Nota Grondprijzen wordt tenminste één keer per twee jaar geactualiseerd en door het college van BenW vastgesteld.

Daarnaast stelt de nota Grondbeleid dat de gemeente Diemen elk jaar bij de jaarrekening het Meerjarenperspectief Grondzaken aanbiedt aan de gemeenteraad. Hierin wordt de verantwoording afgelegd en inzicht gegeven in grondexploitaties, 'gronden niet in exploitatie' en erfpachtgronden.

Tot slot is vastgesteld dat de gemeente Diemen in het vervolg de voorkeur geeft aan passief grondbeleid. De ervaring van de afgelopen jaren is dat ook grote herontwikkelingen mogelijk zijn, zonder dat de gemeente via actieve grondverwerving hiervoor de aanjager hoeft te zijn.

Grondexploitaties

Plantage de Sniep

Wij verwijzen u hiervoor naar Paragraaf 8 wat betreft de stand van zaken. Het financiële gedeelte zit in het Meerjarenperspectief Grondzaken.

Bouwgronden niet in exploitatie

De gemeente Diemen heeft een aantal percelen in eigendom die in aanmerking komen voor verkoop en/of herontwikkeling.

Gronden niet in exploitatie verdelen we onder in twee categorieën: De eerste is toekomstige bouwprojecten; de tweede is overige gronden.

Gronden behorende tot de eerste categorie, zijn onderdeel van een project in de beginfase. In deze fase wordt gekeken naar het programma, de stedenbouwkundige randvoorwaarden, samenwerkingsvormen etcetera. De kosten worden in principe gedekt uit een krediet en worden verantwoord onder 'gronden niet in exploitatie'. Indien het project doorgang vindt worden deze kosten meegenomen in de grondexploitatie. Gaat het project niet door, dan komen de kosten ten laste van de algemene reserve.

- Dergelijke gronden zijn niet in deze jaarrekening opgenomen.

Gronden behorende tot de tweede categorie betreft percelen die in het verleden uit strategische overwegingen zijn aangekocht voor een gebiedsontwikkeling, of overige percelen met een (tijdelijke) boekwaarde. De volgende objecten behoren tot deze categorie:

- Verrijn Stuartweg 3-5: dit bedrijfsperceel heeft geen strategische functie meer. De Voedselbank is verhuisd naar Landlust. Het gebouw is gesloopt en het terrein is bouwrijp gemaakt. Momenteel worden onderhandelingen gevoerd over de verkoop van het terrein.

Paragraaf Lokale Heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen bevat de volgende onderwerpen:

- de inkomsten, met een toelichting op het verschil tussen de begrote en werkelijke opbrengsten;
- inzicht in het aantal kwijtscheldingen met bijbehorende budgettaire consequenties.

In de raadsvergadering van 13 oktober 2016 is de 'Nota Lokale Heffingen 2016' vastgesteld. In deze nota zijn alle lokale heffingen opgesomd en is aangegeven welke sturingsinstrumenten de raad heeft op de lokale lastendruk. Deze sturingsinstrumenten kunnen ingezet worden bij de vaststelling van de kadernota, de begroting en de belastingverordeningen.

Om de kostendekking transparanter te maken zijn ook de toegerekende kosten inzichtelijk gemaakt van de kostendekkende tarieven.

Opbrengsten 2016

Onderstaand een overzicht met de opbrengsten van de verschillende soorten belastingen en retributies in 2016:

Opbrengsten	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 na wijzigingen	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Onroerende zaakbelastingen					
- woningen (eigenaren)	2.807	2.820	2.820	2.898	78
- niet-woningen (eigenaren)	1.522	1.534	1.534	1.544	10
- niet-woningen (gebruikers)	1.121	1.192	1.192	1.210	18
Precariobelasting	835	557	557	492	-65
Reclamebelasting	108	148	148	92	-56
Hondenbelasting	98	116	116	111	-5
Toeristenbelasting	15	45	35	38	3
Kostendekkende tarieven					
Parkeerbelasting	435	558	558	556	-2
Afvalstoffenheffing	3.948	3.736	3.736	3.769	33
Rioolheffing	2.753	2.814	2.814	2.831	17
Marktgeden	46	55	55	43	-12
Burgerzaken	630	573	573	628	55
Omgevingsvergunningen	1.282	1.368	1.368	2.413	1.045
Overige leges	74	75	74	69	-5
Totaal	15.674	15.591	15.580	16.694	1.114

Onderstaand is een toelichting gegeven van de verschillen groter dan € 25.000. De kostendekkende tarieven worden in een apart e paragraaf toegelicht.

Onroerend zaakbelasting

Voor de OZB is er een hogere opbrengst dan verwacht van totaal € 106.000. Dat is minder dan 2% ten opzichte van de in eerste instantie geraamde opbrengst voor 2016. Het ingeschatte stijgingspercentage voor de berekening van het tarief bedroeg 1,7%. Werkelijk zijn de woningen iets meer gestegen. Dit heeft in 2016 geleid tot een incidentele meeropbrengst.

Bij de bepaling van de tarieven 2017 is op basis van de begrote belastingopbrengst een nieuwe berekening gemaakt op basis van de meest actuele taxatiegegevens.

Precariobelasting

De opbrengsten van de precariobelasting zijn in 2016 fors lager dan begroot. Planning was in 2016 een controle uit te voeren om zo het basisbestand op orde te krijgen. Dit is er in 2016 niet van gekomen. Verwachting is dat minimaal de helft (€ 35.000) van de minderopbrengsten structureel is.

Reclamebelasting

De opbrengsten van de reclamebelasting zijn in 2016 verder teruggelopen. Door het besluit tot afschaffing van de reclamebelasting is het geplande handhavingsonderzoek naar de volledigheid van het basisbestand on hold gezet. Dit houdt overigens niet in dat er helemaal niet gehandhaafd wordt, nog steeds blijft handhaving plaatsvinden op de afgegeven vergunningen en op 'illegale' reclame-uitingen.

Kostendekkende tarieven

Parkeerbelasting

De parkeeropbrengsten die ten goede komen aan de eigenaar van het winkelcentrum worden zowel op de kosten als op de baten begroot. In 2016 is er € 89.000 meer ontvangen dan begroot. Dit levert een nadeel op bij de lasten en een voordeel bij de baten. De overige parkeerkosten waren € 16.000 lager dan begroot. Dit verschil is conform het vastgestelde beleid uit de 'Nota Lokale Heffingen 2016' gestort in de reserve parkeergelden en wordt te zijner tijd meegenomen bij de berekening van de nieuwe tarieven.

Per 31 december 2016 bedraagt de hoogte van de voorziening € 93.649.

Afvalstoffenheffing

Per saldo betreft de meeropbrengst van afvalstoffenheffing € 33.000. Procentueel gezien is dit plusminus 1,0 %. Oorzaken hiervan zijn minder leegstand van woningen en een afwijkende verdeling tussen de meerpersoons- en eenpersoonshuishoudens dan bij de berekening van het tarief.

Toevalligerwijs is het saldo van de afvalstoffenheffing ook € 33.000, maar dan negatief. Belangrijkste oorzaak zijn de hogere kosten voor het ophalen en verwerken van het afval door N.V. De Meerlanden. De hogere kosten zijn ontstaan door een afrekening over 2015. Het tekort is onttrokken uit de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. Per 31 december 2016 bedraagt de hoogte van de egalisatievoorziening afval € 422.994.

Rioolheffing

Er is slechts een gering verschil tussen de geraamde opbrengsten en de werkelijke opbrengsten, namelijk € 16.758 meer dan begroot. Dit verschil is slechts 0,6% van de totaalopbrengst.

Per 31 december 2016 bedraagt de hoogte van de egalisatievoorziening riolen € 2.823.019.

Marktgelden

De markt is steeds lastiger te bezetten. Dat is ook de reden dat de marktgelden teruglopen. De totale opbrengst in 2016 bedraagt € 42.842. Per saldo veroorzaakt de markt in 2016 een tekort van € 15.112.

Burgerzaken

De opbrengsten van de leges van identiteitsbewijzen en rijbewijzen zijn hoger. Daartegenover staan ook hogere doorbetalingen naar het Rijk. Het blijft ieder jaar lastig om een goede raming van de aantallen identiteitsbewijzen en rijbewijzen in te schatten.

Omgevingsvergunningen

Door de stroomversnelling waarin de bouw van Bergwijkpark zich bevind ontvangen we ook veel meer leges voor omgevingsvergunningen dan voorzien. Daartegenover staat dat we ook tijdelijk externe capaciteit inhuren voor de advisering en afhandeling van deze verzoeken.

Per saldo resteert een overschot van € 950.267.

Normaliter storten we de overschotten in de "Reserve Omgevingsvergunningen". Echter de stand van de reserve is dermate hoog, namelijk, € 1.809.381 dat net als voorgaande jaren het voorstel is het overschot in de Algemene Reserve te storten.

Ontwikkeling WOZ-waarden

De WOZ-waarden worden ieder jaar opnieuw vastgesteld. De peildatum ligt één jaar voor het belastingjaar.

WOZ-waarde (belastingcapaciteit) Peildatum 1 januari 2015	Begroting 2016	Rekening 2016*
Woningen	2.459.000	2.611.863
Niet-Woningen	535.000	588.498
Totaal	2.994.000	3.200.361
* dit betreft een voorlopige waarde, nog niet alle bezwaar- en beroepschriften zijn afgehandeld		

De prognose voor 2016 was gebaseerd op een analyse van de waardeontwikkeling tot juli 2015. De werkelijke stijging is hoger voor zowel de woningen als de niet-woningen. Naast de waarde-stijging heeft ook de oplevering van nieuwe woningen en de sloop van bedrijven invloed op de totaalwaarde. Bij de vaststelling van de belastingverordeningen is de laatst bekende prognose gebruikt voor de berekening van de tarieven.

Kwijtschelding

Als de inkomsten van een belastingschuldige zo laag zijn dat het niet mogelijk is (ook niet na het treffen van een betalingsregeling) de aanslag te betalen, is het onder strikte voorwaarden mogelijk kwijtschelding te verlenen. Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting.

Kwijtscheldingen	Rekening 2015	Begroting 2016 primitief	Begroting 2016 na wijzigingen	Rekening 2016	Budget resultaat 2016
Afvalstoffenheffing	-245	-288	-288	-239	49
Hondenbelasting	-4	-6	-6	-5	1
Totaal	-249	-294	-294	-244	50

In 2016 zijn 797 kwijtscheldingsverzoeken ontvangen. 421 verzoeken zijn automatisch gegenereerd en 376 zijn nieuw aangevraagd. Per 31 december 2016 moesten nog 120 verzoeken afgehandeld worden. Vertraging van de afhandeling ontstaat voornamelijk omdat niet alle benodigde gegevens zijn aangeleverd voor de beoordeling.

Paragraaf Grootschalige Projecten

Inleiding

In deze paragraaf zijn eenmalige grootschalige projecten opgenomen die (grote) gevolgen (kunnen) hebben voor de financiële huishouding van de gemeente. Dat betreft in ieder geval ruimtelijke projecten met een eigen grondexploitatie (Plantage de Sniep) en het project dat op basis van een exploitatieovereenkomst wordt uitgevoerd (Bergwijkpark-Holland Park). Het gaat in deze paragraaf ook om eenmalige grootschalige investeringen die tot gevolg hebben dat de resterende financiële beleidsruimte wordt ingeperkt. In deze paragraaf komen aan de orde:

- Plantage de Sniep;
- Bergwijkpark Noord.

Plantage de Sniep

Doel

Plantage de Sniep is een nieuwbouwwijk in wording met een kleine 1.000 woningen, een brede school, vrije kavels en enkele commerciële functies. De wijk wordt gerealiseerd op de voormalige meubelboulevard, waarbij de gemeente de gronden heeft verworven en een omvangrijke bodemsanering heeft gesaneerd.

Projectfase

Deels: uitvoeringsfase (circa 300 woningen opgeleverd en nieuwe woningen in verkoop en aanbouw)

Deels: herontwikkeling veroorzaakt door vertraging in de ontwikkeling en gronduitgifte

Binnen het projectgebied Plantage de Sniep wordt ook gewerkt aan de nieuwbouw van de Brede School De Kersenboom; hiervoor is een apart project opgezet.

Acties 2016

Het programma op Plantage de Sniep is aangepast aan de gewijzigde situatie op de nieuwbouwwaard. Dit heeft onder meer geleid tot een herontwikkeling van de zuidkant van Plantage de Sniep door de ontwikkelingscombinatie Bouwfonds/Dura in samenspraak met de gemeente. Daarbij zijn grote aantallen appartementen geschrapt. Hiervoor in de plaats komen met name eengezinswoningen, die in kleinere deelplannen worden gerealiseerd.

De voortgang van de ontwikkeling van Plantage de Sniep vindt plaats op basis van de nadere afspraken die met de ontwikkelingscombinatie zijn gemaakt in het kader van het mediationtraject.

Van de deelplannen die de gemeente zelf ontwikkelt, is de voortgang afhankelijk van de marktontwikkelingen en de concrete vraag. De verkoop en ontwikkeling van vrije kavels verloopt voorspoedig.

Voor de Punt Sniep is een aanbestedingsprocedure doorlopen. Er is definitief gegund aan ABC Planontwikkeling BV/ Westplan Investors NV. Het plan wordt verder uitgewerkt.

Inmiddels wordt met derden gewerkt aan een plan voor de ontwikkeling van het gemeentelijke deelplan bij de keerlus van tramlijn 9. Er is meer duidelijkheid over de definitieve nieuwe situering van deze keerlus. De keerlus zelf is onderdeel van het project Oost-West as.

Bergwijkpark Noord

Doel

Een bestaand kantoreengebied, met forse leegstand moet worden omgevormd tot een gemengd woonwerkgebied met voorzieningen. Onderdeel van project betreft de toekomst van station Diemen-Zuid.

Projectfase

Deels: Uitvoeringsfase

- De studentencampus in diverse commerciële functies, in de plint, is gerealiseerd;
- De kantoorgebouwen in het gebied van HollandPark zijn gesloopt;
- De verkoop van woningen verloopt voorspoedig en de bouw van diverse blokken is gestart;
- Van de eerste blokken die in uitvoering zijn nadert eind 2016 de oplevering;

Deels: Ontwerpfase

- Aan het ontwerp van de buitenruimte wordt nog gewerkt;
- Diverse blokken moeten nog architectonisch worden uitgewerkt;
- De parkeergarage ter hoogte van de studentencampus is verkocht en daarvoor wordt een uitbreiding van de campus ontwikkeld;
- Aan de volgende deelplannen wordt eveneens gewerkt;
- Voor een aantal percelen in Bergwijkpark-noord is Wet voorkeursrecht gemeenten gevestigd.

Acties 2016

Het stedenbouwkundigplan, het beeldkwaliteitsplan, het bestemmingsplan en de MilieuEffectRapportage zijn afgerond en vastgesteld. Al deze plannen dienen als basis voor de ontwikkeling van dit kantoorgebied naar een gemengd stedelijk gebied. De ontwikkelaar die dit project uitvoert, heeft vergaande plannen met Bergwijkpark Noord. Een groot deel hiervan wordt ontwikkeld als Holland Park. In 2016 worden appartementen gerealiseerd van de fase 1 en 2 waarvoor Realisatieovereenkomsten zijn gesloten. Voor de vervolgfases worden afspraken gemaakt die leiden tot nieuwe overeenkomsten.

Vanwege de grote belangstelling die er bij de start van de verkoop van Holland Park is, moet rekening worden gehouden met een versnelling van het bouwtempo en het naar voren halen van het starten met de bouw van huurappartementen. De gevolgen van een eventuele versnelling voor de voorzieningen in geheel Diemen Zuid vragen wel aandacht. Hetzelfde geldt voor de benodigde ambtelijke capaciteit om een en ander in goede banen te kunnen blijven leiden.

Het Inrichtingsplan voor de Openbare Ruimte voor Holland Park zal in uitvoering worden genomen (gefaseerd). Vergunningen voor vervolgfases worden verleend op basis van het in 2015 vastgestelde bestemmingsplan (inclusief MER).

De promotie van het gebied wordt actief opgepakt door de ontwikkelaar. Wij zullen ons in communicatieve zin meer richten op het betrekken van de nieuwe bewoners bij Diemen en, andersom, het betrekken van het nieuwe gebied bij de bestaande bewoners van Diemen.

Wij verwachten dat deze ontwikkelingen daarmee een positieve invloed voor heel Diemen zullen hebben. Naar verwachting worden de eerste woningen in het tweede kwartaal van 2017 opgeleverd.

Jaarrekening

Staat van baten en lasten

Programma's	Begroting 2016 primitief			Begroting 2016 inclusief wijzigingen			Rekening 2016		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma Bestuur en dienstverlening	1.518	-10.688	-9.169	1.451	-12.817	-11.366	1.946	-12.918	-10.971
Programma Veiligheid en openbare orde	85	-1.959	-1.874	85	-1.948	-1.864	183	-1.967	-1.784
Programma Bereikbaarheid en mobiliteit	729	-1.022	-293	729	-994	-265	834	-1.093	-259
Programma Onderwijs en kinderopvang	734	-3.041	-2.307	805	-3.123	-2.319	743	-2.482	-1.739
Programma Sociaal domein	9.820	-15.183	-5.363	10.072	-15.427	-5.354	10.182	-14.681	-4.499
Programma Welzijn, sport en cultuur	1.513	-4.529	-3.016	1.481	-4.702	-3.221	1.451	-4.576	-3.125
Programma Inkomen en armoedebeleid	8.451	-10.541	-2.090	9.254	-11.406	-2.152	9.449	-9.730	-282
Programma Leefomgeving en milieu	7.473	-15.331	-7.858	7.089	-14.894	-7.805	7.295	-14.509	-7.214
Programma Ruimtelijke ontwikkeling	23.862	-24.386	-523	22.937	-23.205	-268	30.236	-28.768	1.468
Algemene dekkingsmiddelen	33.071	-394	32.677	35.668	-2.889	32.779	35.416	-2.027	33.389
Saldo van baten en lasten	87.256	-87.073	183	89.571	-91.405	-1.834	97.736	-92.751	4.984
Programma Bestuur en dienstverlening	4	-90	-86	1.859	-90	1.769	1.729	-90	1.639
Programma Veiligheid en openbare orde	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma Bereikbaarheid en mobiliteit	-	-110	-110	-	-110	-110	24	-110	-86
Programma Onderwijs en kinderopvang	-	-	-	44	-57	-13	-	-50	-50
Programma Sociaal domein	-	-	-	139	-	139	34	-	34
Programma Welzijn, sport en cultuur	-	-	-	130	-	130	130	-	130
Programma Inkomen en armoedebeleid	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma Leefomgeving en milieu	13	-	13	55	-	55	42	-9	33
Programma Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-	-240	-240	-	-240	-240
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	104	-	104	-	-	-
Mutaties in reserves	17	-200	-183	2.331	-497	1.834	1.960	-500	1.460
Geraamd resultaat	87.273	-87.273	-	91.902	-91.902	-	99.696	-93.251	6.444

Het voordelige saldo voor verrekening van de reserves bedraagt € 4.984.000. Omdat we per saldo € 1.460.000 met de reserves verrekenen, bedraagt het rekeningsaldo na verrekening met de reserves € 6.444.000.

Toelichting staat van baten en lasten

Programma Bestuur en dienstverlening

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>Salarissen wethouders</i> De salariskosten van de vertrokken wethouder zijn niet afgeraamd waardoor een positief verschil ontstaan is.	120	V	I
<i>Pensioenen (ex)wethouders</i> Wij hebben de pensioenen voor wethouders voor een deel verzekerd bij een financiële instelling. Omdat wij vanaf 2017 pensioen moeten uitkeren aan een ex-bestuurder, is een bedrag van circa € 357.000 uitgekeerd door deze instelling (zie ook de toelichting op de baten van dit programma). Om aan deze pensioenverplichting te kunnen voldoen, hebben wij deze inkomsten toegevoegd aan de voorziening pensioenen wethouders. Naast bovenstaande toevoeging hebben wij ook een dotatie aan de voorziening pensioenen gedaan van circa € 200.000. Dit was nodig omdat de financiële instellingen, voor de berekening van de pensioenen, niet meer een rekenrente mogen gebruiken maar de geldende marktrente. Omdat deze marktrente lager is dan de rekenrente moet de gemeente extra bijdragen dan eerder was geprognosticeerd. De dotatie aan de voorziening wachtgelden is ten opzichte van de ramingen lager uitgevallen (zie ook de toelichting bij de reserves). Dit omdat een wachtgeldverplichting een jaar korter is en omdat een wachtgelder eigen looninkomsten had in 2016.	-428	N	I
<i>Concernbrede opleidingen</i> In 2016 is het budget voor concernbrede opleidingen slechts beperkt ingezet. De trainingen voor aanpassingen van vernieuwde ICT-applicaties en het volgen van congressen en seminars voor het eigen vakgebied hebben de voorrang verkregen. Een deel van het budget is ingezet voor het organisatiebrede project Koers op Initiatief en voor het aantrekken van trainees.	46	V	I
<i>Afdracht leges reisdocumenten</i> De aantallen reisdocumenten blijft lastig inschatten. In 2016 hebben we meer reisdocumenten afgegeven. Dit betekent een hogere opbrengst (zie baten) maar ook een hogere afdracht aan het Rijk.	-63	N	I
<i>Bedrijfsvoering</i> In 2016 is binnen de uitgaven van bedrijfsvoering een positief verschil van € 28.000 behaald door onderbesteding van de budgetten van facilitaire zaken (abonnementen en voedingsmiddelen) en personeelsbudgetten (opleidingskosten).	28	V	S
<i>Renteverschillen</i> Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting op Algemene Dekkingsmiddelen.	196	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	1	V	I
Totaal verschil lasten	-100	N	

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Pensioenen wethouders</i> Voor een toelichting op "Pensioenen wethouders" verwijzen wij naar toelichting op de lasten van dit programma.	357	V	I
<i>Legesopbrengsten</i> Wij hebben per saldo circa € 47.000 meer aan legesopbrengsten gegenereerd. Dit heeft voornamelijk te maken met de leges voor reisdocumenten en rijbewijzen. Het is ieder jaar weer lastig in te schatten hoeveel rijbewijzen en paspoorten worden vervangen/aangevraagd.	55	V	I
<i>Doorbelasting overhead</i> Op basis van de nota 'Lokale Heffingen' is naar alle kostendekkende tarieven 50% aan overhead doorbelast. Aangezien de werkelijke personeelskosten	24	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal verschillen, onder andere hogere huuropbrengsten, interne verrekeningen en overige ontvangsten voor/van het personeel.	59	V	I
Totaal verschil baten	495	V	
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
De hoogte van de voorziening wachtgelden kon ten opzichte van de ramingen naar beneden worden bijgesteld. Dit omdat een wachtgeldverplichting een jaar korter is en omdat een wachtgelder eigen looninkomsten had in 2016. De voorziening wordt gevuld middels onttrekkingen uit de Reserve Wachtgelden. De onttrekking uit de reserve is hierdoor lager geworden.	-130	N	I
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-130	n-	-
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 0	265	V	

Programma Veiligheid en openbare orde

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>Veiligheid</i> Dit verschil ontstaat onder andere door de overige diensten derden en de opleidingen.	-19	N	I
Totaal verschil lasten	-19	N	

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Veiligheid</i> Van de overheadvergoeding die gemeente Ouder-Amstel betaalt aan de Gemeente Diemen is zowel het jaar 2015 als 2016 geboekt. Dit levert een voordeel op van € 39.000. Van de gemeente Amsterdam is een subsidie ontvangen van € 19.000 inzake "donkere dagen offensief". Deze was niet begroot.	58	V	I
<i>APV</i> De opbrengsten van leges en dwangsommen waren € 34.000 hoger dan begroot.	34	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	7	V	I
Totaal verschil baten	99	V	
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
-	-	-	-
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-	-	-
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 1	80	V	

Programma Bereikbaarheid en mobiliteit

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>Parkeren</i> De parkeeropbrengsten die ten goede komen aan de eigenaar van het winkelcentrum worden zowel op de kosten als op de baten begroot. In 2016 is er € 89.000 meer ontvangen, dan begroot. Dit levert een nadeel op bij de lasten en een voordeel bij de baten. De overige parkeerkosten waren € 16.000 lager dan begroot.	-73	N	I
<i>Verkeersvoorzieningen</i> De kosten voor verkeersinstallaties waren € 20.000 hoger dan begroot.	-20	N	I
<i>Rentever verschillen</i> Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting op Algemene Dekkingsmiddelen.	6	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	-12	N	I
Totaal verschil lasten	-99	N	I

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Parkeren</i> De parkeeropbrengsten die ten goede komen aan de eigenaar van het winkelcentrum worden zowel op de kosten als op de baten begroot. In 2016 is er € 89.000 meer ontvangen dan begroot. Dit levert een nadeel op bij de lasten en een voordeel bij de baten. De overige parkeeropbrengsten waren € 6.000 hoger dan begroot	95	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	10	V	I
Totaal verschil baten	105	V	I
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
<i>Reserve parkeergelden</i> Om de exploitatie van parkeren kostendekkend te maken, is er € 16.000 uit de reserve parkeren onttrokken.	16	V	I
<i>Reserve doorgeschoven posten</i> Voor kosten van actualisatie verkeersmodel Diemen is een bedrag van € 8.000 onttrokken uit de reserve doorgeschoven posten.	8	V	I
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	24	V	I
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 2	30	V	I

Programma Onderwijs en kinderopvang

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>Rentever verschillen</i> Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting op Algemene Dekkingsmiddelen.	316	V	I
<i>Leerplicht</i> Er zijn vanaf 2014 nog te verwachten kosten opgenomen voor afrekeningen van huisbezoeken. Deze blijken te hoog ingeschat.	77	V	I
<i>Gemeentelijk onderwijs achterstandsbeleid</i> In de begroting 2016 zijn zowel de doeluitkering alsmede de corresponderende lasten te hoog geraamd en is verzuimd deze in een kwartaalbrief aan te passen (zie ook de toelichting bij de baten).	109	V	I
<i>Peuterspeelzaakwerk</i> Als gevolg van de decentralisatie uitkering wet Oké is het peuterspeelzaalwerk anders ingericht. In verband met de te verwachten (frictie)kosten (augustus 2017) en de geplande harmonisatie wordt het overgehevelde bedrag uit 2015 nog een jaar doorgeschoven. Zie ook de toelichting bij de reserves.	44	V	I
<i>Schoolvervoer</i> Als gevolg van de aanbesteding zijn de kosten voor het schoolvervoer voordeliger uit te vallen. In afwachting van de resultaten over 2017 wordt bepaald of de raming in 2018 structureel kan worden aangepast. Er volgt nog een analyse op de aantallen.	54	V	I
<i>Overige verschillen</i> <i>Dit betreft een aantal kleine verschillen.</i>	42	V	I
Totaal verschil lasten	642	V	I

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Kinderdagverblijven</i> Dit betreft de niet geraamde huuropbrengsten brede school De Noorderbreedte	11	V	I
<i>Gemeentelijk onderwijs achterstandsbeleid (zie ook lasten)</i> In de begroting 2016 zijn zowel de doeluitkering alsmede de corresponderende lasten te hoog geraamd en is verzuimd deze in een kwartaalbrief aan te passen.	-109	N	I
<i>Gymnastiekgebouwen</i> <i>De interne doorbelastingen voor bewegingsonderwijs zijn niet begroot en geven zowel bij de uitgaven als de inkomsten verschillen (zie ook de sportaccommodaties bij het programma Sport, welzijn en cultuur.</i> Per saldo geven de doorbelastingen geen verschil.	37	V	I
Totaal verschil baten	-61	N	I
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
<i>Reserve doorgeschoven posten</i> In de 2de kwartaalbrief is € 56.960 apart gezet voor de doeluitkering voor onderwijsachterstandenbeleid. De afrekening, ad € 50.492 heeft plaatsgevonden. Per saldo resteert € 6.468.	6	V	I
<i>Algemene reserve</i> Zie ook de toelichting op de lasten. Voorstel is deze onttrekking in 2017 over te hevelen naar de Reserve Doorgeschoven Posten.	-44	N	I
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-38	N	I
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 3	543	V	I

Programma Sociaal domein

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>WMO - individuele voorzieningen</i>			
In 2016 is voor individuele voorzieningen WMO per saldo minder besteed dan geraamd. Voor alle individuele voorzieningen geldt dat klanten andere keuzes maken sinds de afschaffing van de kosting op de eigen bijdrage. Door de toenemende korsten kiezen klanten er vaker voor om zelf een voorziening aan te schaffen of al te zien van een voorziening. De belangrijkste verschillen zijn het gevolg van minder aanvragen dan verwacht:			
• Het budget voor de huishoudelijke hulptoelage (HHT) is nagenoeg niet uitgegeven omdat er nauwelijks een beroep op is gedaan. Daarnaast is het beroep op de reguliere huishoudelijke hulp achtergebleven bij de raming;	310	V	I
• Op de post begeleiding is een onderuitputting te melden. De daadwerkelijke inzet van begeleiding en dagbesteding komt niet overeen met de verwachting op basis van de kosten binnen de AWBZ. De indicaties die klanten krijgen zijn over hte algemeen niet lager dan binnen de oude AWBZ.	351	V	I
• Op de post vervoermiddelen is € 424.000 geraamd; hiervan is uitgegeven € 338.000, zodat een positief verschil is ontstaan van € 86.000. De verwachting is dat de hogere kosten voor eigen bijdrage hier van invloed op zijn geweest.	86	V	I
• Het Wmo-vervoer laat een overschrijding zien. Dit gaat om een tekort van € 69.000 voor de vervoerkosten en € 45.000 voor de aanbesteding van het nieuwe vervoerscontract en contractbeheer. Voor de aanbesteding van het contract is subsidie beschikbaar gesteld door de provincie. Deze waren niet begroot (zie onderstaande baten) De uitgaven van het Wmo-vervoer lopen al enige jaren uit de pas.	-114	N	I
• De uitgaven op het budget voor woonvoorzieningen zijn lager dan begroot. Mede door de verhoging van de eigen bijdrage kiezen klanten vaker om zelf een voorziening aan te schaffen.	77	V	I
<i>WMO - collectieve voorzieningen</i>			
De kosten voor onderstaande voorzieningen zijn lager uitgevallen dan geraamd.			
• Cliëntenondersteuning;	113	V	I
• Veilig thuis.	73	V	I
<i>Jeugd - algemene voorzieningen</i>			
De kosten voor onderstaande voorzieningen zijn lager uitgevallen dan geraamd.			
• Ambulante jeugdhulp;	132	V	I
• Algemene jeugdhulp;	208	V	I
• Openbare gezondheidszorg.	68	V	I
<i>Jeugd - individuele voorzieningen</i>			
De kosten voor onderstaande voorzieningen zijn hoger uitgevallen dan geraamd.			
• Verblijfskosten;	-315	N	I
• Pleegzorg;	-105	N	I
• Jeugdbescherming / reclassering;	-69	N	I
• Jeugdhulp overig.	-140	N	I

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
<i>Wet Sociale Werkvoorziening</i> De bijdrage in het exploitatieresultaat van het WSW bedrijf Pantar bedraagt € 164.000, gebaseerd op de sturingsrapportage tot en met december 2016. In de begroting van Diemen is een raming opgenomen van € 197.000. Hierdoor is een positief verschil te melden op het in de begroting opgenomen exploitatieresultaat van € 33.000.	33	V	I
Daarnaast is een positief verschil op het subsidieresultaat van Pantar van € 110.000. Dit komt doordat de gerealiseerde standaardeenheden (aantal fte's werkzaam bij Pantar) lager is geweest dan vooraf ingeschat.	110	V	I
<i>Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA gelden)</i> De kosten die verband houden met het begeleiden van asielzoekers (statushouders) zijn niet geraamd, omdat deze gerelateerd zijn aan de inkomsten van het Rijk en afhankelijk zijn van het aantal ingestroomde asielzoekers in Diemen. Zie ook de toelichting bij de baten op dit onderwerp.	-74	N	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	1	V	I
Totaal verschil lasten	745	V	I

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA gelden)</i> De inkomsten van het Rijk voor het begeleiden van asielzoekers met status zijn niet geraamd omdat de instroom niet is in te schatten. Zie ook de toelichting bij de lasten op dit onderwerp.	74	V	I
<i>Subsidie aanbesteding doelgroepenvervoer</i> Van de provincie is een subsidie ontvangen voor de aanbesteding van het doelgroepenvervoer. Deze subsidie was niet geraamd.	34	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	2	V	I
Totaal verschil baten	110	V	I
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
<i>Algemene reserve</i> Bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 is € 115.000 overgeheveld voor de transformatiekosten binnen het sociaal domein (€ 95.000 op het programma sociaal domein en € 20.000 bij de Algemene Dekkingsmiddelen). In 2016 is € 35.000 besteed aan de transformatiekosten. Voorstel is het restant, € 80.000 over te hevelen naar de Reserve Doorgeschoven Posten. In 2015 is ook € 44.000 overgeheveld voor de uitgaven van de GIDS-gelden. In 2015 is € 21.000 ingezet, voorstel is het restant (€ 23.000) beschikbaar te houden voor 2017.	-105	N	I
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-105	N	I
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 4	750	V	I&S

Programma Welzijn, sport en cultuur

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>Ouderenbeleid</i> Voor het product ouderenbeleid zijn huurkosten geraamd. gedurende 2016 zijn deze kosten niet gemaakt.	36	V	S
<i>Sportaccommodaties</i> - sporthallen (inclusief luchthal) - sportcentrum Duran - sportvelden Per saldo is er op de exploitatieuitgaven van de sportaccommodaties een structureel voordeel van € 38.000 gehaald. Daarentegen blijven de opbrengsten structureel achter met € 77.000. Per saldo een tekort van € 39.000. Aangezien in 2016 sprake was van een langdurig zieke medewerker is er in 2017 nog een extra voordeel van € 10.000 te verwachten. Er resteert dan een structureel nadeel van € 29.000.	13 30 -5	V V N	S S S
<i>Renteverschillen</i> Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting op Algemene Dekkingsmiddelen.	28	V	S
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	24	V	I
Totaal verschil lasten	126	V	I&S

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Sportaccommodaties</i> - sporthallen (inclusief luchthal) - sportcentrum Duran - sportvelden Als gevolg van de taakstelling op de sportaccommodaties zijn de huurtarieven de afgelopen jaren fors gestegen. De huuropbrengsten van het onderwijs worden op basis van een Rijksnorm doorbelast. Dit heeft een nadelig effect op het behalen van de taakstelling. Daarnaast lijkt het niet realistisch om de sporthallen meer te verhuren, met name aan de ongeorganiseerde sport, ten gevolge van de gestegen tarieven (bezuinigingsmaatregel 2012) en wordt de luchthal, wellicht als gevolg van haar beperkingen, steeds minder verhuurd.	-31 -8 -39	N N N	S S S
<i>Terugvordering subsidies</i> De ANBO Diemen is opgehouden te bestaan. De algemene reserve is terugbetaald aan de gemeente.	30	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	18	V	I
Totaal verschil baten	-30	N	I&S
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
-	-	-	-
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-	-	-
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 5	96	V	I&S

Programma Inkomen en armoedebeleid

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)</i> Als gevolg van de intrede van het nieuwe verdeelmodel voor de BUIG vanaf 2015 is ook over 2016 een substantieel positief verschil te melden. In de begroting zijn de bijstandslasten geraamd op € 8.800.000. Deze bijstandslasten zijn gelijk gehouden aan de ontvangen doeluitkering van het Rijk. De werkelijke bijstandslasten bedragen € 7.000.000. Het bijstandsvolume is over 2016 enigzins gedaald (3%). Hierdoor zijn de bijstandslasten ruim binnen het beschikbare budget gebleven. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid het laatste jaar zijn waar een substantieel positief verschil is te melden, omdat het verdeelmodel vanaf 2017 weer is bijgesteld.	1.800	V	I
<i>Bijzondere bijstand</i> Het budget was niet toereikend, daarom is bij de 4e kwartaalbrief 2016 € 192.000 bijgeraamd voor onder andere de toename van bewindvoeringskosten en inrichtingskosten statushouders. Echter de bijraming is niet voldoende geweest zodat er een negatief verschil resteert van € 22.000	-22	N	S
<i>Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004)</i> Zoals ook over 2015 het geval was is aan zelfstandigen in 2016 een hoger bedrag beschikbaar gesteld voor levensonderhoud en bedrijfskapitaal naar aanleiding van de daartoe ingediende aanvragen, dan vooraf ingeschat. De uitgaven zijn declarabel voor 75 % en 90% (advieskosten) bij het Rijk. Bij de baten geven wij ook een toelichting hierop.	-111	N	I
<i>Voorziening dubieuze debiteuren Werk en Inkomen</i> De mate van oninbaarheid en de hoogte van het debiteurensaldo zijn de basis voor de dotatie aan de voorziening. Bij de rekening is op basis van het debiteurensaldo de hoogte van de voorziening bepaald. De dotatie bedraagt € 85.000; het saldo van de voorziening per 31-12-2006 wordt dan € 1.298.000.	-85	N	I
<i>Renteverschillen</i> Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting op Algemene Dekkingsmiddelen.	-3	N	I
<i>Doorbelasting uren Publiekszaken</i> Er heeft in 2016 minder inhuur plaatsgevonden dan voorzien dit levert met name bij het de uitvoering / administratie van de sociale dienst een voordeel op.	62	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	34	V	I
Totaal verschil lasten	1.676	V	I&S

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004)</i> Bij de toelichting op de lasten van de Bbz, is een hoger beroep op de regeling gemeld dan geraamd. Daarnaast is een hoger bedrag gerealiseerd aan terugvorderingen van uitstaande leningen aan zelfstandigen.	223	V	I
<i>Terugvorderingen en verhaal</i> Ten onrechte verstrekte bijstandsuitkeringen worden teruggevorderd van de cliënten. Deze post is moeilijk te ramen en kan derhalve per jaar verschillen.	-29	N	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	1	V	I
Totaal verschil baten	195	V	I
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
-	-	-	-
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-	-	-
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 6	1.870	V	I&S

Programma Leefomgeving en milieu

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
Werken voor derden Doordat er extra werkzaamheden voor derden zijn uitgevoerd in 2016 zijn de kosten hoger dan begroot. Deze worden doorbelast aan nutsbedrijven. Zie baten.	-145	N	I
<i>Reiniging en schone leefomgeving</i> In 2016 zijn de eindafrekeningen over 2015 en 2016 geboekt. Dit levert een nadelig resultaat op, die onttrokken wordt uit de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing.	-44	N	I
<i>Geluidshinder</i> Tegenover de kosten voor de uitvoering van de werkzaamheden aan de geluids-schermen stond een specifieke uitkering van het Rijk. Deze werden in eerste instantie via de reserve omgevingslawaai geboekt en daarna via door derden beklemde middelen. In het begin van het project zijn er middelen geraamd voor tegenvallers. Daar het project in 2016 is afgerond, kan de raming nu vrijvallen.	440	V	I
<i>Renteverschillen</i> Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting op Algemene Dekkingsmiddelen.	102	V	I
<i>Grondbank</i> De kosten van de Grondbank vallen weg tegen de opbrengsten. Deze zijn € 16.000 lager begroot.	16	V	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	16	V	I
Totaal verschil lasten	385	V	

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Reiniging en schone leefomgeving</i> De opbrengsten binnen het product afval zijn hoger dan begroot. Door de genoemde resultaten is de dotatie aan de egalisatievoorziening hoger dan begroot.	77 -33	V N	I I
<i>Werken voor derden</i> Doordat er extra werkzaamheden voor derden zijn uitgevoerd in 2016 zijn de opbrengsten hoger dan begroot. Deze worden doorbelast aan nutsbedrijven. Zie baten.	185	V	I
<i>Grondbank</i> De kosten en opbrengsten van de Grondbank vallen tegen elkaar weg. Deze zijn €16.000 hoger begroot.	-16	N	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	-7	N	I
Totaal verschil baten	206	V	
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
<i>Dotatie</i> In de vierde kwartaalbrief 2016 is vastgesteld dat de meer- en minderkosten van de begraafplaats verrekend wordt met een egalisatiereserve. In 2016 is € 9.400 toegevoegd.	-9	N	I
<i>Onttrekking</i> In het project railverkeerslawaaï zijn geen kosten gemaakt. Hierdoor is er geen onttrekking uit de reserve gedaan, die wel was begroot.	-13	N	I
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-22	N	I
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 7	569	V	

Programma Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>Bouw- en Woningtoezicht</i> Door de extra inkomsten op de leges ontstaan ook hogere kosten, onder andere door inhuur.	-72	N	I
<i>Grondexploitatie</i> De kosten en opbrengsten van de grondexploitatie worden op de balans verantwoord onder de post onderhanden werk grondzaken. De afwijkingen in de uitgaven en inkomsten in een boekjaar veroorzaken een afwijking aan zowel de baten als de lastenkant.	-3.757	N	I
<i>Renteverschillen</i> Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting op Algemene Dekkingsmiddelen.	115	V	I
<i>Bijgestelde meerjarenprognose grondexploitatie Plantage De Sniep</i> De bijgestelde meerjarenprognose voor grondexploitatie plantage De Sniep laat een tekort zien. Dit tekort moet direct genomen worden en is verwerkt in deze jaarrekening. We verwijzen u naar de jaarrekening / meerjarenprognose 2016 voor de analyse van de verschillen.	-1.375	N	I
<i>Bergwijkpark - verkoop grond parkeergarage</i> In Bergwijkpark is de grond onder de garage verkocht waarvoor in 2016 een bedrag is ontvangen van € 2.570.000. De toewijsbare kosten die met deze verkoop samenhangen bedragen € 165.000. Deze kosten waren niet begroot omdat ze als een toekomstige grex zouden worden geactiveerd. Daar er nog geen GREX is vastgesteld, mag volgens de BBV de verkochte grond niet worden geactiveerd maar dient deze in de exploitatie te worden genomen.	-165	N	I
<i>Bergwijkpark - verliesneming historische plankosten (facilitaire deel)</i> Bij de ontwikkeling / grondexploitatie van Bergwijkpark vervult de gemeente een actieve en faciliterende rol. De wetgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) vereist dat deze rollen zichtbaar zijn in de administratie. Met terugwerkende kracht zijn de historische kosten verdeeld over de facilitaire en actieve rol. Het deel van de historische kosten binnen de faciliterende rol is op dit moment nog niet verhaalbaar op de projectontwikkelaar(s). Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel zijn deze kosten als verlies genomen. Naar verwachting worden deze gemaakte kosten in de toekomst terugverdiend in de nog te openen grondexploitatie.	-345	N	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	36	V	I
Totaal verschil lasten	-5.563	N	

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Bouw- en Woningtoezicht</i> In 2016 is aan leges voor omgevingsvergunningen ruim € 2.4 miljoen ontvangen hetgeen ruim €1,0 miljoen hoger is dan begroot. Hierdoor zijn ook extra kosten ontstaan. (zie lasten)	1.000	V	I
<i>Grondexploitatie</i> De kosten en opbrengsten van de grondexploitatie worden op de balans verantwoord onder de post onderhanden werk grondzaken. De afwijkingen in de uitgaven en inkomsten in een boekjaar veroorzaken een afwijking aan zowel de baten- als de lastenkant.	3.757	V	I
<i>Overige Grondzaken</i> In Bergwijkpark is de grond onder de garage verkocht, waarvoor in 2016 een bedrag is ontvangen van € 2.570.000. Deze opbrengst was niet begroot omdat ze als een toekomstige grex zouden worden geactiveerd. Daar er nog geen GREX is vastgesteld mag volgens de BBV de verkochte grond niet worden geactiveerd maar dient deze in de exploitatie te worden genomen.	2.570	V	I
<i>Markt</i> De opbrengsten van de marktgelden waren € 13.000 minder dan begroot.	-13	N	I
<i>Overige verschillen</i> Dit betreft een aantal kleine verschillen.	-15	N	I
Totaal verschil baten	7.299	V	
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
-	-	-	-
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-	-	-
Totaal verschil resultaat na bestemming programma 8	1.736	V	

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Lasten			
<i>Voorlopig rekeningresultaat 4^e Kwartaalbrief 2016</i> Het voorlopig rekeningresultaat uit de 4 ^e kwartaalbrief 2016 bedraagt circa € 1.100.000.	1.100	V	I
<i>Rente langlopende leningen</i> Op basis van liquiditeitenbegroting bepalen we de herfinanciering van leningen. Per saldo is op de uitstaande geldleningen een negatief saldo ontstaan. Daarentegen is juist een rentevoordeel ontstaan bij de langlopende verstrekte leningen.	-29	N	I
<i>Dubieuze debiteuren</i> Om te kunnen voorzien in afboekingen van dubieuze debiteuren is een bedrag van circa € 168.000 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. Inmiddels zijn er verdergaande procedures ingezet voor enkele hoge langlopende vorderingen. Voorsnog dienen we bij de bepaling van de hoogte van de voorziening uit te gaan van het slechtste scenario.	-168	N	I
<i>Onvoorzien</i> In 2015 hebben wij geen beroep gedaan op het jaarlijks budget voor onvoorzien ontwikkelingen.	51	V	I
<i>BTW-compensatiefonds/BTW</i> In het kader van het convenant met de Belastingdienst inzake Horizontaal Toezicht, hebben wij de btw-labeling over 2014 herijkt. Op basis van deze herijking hebben wij een naheffing van circa € 52.000 betaald. Dit hadden wij niet in de begroting voorzien. Tegen over deze lasten staat een voordeel van circa € 133.000 (zie de analyse bij de baten).	-52	N	I
<i>Overige verschillen</i>	-40	N	I
Totaal verschil lasten	862	V	

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)	V/N	I/S
Baten			
<i>Algemene Uitkering</i> Op basis van de laatste ontvangen specificaties zijn de ontvangsten van de algemene uitkering geactualiseerd. De afrekeningen over voorgaande jaren zijn de oorzaak van de meer ontvangen bijdrage in 2016.	269	V	I
<i>Rente</i> Conform de financiële verordening hebben we in de 3de kwartaalbrief alle rentebudgetten bijgesteld. Later is de regelgeving op het punt van rentetoerekening gewijzigd. Dit levert in de jaarrekening op alle programma's een verschil op. Op de analyses van de andere programma's is naar deze analyse verwezen. Totaal is de wijziging budgettair neutraal. In onderstaande tabel zijn de verschillen per hoofdstuk aangesloten met het verschil dat hier vermeld wordt bij het hoofdstuk 'Algemene dekkingsmiddelen'.	-760	N	I
<i>Toerekening rente over grondexploitaties</i> In het MPG wordt de rente herberekend over de boekwaarde van de grondexploitaties halverwege het jaar. Deze systematiek sluit niet aan bij de gehanteerde renteberekeningen in de jaarrekening. Daar geldt de boekwaarde per 1 januari als uitgangspunt en vindt er halverwege het jaar geen herberekening plaats. Het MPG is nu op basis van dezelfde systematiek als de jaarrekening doorgerekend. In 2016 geeft dat vanwege de hogere boekwaarde van de grondexploitatie een positief renteverskil van circa € 120.000.	120	V	I
<i>Rente langlopende leningen</i> Er is een voordeel ontstaan bij de langlopende verstrekte leningen. Belangrijkste oorzaak zijn de hogere renteopbrengsten bij onze bankrekening bij het SVN voor startersleningen.	28	V	I
<i>Gemeenschappelijke regeling GGD</i> In de begroting 2016 hadden wij rekening gehouden met circa € 85.000 meer aan inkomsten uit verrekeningen die betrekking hebben op voorgaande jaren. Inmiddels is gebleken dat de inschatting te hoog is geweest.	-85	N	I
<i>BTW-compensatiefonds/BTW</i> Het voordeel op de terugontvangen btw komt met name door de eindafrekening van brede school De Noorderbreedte. Voor een deel kon de btw van de kosten in de openbare ruimte gedeclareerd worden.	133	V	I
<i>Belastingopbrengsten</i> - onroerend zaakbelasting - precariobelasting - reclamebelasting Zie voor de toelichtingen de paragraaf 'Lokale heffingen'.	106 -40 -25 -56	V N N N	I S I I
<i>Opbrengst reclame-uitingen</i> Dit betreft geen belastingopbrengsten maar opbrengsten die voortkomen uit contracten met reclamebureau's. Te denken valt aan reclame-uitingen op bushaltes en langs de (snel)weg. Het voordeel betreft afrekeningen over 2015.	50	V	I
<i>Overige verschillen</i>	8	V	I
Totaal verschil baten	-252	N	
Reserves (dotaties/onttrekkingen)			
<i>Reserve doorgeschoven posten</i> In het kader van het project KCC / burgerzaken / zaakgericht werken was een onttrekking van circa € 84.000 voorzien. Achteraf blijkt dat we deze kosten pas in 2017 gaan maken. De geraamde onttrekking in 2016 is dus niet nodig.	-84	N	I
<i>Algemene reserve</i> Dit verschil betreft een deel het overgehevelde budget voor de transformatie van het Sociaal Domein. Zie ook de toelichting op het programma Sociaal Domein.	-20	N	I
Totaal Reserves (dotaties/onttrekkingen)	-104	N	I
Totaal verschil resultaat na bestemming algemene dekkingsmiddelen	505	V	

Tabel interne renteverschillen

Programma	Bedrag
Lasten	
Bestuur en dienstverlening	196
Veiligheid en openbare orde	0
Bereikbaarheid en mobiliteit	6
Onderwijs en kinderopvang	316
Sociaal domein	0
Welzijn, sport en cultuur	28
Inkomen en armoedebeleid	-3
Leefomgeving en milieu	102
Ruimtelijke ontwikkeling	115
Totaal lasten	760
Baten	
Algemene dekkingsmiddelen	-760
Totaal baten	-760
Totaal renteverschil	-

Balans

ACTIVA

Activa	Stand per 31-12-2016	Stand per 1-1-2016
Onderzoek en ontwikkeling	604	109
Immateriele vaste activa	604	109
Economisch nut	45.916	45.347
Economisch nut riolering	20.259	18.723
Maatschappelijk nut openbare ruimte	9.041	4.709
Materiele vaste activa	75.216	68.779
Kapitaalverstrekkingen	1.588	1.588
Overige langlopende leningen	9.940	8.579
Financiële vaste activa	11.528	10.167
Totaal vaste activa	87.348	79.055
Bouwgronden niet in exploitatie	-	1.264
Onderhanden werken	17.289	30.498
Voorraden	17.289	31.762
Vorderingen openbare lichamen	5.193	4.790
Overige vorderingen	5.784	5.458
Verstreckte kasgeldleningen	3.150	-
Vorderingen	14.127	10.248
Banksaldi	465	-2.880
Kassaldi	4	4
Liquide middelen	469	-2.876
Overlopende activa	904	2.630
Overlopende activa	904	2.630
Totaal vlottende activa	32.789	41.764
Totaal activa	120.141	120.819

PASSIVA

Passiva	Stand per 31-12-2016	Stand per 1-1-2016
Algemene reserves	-9.766	-8.541
Bestemmingsreserves	-4.150	-3.990
Resultaat	-6.444	-2.845
Eigen vermogen	-20.360	-15.376
Voorzienen	-10.564	-9.937
Voorzienen	-10.564	-9.937
Afkoopsommen erfpachtsgrond	-1.642	-1.702
Onderhandse leningen	-71.000	-77.500
Waarborgsommen	-	-
Langlopende schulden	-72.642	-79.202
Totaal vaste passiva	-103.566	-104.515
Kasgeldleningen	-	-6.000
Overige kortlopende schulden	-6.494	-3.780
Schuld publiekrechtelijke lichamen	-3.015	-1.083
Kortlopende schulden	-9.509	-10.863
Overlopende passiva	-7.066	-5.442
Overlopende passiva	-7.066	-5.442
Totaal vlottende passiva	-16.575	-16.305
Totaal passiva	-120.141	-120.819

Grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten daarvoor geeft.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa gewaardeerd tegen verkrijging- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging zijn toegerekend. In de vervaardigingsprijs zijn een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen.

Programmarekening

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's, die voor het opmaken van de jaarrekening bekend waren, zijn opgenomen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld zijn.

Personeelslasten zijn in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen, zijn sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeldafspraken enzovoort.

Vaste activa

Onder de vaste activa zijn afzonderlijk de immateriële-, de materiële- en de financiële vaste activa opgenomen. De waardering vindt als volgt plaats:

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs verminderd met de afschrijvingen en/of eventuele beschikkingen over reserves. Dit voor zover het investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden in maximaal 5 jaar afgeschreven. Het saldo van agio en disagio worden lineair in vier jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijging- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en/of bijdragen van derden (voor zover er een directe relatie bestaat met het actief) en/of beschikkingen over reserves (voor zover het investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft). De materiële vaste activa met economisch nut bestaat uit investeringen met een bedrijfseconomische en een maatschappelijke functie en vaste activa met maatschappelijk nut.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Grondslagen	Termijn
Gronden en terreinen	nvt
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Vervoermiddelen	5
Machines, apparaten en installaties	10 - 15
Overige Materiële vaste activa, waaronder inventarissen	10
Automatisering	3

De overige afschrijvingstermijnen staan vermeld in de financiële verordening van de gemeente Diemen 2015.

In overeenstemming met de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota worden infrastructurele werken in openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven in twintig jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden worden dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten gezien.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs, dan zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa zijn afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs, dan wel op de lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel op de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die we rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen toerekenen (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rente-, administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten volledig op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Producten die gereed zijn worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Vorderingen, liquide middelen en overlopende activa

Deze zijn opgenomen tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is de voorziening in mindering gebracht. De voorziening is dynamisch bepaald.

Vaste passiva

Onder de vaste passiva zijn afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rentetypische looptijd van een jaar of langer. Voor zover niet anders vermeld, zijn passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het rekeningresultaat van het dienstjaar voor bestemming. De reserves bestaan uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven, maar waarover de raad nog wel kan besluiten om voor een andere bestemming te kiezen. Reserves zijn gevormd conform de door de raad genomen besluiten. Ook de onttrekkingen aan reserves dienen te geschieden conform daartoe strekkende raadsbesluiten.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gevormd ter afdekking van:

- Verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het (voorgaand)begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen en opgenomen zijn in het jaarverslag.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van een jaar of langer.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn afzonderlijk opgenomen de netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan een jaar en de overlopende passiva.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De verplichtingen betreffen in principe de binnen een jaar vervallende schulden, met uitzondering van de aflossingsverplichtingen van langlopende schulden in het volgende boekjaar.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Buiten de balansstelling zijn de bedragen vermeld van de afgegeven borgstellingen en de afgegeven garantstellingen. In de toelichting op de balans is een overzicht gegeven van de afgegeven borgstellingen en de gegarandeerde geldleningen.

Verder zijn hier bedragen (buiten de balansstelling) opgenomen voor aangegane lease verplichtingen en voor personele aangelegenheden.

Toelichting op de balans

Per balanspost vindt u hieronder een specificatie en zo nodig een toelichting.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Stand per 1-1-2016	Uitgaven (per saldo)	Inkomsten	(Extra) afschrijving	Stand per 31-12-2016
Kosten onderzoek en ontwikkeling	109	-	-	-37	72
Kosten onderzoek en ontwikkeling bergwijkpark	-	532	-	-	532
Totaal	109	532	-	-37	604

Door de wijzigingen in de BBV dienen met ingang van 2016 de kosten gemaakt voor onderzoek en ontwikkeling voor een nog niet geopende actieve grondexploitatie worden verantwoord onder immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Stand per 1-1-2016	Uitgaven (per saldo)	Inkomsten	(Extra) afschrijving	Stand per 31-12-2016
Gronden en terreinen	11.383	-1.078	-	-	10.305
Bedrijfsgebouwen	26.775	445	-	-1.373	25.847
Overige materiële vaste activa	4.941	1.176	-	-950	5.168
Machines/installaties/inventaris	1.715	122	-	-196	1.641
Vervoermiddelen	195	141	-	-107	229
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken	340	-25	-	-47	268
Strategisch gronden	-	2.459	-	-	2.459
Economisch nut	45.349	781	-	-2.673	45.916
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken riool	18.723	2.273	-	-737	20.259
Economisch nut riolering	18.723	2.273	-	-737	20.259
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken	4.683	4.662	-	-327	9.018
Overige materiële vaste activa	26	-	-	-3	23
Maatschappelijk nut openbare ruimte	4.709	4.662	-	-330	9.041
Totaal	68.781	7.715	-	-3.739	75.216

Gronden en Terreinen

In 2016 zijn er geen nieuwe gronden en terreinen aangeschaft. Conform de bepalingen in de nota activabeleid schrijven we op gronden en terreinen niet af. In verband met gewijzigde BBV regelingen is er voor € 1.078.000 aan gronden verplaatst naar Strategische gronden.

Bedrijfsgebouwen

In 2016 zijn er aanvullende kosten gemaakt en geactiveerd inzake de ontwikkeling van de nieuwe school de Kersenboom in Plantage de Sniep.

Overige materiele vaste activa economisch

In 2016 zijn er kosten gemaakt en geactiveerd voor onder andere de overname van ondergrondse betonbakken en afvalcontainers en de aanpassingen van de Diemer Factory.

Machines/installaties/inventaris

In 2016 is er een noodstroomaggregaat voor het gemeentehuis aangeschaft en een luchtbehandelingskast voor theater de Omval.

Vervoermiddelen

In 2016 is een straatveegmachine vervangen.

Grond-/weg-/waterbouwkundige werken (riool)

In 2016 zijn er kosten gemaakt en geactiveerd inzake rioleringswerkzaamheden voor de Sniep Zuid, herinrichting Buytenstee, de herinrichting spoorzicht en herinrichting van Vogelweide en Speenkruid.

Strategische gronden

Door wijzigingen in het BBV moeten de niet in exploitatie genomen gronden vanaf 2016 worden gerubriceerd onder Strategische Gronden. (zie ook het MPG2016)

Strategische gronden	Stand per 1-1-2016	Uitgaven (per saldo)	Inkomsten	(Extra) afschrijving	Stand per 31-12-2016
E100020 Parkeerterrein Verrijn Stuartweg 4	-	56	-	-	56
Kriek2 Kriekenoord Cordaan	-	106	-	-	106
E10017 Driehoek Overdiempolder	-	153	-	-	153
E10018 Complex Spoorzicht	-	773	-	-	773
E10003 Aankoop grond Verrijn Stuartweg 28/03	-	1.371	-	-	1.371
Totaal	-	2.459	-	-	2.459

Grond-/weg-/waterbouwkundige werken maatschappelijk

In 2016 zijn er kosten gemaakt en geactiveerd voor nieuw bestratingsmateriaal, vervanging van beschoeiing waterpartijen, verhardingen, en damwanden.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Stand per 1-1-2016	Uitgaven (per saldo)	Inkomsten	(Extra) afschrijving	Stand per 31-12-2016
Effecten	1.588	-	-	-	1.588
Overige langlopende leningen	8.579	2.584	-	-1.224	9.940
Totaal	10.167	2.584	-	-1.224	11.528

De effectenportefeuille bestaat uit aandelen NV Bank voor Nederlandse Gemeenten en Meerlanden Holding NV. Deze portefeuille is in 2016 niet veranderd.

De post overige langlopende leningen bestaat voor het grootste gedeelte uit hypothecaire geldleningen door de gemeente verstrekt aan ambtenaren van de gemeente. Met ingang van 2009 worden geen hypothecaire geldleningen meer verstrekt. Tot 2009 heeft de gemeente hypotheek verstrekt aan ambtenaren die in vaste dienst waren. Het verkregen onroerend goed van de ambtenaar dient als onderpand voor de verstrekte hypotheek. Naast dit onderpand is voor ieder verstrekte hypotheek ten gunste van de gemeente een overlijdensverzekering afgesloten door de hypotheeknemer. In 2016 zijn er wederom een aantal hypotheek geheel of gedeeltelijk afgelost.

De mutaties aan de inkomstenkant worden grotendeels veroorzaakt door aflossingen. De uitgaven bestaan uit de rentebaten van de startersleningen (in 2016 € 27.490) die aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten toegevoegd zijn en uit bijschrijving van de niet betaalde rente aan de hoofdsom. Daarnaast is er een storting ad. € 2.550.000 geweest in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten.

Vorraden

Vorraden - Bouwgronden niet in exploitatie

Door wijzigingen in het BBV moeten de niet in exploitatie genomen gronden vanaf 2016 worden gerubriceerd onder Strategische Gronden bij de materiële vaste activa.

Vorraden - Onderhanden werk

Vorraden - onderhanden werk	Stand per 1-1-2016	Uitgaven (per saldo)	Inkomsten	(Extra) afschrijving	Stand per 31-12-2016
De Sniep	30.060	3.945	-15.341	-1.375	17.289
Bergwijkpark	436	-436	-	-	-
Totaal	30.496	3.509	-15.341	-1.375	17.289

De gemaakte kosten en ontvangsten in Plantage De Sniep en Bergwijkpark zijn verwerkt in de balanscijfers.

Geraamde nog te maken kosten en opbrengsten	Kosten nominaal	Opbrengsten nominaal
De Sniep	-12.537	31.020
Totaal	-12.537	31.020

De nog te maken kosten betreffen kosten voor het bouw- en woonrijpmaken van de resterende plangebieden, alsmede plankosten voor voorbereiding en toezicht van deze werkzaamheden. Daarnaast zijn hier te activeren kosten opgenomen.

De opbrengsten betreffen nog te realiseren grondopbrengsten vanuit grondverkoop van de bouwrijpe kavels tbv woningbouw en een bijdrage vanuit Prorail aan de realisatie van geluidschermen.

Geraamd eindresultaat	Eindjaar	Kosten totaal nominaal	Opbrengsten totaal nominaal	Rente en Inflatie	geraamd eindresultaat
De Sniep	2021	94.200	-94.020	1.336	1.516
Totaal		94.200	-94.020	1.336	1.516

Grondexploitatie(s) worden doorgerekend met de Dynamische Eindwaarde Methodiek. Dat wil zeggen dat bij het berekenen van het resultaat alle kosten en opbrengsten inclusief inflatie en rente tot de einddatum van het project worden meegenomen. In de gemeente Diemen wordt gerapporteerd op basis van het resultaat bij afsluiting van het project (de eindwaarde).

In de berekening van een grondexploitatie worden de geraamde kosten en opbrengsten op basis van parameters en de fasering doorgerekend naar de toekomst. De gebruikte parameters zijn bepalend voor de toekomstverwachting van het project. De parameters zijn bepaald op basis van de gemiddelde prijsverwachting van de komende vijf jaar.

Voor deze berekening worden de volgende parameters gehanteerd:

1. Kostenstijging/ inflatiecorrectie investeringen: 1,5%
2. Opbrengstenstijging/ inflatiecorrectie opbrengsten: 0,0%
3. Rentepercentage investeringen en opbrengsten: 2,0%

Vorderingen

Vorderingen - overig

Vorderingen - overig	Stand per 1-1-2016	Stand per 31-12-2016
Debiteuren overige	2.492	2.771
Voorziening dubieuze debiteuren	-1.718	-1.820
CIN - debiteuren belastingen	1.185	1.377
WIZ - te vorderen uitkeringen WWB	2.275	2.311
WIZ - te vorderen uitkeringen BBZ	1.123	1.140
Overige	101	4
Totaal	5.458	5.784

In het afgelopen boekjaar is er net als in het boekjaar 2015 extra aandacht besteed aan het invorderingstraject. De gevolgen van deze inspanningen zijn zichtbaar in de opbouw van het debiteurensaldo. Het saldo van debiteuren die langer dan een jaar open staan neemt significant af. Door de aantrekkende economie vinden er meer grondtransacties plaats, wat zich vertaalt in een toename van het openstaande debiteurensaldo korter dan jaar. De voorziening dubieuze debiteuren is op basis van de ouderdom van de openstaande debiteuren aangepast.

Vorderingen - openbare lichamen

Vorderingen - openbare lichamen	Stand per 1-1-2016	Stand per 31-12-2016
Debiteuren publiekrechtelijke lichamen	4.964	5.075
Overige	-174	117
Totaal	4.790	5.192

Deze vorderingen bestaan uit diverse btw/BCF aangiften bij de Belastingdienst.

Liquide middelen

Liquide middelen	Stand per 1-1-2016	Stand per 31-12-2016
Banksaldi	-2.880	465
Kassaldi	4	4
Totaal	-2.876	469

De liquide middelen laat eind 2016 een positief saldo zien. Dit komt met name door de opbrengsten van Plantage de Sniep.

Schatkistbankieren	Kwartaal			
	1	2	3	4
Begrotingstotaal 2016	91.902	91.902	91.902	91.902
Drempelbedrag (0,75%)	689	689	689	689
Liquide middelen	-1.363	575	-238	1.205
Overschrijding Drempel	-	-	-	-

Uit de tabel blijkt dat onze gemeente in 2016 binnen de limiet van het schatkistbankieren is gebleven.

Overlopende activa

Overlopende activa	Stand per 1-1-2016	Stand per 31-12-2016
Vooruitbetaalde kosten	43	288
Nog te ontvangen inkomsten	2.578	579
Bij derden bekleemde middelen	-	-
Overige	9	37
Totaal	2.630	904

De post Vooruitbetaalde kosten bestaat uit transitorische posten die in boekjaar 2016 afgehandeld worden. Deze bestaat onder andere uit een transitorische boeking van de Meerlanden van € 190.637.

De post Nog te ontvangen inkomsten betreft in hoofdzaak nog te ontvangen, te veel uitbetaalde subsidies en nog te ontvangen opbrengst voor verhuur reclameruimte binnen de openbare ruimte.

De post Overig bestaat uit de rekening kruisposten en nog uit te splitsen energiekosten.

Eigen vermogen (reserves)

Eigen vermogen	Stand per 1-1-2016	Begroot			Realisatie			Stand per 31-12-2016
		Ont-trekking	Dotaties	Saldo	Ont-trekking	Dotaties	Saldo	
Algemene reserve								
R90010 Algemene Reserve alg. dekkingsmiddelen	3.541	-2.029	3.085	1.056	-1.860	3.085	1.225	4.766
R90020 Risicoreserve	5.000	-	-	-	-	-	-	5.000
Totaal Algemene Reserves	8.541	-2.029	3.085	1.056	-1.860	3.085	1.225	9.766
Bestemmingsreserve								
R90055 Reserve Bouwleges	1.809	-	-	-	-	-	-	1.809
R90075 Reserve Begraafplaatsen	-	-	-	-	-	9	9	9
R90270 Reserve Startersleningen	1.055	-	-	-	-	-	-	1.055
R90350 Reserve Actualisatie bestemmingsplannen	40	-	-	-	-	-	-	40
R90360 Reserve Aankoop percelen De Oeverlanden	182	-	-	-	-	-	-	182
R90380 Reserve Cultuurhistorie	20	-	-	-	-	-	-	20
R90390 Reserve Omgevingslawaaai	153	-13	-	-13	-	-	-	153
R90400 Reserve SLOK	41	-	-	-	-	-	-	41
R90410 Reserve Parkeergelden	-	-	110	110	-16	110	94	94
R90420 Reserve Wachtgelden	357	-201	90	-111	-71	90	19	376
R90430 Reserve Doorgeschoven posten	331	-88	57	-31	-12	51	39	370
Totaal Bestemmingsreserves	3.988	-302	257	-45	-99	260	161	4.150
Totaal Reserves	12.529	-2.331	3.342	1.011	-1.959	3.345	1.386	13.916

Algemene reserves

Het saldo van de Algemene reserve en de Risicoreserve is op 31 december 2016 circa € 9.766.000 positief (vrij besteedbare reserves). Ten opzichte van de stand van 31 december 2015 van € 8.541.000 is dit een stijging van € 1.225.000.

R90010 Algemene reserve en R90020 Risicoreserve

In onderstaande tabel is het verloop van de Algemene reserve en Risicoreserve weergegeven.

Algemene reserve en risicoreserve	Bedrag
Stand 1-1-2016	8.541
Subsidie 1/3-regeling Scouting Diemen	-130
Onderhoud begraafplaats	-42
Transitiegelden	-34
Kosten Duo+	-1.654
Totaal onttrekking	-1.860
Rekeningresultaat 2015	2.845
Verkoop parkeerterrein Stammerhove	240
Totaal dotatie	3.085
Stand 31-12-2016	9.766

Bestemmingsreserves

Samenvatting

De stand van de Bestemmingsreserves per 31 december 2016 is circa € 4.020.000. Ten opzichte van de stand van 31 december 2015 is dit een vermeerdering van circa € 31.000.

De diverse Bestemmingsreserves worden nader toegelicht:

R90055 Reserve Bouwleges

Doordat de inkomsten van de bouwleges per saldo hoger zijn dan begroot, hoeft er geen beroep te worden gedaan op de reserve.

R90075 Reserve Begraafplaatsen

In de vierde kwartaalbrief is vastgesteld dat de meer- en minderkosten van begraafplaats verrekend wordt met een egalisatiereserve. In 2016 is € 9.400 toegevoegd.

R90270 Reserve startersleningen

De uitgaven van de kosten konden gedekt worden uit de ontvangen vergoedingen. Daarom was er geen noodzaak om een beroep te doen op de reserve.

R90350 Reserve Actualisatie bestemmingsplannen

Er zijn in 2016 geen kosten gemaakt voor de inhaalslag van het actualiseren van de bestemmingsplannen. Wij verwachten het saldo van de rekening 2016 in 2017 nodig te hebben voor de te maken kosten.

R90360 Reserve aankoop percelen De Oeverlanden

Zoals wij in 2013 hebben gemeld is deze reserve ingesteld naar aanleiding van het bestemmingsplan 'Buitengebied Diemen'. De middelen zijn nodig om grond te werven. In 2016 was de beginstand van deze reserve circa € 182.000. Lopende dit jaar hebben wij geen onttrekkingen of dotaties gedaan. Hierdoor blijft de stand van de reserve per 31 december 2016 € 182.000.

R90380 Reserve Cultuurhistorie

In deze reserve zijn middelen gereserveerd voor monumenten en archeologie in Diemen. Per 1 januari 2016 was de stand van deze reserve circa € 20.000. Lopende het jaar hebben wij geen onttrekkingen of dotaties gedaan. Hierdoor is de stand van deze reserve per 31 december 2016 € 20.000.

R90390 Reserve omgevingslawaaï

Per 1 januari 2016 was de beginstand van deze reserve circa € 153.000. In afwijking van de begroting is er niets onttrokken uit de reserve. Dit omdat de geplande werkzaamheden inzake geluidschermen nog niet zijn uitgevoerd.

R90400 Reserve SLOK

Deze reserve wordt in 2017 ingezet voor energiebeleid.

R90410 Reserve Parkeergelden

De dotatie van € 110.000 heeft conform de begroting 2016 plaats gevonden. Daar de parkeerexploitatie kostendekkend moet zijn is € 16.000 onttrokken uit de reserve.

R90420 Reserve wachtgelden

Om aan toekomstige verplichtingen die betrekking hebben op wachtgelden te voldoen is de Reserve wachtgelden ingesteld. Per 1 januari 2016 was de beginstand van deze reserve circa € 357.000. Om aan onze verplichtingen te kunnen voldoen, hebben wij conform raadsbesluit € 90.000 gedoteerd aan deze reserve, onttrokken is € 71.000 voor de uitbetaling van wachtgelden.

R90430 Reserve doorgeschoven posten

In de Reserve doorgeschoven posten worden eenmalige budgetten gereserveerd, om deze later te kunnen besteden. In 2016 is hiervan € 76.000 minder onttrokken dan begroot. Dit heeft betrekking op het budget KCC € 84.000 dat in 2017 besteed en onttrokken wordt. Voor het verkeersmodel is in 2016 € 8.000 onttrokken uit het budget van het gereserveerde bedrag van 1 januari 2014.

Voorzieningen

Onderhoudsegalisatievoorzieningen	Stand per 1-1-2016	Realisatie			Saldo	Stand per 31-12-2016
		Dotatie	Onttrekking	Vrijval		
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.094	1.016	-150	-	866	4.960
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	5.843	2.694	-2.932	-	-238	5.604
Totaal	9.937	3.710	-3.082	-	628	10.564

Hierna wordt per categorie een toelichting op de diverse voorzieningen gegeven.

Categorie Voorziening voor verplichtingen, verliezen, risico's en egalisatie

Onderhoudsegalisatievoorzieningen	Stand per 1-1-2016	Realisatie			Stand per 31-12-2016
		Dotatie	Onttrekking	Vrijval	
V90310 Voorziening afvalstoffenheffing	368	55	-	-	423
V90350 Rioleringszorg	2.640	183	-	-	2.823
V90400 Voorziening pensioenen wethouders	772	707	-8	-	1.471
V90410 Voorziening wachtgelden	314	71	-142	-	243
Totaal	4.094	1.016	-150	-	4.960

V90310 Voorziening afvalstoffenheffing

Dit is een egalisatievoorziening om te zorgen dat de tarieven van de heffing niet te veel schommelen. Dit jaar was een dotatie van € 55.000 mogelijk.

V90350 Rioleringszorg

Voor de onderbouwing van de voorziening verwijzen wij u naar paragraaf 2 Onderhoud kapitaalgoederen 'Rioleringszorg'.

V90400 Voorziening pensioenen wethouders

Om aan de pensioenverplichtingen van ex-bestuurders te kunnen voldoen is per saldo € 699.000 gedoteerd aan deze voorziening. Hiervan was circa € 150.000 voorzien in de begroting. Voor een toelichting op het overige deel van circa € 549.000 verwijzen wij naar de verschillen analyse van programma Bestuur- en Dienstverlening.

V90410 Voorziening wachtgelden

Om aan onze verplichtingen richting ex-bestuurders te kunnen voldoen is bij de jaarrekening niet extra gedoteerd.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Onderhoudsegalisatievoorzieningen	Stand per 1-1-2016	Realisatie			Stand per 31-12-2016
		Dotatie	Onttrekking	Vrijval	
V90020 Groot onderhoud verhardingen	3.059	1.412	-1.340	-	3.131
V90031 Voorziening openbare verlichting	576	206	-375	-	407
V90032 Voorziening waterpartijen	182	42	-	-	224
V90033 Voorziening groen	1.452	355	-453	-	1.354
V90034 Voorziening speelterreinen	155	123	-119	-	159
V90035 Voorziening kunstwerken	206	236	-115	-	327
V90390 Onderhoud gebouwen	212	320	-530	-	2
Totaal	5.843	2.694	-2.932	-	5.604

V90020 tot en met V90035

Aan de onderhoudsvoorzieningen liggen meerjarige onderhoudsplannen ten grondslag.

V90390 voorziening onderhoud gebouwen

Voor de onderbouwing van de voorziening verwijzen wij u naar paragraaf 2 Onderhoud kapitaalgoederen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden	Stand per 1-1-2016	Stand per 31-12-2016
Afkoopsommen erfpachtgrond	-1.702	-1.642
Onderhandse leningen	-77.500	-71.000
Totaal	-79.202	-72.642

Naast de jaarlijkse vrijval van € 60.000 zijn er geen mutaties geweest.

In 2016 zijn er twee leningen van totaal € 20.000.000 vrijgevallen. We hebben hiervoor een tweetal leningen aangetrokken met een totaal bedrag van € 13.500.000. Dit is € 6.500.000 minder vanwege inkomsten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden - overig

Kortlopende schulden - overig	Stand per 1-1-2016	Stand per 31-12-2016
Kasgeldleningen	-6.000	-
Overige kortlopende schulden	-3.780	-6.494
Schuld publieksrechterlijke lichamen	-1.083	-3.015
Totaal	-10.863	-9.509

In 2016 hebben we verschillende kasgeldleningen aangetrokken. Op 31 december 2016 hadden we geen kasgeldlening openstaan. Deze leningen hebben een negatieve rente en kosten minder dan het krediet bij de BNG.

De overige kortlopende schulden bestaan onder meer uit nog openstaande crediteuren en een reservering voor salarisadministratie.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	Stand per 1-1-2016	Stand per 31-12-2016
Nog te betalen kosten	-4.310	-4.217
Vooruitontvangen inkomsten (systeem)	14	-
Door derden beklemde middelen (vooruitontvangen inkomsten)	-384	-102
Overige ontvangsten	-761	-2.747
Totaal	-5.441	-7.066

De post Nog te betalen kosten bestaat uit transitorisch geboekte facturen. De post is dit jaar nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van voorgaand jaar.

Door wijzigingen in de BBV moet het deel van de exploitatiebijdrage van de projectontwikkelaar in Bergwijkpark waar nog geen kosten voor zijn gemaakt worden verantwoord als vooruitontvangen bedrag. Er is een bedrag van € 858.433 geboekt op overige ontvangsten.

Door derden bekleemde middelen (vooruitontvangen inkomsten)

Door derde bekleemde middelen	Stand per 1-1-2016	Inkomsten	Uitgaven	Stand per 31-12-2016
Subsidiering I&M sanering verkeerslawaaier	13	468	-481	-
Duurzame Energie Maatregelen	16	-	-	16
Onderwijsachterstandenbeleid	93	-	-74	19
Centrum opvang asielzoekers	7	-	-	7
Pilot decentrale toegangstaken	24	-	-	24
Buurtsportcoaches	83	-	-83	-
Innoveren doelgroepenvervoer	80	-	-80	-
Servicetaxi	70	-	-34	36
Afrondingsverschillen	-2	-	2	-
Totaal	384	468	-750	102

Gewaarborgde geldleningen

De stand van de restantschulden in 2016 is per saldo met circa € 1.031.000 afgenomen tot circa € 9.560.000. Deze afname is veroorzaakt door aflossingen. Er zijn geen nieuwe borgstellingen aangegaan. Alle instellingen, waarvoor een borg- en/of garantstelling werd afgegeven, hebben tot nu toe aan hun betalingsverplichtingen voldaan.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Leverancier	Omschrijving	Contractduur	Begindatum	Einddatum	Termijnbedrag
WBV. Stadsgenoot (Het Oosten)	WSW-achtervang	40 jaar	2-4-2008	2-4-2047	7.900
WBV. Stadsgenoot (Het Oosten)	WSW-achtervang	25 jaar	29-12-2005	30-12-2030	7.700
Woningstichting Rochdale	WSW-achtervang	50 jaar	1-2-2010	30-1-2060	25.000
Woningstichting Rochdale	WSW-achtervang	15 jaar	4-8-2005	4-8-2020	50.000
Verstrekke garanties (zie paragraaf 3 tabel gewaarborgde geldleningen)	Diverse	-	-	-	9.667
Totaal					100.267

Wet normering topinkomens (Wnt)

De wet normering topinkomens verbiedt dat bestuurders in de (semi)publieke sector meer verdienen dan 130% van het ministersalaris. Deze grens is de zogenoemde Wnt-norm: € 179.000. Indien sprake is van een ontslagprocedure kan via de rechter sprake zijn van een ontslagvergoeding die boven de norm uitkomt.

Conform de Wnt rapporteren wij hierna over de topinkomens van de gemeente Diemen.

Onderwerp	J.D. de Kort	J.D. de Kort	H. Nubé	H. Nubé
Jaar	2015	2016	2015	2016
Functie	Gemeente secretaris	Gemeente secretaris	Griffier	Griffier
Duur dienstverband	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	0,9	0,9
Gewezen topfunctionaris	nee	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking	nee	nee	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam	nee	nee	nee	nee
Bezoldiging				
Beloning	€ 107.682	€ 110.764	€ 66.338	€ 68.416
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 326
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.961	€ 14.471	€ 9.255	€ 8.928
Totaal bezoldiging	€ 122.643	€ 125.235	€ 75.593	€ 77.670
Toepasselijk WNT-maximum	€ 178.000	€ 179.000	€ 160.200	€ 161.100
Motivering overschrijding	nvt	nvt	nvt	nvt

Sisa verantwoordingsbijlage

Controleverklaring

Bijlagen

Kerngegevens

Politieke structuur

Samenstelling gemeenteraad
(algemeen bestuur)

PvdA

Dhr. N.C. Portegijs (fractievoorzitter)
Mw. F.A.L. Polsbroek
Dhr. J van Loenen
Dhr. R. Verheuvcl

VVD

Mw. B.H.M. Wielage (fractievoorzitter)
Dhr. J.A. Jägers
Dhr. F.J. Mulder

D66

Dhr. K. de Haan (fractievoorzitter)
Dhr. H.J. Berkhout
Mw. J.A. Pietersen

Leefbaar Diemen

Mw. R. Herder (fractievoorzitter)
Dhr. M.A.B. Rietveld
Dhr. J.G.M. Sikking

GroenLinks

Mw. N. van Engelen (fractievoorzitter)
Mw. G.H. Uiterdijk

Partij van de Ouderen

Dhr. P.A. Prins (fractievoorzitter)
Mw. S. Raveling

Diemen Linksaf

Mw. A.M. Wijnbergen-Liezen (fractievoorzitter)
Dhr. L.R. Smits

CDA

Mw. M.P.H. de Graaf-Nijssen (fractievoorzitter)

SP

Dhr. W.H. van Vugt (fractievoorzitter)

Samenstelling college van Burgemeester en Wethouders
(dagelijks bestuur)

Dhr. E. Boog, burgemeester

Portefeuille:

- Openbare orde en veiligheid
- APV en Drank & Horeca
- Brandweer
- Toezicht & handhaving fysiek domein
- Communicatie
- Juridische Zaken
- Personeel en organisatie
- Dienstverlening en ICT
- Regionale zaken
- Coördinatie Wijkgericht werken
- Wijkportefeuillehouder Diemen Centrum

Dhr. A.J.M. Scholten (PvdA), 1° locoburgemeester

Portefeuille:

- Ruimtelijk ontwikkeling
- Grondzaken
- Wonen
- Verkeer & vervoer
- Wabo-vergunningen en welstandsbeleid
- Financiën
- 1e projectwethouder Plantage de Sniep, Oost Westas en Berwijkpark
- Wijkwethouder Diemen Zuid
- 1e projectwethouder Oost-west As

Drs. J. Klaasse (D66), 2° locoburgemeester

Portefeuille:

- Citymarketing
- Kunst en Cultuur
- Evenementen
- Sport
- Ontwikkelingssamenwerking
- Onderwijs
- Antidiscriminatiebeleid
- Gebouwenbeheer
- Economische zaken
- Inrichting en beheer openbare ruimte
- Wijkwethouder Diemen Noord
- 2e projectwethouder Plantage de Sniep en Oost-West As

Dhr. R.P. Grondel (Groen Links), 4° locoburgemeester

Portefeuille:

- Welzijn en zorg
- Jeugdzorg
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Voor- en Vroegschoolse Educatie
- Vluchtelingen werk
- Milieubeleid
- Ecologie, natuur en recreatie
- Coördinatie water
- 2e projectwethouder Bergwijkpark
- Wijkwethouder Buitengebied
- Sociale zaken
- Hoorcommissie Wonen

Sociale structuur

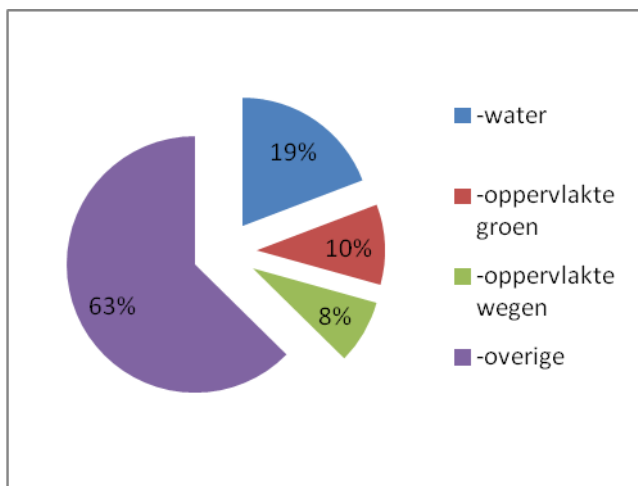
Sociale structuur	1-1-2016	31-12-2016
0 - 20 jaar	5.734	5.839
20 - 75 jaar	19.603	19.512
75 - 85 jaar	1.329	1.872
Totaal	26.666	27.223

*Bron: GBA

Fysieke structuur

Fysieke structuur	Begroting 2016	Realisatie 2016
Oppervlakte gemeente (ha)	1.404	1.404
waarvan:		
- Water	269,6	269,6
- Oppervlakte groen	142,1	142,1
- Oppervlakte wegen	113,1	113,1
- Overige	879,2	879,2
- Aantal woonruimten*	13.162	12.768
- Aantal bedrijfsvestigingen*	2.521	3.823 ¹

*Bron: BAG

Financiële structuur

Financiële structuur	Begroting 2016	Bedrag per inwoner 2016	Realisatie 2016	Bedrag per inwoner 2016
Gewone uitgaven (excl. grondexpl.)	-75.281	-2,84	-92.881	-3,41
Opbrengst belastingen/retributies	15.333	0,58	16.694	0,61
Algemene uitkering	32.863	1,24	34.412	1,26
Boekwaarde vaste activa	72.504	2,74	85.957	3,21
Eigen vermogen en voorzieningen	19.922	0,75	30.925	1,14
Vaste schuld	-71.761	-2,71	72.642	-2,67

¹ Deze bron sinds dit jaar is de BasisAdministratie Gebouwen.

Het resultaat

Lasten en Baten per programma	Begroting 2016	Rekening 2016	Resultaat 2016
Programma 0 Bestuur en dienstverlening	-11.366	-10.971	394
Programma 1 Veiligheid en openbare orde	-1.864	-1.784	80
Programma 2 Bereikbaarheid en mobiliteit	-265	-259	6
Programma 3 Onderwijs en kinderopvang	-2.319	-1.739	580
Programma 4 Sociaal domein	-5.354	-4.499	855
Programma 5 Welzijn, sport en cultuur	-3.221	-3.125	96
Programma 6 Inkomen en armoedebeleid	-2.152	-282	1.870
Programma 7 Leefomgeving en milieu	-7.805	-7.214	591
Programma 8 Ruimtelijke ontwikkeling	-268	1.468	1.736
Algemene dekkingsmiddelen	32.779	33.389	609
Totaal lasten	-1.834	4.984	6.819
Programma 0 Bestuur en dienstverlening	1.769	1.639	-130
Programma 1 Veiligheid en openbare orde	-	-	-
Programma 2 Bereikbaarheid en mobiliteit	-110	-86	24
Programma 3 Onderwijs en kinderopvang	-13	-50	-38
Programma 4 Sociaal domein	139	34	-105
Programma 5 Welzijn, sport en cultuur	130	130	-
Programma 6 Inkomen en armoedebeleid	-	-	-
Programma 7 Leefomgeving en milieu	55	33	-23
Programma 8 Ruimtelijke ontwikkeling	-240	-240	-
Algemene dekkingsmiddelen	104	-	-104
Totaal baten	1.834	1.460	-374
Resultaat voor bestemming	-	6.444	6.444
Programma 0 Bestuur en dienstverlening	-90	-90	-
Programma 1 Veiligheid en openbare orde	-	-	-
Programma 2 Bereikbaarheid en mobiliteit	-110	-110	-
Programma 3 Onderwijs en kinderopvang	-57	-50	6
Programma 4 Sociaal domein	-	-	-
Programma 5 Welzijn, sport en cultuur	-	-	-
Programma 6 Inkomen en armoedebeleid	-	-	-
Programma 7 Leefomgeving en milieu	-	-9	-9
Programma 8 Ruimtelijke ontwikkeling	-240	-240	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Totaal dotaties aan reserves	-497	-500	-3
Programma 0 Bestuur en dienstverlening	1.859	1.729	-130
Programma 1 Veiligheid en openbare orde	-	-	-
Programma 2 Bereikbaarheid en mobiliteit	-	24	24
Programma 3 Onderwijs en kinderopvang	44	-	-44
Programma 4 Sociaal domein	139	34	-105
Programma 5 Welzijn, sport en cultuur	130	130	-
Programma 6 Inkomen en armoedebeleid	-	-	-
Programma 7 Leefomgeving en milieu	55	42	-13
Programma 8 Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	104	-	-104
Totaal onttrekkingen aan reserves	2.331	1.960	-371
Mutaties reserves	1.834	1.460	-374
Resultaat na bestemming	-	7.904	6.070

Subsidies

Beleidsstaak	Instelling	Begroting 2016	Werkelijk 2016
Pr. 13 Crisisbeheer en brandweezorg	St. Welzijn Diemen	16.870	16.870
Pr. 36 Gem. onderwijs en achterstandenbeleid	St. Welzijn Diemen	238.704	250.858
Pr. 37 Overige Diensten Onderwijs	Nieuwe Kring	16.213	16.201
	Spirit	35.008	33.944
	St. Openbaar Onderwijs Primair	44.436	41.440
	St. RK Scholen	10.187	10.392
	St. Welzijn Diemen	123.852	123.852
Pr. 41 WMO individuele voorzieningen	Cordaan	9.881	1.700
	St. Alarmering Thuiszorg Amsterdam	26.624	14.428
Pr. 42 Maatschappelijke dienstverlening	Arkin	50	26.199
	Blijf Groep	98.036	97.601
	DMRA - Discriminatie Meldpunt (A'dam)	12.917	11.206
	MaDi	337.694	340.293
	Markant	31.571	31.571
	Regenboog Groep	11.669	29.745
	St. Welzijn Diemen	55.544	55.544
	St. Welzijn Diemen	55.544	55.544
Pr. 46 Jeugd algemene voorzieningen	EHBO vereniging Diemen	1.340	1.397
	Nieuwe Kring	10.097	9.963
	OKIDO	8.088	-
	School's cool	18.268	50.652
	School's cool	18.268	50.652
	Spirit	22.276	20.874
	Spirit afd. Nieuwe Perspectieven	66.695	60.060
	St. Openbaar Onderwijs Primair	24.931	22.409
	St. RK Scholen	6.383	6.391
	St. Welzijn Diemen	-	18.050
	St. Welzijn Diemen	-	18.050
Pr. 48 Participatiebudget	GGD	-	7.082
	St. Vluchtelingenwerk Amstel tot Zaan	40.264	107.284
Pr. 51 Welzijn	Alzheimer Nederland	1.020	1.030
	ANBO soc.cult. act voor ouderen	5.434	5.705
	Cordaan	1.659	1.616
	Meer bewegen voor ouderen	6.040	5.954
	PCOB	4.404	3.300
	Scouting Diemen	5.501	5.252
	St. Arameërs Nederland (SAN)	3.926	-
	St. Assalaan	3.926	4.016
	St. Vluchtelingenwerk Amstel tot Zaan	26.654	26.654
	St. Welzijn Diemen	544.884	574.650
	St. Zonnebloem	500	524
Pr. 56 Accomodaties	Algemene Schakel Vereniging	12.752	-
	Beheersstichting de Omval	149.210	152.548
	Scouting Diemen	146.000	146.715
Pr. 57 Kunst, vrije tijd+cultuur	Algemene Schakel Vereniging	3.741	4.470
	Arch.werkgem. Nederland afd. A'dam	4.300	-
	Carpe Diem	3.287	3.351
	Diemer Harmonie	5.531	5.646

Beleidstaak	Instelling	Begroting 2016	Werkelijk 2016
	Diemer Orkestje	679	717
	EDOG	20.083	20.153
	I.V.N.	421	455
	Kinderboerderij	5.073	6.300
	Kunstin Diemen	2.650	2.765
	Speel-o-theek	1.411	-
	St Kunst en Cultuur Noord-Holland	2.040	-
	St. Diemer Festijn	61.633	61.901
	St. Diemer Omroep	16.244	15.862
	St. Loswalfestival	15.664	15.453
	St. Muziekcollectief Ouder Amstel	1.063	312
	St. muziekschool Diemen	56.623	57.511
	St. Openbare Bibliotheek Amsterdam	287.643	279.952
	St. theater de Omval	165.303	169.361
	St. vrienden van de Hoop	2.879	-
	St. Zonnebloem	-	2.915
	Vr. Theatergroep Diemen	1.683	1.773
	Vrouwenkoor Ancora	1.174	1.222
	Vrouwenkoor Voice Female	2.688	2.721
Pr. 59 Cultuurhistorie	Arch.werkgem. Nederland afd. A'dam	121	7.000
Pr. 63 Inkomen	St. Voedselbank Steunpunt Diemen	6.666	5.808
Totaal		2.866.373	3.050.270

Raadsbesluit 2016